

Borger = Bennen.

Et Ugeskrift,

udgivet

for

Det foreenede Understøttelses-
Selskab.

Oppe og tredivte Aargang.

Kjøbenhavn, 1826.

Trykt hos J. Dalberg.

05.6
Bo 66

1826
Aug. 38

17522

Register

over

Indholdet af Borgervens-Bladet

Dtte og tredivte Aargang.

No.		Side
1.	Mærkelige Dage og Tider i Kjøbenhavn. Nei! saa galt er det dog ikke i andre Lande	I:8
2.	En tilforn utrykt Anordning, Kirke- stikke især angaaende. Kom saaledes som det er	9:16
3.	Kom saaledes som det er. Udtog af et Brev fra Philadelphia . . .	II:24
4.	Anmeldelse om Generalforsamling. Hvor stor er nuomstunder de symbol- ske Bogers Anseelse hos Protestan-	

No.	Side
	terne i Tydskland? Religionstole- rance i America 25-32
5.	Skolelærer Hellmuths Levnetshistorie 33-40
6.	Anmeldelse om Resolution paa Ans- føgninger om Paan, Pension og Gra- tification 41-56
7.	Fortsættelse af Skolelærer Hellmuths Levn. shistorie 57-64
8.	Anmeldelse fra Administrationen. Fortsættelse af Skolelærer Hellmuths Levn. . . . . Nogle Bemærkninger om Hellmuth 65-72
9.	Nogle Bemærkninger om Hellmuth. Skrivelse fra Boeotien 73-80
10.	Bevijs, at Jesuitene befordre Ufve- delighed. Udaf Aehrenlese af S. Jacobs 81-88
11.	Omkostningerne til et Bryllup i Chris- tian den 4des Tid 89-96
12.	Fortsættelse. Gamle Begravelser hos Indianerne i Sydamerica 97-104
13.	Fortsættelse. Kort Betragtning af de Horder, som have deres Bæsen i Caucasus og undertiden falde ind

No.	Side
	i det russiske Gebeet. Det brittiske Gesandtsskab til Siam og Cochin i Marsne 1821:22 . . . . . 105:112
14.	Fortsættelse af sidstnævnte . . . 113:120
15.	Fortsættelse. Beskrivelse af et øverordentligt tukt Barn. En Dverg 121:128
16.	Extract af Qvartals-Regnskabets. Nogle Exempler paa fransk-catholske Præsters hierachiske Tyrannie, tagne af Dagens Historie fra 1825 . . . 129:136
17.	Fortsættelse af sidstnævnte . . . 134:144
18.	Fortsættelse. Et saakaldet Himmel- brev. Religios Genfoldighed og Bigotterie. Tidernes Tegne i sepa- ratistiske Secters Udbredelse . . . 145:152
19.	Tale ved de massmanske Søndagsko- lers Høitidelighed, den 4de Mai 1826, af N. K. Holm 153:168
20.	Hvorledes gaaer det til, at Men- neskene have saa forskellige Me- ninger om, hvad der er Sandhed. Indiske Enkers Opbrændelse. Han- del med africanse Slaver i Calcutta. 169:176

VI

No.	Side
21.	Slavenklogere, end Herren. Anecdote 177 184
22.	Dvækeren Watson. Strøtanke. 185:192
23.	Anmeldelse om Generalforsamling. Dvækeren Watson 193 200
24.	Anmeldelse om ny Generalforsamling. Dvækeren Watson 201:208
25.	Dvækeren Watson. Lærerige Udsagn af Perferen Abdorhaman. Anecdote 209 216
26.	Anmeldelse. Extract af Regnskabet for 1825. Efterretninger om Kjøbenhavns Vandværken. 217:224
27.	Extract af 1ste Kvartalet's Regnskab i Kvartalet fra 1ste Jan. til ult. Marts 1826. Efterretninger om Kjøbenhavns Vandværken 225:238
28.	Fortsettelse af Efterretninger om Kjøbenhavns Vandværken 229:236
29.	Fortsettelse af samme 237:244
30.	Læsen som Lids-Phænomen 245:252
31.	Fortsettelse. Anecdote 253:260
32.	Den franske Herkules. Dvertro 261:263
33.	Sløvsandighed. Anecdote 269:276

No.		Side
34.	Forvandlingen. Ulykkelige Folger af Fertidens Fordemme . . .	277:284
35.	Fortsættelse af sidstnævnte. Bryll- luppet	285:292
36.	Fortsættelse af Brylluppet . . .	293:300
37.	Fortsættelse. Kjærlighedens Offer	301:308
38.	Fortsættelse af sidstnævnte . . .	309:316
39.	Efterretninger om Kjøbenhavns Vands- væsen	317:324
40.	Fortsættelse	325:332
41.	Fortsættelse. Extract af 2det Qvar- tals Regnskab i Qvartalet fra 1ste April til ult. Juni 1826 . . .	333 336
42.	Anmeldelse fra Administrationen. Sindighed og Belvillie . . .	337:344
43.	Anmeldelse fra Administrationen. Gjengjeldelsen. Strøtanke . . .	345:352
44.	Anmeldelse fra Administrationen. Hopsa:Valtsen af Tvang. FiinSkjemt	353:360
45.	Anmeldelse fra Administrationen. Koldsind, et Middel til Sund- hedens Vedligeholdelse . . .	361:368

VIII

No.		Side
46.	Anmeldelse fra Administrationen. Fortsættelse af Koldfjnd, et Middel &c. De fire Hoveddyder	369-376
47.	Anmeldelse fra Administrationen. De fire Hoveddyder. Uffky for Dr. det: Give.	377-384
48.	Regnbuen, et Billede paa Tolerance. Lord Cochrane	385-392
49.	Anmeldelse om Generalforsamling. Lord Cochrane	393-400
50.	Anmeldelse. De forunderlige Men- nesker	401-408
51.	Anmeldelse. Extract af 3die Dvar- tals Regnskab. Bidrag til Kund- skab om Protestantismens Ekjebne i de catholske Lande	409-416
52.	Anmeldelse. Fortsættelse af Bi- drag &c. Tibernes Teg. Et Lig ujordet i 30 Aar	417-424.

Borger = Bennen.

Titte og tredivte Aargang.

Nr 1.

Løvedagen den 7 Januar 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Mærkelige Dage og Tider i Kjøbenhavn.

Under denne Overskrift haves i Brunsmands 1688 udfomne Stedsevarende Kalender, et Stykke, der ikke mangler Interesse. Sammenligning imellem Da og Nu gjør sig selv, og Forskjellen falder saa stærk i Øinene, at man nok neppe behøver ved tilføjede Anmærkninger at pege derpaa.

Saadanne Dage og Tider ere — siget Autor — først Prædikedage og Prædiktetider.

Hver Dag i Ugen er i Kjøbenhavn Præledag, og holdes Præken i Vor- Frue- Kirke hver Morgen fra 5 til 6. Dernæst er især:

beleshed Søndagen, Onsdagen, og Fredagen Præledage ligesom i andre Stæder. Og ere Onsdagen og Fredagen Bededage, og begynder Tjenesten om Onsdagen ved 6 Slet i Vor-Fruer-Kirke; ved 7 Slet i Holmens Kirke; ved 10 Slet paa Slottet; og i den tydske Kirke ved 3 Korter til 8. Om Fredagen begynder Tjenesten paa alle Stæder ved halv otte Slet, uden paa Slottet, hvor den begynder ved ni Slet.

Om Søndagen er Præken, ligesom i andre Stæder, ens i alle Kirker, uden at Højmessen paa Slottet begynder halvanden Time sildigere end i de andre Kirker. Holdes og hverken paa Slottet eller i den tydske Kirke nogen Fropræken. Saa har og Kjøbenhavn dette særdeles, at den holder Tolvpræken om Søndagen, som skeer i Vor-Fruer-Kirke og Holmens, og begynder i det Kloffen flaaer tolv. Item, at der i nogle Kirker holdes og Aftensang om Løverdagen, saasom i Vor-Fruer, Helliggeists og Nicolai; saa ogsaa, at der hver Mandag Tirsdag og Torsdag holdes Præken i Helliggeists Kirke, som begynder ved 6 Slet, og kaldes samme Præken Syv-

Slag=Præken; saavel som, at der om Torsdagen Formiddag holdes hollandsk Præken i Holmens Kirke; item at Holmens Tolvpræken er en hollandsk Præken, som dog menes at skulle blive anderledes herefter, naar den hollandske Menighed faaer bygt sig selv en Kirke. Omfider at der paa Allehelgens Aften efter Middag holdes paa Academiets overste Auditorium eller Bæsesal en latinsk Drats eller Præken om Religionens Renselse fra de papistiske Bildfarelser og Papiæriets Afskaffelse.

Dernæst Bibliothekernes Dage; eller naar de staae aabne. Det store Bibliothek paa den Runde Kirke er aabent hver Onsdag og Lørdag, nemlig om Formiddagen fra 8 Slet til 10, og om Eftermiddagen fra 1 Slet til 3 om Vinteren, men til 4 Slet om Sommeren. I Augusti Maaned er samme Bibliothek hver Dag aabent undtagen om Søndagen. Det lille Bibliothek i Vor Frue-Kirke, som kaldes Hopners Bibliothek, er aabent paa de Dage i hvilke det andet og store Bibliothek ikke er aabent, nemlig Formiddag fra Klokken 8 til Klokken er 10, undtagen om Fredagen.

For det 3die, Professorernes Læringsdage. Saadanne Læringsdage ere alle Dage i Ugen, uden Løverdag og Onsdag. Men i August Maaned er ingen Læringsdage. Desligeste er ingen i Fastelavnens Uge, i Dimmel Uge, i Paaske Uge, i Ugen før og efter Pinsedag; saavel som i Mortens-Uge, og i Julen indtil Helligtre-Konger.

For det fjerde, Samlingsdage for Rettergang eller Lov og Ret Skyld. Her til hører først Højesterets Dage. Dernæst Cantseleiraadenes Samling, som skeer paa Cantselet to Gange om Ugen, nemlig om Mandagen og om Torsdagen. Ydermere Professorernes Rettergangsdage, som ere hver Uges Onsdag og Løverdag. Item, Borgemeisterens og Raadets Samlingsdage paa Raadhuset Mandagen og Torsdagen, og Tingdagen paa Bytinget Mandagen og Torsdagen. Saavel som Justitsrettens Dage paa Holmen, og Underhofrettens paa Slottet som er hver Torsdag. Men Overhofretten holdes hver Maaned een Gang og begynder om Onsdagen. De Fattiges Directorer samles paa Silkehuset om Fredag Eftermiddag.

For det femte, Kjøbmænds Samlingsdage. Disse Dage ere hver Dag i Ugen, undtagen Søndagen; og samles Kjøbmændene hver Dag paa Børsen mellem 11 og 12 Slet.

For det sjette, Postdage, i hvilke Posten kommer eller gaaer. Hamburger Post kommer om Mandagen og Fredagen, og gaaer bort om Tirsdagen og Løverdagen. Med hanz nem bortsendes ikke allene de Breve som skal til Holsten og Lybskland, man og de der skal til Jylland og andre deslige Steder. Laalands Post kommer om Torsdagen Fredagen eller Løverdagen, og gaaer bort om Løverdagen. Med hannem gaae og de Breve bort, som skal til Falster; deslige de der skal til Nægen. Den norske Post kommer om Torsdagen og gaaer bort om Løverdagen. Med den bortsendes og de Breve, som skal til Skaane, Halland, Blegind, eller og til Everrig. Helsingørs Post gaaer og kommer hver Dag.

For det sidste, Torvedage, eller smaa Markedsdage. Saadanne Torvedage holdes tvende hver Uge i Kjøbenhavns By, den første om Onsdagen den anden om Løverdagen.

Dersom nogen Helligdag indfalder paa Onsdag eller Løverdag, saa torves der Dagen næst for samme Onsdag eller Løverdag. Haandverksfolk har og forstæffetsiden holdt deres Samlingsdage om Mandagen og Tirsdagen, som nu almindeligen ikke skeer.

Nej! saa galt er det dog ikke i andre Lande.

Denne Overskrift synes en passende Rubrik til et Stykke i den svenske Journalen No. 263, der meddeler karakteristiske Træk af de franske Præsters Had til den lancasteriske Undervisningsmethode og til uskylldige Forlystelser.

En Præst i Stiftet Limoges sagde til en Professor: "Min Herre! hellere maa De paa een Dag myrde 6 Familiefædre paa Landevejen, end befatte Dem med den indbyrdes Undervisning." Den samme Pastor nægtede de Mødre Absolution, som lode deres Børn gaae i de lancasteriske Skoler.

Baller og Skuespil taale disse fanatiske Mennesker ikke heller. En Præst i Departementet de la Charente sagde paa Prædikestolen: Jeg finder, at det Fruentimmer gjør bedre som er en Skjoge, end den som gaaer paa Baller og Comedier.

En Præst som ikke tillod En at staae Fadder, angav til Grund for sin Bægring, at Manden spillede paa Violin.

Blandt Almuen i Paris udspreder man et lidet Skrift under Titel: Bøn til St. Michael, Frankrigs Skytspatron, hvori man, blandt andet, læser: Du værdige Anfører for Himmelen's Hærskarer, hjælp os! Lige fra Kirkens første Forsølgelser af har Du kjempet for den imod Helvede og dets Udsendte. Din Beskjermelse er i disse Tider ligesaa fornøden for os, hvis vi skal sejre over den store Drage, den gamle Slange, hvis Gift nu er desto farligere, da Mængden ej bliver den vaer. — — Hellige Erkeengel, som fluer Gud Ansigt til Ansigt, søg at formaae ham til, at tage Frankrig i sin Baretægt!"

Alle disse Galssaber, hvoraf mange sigte til at gjøre Protestantismen forhadt, frem-

bringe for en stor Del den modsatte Virkning, og den religiøse Sindsstemning i Frankrig er nu saaledes bestaen, at tænkende Mennesker ere nærved at slaae vrang paa Catholicismen og hylde Protestantismen.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 2.

Løverdagen den 14 Januar 1826.

~~~~~

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

En, tilforn utrykt, Anordning,

dat. den 22 April 1645,

Kirkeskikke især angaaende.

(Med en kort Indledning og nogle Anmærkninger.)

Da Talen er om Tugt og Etik i Kirkerne, vil det være passende, isorvejen at give tilskjende, at ved Ordet Kirke forstaaes her en virkelig synlig Kirke, en Bygning opført af Træ, Sten, og Kalk. Læsren kunde ellers, i Anledning af Ordet Kirke, frygte for, at blive omgivet af den Læge og det Tusmørke, som hviler over alt det Skriveri, hvor dette Ord tages i en uegentlig, mystisk, catholisk og hierarkisk Betydning. Vi har nylig hos os oplevet, at en

Forfatter lod Kirken tage til Gjenmæle; hvorefter paa en anden af Troens Gyne meddelte Kirkens Feltraab; og endelig en C. T. Hetting, som skal være en flinkelig Haandverksmand, forkyndte Kirkens Sejer.

Om den Sidstnævnte overhovedet har tænkt sig Noget ved Ordet Kirke, har man Grund til at tvivle paa.

Men et Sted er der dog i hans Triumphraab, hvor Ordet synes at bruges i sin egentlige og naturlige almenforstaaelige Betydning. Det er nemlig, naar det C. 7 heber:

"Sandheds Stjerne, klare Skin,
Lysér herlig fra Vor Frelzers Kirke."

Som Modsetning til det skinnende Lys i Frelzers Kirke skal ventelig det Mørke forstaaes, som der snakkes om i den, Pag. 5 indførte saakaldte Parodie, i hvilken Parodie det heber:

"Hvad er det for en Mørkheds Land,
Som taler saa for Skattens Mynt?
Med Statsvens Mod, og Frejas Lyst
Telegraphere Løgnens Digt.
Konferere en Conversation?
Smaa lig samlet ud af Blad og Skrift?"

Dog — nok, ja mere end nok af dette gudsjammerlige Gallimathias.

Følger nu Kong Christians Anordning, der er udgaaet under Form af et Rescript til Biskopperne, og afstrykkes den efter et originalt Provskæbrev, der har circuleret paa Falster.

Vi bede Eder og naadigst ville, at I gjøre den Anordning:

- 1) At herefter udi alle Kirkerne udi Eders Stigt, ingen Psalmer sjunges, uden de som Almuen haver lært; saa og, at Ungdommen tilholdes at lære de samme *).
  - 2) Tilgemaade ville Vi, at Qvindfolkene skal tilholdes og formanet, at sidde over-
-

*) Disse Psalmer maatte da søges i Hans Thomisøns dengang autoriserede Psalmebog. Den blev, inden Aarhundredets Slutning, afløst af Kingos. I dens Sted kom i det 18de Seculum, i Governe, den saa kaldte Guldbergs nye Psalmebog, som dog neppe kom ret i Gang, før den tildeels maatte give Plads for Balle's evangelisk-christelige.

ende i Kirken, naar der sjunges, og tilligemed den anden Menighed at sjunge Psalmer *).

- 3) Saa ogsaa, at de store Tynde, udi vor Kjøbsted Kjøbenhavn og andre Kjøbsteder, sig ikke mindre til Undervisning og Overhøring udi Børnelærdom skal indstille end paa Landet; de som det ikke gjøre, deres Navne skal af Præsterne hos Dyrigheden andrages, at de derfor tilbørligen blive straffede **).

---

*) Som Sidesykke til den Post kan anføres, at, ifølge Forordningen af 29 Maj 1744. skal, paa Island, "Qvindesperoner, baade under Sang" og Prædiken, sidde med blottede Ansigter, uden "at skjule dem med deres Forklæder".

***) Denne Punkt, at de store Tynde, gamle Karle og Piger, skalde ud paa Firkegulvet, og stilles der ved Siden af unge Dreng og Løser, som ofte bedre kunde opremse deres Børnelærdom end hine ældre, har naturligvis til alle Tider funden stor Modstand, og er idelig og idelig bleven illuderet. Derfor er denne Del af Kirke-disciplinen oftere bleven indskærpet. Man see f. Ex. Forordningen af 23 Januar 1739. I Fyn

- 4) Er og naadigst for godt befunden, at de gemene unge Folk ikke skal herefter af Præsterne troloves, før de have bevist, at de deres Børnelærdom, lært have *).
- 5) Paa det og den store Ustikkelihood, som med Soven i Kirkerne begaaes, kan forekommes og aflaffes, er det Bor naa-

---

især maa man i højere Grad have vist sig Gjenstridige imod denne Overhøring. Der er en Cancellieskrivelse til den fynske Bisp af 17 Januar 1782, hvori fastsættes, at alle ugifte Personer i Sognene, Piger og Karle, enten de sidste ere Soldater og Ryttere eller ej, skal flittig indfinde sig ved den offentlige Catechisation, og maa ej enten løbe ud af Kirken eller holde sig tilbage i Stolene, under Mulct af 4 s. 1ste, 8 s. 2den, og 1 Mk. 3die Gang, hvilke Bøder indfordredes af Herredsfogeden.

- *) Saaledes byder ogsaa Kirkeritualet, at Præsterne Ingen maa sammenvie, som ikke tilforn har været til Gudsbord. Ifølge Forordningen af 3die Junii 1746 forfaldt Præsterne paa Island i Bøder, hvis de viede nogen pur Bankundige, nemlig de som ikke have Kundskab i deres Christendom.

digste Billie, at der Golt skal tilforordnes, som kan gaae om med lange Kjepp, og slaae dem paa Hovedet med, som sove under Prædiken*).

Dette Altsammen skal I alvorligen have iagt, at det med Flid skeer og efterkommes, og dersom Noget befindes sig derimod at oversætte, da ville Vi naadigst, at de, Andre til Afsty, exemplariter dersfore skal straffes. Dermed skeer Vor Billie. Befalendes Eder Gud.
 Skrevet paa Vort Clot Kjøbenhavn, den 22
 April 1645.

---

*) Denne Artikel i Forordningen har man ingen Efterretning om nogenstunde er bleven bragt i Udøvelse. Idetmindste maa hos os Stikken snart igjen have ophørt, hvorimod den i nogle svenske Proviintser har vedligeholdt sig indtil de nyere Tider. At man i Sverrig endog har et eget Navn til disse Kjeppemænd, og kalder dem Spøgubber, sees af Möllers svensktyske Vericon, hvor det heder "Spøgubbe, in einigen Kirchen auf dem Lande ein Kerl, der während der Predigt mit einem langen Stab umhergeht, um damit die Schlafenden aufzuwecken."

Rom saaledes som det er,

eller

Sæder, Skikke, Cereemonier, Religion og
Regjering i Rom.

Under denne Titel er en Bog udkommen paa
Fransø og i indeværende Aar oversat paa Tydsk.
Forfatteren, som er en fransk Catholik, skjuler
sig under det falske Navn Santo Domingo.

Reyze var Skriftet kommen for Lyset i
Paris, før det efter den pavelige Nuntius's
Foranstaltning blev supprimeret, som var
naturligt; da man paa den Maade kommer
lettest fra, at gjendrive uigjendrivelige Be-
skyldninger. Ogsaa i nogle tydske Stater har
man ikke villet taale det i Boghandelen; hvilket
ogsaa er begribeligt, da man veed, at den
catholske Kirke nuomstunder selv blandt Pro-
testanterne har tjærlige og meget formaaende
Venner.

Nogle Steder, tagne af Verkets Recen-
sion i Røhrs Predigerbibliotek (VI

Band. 2tes Hest. S. 352 o. f.) maa staae her til Prøve.

Røvervæsenet i Rom og Kirkestaten skildres — siger Recensenten — af Autor med de gyseligste Farver. Det skrækkeligste er, at Paven underhandler ordentlig med dem, som en Stat med en anden. For at faae Ro for dem, bevilger han dem Amnesti, Pensioner, Levebrød, og saa passere de i Rom for meget skikkelige Folk. Barbone, en af de mest sataniske Røvercaptainer, levede som Fangefoged i Rom. Han gik der med Følelse af en ærlig Mands Sikerhed og en god Samvittigheds Rolighed. "Nivandet havde jo afvasket alt det Blod, hvormed han var besudlet! Kunde han føle Samvittighedsnag, da han af Paven selv havde erholdt Forladelse for alle sine Misgjerninger? Saaledes er Rom igjen bleven til hvad det var da det blev byggt, et aabent Tilflugtssted for Røvere."

(Fortsattes.)

Borger = Bennen.

Sitte og tredivte Aargang.

N° 3.

Løverbagen den 21 Januar 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Rom saaledes som det er,

eller

Sæder, Skikke, Ceremonier, Religion og

Regjering i Rom.

(Slutning.)

I Malerisamlingerne frappede det Forfatteren meget, at han, selv hos Eminentserne, foresandt de mest slibrige, derimod kun sjelden christelige, Forestillinger; f. Ex. i Palsladset Farnese, hvor alle Gjenstande vare mythologiske og aandede Bellyst og Yppighed.

De religiøse Højtideligheder Skjærtorsdag og Langfredag have Karakter af Almueskuespil, hvori Guds Navn er indvævet. Forfatteren saae Paven, paa Balconen foran St. Peters

Kirkens Fagade, efterat først en Krigerisk Musik havde forkyndet hans Ankomst, at udele sin Velsignelse til urbs og orbis, og at forette Fodtvætceremonien. Det berømte Miserere i det sextinske Kapelle er, siger Autor, en Musik, "hvoreed det hele Nervesystem bliver spendt til Yppighed. De mest vellystige Steder i Armida ere tørre i Sammenligning med denne gudelige Sang. En stor Del Romerinder, Engellænderinder og Pariserinder beruste sig i denne vellystige Harmoni, som tonebe fra disse qvindagtige Castraters Læber. Sorte, hvide, graa Munkke converserte imidlertid med hinanden, famlede med deres Rosenkrants, og man saae paa deres Miner, at de sysselsatte sig med ganske andre Tanker end med Forløsningsverkets store Hemmelighed."

Den ægteskabelige Kydsfthed staaer her paa en meget slem Fod. Mange Mænd overlade deres Koner for en bestemt Pris til Cardinalerne og den højere Geistlighed, og Ægteskabsbrud er Udsævelser som man neppe gjør sig Umage for at skjule med Løndoms Raabe. Det eneste man troer det sommer sig gode Christne derved at iagttage, er, at kaste et Slør

over den hellige Jomfru. Synderinden siger ganske trøstlig: *La Madonna mi pardona!*

St. Peterskirken underkaster Forfatteren en skarp Kritik. Ell at komme i Proportion med Kirken og dens colossale Statuer, vilde man behøve en Menneſteslægt, hvis Individuer idetmindste vare to Favne højere. Den hellige Pave i al sin Glæde ligner, naar man ſeer ham fra Indgangsporten af, en ſpanſk Flue.

Jeg boede — ſiger Forf. — hos to gamle Bedeſøſtre, hvis Selſkabskreds beſtod af et Dusin Munk. Af alle diſſe Gudsfolk var der ikke een ſom i Dimmelugen bivaanede Cereſmonierne. ”Det har vi ſeet tidt nok,” ſagde de til mig. Det er Pøbelen fra hin Side Tiberen; de Fremmede alene udgjør den Maſſe der løber hen til diſſe hellige Handlinger ſom til et verdsligt Skueſpil. — Da Paven fra Ballonen uddelte ſin Beſignelle lod han koſte Papirſtrimler ud ſom indeholdt Afladſedler. Pøbelen ſom i forrige Tider ſloges om Eligt, raabte ligegyldig: giv os hellere Anviſninger til Bagerne at kjøbe Brød for!

Det er forgiæves, at Regjeringen fordobler ſine Anſtrængelſer for at indprente ſine

Undersaatter Uvidenhed og blind Lybighed. Man finder det naragtigt, at et Menneske vil fordre af deres Fornuft, at den skal gaae sig selv. Det stolte Babel, opbyggt paa Kongernes Palladser, vakler, og snart vil det styrte sammen Ikke Sprogens Forvirring, men Fornuftens Sprog, vil fuldføre Ruinen.

Tolerantien, som hersker i Rom, tilskriver Forfatteren regjeringsskloge Finantsberegninger

Den jammerlige Forfatning i Campagna di Roma afpresser Forfatteren Suf og Besklage. Han erkjendte deri den pavelige Regjeringss afstyværdige Politik, der ikke vil lade Mennesket b. finde sig p. fysisk vel, for at det ikke skal vaagne op af sin a. andige Slummer.

Angaaende de Mirakler, man i Rom oplever og troer, er Forfatteren udførlig. Deres Antal gaaer i det Uendelige. Ihenseendes til undergjørende Billeder overgaaer Pavedommet langt Polyheismen. Ikke blot alle Helgener, men ogsaa deres Statuer, Billeder og Reliquier, gjøre et Mirakel efter et andet, for at underpøtte en Cultus, der selv er et Mirakel.

Forf. var i Jesuitercollegiet og i det Kammer, hvor Ignatius Lojola levede og døde. Der var tvende Altare. Hovedalteret spillede en uheldig Rolle ved Siden af Ignatius's. Man kunde fristes til at troe, at den hellige Ignatius var Vorherre, og denne derimod Ignatius. Recensenten gjør tilsidst opmærksom paa, at Bogens Indhold erholder en desto større Vægt derved, at Forfatteren er en Catholik.

Udtog af et Brev fra Philadelphia.

(Oversat af det svenske Dagblad Journalen
1826 No. 3).

I Nordamerika er der for nærværende Tid 4 Ex-Præsidenter, der leve paa deres Ejendomme som simple Borgere, uden Pensioner, uden Privilegier, (undtagen fri Breporto) og uden mindste anden Magt over deres Medborgere end den frivillige Agtelse, som disse vise dem paa Grund af deres forhen udviste Tjenester. Dette, skriver en Americaner, er den lysse Side af vor Regjeringsform, og jeg er

overbevist om, at man skulde med største Fornøjelse kunne aflægge et Besøg hos de Herrer Adams, Jefferson, Madison, og Monroe, og man skulde, i Dngang med dem, ret godt komme ud af det med deres republicanste Dngangstone. Jeg har været saa heldig, og, uagtet jeg kom med store Forventninger, overgiktes disse dog af det Virkelige. Jefferson boer i Virginien omtrent i et Par Hundrede (engelske) Miles Afstand fra Staden Washington, paa en Bjerghojde, hvor man har den herligste Udsigt. Nedenfor dette Bjerg ligger Virginiens blomstrende Universitet, til hvilket Hr. Jefferson har stænknet en stor Del af sin Formue. Madison boer ongefær 35 Mil fra Jefferson, og anvender hele sin Tid paa Landoeconomien, en Sag, som han grundig forstaaer. Han er Ordsfører i Provindsens Ugerdyrkningselskab. Monroes Ejendomme grændse til Jeffersons. Hr. Adams boer nogle faa Mile fra Boston. Han er en Beskytter af Konster og Videnskaber. Ved den Alder de har (da Madison er 70 og Adams 89) kan man ikke andet end beundre deres Virksomhed, Sundhed, Kræfter, og deres Behagelighed i Dngang.

Her (i Philabelphia) seer man en Samling af Individuer fra adskillige Lande, som tildels har spillet betydelige Roller i de Uroligheder som i de seneste 30 Aar har hjemløst saavel den ny som den gamle Verden. Man træffer her Kongen af Spanien, Joseph Bonaparte, med sine to Døttre; Carl Bonaparte, Søn af Ludvig, som i sin Tid var Konge i Holland; forrige Konge i Neapel, Murats to Sønner; adskillige af Napoleons bedste Generaler; Emigranter fra Irland, Italien, Spanien, Portugal, Brasilien; Royalister, som ere flygtede fra Mexico, Peru, Columbia, Chili; Lafayette, vor Friheds Forsvarer; adskillige europæiske og amerikanske Mini- stre; og et ikke ringe Antal Rejsende fra alle Verdensdele. Man kunde mene, at denne Samling af saa ulige artede Partier maatte ikke godt kunne samenes; men tværtimod; alle disse Personer synes at høre til een og samme Nation, og have Sentiments tilfælles. Naar man fører sig stikkelig op, bliver man altid vel modtaget. Det kan imidlertid dog ikke nægtes, at de uslykkelige Republicanere ere hos os bedre ansejete end

de hoffærdige Royalister. Det er forresten værdt at lægge Mærke til, at de som deres eget Fædreland har vist sig som urolige Hoveder, her føre et stille og roligt Liv.

Joseph Bonaparte beboer og dyrker en vakker Landejendom i Nærheden af Philadelphia. Han fremelsker de skønne Konster og understøtter kraftig alle offentlige Instituter og veldædige Anstalter. Hans Formue, som han gjør saa god Brug af, er betydelig, og man regner den til adskillige Millioner Dollars. Hans Broder søn, Carl Bonaparte, er en af de kyndigste og mest arbejdsomme Medlemmer i det physiske Videnskabsacademie i Philadelphia. Murattos to Sønner ere flinke unge Mennesker, og dyrke betydelige Ejendomme.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 4.

Lørdagen den 28 Januar 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Anmeldelse.

Mandagen den 30de denne Maaned om Eftermiddagen Klokken 4 $\frac{1}{2}$ holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slots-
tet; til hvilken Tid De Herrer Repræs-
sentantere ville behage at møde.

Den 19de hujus vare de, i sidste Gene-
ral-Forsamling, i Anledning af Hr. Cance-
lieraad Monraths Fratrædelse, og Min, Chri-
stensens Tiltrædelse som Administrator, ef-
ter Lovens 4 Capitel 48 § til Selskabets Pa-
pirers Eftersyn, udnævnte 3de Repræsenta-

tere, Dhr. Cancelleraad Schram, Grosserer E. Busch og Klædehandler H. H. Schmidt tilstæde med Administrationen i en Samling, hvor da blev foreviist Selskabets Statspapirer, som ere:

Transportable Statsfonds 32,002 Rdlr. Sp.
à 4 pCto.

Ditto . . . . . 3,466 Rdlr. Sp.
à 3 pCto.

Finants-Obligation . . . 1,000 Rdlr. Sp.
à 4 pCto.

Kaper-Obligationer . . . 20,500 Rdlr.
à 4 pCto.

National-Bank-Obligationer 5,800 Sølvdlr.
à 4 pCto.

Hvilke samtlige Obligationer befandtes paa-
tegnede af Administrationen, og desuden no-
terte i vedkommende Authoritheters Bøger, som
Selskabet tilhørende.

Ligeledes bleve foreviste de af Selskabets
Medlemmer for bekomne Laan udstædte Opli-
gationer, samt andre Selskabet vedkommende
Dokumenter, hvorhos Bogholderen og Kasse-
rereren efter fremlagte Fortegnelser foreviste de
af dem førende Bøger og Kassereren tillige

Kasse-Beholdningen, hvilket alt blev befundet i god og behørig Orden, og af bemeldte 3de Herrer Repræsentanter ved deres Underskrift i Administrations-Protocollen bekræftet.

Sluttelig overleverte Administrationen Hr. Cancelieraad Monrath, den ved afgangne Grosserer Brochs testamentariske Disposition, for den afgaaende Administrator bestemte Guld-Medallie, og maae vi tillige herved paa Selskabets Regne yde ham oprigtig Taksigelse, for hans i 6 Aar nidkære Deeltagelse i Selskabets Bestyrelse.

Administrationen for det foreenede Understøttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

G. Købe

Hvor stor er nuomstunder de symboliske Bøgers Anseelse hos Protestanterne i Tyskland?

Den er saare liden. Idetminste kan man ikke skjønne Andet, naar man i Sophronizon i 5te Hefte læser om Forhandlingerne den protestantiske Generalsynode i Kaiserlantern i August 1825.

I dette Kirkemøde lod Protestanterne fra den bayriske Rhinkreds føre en Del rationalsistiske Grundsatninger til Protocol. Heriblandt antog Synoden først og fremmest, at en uforanderlig Lærenorm gjør Brud paa Protestantismens Princip, hvilket Princip forudsætter en fri Forskning i den hellige Skrift. En saadan ufravigelig Norm vilde evig være et Skillerum imellem de christelige Religionsfamsfund.

Da Unionen imellem de tvende protestantiske Religionspartier er en Sag, som i adskillige tydske Stater i denne Tid ansees for at være af en høj Vigtighed, tager Udgiveren af *Sophonizon* af det her anførte Synodaldecret Anledning til en lang Anmærkning, hvori det blandt andet heder: "Lutheranerne kunde vel i den Punct om Alterens Sacramente nu være komne til den Indsigt, at Zwingli's Fortolkning var den rigtigere; og de Reformerte derimod i Læren om Prædestinationen, at Calvin i det højeste Væsen har tænkt sig Noget af den Karakter som bragde Servet paa Baalet. Men hvorledes var det muligt, at af denne vexelsidige Indsigtsforbedring kunde komme en Union istand, hvis Eden paa de symboliske Bøger paalægger Lærerne den Forpligtelse, stedsse ikke at foredrage deres Menigheder Andet end de forældede Partisanfskuelser?"

Ofte vil man hjælpe sig med den Distinction, at de symboliske Bøger ikke foreskrive Lærdommene, men kun en Rettesnor for Lærerne, og bestemme, hvad de har Lov eller ikke Lov til at foredrage. Dog hvad be-

tyder slikt Sovhisteri? Dersom man ved et Normativ stopper Munden til paa Lærerne, hvorledes skal da Tilhørerne komme til Kundskab om, at Lutheranerne vel kan have lidt Uret i een og de Reformerte i en anden af de Artikler, som gjør Skilsmissen imellem dem, samt at det nok gaaer an at de nærme sig hinanden, naar de ere komne til bedre Indsigter, end deres Forfædre for tre à fire Hundrede Aar siden vare i Besiddelse af. Hvorledes skalde vel denne Overbevisning kunnet være bleven opnaaet, dersom Lærerne havde seet sig forpligtede til at rette sig efter en Lærenorm? Bistnok har man endnu et Argument i Baghaanden, og det et som skal være populairt. Man siger; Naar jeg antager en Lærer med den Betingelse, at han skal lære mig Astronomie efter Ptolemæi System, saa maa han ikke komme mig med det copernicanske System, o s. v. Men den protestantiske Religionslærer bliver aldrig af nogen forstandig Menighed antagen for blot historisk og mekanisk at underrette om hvori dette eller hint System bestaaer. Det kunde de jo lade sig forelæse af Skoleholderen, og

Det sikreste var vel, at han bestandig gjentog de symbolske Bøger for dem, og derhos, ved i et Vitani at anbringe de symbolske Hovedord, fik det ret indprentet dem, hvorledes Bibelen bør forstaaes o. s. v.

Paulus ender denne sin Note med den Bemærkning, at i Storhertugdømmet Baden er Ed paa de symbolske Bøger forlænge siden affkaffet.

I Anledning af Generalsynodens Discussion om den belejlige Tid til at revidere Katechismus, yttres Sophronizons Udgiver sig saaledes i Noten S. 77: Striden om denne Lærebog angaaer ikke Indholdet af klartfremsatte Bibelsprog men Forskjelligheden i at fortolke saadanne Steder i Bibelen som Polemik og Sværmeri har forvansket. Det, som ingen Andre end Lærde kan dømme om, og hvorom de Sprogkyndige endnu ikke ere enige, kan umulig være en uundværlig Ingredients i en Religionsbog for Børn og Ikke-theologer.

Religionstolerantse i America.

At i Nordamerica ingen herskende Statsreligion finder Sted, men at Enhver kan dyrke sin Gud paa sin Vis, er bekjendt nok. Men mærkeligt er det, at slige liberale Religions-Grundsætninger ogsaa synes at faae Indpas i Syd America. I detmindste berettes fra Plataprovincerne, at Repræsentanternes Kammer til en Committee henviste Spørgsmaalet om Religionsfriheden, og at Committeeen indkom med et Lovforslag i den Henseende, bestaaende af en eneste Artikel saaledes lydende: "I disse Provincer har Enhver uforstyrret Ret til at dyrke Gud, saaledes som hans Samvittighed tilliger ham." Naar Private som bekjende sig til een og samme Religion, faae ifølge denne Rettighed, at bygge Kirke eller Kapel, eller anlægge Kirkegaard, maa dette Forehavende dog meldes Regjeringen.

Uf Journalen 1826 No. 5.

Hr. Pastor Michelsens Bidrag indkommer den 29de Januar.

Borger = Bennen.

Dotte og tredivte Aargang.

Nr 5.

Løverdagen den 4 Februar 1826.

~~~~~

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Skolelærer Hellmuths Levnetshistorie

samt

Underretning om Skolen i Finsterthal.

Et Bidrag til Efterretning om Skolevæsenets
og dets Læreres maadelige Tilstand paa nogle
Steder i Tydskland.

(En Oversættelse af all gemeine Zeitung für Deutsch-
lands Volksschullehrer.)

(Meddeelt.)

Uderebe mangen gammel Skolemand beklagede sig over, at Man forlangte Altfor meget af en Skolelærer; Man maatte dog betænke: at Man i forrige Tider ikke kunde have faaet den Underviisning, de unge Skolelærere nu nyde, og derfor maatte Man dog være billig i sin Fordring. Sandt! fuldkomment sandt! Men

det er tillige et Spørgsmaal, om Man ikke kan forlange Selvdannelse af en gammel Skoles Lærer? Hvo der har Lyft og Kjærlighed til sit Kald, er skicket til Alt, og at den aldrende Skolelærer virkelig kan lære og indhente Meget, viser her den brave Skolelærer Hellmuths Levnetsløb. Jeg tager min Deel deraf, og ønsker forresten, at det maatte opmuntre mangen gammel Skolelærer til at efterfølge dennes brave Mand's Exempel.

Jeg blev født (siger han) af fattige Forældre; min Fader var Daglønner og min Moder ernærede sig, da han var død, med at gaae Byærender for Folk. Inden jeg var tolv Aar gammel, døde ogsaa hun. Min Fætter, ligeledes en fattig Mand, tog mig til sig, skikkede mig en kort Tid i Skolen og søgte saa snart muligt at faae mig i Skræberlære. Uden at spørge mig, om jeg ogsaa havde Lyft til dette Haandværk, blev en Kontrakt affluttet med Naboen, Klein, og den følgende Dag sad jeg allerede ved Naalen. Hvorledes det gik mig i mine Læreaar, vil jeg ganske forbigaae, og kun bemærke at jeg, efterat have udholdt min Læretid hos Mester Klein, kom i

Pære hos Skolelærer Schøner, der, foruden sin Skoleforretning, ogsaa drev Skræderhaandværket. Da min Forgænger, som blev Skolelærer, fratraadde sit Arbejd, gav Denne mig det Raad, ved Siden af mit Haandværk, at lade mig undervise af Hr. Schøner i Skolefaget, for i sin Tid, ligesom han nu, at kunne blive Skolelærer. Dette Bink var mig velkomment! jeg talde strax derom med Hr. Schøner og Denne var flet ikke uvillig til at indvie mig i Skolevæsenets Hemmeligheder, da jeg tog en billig Ugeløn.

Med den glade Udsigt, i Tiden at kunne blive Skolelærer, tog jeg tillige i mine Fritimer Underviisning paa Klaveret, og bragde det snart saavidt, at jeg ved Enden af Guds-tjenesten kunde lade mig høre paa Orgelet. Medens Skoletiden varede, iagttog jeg paa mit Skræderbord enkelte Regler og Remheder i Underviisningen, og inden sex Aar vare forbi, meldte jeg mig hos Superintendenten, for at ansættes som Skolelærer. Just som jeg gjorde dette, blev en Barne-skole ledig, og for at Man dog kunde see, om jeg ogsaa var mit Skolekald voksen, blev Examen bestemt til den næste Uge.

Saa megen Selvtillid jeg ellers havde, var jeg dog i disse Dage overordenligen bange, og jeg maa tilstaae, jeg havde gjerne givet Slip paa hele Skolelærerpladsen, naar jeg kun med Tre kunde undgaaet Examen. Dog, jeg kunde læse godt, skrive ret ordenligt, synge taaleligt og ikke uden Færdighed spille paa Klaveret; og saaledes gif det bedre, end jeg havde tænkt mig det. At det gif godt, var ikke heller at undres over; thi vel at mærke, min hele Examen bestod jo blot deri, at jeg blev adspurgt, hvormange Bud der gaves; hvad de hedte; hvo der havde skrevet Katechismen, og oversat Bibelen. Jeg maatte vel ogsaa læse, affskrive en Sang og spille paa Klaveret; imidlertid var jeg hjerteglad, da denne Spørgen fik Ende. Med sand, uforglemmelig Tuskel, gif jeg derpaa til mit Kald, hvilket, da det blot var en saakaldt Winter-skole, ikke forskaffede mig mere end 32 Gylden. Her holdt jeg Skole paa samme Maade, som Hr. Schøner; det vil sige, jeg lod læse, synge, bede og skrev Børnene for i deres Skrivebøger efter en Morgen og Aftenbønnebog, og dermed var Skolen endt. At forberede mig til Skolen,

tænkte jeg ikke paa; og saaledes kunde jeg uden for Skolen ganske hellige Tiden til mit Skræderi. For at kunne drive min Bihaand-
tering offenligere, og i Særdeleshed for at være sikker paa Underholdning om Sommeren, lod jeg mig endeligen optage som Mester. Me-
dens jeg saaledes snart overgav mig til Sko-
lens, snart til Naalens Forretninger, blev jeg endeligen, ved Hr. Schønens Medvirkning, an-
sat som Lærer i Kirkebyen.

Saa let jeg tænkte mig denne Tjeneste, saa tung blev den mig dog. Med Orgelet vilde det i Førstningen ikke gaae saa godt; dog ved Hjælp af en gammel Choralbog gik det hvergang bedre, og tillige havde jeg et stærkt Brøst. Jeg holdt Skole her ligesom i Anner-skolen, og hvorledes skulde jeg have holdt den anderledes? jeg havde jo mit hele Liv igjennem Intet hørt om, at Man kunde med-
dele Underviisningen paa en anden Maade, og at Man overhovedet kunde give Skolevæsenet en hensigtsmæssigere Indretning. Jeg gjorde som mine andre Herrer Kolleger, og saaledes gik det een Dag i Skolen som den anden. Ved en ny Skolemesters Tiltrædelse begynd-

tes der altid i Bibelen med 1ste Mosebogs 1ste Kapitel, og siden fulgtes Kapitelrækken, Gæt efter det Andet, uden noget Udvalg eller Forklaring. Forstandsøvelserne bleve tagne af Katechismen; hvormegat eller hvorlidt deraf blev lært, var ganske afhængigt af Børnenes Godtbefindende.

Saaledes levede og virkede jeg, indtil jeg ganske tilfældigviis i Aaret 1795 fik fat paa Rists Anviisning for Skolelærere i lavere Skoler til planmæssigt at føre deres Raad. Nu opvakte Dnsket efter en bedre og hensigtsmæssigere Skoleindretning, og dog vidste jeg ikke ret, hvorledes og paa hvilken Maade der skulde begyndes, at det kunde blive bedre med mig og Skolen, end det hidtil havde været. Jeg gjorde adskillige Forsøg paa at anvende Dette og Hint i min Skole, men jeg følede kun alfortydeligt, at det manglede mig paa tilstrækkelige Kundskaber, og at jeg derfor, ligesom den Blinde, ikke kunde være nogen Vejviser. Min Præst kunde vel let have gaaet mig tilhaande med Raad og Daad, men desværre! var han en gammel Mand, der var glad, naar han Intet hørte om Skolen og

derfor lod mig skatte og valte i min Skole som jeg bedst syntes. Det var altsaa ikke muligt at tænke paa nogen Skoleforbedring, uden selv at have tilstrækkelig Kundskab; jeg opgav derfor mit Haandværk, og helligede mig ganske min Skole; jeg forbedrede saa meget, som jeg kunde, men tog mig viseligen iagt for, ikke at begynde paa nogen ny Læregjensstand, uden selv i Forvejen at have indsamlet de nødvendige Forraadstaber.

Frem for Alt vilde jeg lære Skjøn- og Rettskrivningen (Calligraphi og Orthographi) bedre; jeg kjøbte mig derfor en god Forskrift, begyndte selv Skrivningen med de første Begyndelses-Grunde, og i faa Uger havde jeg vænnet mig til en regelmæssig og skjøn Haandskrift.

Opmuntret ved disse hurtige Fremskridt, gjorde jeg mig tillige bekjendt med Rettskrivningslæren, og indførte imidlertid en bedre Skrivemethode i min Skole, idet Børnene maatte skrive under mit Opsyn. I hvorvel jeg kjøbde mig en meget lærerig Bog for at lære Rettskrivning (Wilmsens Anvisning til hensigtsmæssig tydske

Sprogøvelse i Exempler og Opgaver for Lærere i Borger-skoler, 1799, saa gif det dog meget langsommere med Orthographien, end med Calligraphien.

Til Døelse maatte min Kone om Vinter-
aftener langsomt forelæse mig en Historie,
som jeg efterskrev. Var jeg færdig dermed,
da blev min Skrivemaade sammenlignet med
Bogens; Fejlene rettede med rødt Blæk, og
saaledes kom jeg Tid efter Anden saa vidt, at
jeg kunde foretage Rettskrivningslæren med
mine Skolarer.

(Fortsættes.)

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 6.

Løverdagen den 11 Februar 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet,
Trykt hos J Dalberg,
Gøthersgaden Nr. 334.

Anmeldelse.

Ved den af Selskabet den 30te Januar d. A. holdte General-Forsamling, blev fremlagt General-Regnskabet for Aaret 1824, revideret af Dhrr. Cancellieraad Schram og Captain Friborg, i hvilket Regnskab ingen Udsættelse fandt Sted, og blev det derfor efter Lovens 4 Cap. 57 § af de mødte Repræsantantere quitteret.

Den forfattede Beregning over Selskabets Indtægter og Udgifter i Aaret 1825 blev ligeledes fremlagt, og derefter

bestemt den Understøttelse, som i indværende Aar kunde gives, samt de rentefrie Laan man kunne bevilge.

Efter denne Beregning har Selskabets Indtægt været:

	Rebe Sølv.	Sldr. og Tegn.
	Rbd. §.	Rbd. §.
1. Det ugentlig for Selskabets indkomne . . .		1895. 92.
2. Quartals-Contingenter for Bladet		2824. 50.
3. Aarlige Indkomster . 100.		146.
4. Laans Afbetaling . 3590.		
5. Tilfældige Indtægter		I. 12.
6. Renter af Selskabets Kapital . . . . . 4077.63.		

Rebe Sølv 7767 63. S. L. 4867. 58.

Bemeldte rebe Sølv reduceret til Sedler à
1 Rbd. 6 §. pr. Sølvsldr. 8253. 9.

Indtægtens Beløb i S. o. L. 13, 120 Rbd. 67 §.

Udgiften har været:

Rede Sølvs. Sedler og Tegn.

Rbd. ƒ. Rbd. ƒ.

1. Lønninger, Papiir til Ugebladet og Quite- ringer, Trykkerløn, samt Buddenes 2 pCt. af Inkassationen . .	1624. 88.	1223.
2. De udbetalte Pensioner		2080. 85.
3. Tilfældige Udgifter	I. 81.	106. 48.

 Rede Sølvs 1626. 73. S. T. 3410. 37.

Bemeldte rede Sølvs re-
duceret til Sedler à
1 Rbd. 6 ƒ. pr. Sølvdlr. . . . . 1728. 37.

 Udgifstens Beløb i S. o. T. 5138 Rbd. 74 ƒ.

Overeensstemmende med Lovene ere de under
No. 1, 2, 3, 4 og 5 beregnede Indtægts-
poster beløbende i Sedler og Tegns 4867 Rbd. 58 ƒ.
og i rede Sølvs 3690 Rbd. re-
ducerede til Sedler og Tegns à
1 Rbd. 6 ƒ. pr. Sølvdlr. . . . 3920 — 60 —

 Tilsammen Sedler og Tegns 8788 Rbd. 22 ƒ.

---

fradraget samtlige havde Ud-
givers Beløb . . . . . 5138 Rbd. 74 β .

---

og af de Overskydende S. o. T. 3649 Rbd. 44 β .
beregnet Fondet til Indtægt

$\frac{1}{3}$ Deel med S. o. T. . . . . 1216 — 46 —

Bliver da igien S. o. T. 2432 Rbd. 94 β .

hvortil efter Lovene lægges de
under Indtægtspost No. 6 an-

førte Renter af Selskabets ejende
Kapital, beløbende i Sølvs 4077

Rbd. 63 β ., reduceret til Sedler
og Tegns à 1 Rd 6 β . pr. Sølvsdr.

er . . . . . S. o. T. 4332 — 45 —

Tilsammen S. o. T. 6765 Rbd. 43 β .

Heraf skal efter Lovene anvendes
til Paan de $\frac{2}{3}$ Deele, som

beløber . . . . . 4510 — 29 —

---

og til Pensioner og Gratifikation-
er den tilbageværende $\frac{1}{3}$

Deel som beløber . . S. o. T. 2255 Rbd. 14 β .

I Følge Forestaaende blev til 27 Med-
lemmer efter indkomne Ansøgninger bevilget

Laan, til Beløb i Sølv 4200 Rdr., som reduceret til Sedler à 1 Rbd. 6 β . pr. Sølvdr. er. . . . . S. o. L. 4462 Rbd. 48 β .

De til Understøttelse bestemte

S. o. L. 2255 Rbd. 14 β .

blev tillagt det Overblevne i Sedler og Tegns af den til Ublaans bestemte Summa . . . . . 47 — 77 —

---

og saaledes tilsammen S. o. L. 2302 Rbd. 91 β som blev bestemt at anvendes til Understøttelse saaledes som følger:

10 nye Pensionister antoges 10

som tillagtes hver 10 Rbdslr. er i S. o. L. 100 Rbd.

11 ældre Pensionister erholdt Tillæg

tilsammen . . . . . 50 —

Til Gratifikationer . . . . . 2152 —

Udgjør tilsammen . . S. o. L. 2302 Rbd.

Den aarlige Pension, som Selskabet for Liden afgiver udgjør 2146 Rbd. 68 β . S. o. L.

De som nye Pensionister ansatte ere:

	Sedler.
1. Høker Truelsen Møllers Enke .	10 Rbdlr.
2. Skoemager Bolts Enke . . .	10
3. Sergeant Giobels Enke . . .	10
4. Grosserer Selboes Enke . . .	10
5. Skræder Krone	10
6. Skoemager Leibners Enke .	10
7. Guldsmed Kiemerer	10
8. Kattunfabrikør Würt	10
9. Maler Blaumüller	10
10. Somfrue Weydenhaupt . . .	10

Følgende til Pension forhen ansatte er-
holder Tillæg:

	Sedler
1. Snekker Walthers Enke . . .	5 Rbdlr.
2. Budbet Hollinghausers Enke. .	5
3. Hovmester Sorterup	5
4. Skoemager Borup	5
5. Kaptain og Hattemager Petersen	5
6. Guldsmed Carstensens Enke .	5
7. Skoemager Grænsman	5
8. Skræder Jæck Is Enke	5
9. Assistent Bagger	5

	Sedler og Tegn.
10. Præsten Justs Enke	2½ Rbdlr.
11. Skræder Møller	2½

De til Gratifikationer bestemte 2152 Rbdlr.

Sedler fordeltes saaledes:

	Sedler
1. Bubbet Mourikens Enke	10 Rbdlr.
2. Revisor Smiths Enke	12
3. Lysestøber Lynges Enke	10
4. Høker Truelsen Møllers Enke	5
5. Skomager Bolts Enke	5
6. Grønhandl. r Sandbergs Enke	8
7. Sergeant Støbels Enke	5
8. Provst Benzons Enke	10
9. Politiebetjent Lohmans Enke	6
10. Model Bendsens Enke	10
11. Segldugsfabrikur Brennøe	12
12. Skolelærer Pouffens Enke	8
13. Bogholder Heilbuth	14
14. Grosferer Selboes Enke	10
15. Skræder Krone	5
16. Skomager Høiers Enke	6
17. Værtshusholder Carstensens Kone	10
18. Præsten Ryndes Enke	6

19.	Nagelsmed Mortensens Enke .	8	Rbdlr.
20.	Skoemager Leisners Enke . . .	6	
21.	Lærer Dlussens Enke	12	
22.	Skoemager Bergs Enke	5	
23.	Laquai Smiths Enke	5	
24.	Bandmester Hiorts Enke	15	
25.	Seminarie-Lærer Clausens Enke	5	
26.	Laugsbud Didrichsens Enke . .	10	
27.	Skoemager Branting	8	
28.	Kammerfourer Ipsens Enke . . .	6	
29.	Parykmager Gundels Enke	6	
30.	Kobbersmed Trane	10	
31.	Friseur Knudsens Enke	6	
32.	Kandidat Medens Enke	20	
33.	Guldmægtig Ewenstrups Enke . .	6	
34.	Parykmager Buschs Enke	8	
35.	Guldsmed Kiemerer	5	
36.	Tommermester Robbertsons Enke	10	
37.	Fiskehandler Larsens Enke . . .	12	
38.	Jomfrue Fürst	12	
39.	Handskomager Helst b	10	
40.	Klotker Jerndorffs Enke	10	
41.	Guldsmed Ebbesen	12	
42.	Pudssementmager Meerss Kone .	15	

Sedler.

43.	Erkedker Bulchs Enke . . .	10	Rbdlr.
44.	Administratør Fortlings Enke .	20	
45.	Kattunfabrikør Würck . . .	8	
46.	Skøemager Christensen . . .	6	
47.	Parfymager Dyhring . . .	8	
48.	Sergeant Hansen	12	
49.	Urtekræmmer Jensens Enke .	12	
50.	Graver Quists Enke . . .	15	
51.	Guldsmed Ghesens Enke . . .	10	
52.	Urtekræmmer Hansen . . .	10	
53.	Broemand Smiths Enke . . .	10	
54.	Fuldmægtig Bay	10	
55.	Forvalter Clemensens Enke .	10	
56.	Skøemager Dlsens Enke . . .	6	
57.	Glashandler Werniges Enke .	12	
58.	Birkefriver Gothjes Enke . .	15	
59.	Jomfrue Peterman	10	
60.	Frue Lund	10	
61.	Commissionair Sorterups Enke	12	
62.	Bogholder Hoffgaard	10	
63.	Guldsmed Andersen	10	
64.	Hørkræmmer Smith	10	
65.	Urtekræmmer Brochs Enke .	15	
66.	Fuldmægtig Hermes Enke . .	10	

		Eedler.
67.	Sukker-Rafinadeur Mejer's Enke	12 Rbdr.
68.	Maler Blaumüller	5
69.	Bogbinder Anthons Enke . .	8
70.	Captain Bumanns Enke . . .	10
71.	Grosferer Beyers Enke . . .	18
72.	Rebflager Wahns Enke . . .	10
73.	Oberstlieutnant Hansons Enke	16
74.	Skraeder Mollers Enke . . .	6
75.	Klaedefabrikur Hoppes Enke .	10
76.	Skraeder Rasmussen	8
77.	Binhandler Liunges Enke . .	10
78.	Consumtionskriver Holsts Enke	10
79.	Somfrue Koch	12
80.	Limfabrikur Westerbergs Enke .	8
81.	Faktor Rosenbergs Enke . . .	8
82.	Somfrue Weydenhaupt	6
83.	Oltapper Weiners Enke . . .	8
84.	Handelsbetjent Kroll	10
85.	Klaedekræmmer Thune	12
86.	Laquai Hiels Enke	10
87.	Theater Controleur Benzons Enke	8
88.	Pensionist Bierings Enke . .	10
89.	Somfrue Rasmussen	5
90.	Klaedekræmmer Hinrichsens Enke	15

Eedler.

91.	Brændevinsbrænd. r Lumb . . .	10	Rddlr.
92.	Frue Steenberg	8	
93.	Frue Lyders	15	
94.	Eskolelærer Lyders Enke . . .	8	
95.	Graver Muths Enke	10	
96.	Mal. r Olsens Enke	10	
97.	Garver Røeds Enke	20	
98.	Ekræder Møller	10	
99.	Graver Birchs Enke	10	
100.	Ekoemager Lilliendals Enke . .	6	
1.	Eadelmager Lunds Enke	12	
2.	Institutbestyrer Bøgers Enke .	20	
3.	Superkloge Bangs Enke	8	
4.	Capt. og Toldbetjent Meiers Enke	6	
5.	Frue Fabricius	8	
6.	Ovsigtbetjent Aagaards Enke .	8	
7.	Assistent Beders Enke	10	
8.	Tomfrue Dibrichsen	6	
9.	Urtekræmmer Gullstrups Enke .	10	
10.	Dver. Auditeur Petersens Enke .	10	
11.	Guldsmed Lydervals Enke . . .	8	
12.	Snedker Walthers Enke	8	
13.	Slagter Smiths Enke	10	
14.	Buddet Hollinghausers Enke . .	6	

		Sedler.
15.	Toldbetient Greitzers Enke	10 Rddlr.
16.	Hovmester Sörterup	8
17.	Klokker Gylches Enke	10
18.	Slagter Niedel	10
19.	Maler Cuankiers Enke	10
20.	Forvalter Juels Enke	8
21.	Bogtrykker Christensens Enke	15
22.	Captain og Farver Staals Enke	15
23.	Klokker Lysters Enke	15
24.	Stræder Bahs Enke	10
25.	Knapmager Krags Enke	8
26.	Tomfrue Schulz	10
27.	Handskemager Reitzels Enke	10
28.	Parykmager Krygers Enke	8
29.	Viinhandler Schous Enke	10
30.	Tomfrue Edelman	10
31.	Capt. og Sværdfeier Mejers Enke	15
32.	Inspektour Clemens Enke	10
33.	Buddet Bings Enke	5
34.	Bogholder Strandgaardts Enke	6
35.	Maler Holms Enke	8
36.	Bager Breslovs Enke	8
37.	Sergeant Freeses Enke	8
38.	Mægler Hovitz Enke	10

Eedler.

39.	Præsten Kochs Enke . . .	15	Rbdlr.
40.	Toldbetjent Greiherts Enke	10	
41.	Guldmægtig Lassens Enke .	10	
42.	Tomfrue Koch	10	
43.	Guldsmed Bærums Enke . .	10	
44.	Skomager Borup	6	
45.	Sergeant Rønnings Enke . .	10	
46.	Præsten Mariagers Enke . .	15	
47.	Brændevinsbrænder Weises Enke	8	
48.	Procurator Hansens Enke .	10	
49.	Buddet Ditleffsens Enke , ,	8	
50.	Slagter Petersens Enke . .	10	
51.	Snedker Harrens Enke . . .	10	
52.	Bodker Meilbye	10	
53.	Kiøbmand A. Mejers Enke .	15	
54.	Hørkræmmer Langes Enke .	10	
55.	Sergeant Flygenrings Enke .	10	
56.	Glarmester Evigers Enke .	10	
57.	Isenkammer Proms Enke .	10	
58.	Kaptain Havns Enke . . .	15	
59.	Bognmand Andersens Enke .	10	
60.	Skibsbygmester Humbles Enke	13	
61.	Tomfrue Loft	10	
62.	Skraeder Hostrups Enke . .	8	

163.	Porcelainsh. Thomsens Enke	10	Rbdlt.
64.	Assistent Brandts Enke . . .	8	
65.	Bogholder Hvids Enke . . .	30	
66.	Kapt. og Hattemager Petersen	5	
67.	Skoemager Fransveds Enke .	6	
68.	Dreier Rihnes Enke . . .	10	
69.	Somfrue Lintrup	8	
70.	Assistent Mollers Enke . .	12	
71.	Bogholder Ambergss Enke .	10	
72.	Guldsmed Carstensens Enke .	5	
73.	Instrumentmager Fastings Enke	10	
74.	Stræder Lunds Enke . . .	8	
75.	Degnen Thaulovs Enke . .	10	
76.	Skoemager Grænkman . . .	8	
77.	Bogtrykker Sebbelovs Kone .	10	
78.	Guldsmed Nielsens Enke .	8	
79.	Bogholder Krøymans Enke .	8	
80.	Theater Controleur Fabricius .	8	
81.	Prokurator Schrøders Enke .	10	
82.	Skoemager Sylvechs Enke .	10	
83.	Stræder Kolbech	10	
84.	Giørtler Hainsens Enke . .	10	
85.	Stræder Mejer	10	
86.	Parfymager Bernhards Enke	10	

Sedler.

187.	Stræder Tæhels Enke . . .	6 Rbdlt.
88.	Assistent Bagger	6
89.	Snedker Koedts Enke . . .	8
90.	Bogbinder Graaes Enke . . .	10
91.	Snedker Wiedts Enke . . .	10
92.	Instituttærer Borchorst . . .	20
93.	Bundtmager Bremers Enke . .	10
94.	Stoemager Weinbachs Enke . .	8
95.	Præsten Dischers Enke . . .	8
96.	Wedigebrygger Halls Enke . .	10
97.	Bæver Seegers Enke	8
98.	Forgylde Borgstrom	10
99.	Frue Gimber	10
200.	Præsten Justs Enke	10
1.	Mægler D'Andrades Enke . . .	12
2.	Hattemager Jankens Enke . . .	15
3.	Revisor Webers Enke	10
4.	Stoemager Rings Enke	20
5.	Prokurator Nabys Enke	10
6.	Kirkesanger Graulunds Enke . .	8
7.	Stræder Moller	8
8.	Provstinde Wellejus	10
9.	Havnefoged Nissens Enke . . .	15
10.	Skoleholder Dechs Enke	10

211.	Uhmager, Studsgaards Enke	10	Rbdlr.
12.	Justitsraad Hansens Enke	20	
13.	Bandmester Sorensens Enke	15	
14.	Cantor, Tops Enke	15	

Administrationen for det forenede Under-
støttelses-Selskab.

Lindstorff, Friedenreich, Christensen.

C. Købe.

Borger = Bennen.

Dotte og tredivte Aargang.

N° 7.

Løverdagen den 18 Februar 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos S Dalberg,

Gosbergsgaden Nr. 334.

Skolelærer Hellmuths Levnetshistorie

samt

Underretning om Skolen i Finsterthal.

Et Bidrag til Efterretning om Skolevæsenets
og dets Læreres maadelige Tilstand paa nogle
Steder i Tydskland.

(Fortsættelse.)

Da jeg troede at være færdig med dette Arbejd, kom Røden til Regningen. Ogsaa denne Underviisningsgjienstand maatte jeg lære fra de første Begyndelsesgrunde. At regne udaf Hovedet, forstod jeg vel meget godt; men at regne paa Tavle, havde jeg aldrig havt Veilighed til at lære. Da jeg fik Raad til det, kjøbde jeg mig Lechners Regnebog,

og jeg maa sige, at denne Bog underviste mig ret godt. Efterat jeg havde fattet Addition og Subtraction, begyndte jeg allerede Underviisningen med Børnene, og selv gif jeg videre. Der forekom vel i Førstningen Tilfælde, hvori jeg ikke vidste at raade mig eller Eleverne; dog lidt efter lidt gif det stedse bedre. Da jeg var kommen saa vidt ved min egen Vejledning og havde bragt det saa vidt med Skolen, at jeg med Være kunde sætte den ved Siden af enhver Landsbyskole paa den Tid, blev der af Regjeringen foretaget alvorlige Anstalter til en almindelig Skoleforbedring. Hvor glad var jeg ikke nu, at jeg saaledes stille for mig selv allerede havde arbejdet fremad. Imidlertid forarsagede de yderligere Forordninger, om paa en hensigtsmæssig Maade at bibringe Børnene Naturhistorien, Naturlæren og Geographien, mig nye Sorger. Jeg havde vel hjerteligen gjerne meddelt den fordrede Underviisning i alle disse Gjenstande, havde jeg kun havt et Menneske ved Siden af mig, der kunde have underrettet og ved Exempler tydeliggjort mig det. Jeg kjøbte mig Nicolais Underviisning i Naturlæren for Begyndere; men

kunde dog ikke afholde mig fra det Spørgsmaal: hvad nytter Naturlæren i Landsbysskoler? Kort, jeg havde intet Begreb om, hvor meget eller hvorlidet af Naturlærens Indhold her maatte være nødvendigt, og ansaae derfor Meget som overflødig. Nu tænker jeg rigtignok ganske anderledes. Siden jeg indseer, hvilken umiskjendelig Nytte den stifter, driver jeg denne Gjenstand ikke alene selv med Iver, men anbefaler den ogsaa ved enhver Leilighed til mine Herrer Colleger. Vore Bønder leve jo ganske i Naturen; dagligen kæmpe de med denne og Elementerne; hvad kan altsaa, blandt de almindelige Kundskaber, være nyttigere, end at gjøre sig bekjendt med dens Kræfter, Virkninger og Frembringelser? Vi svære og tale saa meget imod Døvtro,*¹) søge ikke blot at svække, men og at udrydde den, og dertil gives intet bedre Middel, end dette, at Man gjør Ungdommen tidligen bekjendt med Naturlæren. Modarbeide vi paa denne Maade Døvtroen, da vil, efter en Menneſkeaalder, Døvtroen kun kjendes af Navn.

*¹) D, at dette galbt om alle Lande, alle Fag!

Efter nogen Tid saae jeg mig om efter en god og let Naturhistorie. Thie mes første Næring for den sunde Menneskeforstand blev mig anbefalet; jeg kjøbde denne Bog, fandt ogsaa, at den i en Lærers Haand var meget nyttig. I denne lille Bog havde jeg Alt, hvad jeg for det første vilde vide af Naturhistorien, og, hurtigere end jeg troede det, var jeg færdig, isærdeleshed med Dyrene.

I Planteriget derimod bragde jeg det ikke meget vidt, og endnu mindre i Steenriget. Jeg havde ogsaa mange Besværligheder at bekæmpe med Geographien. Vel havde jeg Seillers Læsebog i Haanden; vidste at nævne Landene, Havene, Floderne og Hovedstæderne, men at søge dem paa Kortet, var mig en sand Plne. Jeg blev tilskjød udsaget til, frem for Alt, at læse paa Land-Kortet, og først derefter at tage fat paa Bogen. Ved denne Læsen fandt jeg mangt et forgjæves søgt Sted, og blev mere bekjendt med Kortet.

Efterat jeg endnu i flere Aar saaledes ganske ene, uden nogen som helst personlig Vejledning havde arbejdet mig frem i de anførte

Lærefag, og efter min Mening havde lært at bedømme Meget, indgik jeg i et Læseselskab, som en Gejslig i Nabolauget havde oprettet. For at gjøre mig Læsningen saa nyttig som muligt, holdt jeg en særegen Bog, under Titel: *Excerptbog*. I denne skrev jeg det Mærkværdigste af Afhandlingerne, optegnede de Bøger, hvilke forkom mig hensigtsmæssige og vare godt rensede. Paa denne Maade har jeg optegnet mig mangen god Bog; Nogle bleve kjøbte; Mange af dem vil jeg med min ringe Løn ikke kunne kjøbe i mit hele Liv. Med den højeste Sparksomhed har jeg bragt det dertil, at jeg har kunnet kjøbe mig følgende:

Nicolais Naturlære, eller Anviisning til den første Underviisning i Naturlæren. (1781, 15de Dplag.)

Rists Anviisning for Skolelærere i lavere Skoler, til pligtmæssig at bestyre deres Embede. (1787, 2det Dplag.)

Wilmsens Veiledning til hensigtsmæssig tydske Sprogøvelse ved Exempler og Opgaver for Lærere i Borger-skoler, 1799.

Chiemes første Røring for den sunde Menneskeforstand. —

Seilers Læsebog for Borger- og Lands-
Byskoler, 1800.

Siden efter kunde jeg endnu anskaffe mig:

Schlez's Naturhistorie for ukyndige
Naturvenner, 1804.

Salzmans Anviisning til en fornuftig
Børnøpdragelse (1807.)

Har en Skolelærer disse saa Bøger, saa
besidder han det Nødvendigste, og vil stedse
kunne hente Raad. I Læseselskabet blev læst
Volters theoretisk-practiske Haandbog for
tydske Skolelærere og Opdragere, Berrens-
ners tydske Skoleven og Dolz's Tidende for
Ungdommen. Paa denne Maade kan jeg læse
og lære Meget; Bekostningen er ikke saa bety-
delig, og jeg har stedse Selvbeskjæftigelse.

En særdeles Fornøjelse gjør mig nu Sko-
lelærer Conferencerne. I Begyndelsen vare de
mig, aabenhjertigt tilstaaet, en sand Byrde.
Vi erholdt sædvanligt Opgaver, som gik langt
over vore Kræfter, og Mange af mine Colle-
ger maatte, for en høj Priis, lade deres Ar-
bejder gjøre færdige.*) Jeg gjorde Arbeidet saa

*) F. er her aabenhjertigens end Mangen er og
effic.

gødt jeg kunde; nu derimod, da jeg har bedre arbejdet mig ind i Tingene, gaaer det lettere, og jeg maa tilstaae, at jeg stedse glæder mig til saadan en Conferencedag. I Særdeleshed komme mine Excerpter og Bøger mig vel tilpas.

Hvad Musikken angaaer, maa jeg endnu bemærke, at jeg ogsaa i dette Fag ikke er bleven tilbage. Af min første Læremester Hr. Schøner lærte jeg Intet uden Choraler og nogle faa Forspil. Da jeg vilde gaae videre, fandt jeg først, hvor langt jeg var tilbage; jeg manglede fornemmeligt i Begyndelsesgrundene. Ligesom jeg fra Begyndelsen havde maattet lære Meget, saaledes maatte jeg nu beqvemme mig til at lære Det, jeg allerede forlængst skulde have vidst. Nu, da jeg har faaet mere Smag for Musikken, lærer jeg i mine gamle Dage endnu paa Violin. Hvor langt jeg kan bringe det deri, vil Fremtiden lære.

Dog, for Intet at springe over, hvad der hører til min Levnetshistorie som Skolelærer, maa jeg tillige fortælle, paa hvilken Maade jeg ogsaa i Katechisationen stræbte at komme

videre. Jeg følede vel, allerede i de første Aar af mit Væremøde, at det var meget nyttigt, at Man behørigen gjennemspurgte det Læste.*) Men hvor skulde jeg lære det? Hos Hr. Schøner forekom ikke et Spørgsmaal i hele Aaret, førend Man kom til det Sted: "Ingen Spurv falder ned ad Taget uden Eders Faders Billie;" naar Børnene havde læst dette Sprog, da spurgte Hr. Schøner heel lærd: Hvad er en Spurv? og almindeligst var det Tilfældet, at Hr. Schøner selv maatte svare: "en Fugl." (Fortsattes.)

---

*) Man vil vide, at der nutildags gives Udskillige, hvilke ikke ere af denne Mening.

M.

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Trykfeil i No. 6.

Pagina 52, No. 115, istædet for Toldbetjent Greihers Enke, læs: Toldbetjent Gerchens Enke.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

N° 8.

Løverdagen den 25 Februar 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

I General Forsamling den 30de forrige Maaned bleve antagne som Selskabets nye Medlemmer:

- Hc. A. C. Sihn, Batallions-Chirurg
- Jørgensen, Portner ved Metropolitanskolen
- A. Bagger, Musik-Informator
- Müller, Kongelig Juulmægter
- P. J. Byzon, Coffordie Captain
- N. Langeland, Justiteraad og Forvalter ved Sø-Etatens Proviantgaard, Ridder af Dannebrog
- J. C. Strelow, Hørkræmmer
- L. Kirkegaard, Klædekræmmer

- Hr. P. C. Bussiegel, Kongelig Fuldmægtig
 — E. M. Thomsen, Handels-Contotist
 — N. F. Fædderholt, Captain og Hofmaler
 — P. F. Martens, Maler
 — Rasmussen, Krigs-Assessor
 — D. Le Maire, Kongelig Fuldmægtig
 — Kalff, Doktor Medicinæ
 — P. N. Terslew, Bødker

Administrationen for det foreenede Under-
 støttelses Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

E. Røbbe.

Skolelærer Hellmuths Levnetshistorie

samt

Underretning om Skolen i Finsterthal.

Et Bidrag til Efterretning om Skolevæsenets
og dets Læreres maadelige Tilstand paa nogle
Steder i Tydskland.

(Slutning.)

Hvorledes kunde jeg altsaa i denne Skole faae Anviisning til en hensigtsmæssig Spørgen? Jeg søgte vel i de senere Aaringer at forskaffe mig catechetiske Bøger, men jeg blev overtydet om, at Man lærer Katechisationen mindre af Bøger, end ved at være en god Katechets Tilhører. Jeg har min nærværende Præst at takke for, at jeg taaleligt kan examinere over denne eller hiin Gjenstand; men hvorledes og paa hvilken Maade jeg bragte det videre heri, har jeg endnu at meddele. Hidtil var det nemlig Skik, at jeg om Søndagen under Ca-

techiferingen maatte trække med de smaa Børn ind i Sakristiet, for at lade dem fremsige deres smaa Sprog eller Psalmevers. Da jeg nu paa denne Maade blev afholdt fra Præstens Catechisation; saa anmodede jeg ham om, at eftergive mig hiin Forretning. Hvad jeg ønskede, blev opfyldt; jeg kunde nu høre paa den hele Underviisning. Og for at jeg ogsaa kunde lære Noget ved det, saa tog jeg ved Dragelet Katechismen for mig, overtænkte ikke alene selv Sagen, men optegnede mig ogsaa selv mangen Bemærkning. Havde jeg Tid dertil, saa forberedede jeg mig ogsaa paa Børnelærdommen, som om jeg selv skulde catechisere og gjentog den vel ogsaa i Skolen den følgende Dag saa godt jeg kunde. Dette hjalp mig meget.

Dette er den værdige Skolelærer Hellmuths Levnetshistorie. Maatte dog, siger Udgiveren, Enhver deraf bringes til at indsee, hvorledes man paa lignende Maade kan komme frem i Alt, naar man med lige Kjærlighed stræber at gjøre sig sit Kald værdig. Enhver arbejde saalænge det er Dag, paa det at hans Birken og Munde kan leve endogsaa da, naar

han er traadt ud af sin Birkedoms! Hellmuth er et Mønster til Efterfølgelse, endog for den allerede bedagede Skolemand; hans Levnet er et Vidnesbyrd om Sandheden af: "Eyst og Kjærlighed for en Ting gjør al Møje og alt Arbejde let."

Nogle Bemærkninger over Hellmuth.

At Hellmuth var en brav og virksom Skolelærer, kan ikke nægtes; dog deri fejlede han meget, at han meddeelte sin Underviisning alt for mechanisk. Hellmuth havde, kort sagt, intet klart og tydeligt Begreb om Opdragelse og Underviisning. De fleste Skolelærere handle ligesaa, i det de lade Sjælen ligge gold eller uforarbejdet. Man maa, frem for Alt, vække Aanden. Allerede Paulus siger io, 2 Cor. 3, 16., "Bogstaven ihjelslaar, men Aanden gjør levende." Havde Hellmuth forstaaet den Kunst, at vække Aanden, vilde hans Skole, ved hans utrættelige Iver, været meget bedre.

Hvo som vil bringe det vidt i sin Skole, maa spørge, tale, forklare meget, vænne til Opmærksomhed, til Sagttagelse og Eftertanke, og isærdeleshed ikke lade de Smaa staae tilbage heri. I dem maa Grunden lægges! I Børnene ligger uendeligen Meget; man behøver kun at tiltale dem barnligt, gaae ud fra lette og bekjendte Gjenstande, for at vække Ensten for Gjenvar. Sørg ikke saa ængstligen for Alpha- betet, det læres nok! Hvo, som saaer for Anden, den vil ogsaa høste det sande Livs skjønne Frugter.

Hvorledes Man skal anvende Forstands- øvelser med Børnene vil siden blive oplyst ved Exempler. Hvo som derimod vil anskaffe sig en egen Bog over denne Gjenstand, den kjøbe sig enten Dolz's catechetische Anleitung zu den ersten Denkübungen der Jugend, eller Wilmsens Verstandes und Geistes- übungen. (Der Første er fordansket af Provst Holm.)

Hvo der ligesom Hellmuth er tilbage i de nødvendigeste Kundskaber, bør gaae frem paa samme Maade som han, eller hvad endnu er

bedre, han henvende sig, om muligt, til sin Præst.

Til videre Oplysning om det lave Culturtrin, hvorpaa endnu nogle Skolelærere staae og Skolevæsenets deraf flydende slette Tilstand i flere af Tydsklands Stæder, kan muligen endnu denne paafølgende Beretning tjene.

En Skolelærer Büchner, en ret vakker Skolemand, gjorde, efter at Winterstolen var endt, en Ferierejse. Da han fornemmeligen havde til Hensigt, at see og høre, hvorledes der blev lært og underviist i andre Skoler; saa holdt han sig en Dagbog. I denne indskrev han med megen Omhyggelighed det Værdværdigste af sine Bemærkninger og Erfaringer, og Noget deraf er Det, jeg her meddeler:

Efter at benævnte Skolelærer Büchner havde forladt Skolen i Rosenheim, hvor han fandt Skolebygningen og dens indre Indretning i skjønneste Orden; Bægene behængte med Ræsetabeller, Landkort, smukke Skoleforklister, fortræffelige Kobberstik af Naturhistorien, sorte Bægravler, paa Bogleoler, hvori

Bøgerne, for at holde dem reenlige og ordenlige, vare omlagte med blaat Papis og forsynede med røde Skilte. Kort, Skolestuen var som et lidet Museum, og han forlod den ikke uden Følelse af Tilfredshed og Glæde. Jeg overnattede i en behagelig lille By, der laae ved Foden af et Bjerg. Men da Morgenen kom, trak et Tordenvejr op, som udgjød sig i en heftig Regn. Hurtigen var jeg til Stedets Skole. Ak, var jeg kun ikke gaaen derind! Jeg var i største Forlegenhed, da jeg fandt Skolelæreren ivrigt at arbejde paa Skræderbordet; jeg bad ham noget forlegent, ikke at lade sig forstyrre. Men denne Bøn var overflødig; som Fliden er vant til at benytte ethvert Djeblik, saaledes var det ogsaa her; førend jeg saae mig om, var Skolelæreren igjen i fuldt Arbejd. Jeg blev budet at sætte mig ned, og gjorde det.

(Fortsættes.)

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Den 11te Marts indkommer Hr. Cancellie-
raad Behrmanns Bidrag til dette Blad.

Borger = Børnen.

Osse og tredivte Aargang.

N° 9.

Løverdagen den 4 Marts 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Nogle Bemærkninger over Hellmuth.

(Slutning.)

Nu vare Børnene forsamlede og lydellig Stemme lod fra Messerens Stol: "Hold Bøn!" Hvad der blev bedet, kan jeg ikke sige; kun saa meget veed jeg, at der opstod en almindelig uforstaaelig Skrigen, som varede idetmindste et Kvarteer. En from Høielse kunde jeg hverken forlange af mig selv, eller de bedende Børn.

Da denne gennemtrængende Skrigen var endt, blev der læst i Bibelen, og, for at Skolelæreren ikke skulde forbindres i sit Arbeid, var der truffet den skjønnne Indretning, at Børnene, efter Orden, kom til hans Arbejdsbord og, efterat de vare færdige med Læsningen, krøbe

over Bordene og satte sig paa de nederste Elevers Plads. Efter denne Orden kom enhver Elev paa sin tilhørende Plads og Skolelæreren var det gandske ligegyldigt, hvad imidlertid de overhørte Elever foretog sig. Dog, for Underholdning og Svsfættelse behøvede Skolelæreren ikke at bekymre sig. Nogle toge Brød og Kartofler op af Kommen; Andre legede med Papirstrimler ic. og Hvo som slet ikke vidste at svsfætte sig, havde dog i mig en Gjenstand til Betragtning.

For slet ikke at see eller høre hvad der foregik i Skolestuen, vidste Skolelæreren at stille sit Bord saaledes, at alle Børnene vare ham ude af Dje. Undertiden rettede Skolelæreren sit Blik over de ved Siden af ham staaende lange Skoleborde, raabde vel ogsaa stundom: "See i Bogen!" Dog beholdt naturligviis den ædle Syning, som billigt, den største og omhyggeligste Dpmærksomhed.

Endnu bør jeg ikke lade blive ubemærket, at ogsaa den snavsede Skolemesterinde drev Skoleholder-Værket med og, medens hun sad ved Spinderokken, lod en Deel læse. Men, min Gud! hvor der blev læst! Hverken Gammel

Her Ung brød sig om Ket-Læsningen; Alt var derimod Læreren og Uorden.

Da den første og anden Klasse var færdig med Læsningen, blev ligelædes, i samme Orden, Udenadslæctierne opramsede. Og saa hvad denne Punkt angik, vidste Skolelæreren at dreje det til sin Fordeel. Der var nemlig foranstaltet den Indretning, at det ene Barn spurgte, det Andet svarede; hvilket let lod sig gøre, da Katechismen fordetmeste er forfattet i Spørgsmaal og Svar. Var Lectien ikke lært godt, saa vidste Børnene at trænge sig bag Lærers Stol, at de ved en aaben Bog saa temmelig taaleligt kunde fremsige Lectien, fraregnet den affhyelige Plappretone. Og saaledes gik det idetmindste herved af uden Alenmaal, hvormed der undertiden blev kraftigen slaaet paa Bordet, for at paabyde Rolighed.

Sidenefter, da endeligen ogsaa denne Forretning var endt, var Skoletiden forsaavidt lykkeligen forbi, at Skolelæreren, med al sin Skyndsomhed, neppe kunde give hvert Barn en Linie Forskrivt. Under denne Eysel betragtede jeg Skoleapparatet og bemærkede følgende: 6 Ertesække; 2 Eselshoveder med

Armbaand, nogle Dusin saakaldte Rævehaler; 4 trekantede Træer og 10 Næseflemmer eller Brillehuller af Staaltraad uden Glas.

Da Børnene havde bortfjernet sig, fattede jeg Mod til at underholde mig med den, nu mere fritaaende Kvast-Laugsbroder. Han forekom mig just med Et: "Nu er, Gud være lovet! igjen en Plage fra Halsen!"

Jeg. Jeg troer det hjerteligen gjerne, at De er glad; thi at passe dobbelte Forretninger er en søer Opgave, og Bibelen kalder det jo endog en Umulighed, at tjene to Herrer.

Skolm. "Ja, idag gif' det dog nok an; Børnene havde dog Dem at gabe noget paa; men de andre Dage er det næsten ikke at udholde."

Jeg. Da vilde jeg snart stifte Rolighed! Dertil har De jo de skjønneste Apparater, et Beviis paa, at De forstaaer at behandle Børnene og har en ganske særegen Anskuelse af Opdragelsen.

Skolm. "Ha, ha, ha! Ikke sandt, jeg har dog allerede opfundet Noget, som Man ikke saalet finder i andre Skoler, og at Man holder mine Opfindelser for meget hensigtsmæssige, bevises deraf, at mine Herrer Colleger i Nabolauget just have anskaffet sig disse Midler til Ordenens Opretholdelse."

Jeg. Ja, ja, deri har De ganske ret; dog ønsker jeg at erfare, om De meddeler Deres Underviisning efter den pestalozziske, stephaniske eller pöhlmannske Methode.

Skolm. "Jeg underviser efter Læreplassen, som De hist seer naglet paa Døren; det vil sige, jeg straffer den urigtige Læsen med Haarryk; det urigtige Lærte med Munddast; Læstere med Drefigen; Græden med Knipsen; Støien med at paasætte Næseklemmen; Dumhed med at bære Eslet og Ondskab med Slag"

Jeg. Godt nok, men ved Metboden forstaaer jeg, hvorledes De behandler enhver Læregjenstand.

Skolm. "Hvorledes jeg gaaer frem med min Underviisning, sagde jeg jo nyligt, nemlig: at jeg straffer den urette Læsen med Haarrykken o. s. v. Gode Ord hjælpe jo Intet, og farer man ikke dagligen over Børnene med al Strengbed, saa bliver der i Ewigbed Intet af dem."

Jeg. Lader De i Deres Skole kun læse og bede, eller giver De ogsaa Underviisning Regnekunsten, Naturhistorien, Geographien, Naturlæren og deslige.

Skolm. "Hvad tænker De paa! jeg er ret glad, naar kun Læsningsen og Bønnerne ere endte; hvor skulde jeg tage Tid fra til saadanne Ting?"

Da jeg saae, at denne kjære Mand slet ingen Sands havde for det Bedre og overhovedet slet ikke forstod sig paa Skolevæsenet, tog jeg min Stok og Hat, sagde Skolelæreren Farevel og fortsatte min Rejse videre, da det imidlertid var blevet klarere Luft.

Underligen bedrøvet saae jeg endnu engang ned fra Bjergets Spidse paa Byen Finsterthal. Havde jeg nogen Tid følt, hvad Skolelæreren egentlig skal opfylde og hvor syndigt han handler mod Menneskeheden, naar han trænger sig ind i et Embede, han hverken kan eller vil forestaae, saa var det hist paa hiin Høj.

Gud give, tænkte jeg, at der ikke maatte findes mange saadanne flette Skolelærere!

Desværre gives der vel endnu flere Finsterthal, Skoler, end Man er villig til at troe. Kun Den, som boer paa Landet, veed bedst, hvor elendigt mangen Skole bliver bestyret. Herrerne i Staden ere for det meste af en anden Mening, og deres Skildringer af de nærværende Landsby skolers Tilstand modsiges saa ofte Virkeligheden og hører hjemme under Rubrikken: "Fromme Dnsker."

Skrielse fra Bøotien. *)

(Ud af Friedrichs sat. Zeitspiegel.)

Den medicinske Politi Commission, der af Regjeringen fik den Forretning, at undersøge den i nogle Aar i vore Lande herskende epidemiske Mæni, har nu endelig indsendt sin Embeds-Beretning til den høiere Autoritet. Af Denne er det klart, at denne Sygdom, hvilken den kalder den mystiske Hjerneforrykkelse, bestaar i en Feber-Paroxysmus, der angriber Hjernens Organer, og tilsidst udarter i ulægeligt Vanvid.

Karsagerne til Samme skal være at søge deels i Indbildningskraftens Opblivelse, ved Læsning af vore Mystikers Messerværker, deels i Doversvælgelsen af svage Landskræfter ved metaphysisk Abstraction, hvilken tilsidst, i Følelsen af dens Aimagt tager sin Tilflugt til apokalyptiske Aabenbaringer og Mirakler; men hos de Fleste i umaadlig Svækkelse af Hjernen ved priapiske Studier. — Især skal dette Sidste være Tilfældet hos Dem, der strante af den saakaldte Vinhellige Mysticisme. Følelsen af Slappelse avler hos dem en Sønderknuselses Tilstand, der søger Trøst i Bodsovelser, Kjødets Spægelser, Helgenlegender, Sjelemesser o. s. v. men tilsidst ikke sjældent springer over til krasseste Katholicisme. Thi Springet fra en Sengesøfter til en Bedesøfter, fra en atheistisk Ryggstol til en Herrenbuter og Døcker er bekjendt lettere, end Dørgangen fra et Glædestempel til et Guds-tempel.

*) NB. Kunde gjerne være fra et eller andet Europas Land.

”Følgelig” — saaledes bemærker Commissionen — ”er det vel værdt, at Sundheds Politiet skænker dette Døde sin hele Domærksomhed Thi det er af meget smitsom Natur; blander sig hist og her endog i Statsstyrelsen, og lader frygte, at vi tidligen eller sildigen werde rejgjerede, døgte, styrede og decimerede af lutter Pietister, Methodister, Bøhmister, og Magnetister.”

Som en meget virksom medicinsk Forholdsregel foreslaaer den, at anbringe samtlige Ulykkelige, der ere beladte med denne Paroxysmus i Contoirer og Skrive-Anstalter, onordne dem dagligen et dygtigt Pensum ædrue Cancelli-Prosa til Afskriven og, ved denne helbredende Kandsdiæt, lidt efter lidt at føre dem tilbage fra Phantasiens Narredans til den sunde Fornufts regelrigtige Taktskridt Beretningen slutter med det fromme Udraab:

”Gud bevare os vor sunde Mennekkesforstand, og skænke den igjen til alle Dem, der have mistet den!”

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Den 11te Marts indkommer Hr. Cancellie-Raad Behrmanns Bidrag til dette Blad.

Rettelse. I forrige No. af Bladet er Provst Holmanført som Oversætter af Dolz's Kateketik, hvilket rettes herhen, at Pastor P. Holst er Oversætteren.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 10.

Løverbagen den 11 Marts 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,
Gøthersgaden Nr. 334.

Beviis,

at Jesuiterne befordre Usædelighed.*)

En sanddru Fortælling.

”Catharina Cadiere — et ungt nitten-
aarigt Fruentimmer, valgte sig i Aaret 1728
Pater Johan Baptist Girard, Rector ved

---

*) Af Friedmanns Die Jesuiten. Grimma
1825. Dette hele Skrift er et vigtigt Bidrag
til Kundskab om denne smukke, af Clemens XIV
ophævede, af Pius VII højlovlig Gukommelse
atter indførte, Orden, et virkeligt Dglerede. Det
er propfuldt af bevislige, den her anførte paa
et Haar lignende, Fortællinger. Gud bevare vor
gode Protestantisme fra Rogetsomhelst, der, hvor
fjernt endog, maatte ligne den Ugudelighed, dette
Stykke røber!!!

D.

det kongl. Seminarium i Toulon, til sin Skriftefader. Den snedige Jesuit mærkede strax, at hun var en andægtig Sværmerke og byggede derpaa sin Forsørelses-Plan. Han yttrede sig i Skriftemaalet til hende: "at Gud forlangte af hende et stort Dffer og med hende havde en stor Hensigt." Undertiden spurgte han og: "vil De overgive sig til mig?" Ved dette Spørgsmaal kysede han hende engang paa Munden og — og det var ude med den uskyldige Pige. Med dette Kys gød han en vild, vellystig Ild igjennem hendes Nerver og Arer. Hun følede Kjærlighed til ham og lovede, at hengive sig til ham. Nu opflammede han i Skriftefolen hendes Indbildningskraft og Begjærighed end meer; han kysede hende og efter hvert Skriftemaal og gjorde hende derved end meer forelsket, uden at hun selv vilde det; uden at vide, hvad der skede med hende. Engang troede hun, at see Sjælen af en Dødsfynder og at høre de Ord: "Hvis Du vil redde mig af denne Tilstand, maa Du beslutte Dig til at lade Satan et heelt Aar have Dig i sin Bold!" Girard raadete hende, at gjøre det, lod hende besvæрге en For-

mular for Dvergivelsen til Satan og forvirrede hendes Sandser saa aldeles, at hun fra nu af sjeldent forlod sit Bærelse og ikke vilde have Nogen om sig, uden Samvittighedsraaden. Det var Det, Synderen ønskede. Hele Dage tilbragte han hos hende i et laaset Bærelse, og derpaa — da hun var falden i et fuldkomment Raseri og vidste Intet af sig selv, tilfredsstillede han sine vellystige Begjærligheder og nærede Disse saa længe til hun blev frugtsommelig. Den ulykkelige Pige, der ikke mere havde nogen Hemmelighed for Jesuiten, opdagede ham sin Tilstand, og han søgte at berolige hende derved, at han skød Skylden paa en Betændelse i Blodet, og anordnede hende i otte Dage Vandkur. Selv hentede han altid Vandet fra Kjøkkenet og kastede et vist rødligt Pulver deri. Hverken Moderen eller Pigen maatte undersøge dette Vand. Den Frugtsommelige fik, ved dets gjentagne Brug, en betydelig Blodstyrtning og tog synligen af. Moderen vilde spørge en Læge om Raad; men Jesuiten forsikkrede hende, at hendes Datters Sygelighed var et hemmeligt Onde, der laae uden for den medicinske Kundskabs Grændse;

og saa lod hun det være. Men paa det hun ej oftere skulde faae det Indfald, overtalede han Gadiere til at vorde Nonne; og det skede. En tidlang nød Jesuiten endnu hvad der, formedelst Abbedindens strænge Opsyn, var ham muligt at nyde; men endeligen blev han kjed af Dfferet for sin Bellyst og vilde bringe Det i et fjernet Kloster; dette forbød nu Bispen i Toulon, der havde gjort sig saare høje Begreber om denne Nonnes Hellighed, og ej vilde tabe et saadant Klenodie af sit Distrikt. Han forbød hende at sjerne sig og tillige, for Fremtiden, at betjene sig af Girard, som Skriftefader, hvortil han anbefalede hende Pater Nicolas, Prior for de barsfodede Carmeliter. Denne mærkede strax, at der imellem hende og hendes forrige Skriftefader maatte være foregaaede temmeligen uaandelige Ting, overtalede hende til, uden for Skriftemaalet, at fortælle sig derom, og — erfoer Alt hvad Girard havde bedrevet med hende. Nu angav Pat. Nicolas Historien for Bispen. Sagen kom til retlig Undersøgelse, til hvilken Jesuiterne selv gave Anledning, for at kunne angive den Skyldige for bagtalet og endog paatrænge

Erstatning for krænktes Ære. I Ursuliner-Klosteret, over hvilket Jesuiterne havde Opsyn og hvortil Man bragte den ulykkelige Gadiere, behandlede Man hende meget haardt, forsøgte endog allehaande Trudsel, for at bevæge hende til Gjenkaldelse. Dog, hun vedblev, ej alene her, men og endnu i tvende Parlaments-Forhør, sit Udsagn; — paa tredie Dag, efterat Man havde tilbragt hende en bedøvende Drik, gjenkaldte hun og angav den ulykkelige Karmelit Prior som Opfinder af Historien, der vilde have opmuntret hende, for P. Girards Skyld, til at bevidne Boleriet og Fordrivelse af Fosteret. Jesuiterne opløstede herover et stort Sejerskrig, men uden Nytte; thi Girard selv havde allerede tilstaaet for Meget til, at Man ej skulde troe hans Udaad, og Gadiere tog og snart sin Gjenkaldelse tilbage. Advocater fægtede for begge Parter; Skrifterne bleve trykte og opløbe til en heel Foliant. Girard var ellers bleven forloren; men den hele Orden tog Deel i Sagen og bevægede Himmel og Helvede til at redde den skændige Midning. Han blev frikjendt for al Skyld og Anke; men

dog overgivet til den geistlige Rettergang; Cadiere derimod skulde betale Processens Omkostninger og bringes under sin Moders Opsyn. Havde Girard været uskyldig, saa havde Hun, der havde besvoret sit Udsagn, maatte være straffet som Menederske og hendes Betner, ja Prioeren Nicolas selv tilligemed hendes Broder, ligeledes meget haardt; men Man saae nok, at den skændige Skriftefaber maatte frisindes, fordi hans Orden vilde det, hvilken dog imidlertid, indtil denne Dag, ej kunde bringe det dertil, at Verden og Efterverden ej var overtudet om det Modsatte og vedbliver at være det.

Udaf Aehrenlese af S. Jacobs.

Ligesom Iglen i Fablen sagde til Ræven: "Jeg har kun een Methode, for at komme til mit Maal; men den lader mig aldrig i Stikken;" saaledes kan og den retskafne Mand

fige: "Jeg har kun eet Middel, for at erholde et godt Rygte; men dette Middel flaaer aldrig fejl: Vær, hvad Man vil ansees for!" Det er den hele Hemmelighed. Hvor Mangen qvæler sig derimod og spiller Intriguer og lyver med Miner og Ord, og kommer aldrig til Maalet. Den snedige, forslagne Ræv kjender alle Veje, kun ikke den Ene, der aldrig flaaer den ubehjælpelige Tgle fejl.

Lykken drejer sit Hjul iblandt Menneskene og overlader det til Hændelsen. Mange, der fornemme dets Susen, styrte hastigen efter det; Faa, gribe det; Nogle forsage den vilde Jagt; Andre omkomme derved i Sumpe og Afgrunde. Mangen derimod, der sidder roligt hos Vejen, griber tilfældigt i det og følger dets Svingen, og det gaaer saalænge, som han er behændig nok til at styre Hjulet, eller saalænge Bunden under ham bliver sikker. Mangen Anden sidder og hos Vejen og hører Hjulets Rullen, og seer de Forbiilendes Jagt, og staaer derfor ej op,

enten af Magelighed eller af Wiisdom. Hvad end Grunden maa være, Verden kalder ham dum; og dog er han maaskee den eneste Lykkelige fremfor Alle, der spotte ham.

For at benytte sig af Andres Tanker, ja, for endog kun at finde det rette Velbehag til dem, maa Man selv have tænkt Meget. Thi den rette Betsignelse bringer dog ingen Tanke, uden den, der tidligere hos os har flumret, og, ligesom ved Randen af Tilværelsen svævet i vor Sjæl, uden at kunne udvikle sig til Besvidsthed. Et tænkende Menneskes Land ligner en Jordbund, i hvis Dybde ligger megen kostelig Sæd. Hver Regn fremlokker Spirer, og hvert Soelstik Blomster. Frugterne kunne da ej udeblive. Men en kun anlagt Lands Pragthave varer ikke Natten over. Den henvisner i Soelystet og bærer ingen Frugt.

Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

Den 11te Marts indkommer Hr. Cancelliesraad Behrmanns Bidrag til dette Blad.

Borger = Bønnen.

Stte og tredivte Aargang.

N° II.

Løverdagen den 18 Marts 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos J Dalberg,

Gøtteriøgaden Nr. 334.

Omkostningerne til et Bryllup i Chri- stian den 4des Tid.

Man hører saa tidt tale og taler som oftest selv om vor Tids Overdaadighed, om Luxus i Klædedragt, Overdrevenhed i Spise og Drikke o. s. v. og roser da tillige vore Forsædres formentligen prunkløse og tarvelige Levemaade. Det gaaer med hele Menneskealdre, som med enkelte Mennesker; disse dable ofte Ting som Laster, de maasse i yngre Dage have glædet dem ved, og betragte som en tillabelig Fornøielse, hvad der før ville fjedet Dem. Verden er dog reen forkeert, siger Grand-Mama, naar hun seer sin Datterdatter pynte sig med kunstige Pokker, gaae tyndt klædt og besøge Selskaber for at søge sin Bykke, ifledetfor at sidde

hjemme for at spinde og vinde, men hun har glemti, at hun selv i samme Alder brovtede med Fiskebeens Skjorter, eller Kjoler med et tre Alen langt Slæb og en tre Etagers Hovedpyndt, imedens denne gaaer i en simpel Dragt og med det bare Hoved. Hvorledes Ungdommen dog er fordærvet, siger den gamle Moralist og Knurrepotten, naar han seer den syndige Unge med et Gulduhr og en Guldkjæde, med blanke Støvler og lange Beenklæder o. s. v. men han har glemt, at han i sin Tid gif med en Svandsparnk, Skoe med store Sølvsplænder og Guldsplænder i de korte Beenklæder, for at binde de deilige Silkestrømper, og Kniplinger paa Skjorten. Som det gaaer med enkelte Mennesker, gaaer det ogsaa omvendt med hele Menneskeslægten; den dadler den nærværende Tid uden Føie, og roser den forgangne uden Grund, som en gylden Tidsalder, hvor Ærlighed, Ærvelighed, Maadehold, og jeg veed ikke, hvilke Dyder, alle skulde have hersket hos vor Klodes Beboere. Et Blik i Historien kan imidlertid trøste os, idet det overbeviiser os om, at vore Forfædre vare ligesaa syndige Stakler, som vi, at vor Land staaer langt over

deres Hand, men at Kroppen faaer langt tilbage for deres.

Vi meddele blot, hvad Spise og Drikke angaaer, som i vor Tid endnu ofte dadles, naar der i et Selskab nydes flere Retter Mad, et Exempel paa, hvorvidt vore Forsædre deri overtraf os, og hvorledes deres Gjæstebud egentlig gik ud paa Graadserie og Drankerie.

I Aaret 1634 blev der høitidligholdt et Bryllup i Tzeboe, som Christian IV gav Amtmanden af Steinburg Ordre til at bekoste paa hans Begne. Følgende Fortegnelse, efter de forskjellige Leverandeurers Quiteringer, viser, hvad der er gaaet med ved denne Leilighed.

Dog maae vi herved bemærke, at Alt er beregnet efter Rdlr. og Mk. Lybsk.

For 6 Edr. nedlagte Østers à 14ß.	1 Rdl. 36ß.	=	36	—	—
4 Pd. Bomolie à 9ß.		=	36	—	—
Krukken dertil		=	4	—	—
$\frac{3}{4}$ el. 14 Kander Biineddike à 12ß.	3	=	24	—	—
Krukken dertil		=	16	—	—
$\frac{1}{2}$ Kande Rosenvand		=	40	—	—
Krukken		=	14	—	—
16 Citroner à 2 $\frac{1}{2}$ ß		=	40	—	—
17 syltede Limoner à 2ß		=	34	—	—

Krukken	2 Rd. 4 ß. =	Ps.
2 Buddinger à 12ß	— 24 —	—
2 Fjerdinger Anchiovis	2 — 24 —	—
2 Oxdr. Frønst Blin à 14 Rd	28 —	—
Tolden af Oxhovederne	— 2 —	—
Dg for at bringe dem om Bord	— 16 —	—
10 Pd. Sukker, Confect à 40ß	8 — 20 —	—
10 Pd. Confect à 28ß	5 — 40 —	—
For at bringe Confecten hjem	— 12 —	—
En Elblax	3 —	—
Fragten for Vinen og Pæren	— 38 —	—

Tjeneren, som har hentet Varene

har fortæret i Alt for	2 —	—
For 2 fede Oxer	43 —	—
2 fede Kalve	12 —	—
6 fede Bæddere à 2 Rdlr	12 —	—
10 fede Lam à 1 Rdlr. 6ß	11 — 32 —	—
10 Kalkunste Høns à 1 Rdlr.	10 —	—
En halv Tønde Smør til Kagerne	10 —	—
20 Ottinger gult Smør	7 — 17 —	—
Tolv Par Duer à 4 ß.	1 —	—
8 Stegegrise à 12 ß.	4 —	—
6 hvide og 6 grønne Chester		
Alt koste 7 Mk. 12 ß.	2 — 44 —	—
Til Gretje Borchs for at op		

varte i 8 Dage, at hjælpe til at bære Dækketsøiet sammen, efter Brylluppet, ligeledes for Dag og Nat at have opvartet i Skjenkestuen. i 5 Dage holdt sig selv med Kost . . . . 2 R. 24 B. : 99.

Tillemann Wagnhagen tilligemed sin Kone, for Dag og Nat under Bryllups Høitidelighederne at have opvartet i Skjenken . . . . . 2 — 24 — . ←

Sex Karle, som have bragt Borde, Stole og Bænke sammen og siden igjen bragt hvert Ting bort paa sit Sted, ligeledes opvartet i Skjenken, hvilket i 8 Dage, af hvilke de selv i de 5 have holdt dem med Brød og Ml, udgjør 48 Mk. . . . 16 — — — —

Fire Koner, som før Brylluppet have skaffet Linned og Tinstøiet tilveie, og som før og efter Brylluppet have udfeiet Dandsesalen, vasket Tallerknerne, og efter Brylluppet

bragt Løiet bort igjen, faae for 9 Dage under hvilke de have holdt dem selv med Kost i de 6, 28 Mk.	9 R. 16 β. = Pg.
Ell Dreieren for at istandsætte de sønderbrudte Stole og Bænke	1 — 29 — —
For leiede Stole og Bænke.	1 — 6 — —
For Sennepe	1 — 12 — —
Betalt for Potter i Kjøkkenet.	1 — 25 — —
For en laant Tin-Kanne og et Tin-Væglemaal, som var bortkommet	2 — 6 — —
For Drilleglas, som vare itu- slaaede og for Leien af de Til- bageblevne	4 — 35 — 6 —
For Papiir og Biskkeklæder i Kjøkkenet	1 — 21 — —
For Salt	1 — 40 — —
For Confect, som er hentet bort.	1 — 40 — —
For nogle Kryderier	1 — 39 — —
For 2000 Baldnødder	2 — 32 — —
For en Ede. Ubler og 4 Spr. Værer	3 — 38 — —
Snedkeren for at gjøre et Kjøk- ken til et Spisefammer og sæt-	

te en nye Dør i, ligeledes for
at flaae Tapeterne op i Salen
og igjen tage dem af, arbeidet
derpaa i $5\frac{1}{2}$ Dag ved eget Bl
og Kost; for hver Dag 1 Mk.
8ß er 8 Mk. 4ß . . . . . 2 Rd. 36 ß. = Pg.
For et Gulv af Fyrrebrædder,
og for Badmel hvormed et lille
Kammer blev belagt 9 Mk. 15ß 3 — 15 — : —
Sernhængsler til Dørene og
Søm til Tapetserierne og hvad
der ellers er gaaet med . . . 1 — 25 — : —
Lysfæstøberen for 41 Pd. Tæl-
lelys á 5 ß. 6 Pg. . . . . 4 — 38 — 6 —
Leie for Kjedler og Gryder
9 Mk. 8 ß. 6 Pg. . . . . 3 — 8 — 6 —
3 Kjøkkendrenge for at vende
Stegen . . . . . 1 — : — : —
En Karl, som i Kjøkkenet har
baaret Træe, Kul og Vand,
og for Fyrbødderie og andet i
5 Dage . . . . . 2 — : — : —
Fire Karle, som have modtaget
de Fremmede i Porten og op-
vartet i Dandsesalen, hver 1 Rd. 4 — : — : —

En Karl for at have opvartet Ruffene i Balkemøllen	Rd. 24 fl. 29.
Bryllups-Bedemanden Dietrich Beddermann, som to Gange har indbudt Borgerne, og be- fitt Quarteer for Adelen	2 — — — —
For en Favn tørt Brænde 6 Mk.	2 — — — —
For at bære det i Kjøkkenet	— 12 — —
Et Bud til Breitenborg og Rehwiſch for at kjøbe Fiſk	— 24 — —
Et Bud for at kjøbe Fiſk i Neu- enbrok og Grevenkamp	— 16 — —
3 Bud, som have brogt Dyrne og Gaarene fra Steinburg og Krempe til Iſchoe 3 Mk.	1 — — — —
En Karl for at hente Kræbs fra Segeberg	— 10 — —
Et Bud, som har hentet Ka- ruſſer og Lax fra Drage til Iſchoe	— 8 — —
For Hampeſtrikke, hvormed Ly- ſekronerne bleve ophængte i Salen	— 8 — —

(Fortsattes.)

Behrmann,

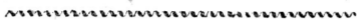

Borger = Bønnen.

Titte og tredivte Aargang.

Nr 12.

Løverdagen den 25 Marts 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Omkostningerne til et Bryllup i Christian den 4des Tid.

(Slutning.)

To Karle, som have bragt Kalvne til Itzehoe fra Beyensfleth	= Rb. 40 R. = Pg.
To Bud, som have bestillet og hentet Smørret, Wenderne, Duerne og Osten	. . . . . = — 40 — = —
For Rosenvand	. . . . . = — 14 — = —
Koffen Tochum til Melliker	. . . . . = — 8 — = —
Sød Melk	. . . . . 1 — 24 — = —
Tre Koner, som have hjulpet til at bage Eggekagerne og at støbe Borlys	. . . . . 1 — = — = —
Eddike	. . . . . 2 — 36 — = —

Segl-garn	=	Rd. 8 β . Pg.
20 fede Gjæs, hver til 2 Mk.	13 — 16 —	—
2 Edr. Rugmeel à 9 Mk. .	9 —	—
250 Eg, 4 for 1 β	1 — 14 —	6 —
24 Høns à 4 β	2 —	—
Peberod	— 24 —	—
Petersille = Rødder	— 20 —	—
22 Hvidkaals = Hoveder à 2 β .	— 44 —	—
For 5 store og 2 smaa Potter	1 — 8 —	—
For 2 Rader Løg	— 6 —	—
Endnu 2 Gjæs	— 32 —	—
For et Kar med Karper . . .	4 $\frac{1}{2}$ —	—
For et Kar med Karusfer . .	4 —	—
For 40 Høns à en Dytgen (3 β .)	2 $\frac{1}{2}$ —	—
6 Pd. hvidt Bor	3 — 12 —	—
4 Pd. guult Bor à 14 β . og 2 Pd. rødt Bor à 2 Mk. 4 β . er 8 Mk.	2 — 32 —	—
For Terpentin 6 β , og Spansk- grønt 4 β	— 10 —	—
Endnu 10 Pd. reent guult Bor à 14 β	2 — 44 —	—
3 Pd. grønt Bor	1 — 24 —	—
For 12 Edr. Hamburger Di		

å 13 Mk.	52 Rd. : 8. : 19.
Tjenerne for at bringe det fra Skibet op paa Dandsesalen for hver Tonde 3 8.	— 36 — : —
Til de samme Karle for at hente 6 Kander Ml	— 15 — : —
For at bringe 2 Orhoveder Wiin fra Skibet til Dandsesalen	— 24 — : —
Fortæret derved 2 Kander Ml	— 5 — : —
Til Hertug Frederichs og Hertug Ulrichs Kammerjunker, som paa Deres kong. Majestæts og Deres Herrers Bøgne have bivaanet Brylluppet, i deres Bogis 4 Kander RhinsWiin	2 — : — : —
Den unge Kone labet kjøbe 7 Kander Ml	— 17 — 6 —
20 Pd. Melis: Sukker à 16 8.	6 — 32 — : —
12 Pd. Puder Sukker à 14 8.	3 — 24 — : —
20 Pd. Mandler à 11 8.	4 — 28 — : —
12 Pd. Corinder à 4 8.	1 — : — : —
1½ Pd. stødt Peber à 14 8.	— 21 — : —
1 Pd. heelt Peber	— 14 — : —

2½ Pd. stødt Ingfær	30	β.	3	Pg.
1 Pd Melliker	2	—	32	—
2 Pd. heelt og stødt Caneel	2	—	32	—
5 Lod Safran à 16 β.	1	—	32	—
1 Pd. Mustat-Blommer	3	—	16	—
2 Pd. Annis à 12 β.	—	—	24	—
24 Pd. Riis à 4 β. 6 Pg.	2	—	12	—
6 Pd. Riismeel à 7 β.	—	—	42	—
3 Pd, Huusblas à 2½ Mk.	2	—	24	—
6 Lod Dragant à 6 β.	—	—	36	—
6 Pd. Capers à 8 β.	1	—	—	—
3 Pd. Suktat à 26 β.	1	—	12	—
2 Pd. Kommen à 7 β.	—	—	14	—
6 Pd. Sæbe à 3 β.	—	—	18	—
20 Pd. runde Rosiner à 4 β	1	—	32	—
30 Pd. Svedsker à 2 β.	1	—	12	—
2 Dussin Rager à 8 β.	—	—	16	—
3 Pd. Figener à 6 β.	—	—	18	—
1 Ldr. Oliven	—	—	40	—
En lille Lønne Ugurker	—	—	32	—
For Brød	6	—	32	—
For 4 fede Eviin à 15 Mk.	20	—	—	—
For Brød den første Bryllups-				
dag	10	—	32	—
Den anden Dag for	9	—	16	—

Brød til Kjøffenet	1 Rbd. 44 β . =	Pg.
4 Skjæpper fiint sigtet Meel	3 — 16 —	—
1 $\frac{1}{4}$ Skjæppe Meel	1 — 22 —	—
Endnu 5 Pd. Meel à 5 β	5 — 25 —	—
43 Pd. Flest for at spekke Ste-		
gene Pundet til 5 β	4 — 23 —	—
<hr/>		
For Hvedebrød for begge Da-		
gene	8 — 32 —	—
<hr/>		
For at stege 130 Stykker Pa-		
steter, Tærter, Stege &c. hver til		
2 β	5 — 20 —	—
<hr/>		
For 2 Uhm Rhinske Wiin,		
hvert til 20 Rdlr.	40 —	— — —
13 store Gjedder kogte og spi-		
ste i Gallerierne, hver til 4 β .	1 — 4 —	—
<hr/>		
Musicanterne, som vare for-		
skrevne fra Hamburg og rig-		
tigen have indfundet sig i Tje-		
hoe, men som af en vis Uar-		
sag ei kunde blive brugte, ha-		
ve faaet til deres Reiseomkost-		
ninger frem og tilbage	10 —	— — —

For 12 Sneser Tunger (Kist
 kemlig) Snesen til 22 β . er
 16 Mk. 8 β . . . . . 5 Rdl. 24 β . 7 Pg.
 For at bringe samme fra Brunst.
 butteler, Havnen til St. Mar.
 garethes Havn . . . . . — 32 — : —
 For tre Quapper og tre Stør : — 36 — : —
 Fragten til Stæboe, fordi det
 var et slemt Uveier . . . . . 2 — 24 — : —
 Summa Summarum af alle indkomne Reg-
 ninger paa alt hvad der er blevet fortæret
 ved dette Bryllup udgjør:

571 Rdlr. 13 β . 6 Pg. Iybst.

Man seer heraf, at vore Forfædre godt
 kunde tage til dem, baade i Spise og
 Drikke og det drøi Kost, som kunde for-
 slaae. Drikkevarerne vare ej heller at foragte.
 Der blev hverken druffet Thevand eller
 Kaffe eller Punsch, men 24 Anker Wiin
 og tolv Tønder Ol, og derover kunde vel
 ogsaa slukke Gæsternes Tørst i de 2 Dage
 Brylluppet varede.

Gamle Begravelser hos Indianerne i Sydamerica.

(Efter Stevensens Reiser i America.)

Jeg overbeviste mig snart fuldkomment om, siger Forfatteren, at Indianerne jordede deres Afdøde i de Huse, som de tidligere havde beboet, i hvilke jeg lod mange Liig opgrave. Efter al Sandsynlighed har man ladet de Døde beholde Alt hos dem, hvad de havde havt i levende Live; thi jeg har fundet Fruentimmer-Liig, som havde hos dem, Potter, Pander og Leerkar, hvoriblandt nogle meget besynderligt dannede. En Sort af disse sidste bestaaer af to hule Kugler, som omtrent ere 3 Tommer i Gjennemsnit, i Midten ere de forbundne med hinanden ved et smalt Rør, og have oven til et huult, buedannet, Haandgreb, med en Abning. Kommer man nu Vand i denne Abning, indtil Krukken omtrent er halv fuld, og helder den fra den ene Side til den anden, saa giver den en pibende Lyd fra sig. Undertiden staaer der ogsaa en menneskelig Figur paa hver Kugle, som har en Abning i Hovedet, hvorigjennem man gyder Vandet,

hvilket da giver en lignende Bnd. I Carmeliterindernes Kloster i Quito fandt jeg en saadan Krukke, hvorpaa der stod Figurerne af to Indianere, som bare en Død i en huul Baare, i Form af et Slagtertrug; vendte man denne Krukke saaledes at den enten heldte forover eller bagover, saa gav den en klagen-
 de Tone fra sig, liig den Indianerne udstøde ved deres Liigbegjængelser. Krukkerne, saavel som de øvrige Redskaber, vare forfærdigede af godt og vel brændt Leer, hvilket, tilligemed den omtalte findrige Construction viser, at Indianerne ret godt forstaae dem paa Pottemagerkonsten.

(Fortsattes.)

Behrman,

Borger = Bennen.

Dotte og tredivte Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 1 April 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Gamle Begravelser hos Indianerne i Sydamerica.

(Slutning.)

I Huacas (Gravstæderne) fandt jeg store Stykker Bomuldstoi, ligesom de Indianerne forfærdige endnu og kalde Tocayo: desforuden mange Calabasser, en stor Mængde Mais, Bønner og Pifangfrugter, Strudsfjer og adskillige Klædninger, nogle Spader, Landser og Røller af Palmetræ, Kruller med Chica, som endnu var sød, medens man lukkede dem op, men snart forbærvedes i Luften. Jeg fandt ogsaa smaa Dukker af Bomuld, klædte ligesom endnu Konerne i Rajatambo og Huarochiri; nemlig en hvid Kjole, et Stykke farvet Flonnel, hvoraf de to Ender ere befæstede paa

den ene Skulder med en Torn; Midten deraf er trukken under den høire Arm, og bunden fast med et farvet Baand midt om Livet; den venstre Side er blottet. Denne Dragt kaldes Maupe anaco. Et Stykke Flonnel af en anden Farve, omtrent 2 Fod i Firkant, som gik over Skulderen og foran paa Brystet var hæftet fast med to store Naale af Sølv eller Guld, kaldes Yigilla. Haaret, der er skildt i to Sidesletninger, bindes paa Baghovedet med et farvet Baand. En Hoved-Bevæggrund til at opgrave disse Begravelser er Begjerlighed efter at finde Skatte. Jeg har fundet Ringe og smaae Bægere af Guldblik, halv saa tykke, som en Eggeskal, man troer, at de maae have tjent til Dresmykker, fordi der ere smaae Hæger derpaa, som paa Drenringene, som de indianske Fruentimmer bære nu til Dags. Der foresindes ogsaa ofte Sølvstrimler af omtrent 2 Tommers Bredde og 10 Tommers Længde, saa tynde som Papiir, og desforuden have de Døde ogsaa et eller andet lille Guldstykke med i Graven.

Man maa tilskrive det salpeterholdige og meget tørre Sand det, at Begemerne have holdt

sig godt og slet ikke forandret sig, omendstjøndt mange have lagt henved 300 Aar; ogsaa deres Klæder have holdt sig godt, men falde snart fra hinanden, naar de komne for Sol, Iyset og Luften. Iblandt dem, jeg lod opgrave, var en Mand, som havde Haar paa hele Forhovedet ligesaa Dienbrynene af; ved Siden af ham laae tørre Urter, Potter og Duffer, nogle Indianere, som saae ham, paastode, at han var en Spaamand eller Sandsiger; jeg holdt ham for en Væge, og disse Egenstaber have de maastee anseet for de samme.

Kort Betragtning af de Horder, som drive deres Bæsen i Caucasus og undertiden falde ind i det russiske Gebeet.

Den, som paa disse Horders Tog, er deres Fører (Belate,) er altid et Stykke iforveien; bag efter ham følge Flanqueurerne, og til-

sidst Hovedtroppen, som i smaae Pelotons gaar frem uden Orden. Anføreren er stedse paa sin Pøst; snart galopperer han, idet han trykker sig dybt ned i Saddelen, snart staar han lige op i Stigboilerne, og naar han kun kan finde en lille Dphøining, bag hvilken han kan skjule sig, gennemskuer han hurtigen hele Egnen med sit øvede Blik. Rækker han en Finger paa Munden, gjør strax hele Troppen Holdt; peger han paa Jorden, staae de alle af Hestene, vinker han med Haanden, sætter hele Troppen sig i Gallop. Den Belate, der vel udfører sit Embede, høfter Mors og Anseelse, og faaer dobbelt Andeel i Byttet. Men Skam faaer den, ja er endogsaa Dødsstraf underkastet, som er Aarsag i, at et Foretagende ei lykkes. Mærker Føreren noget, som kan give ham Anledning til Mistanke, eller er Troppen nær ved Maalet af sit Streiftog, stiger han hurtig af Hesten, kryber op paa en Jordhøi, og overseer derfra hele Omegnen; bliver han Mennesker vaer, kaster han sin Hue i Veiret, og lader sig selv baglænds falde ned. Denne List benytter han sig af, for at underrette sine Folk, og narre Fienden, som kan holde Huen for en flyvende

Fugl. "Dste har jeg, (siger Korfatteren), til ingen Nytte truffen Forsigtighedsregler, naar jeg saae en Orn eller en Falk, og siden naar jeg, trættet ved en hele Maaneder igjennem fortsat Opmærksomhed, ikke agtede et saadant Tegns, er jeg bleven vakt af mine Drømme ved Hestenes Trampen, Flinteskud og Angrebskriget "Gui mardja." Naar Troppen gjør Holdt i en Huulvei for at udhvile sig, og Eggen er af den Bestaaffenhed, at Skildvagten ei kan skjule sig, saa bliver han omviklet med lange Urter; i dette Hylster kryber han hen paa et passende Sted, hvor han lægger sig paa Luur for ei at blive bemærket.

Om Natten er der en anden Orden. Flanqueurerne slutte sig til Hovedtroppen, og fra denne stiller sig ingen, for ei at komme bort fra de øvrige; kun Belaten er nogle hundrede Skridt forud, Geværet skudfærdigt, agtende paa den ringeste Larm, og Dinene ufravendt rettede paa sin Hests Øren. Enhver Bevægelse af Troppen bliver styret ved en afsluttet dæmpet Viben. Bliver der om Natten gjort Holdt, udstilles der Bagter til alle Sider, som paa Veie og Stier lægge sig med

Dret til Jorden, og i en lang Afstand vide at adskille en Hjorts Løb fra en Hests. En Belats Virksomhed og Klarpsindighed grændser til det Umuelige, endog i de mørkeste Nætter bortfierner Troppen sig sjelden fra den engangtagne Retning.

Idet Belaten noie lægger Mærke til alt, bemærker han ogsaa den ringeste Forandring af Binden, ligeledes betjener han sig af Compasset. Er Natten lys, tjener Polarstjernen, den store og lille Bjørn, ham til Bevisere, og Lyrens Constellation til Uhr; er hans Compas gaaet i Stykker eller tabt, tjener den første den bedste Jordbunke dertil, naar der kun er falden en Emule Dug. De lægge en varm Haand paa enhver af dens fire Sider paa den fugtige Jord, sikke paa, at den Haand, som er bleven vaadest vender imod Norden.

Naar enkelte i Taagen kommer fra Troppepen, saa tjener Funkerne af et Fyrstaal dem til Signal. Mere end een gang mærkede vore Forposters Skildvagter i en mørk Efteraars-Nat, hvis dybe Taushed kun blev afbrudt ved en fraliggende Strøms Risten, naar de, folde

af Taagens Fugtighed, troede at kunne et Døds-
 blik mindre passe paa deres Post, pludseligt et
 lyst Skin paa Høiene og paa Sletten, og
 hurtigt udbredte sig Funker vidt og bredt i
 alle Retninger. — Nu komme alle Posterne i
 Alarm, og hvister man atter til hinanden:
 der ere Røverne. Alt bliver levende, Gevæ-
 rerne holdes skudsærdige, enhver bliver nu
 ganske Dre og Die; allerede falder et Skud,
 strax derefter et andet, derpaa hele Lag fra
 begge Sider. Røverne flyve nu til Kampes-
 pladsen, idet de udstøde et stort Skrig — der-
 paa en nye Geværild; paa Posterne antændes
 Fyr; Flammen bryder gjennem Dunsterne li-
 gesom en Stjerne gjennem en let Skye; nu
 løses Alarm-Kanonen; Skraldet gjentages af
 Echoet, dette er Døds Signalet for Røverne,
 som nu af Frygt for at omringes under Eder
 og Trudsfler i største Hast flygte ind i Bier-
 gere; men deres vedvarende Samlingsraab
 lyder endnu længe derefter. —

Det brittiske Gesandtſkab til Siam
og Cochin i Aarene 1821-22, af
Saarløge og Naturforſker Finlay-
ſons Dagbog.

Efterat Gesandtſkabet, ſom den 21 Nov. 1821
var ſejlet fra Calcutta, efter en lykkelig Fart var
ankommen til Siam, og landet ved Floden af
ſamme Navn, fortæller Forfatteren videre:

Bedsaget af Hr. Rutherford, gik jeg om
Aftenen i Vand for at gjennemſtreife en Lands-
bye. Vi havde ſvært ved at lande, da Vandet
var lavt og Bredderne bedækkede med Mudder.
Vi ſtege op i et Huus, der, ſom de fleſte andre i
Byen, var bygget over Floden. Efterat vi ſaa-
ledes op ad Stiger vare komne fra det ene Huus
til det andet, naaede vi endelig det tørre Land.
Folkene vare yderſt høflige, ja endogsaa fore-
kommende. Man modtog os ſmilende og gjorde
ſig Umage for at underholde os. Fruentimmerne
ſtode i denne Henseende ikke tilbage for Mændene.
De ſamlede ſig om os, fludbrede og loe,
og viiſte ikke den ringeſte Uengſtlighed.

Behrman.

Borger = Bennen.

Dotte og tredivte Aargang.

Nr 14.

Esverdagen den 8 April 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Det brittiske Gesandtskab til Siam
og Cochin i Aarene 1821-22, af
Saarløge og Naturforsker Finlay-
sons Dagbog.

(Fortsættelse.)

Husene vare smudsige, fuldstoppede af Løms-
mer, men kun slet forsynede med Ting, som
tjene til Livets Bequemmelighed; alligevel
synes Folket, at begynde sig ret vel omend-
skjøndt man kun saae lidt af deres Nærings-
midler, med Undtagelse af dem som Floden og
Eøen giver of sig. Af Riis var der Dverfs-
dighed, men paa Gist endogsaa Mangel.
Menneskene ere velnærede, rolufte, men dog
under middelmaadig Statur. Baade Mands

folk og Fruentimre klippe deres Haar af tæt ved Hovedet, og lade kun en lille Buxt tilbage for paa Hovedet, hvilken de kjæmme bag over. Europæerne anvende ei mere Flid for at faae deres Tænder hvide, end Siameserne for at faae dem sorte. Hos dem gjælder sorte Tænder for en Skjønhed, og man maa tilstaae, at de godt forstaae dem paa denne Slags Prydelse. Dette, tilligemed den stærke røde Farve, deres Læber faae derved, at de bestandig tygge Betelen, giver dem et afskyeligt Udseende. Siameserne have et stort Ansigt, en bred, paa begge Sider spids Pande, paa hvilken Haarene vore meget længere ned, end hos noget andet Folk. Hos nogle vorer det endog frem, paa en Tomme nær, ned til Dienbrynene, bedækker Tindingen, og naaer endogsaa Diet. Kindebenene ere store, brede og fremstaaende. Desforuden er den nederste Deel af det underste Kindbein saa stort at den, som ei veed det, kan holde det for Krop. Den øverste Deel af Kroppen er for det meste nøgen, dog have de undertiden et Stykke Løi over Skulderne. De gamle Koner gaae sædvanlig med aabent Bryst, men de yngre bedække det med

et lille Stykke Løi, som foran er bundet i en Knude, dog saaledes at Armene og Skuldrene ere blottede. Fra Hosten ind til Knæerne bære de et Stykke blaat Løi, over hvilket de Fornemste endnu have chinesisk Krep eller et Schawl."

"Obersti paafaldende, siger Forsf. videre, var os Synet af 8 til 10, i Rader svømmende Huse. De vare byggede af Brædder, i en smuk langagtig firkantet Form, og havde udenfor en Altan, hvorpaa allehaande Handelsartikler vare udstillede, Frugter, Riis, Kjød o. s. v. Paa de fire Hjørner vare disse Huse besættede ved nedrammede Bambusrør, og derfor kunne de efter Omstændighederne forandre deres Plads. Næsten i alle disse Huse syntes der kun at boe Kræmmere og Haandværkere, Skomagere og Skrædere, hvilke sidste blot bestode af Chinesere. Overhovedet ere Husene meget smalle, og bestaae af et Hovedkammer og to mindre, det Første er aabent foran, for Varenes Udstillings Skyld. Husene ere 20 til 30 Fod lange og omtrent halv saa brede, de have kun een Etage og ere bedækkede med Palmeblade; Gulvet er en Fod over Vandet. Ved lavt

Band og naar Strømmen gaaer stærkt, synes Folkene kun lidet at have at bestille i disse Boder, thi enten drive de omkring foran Husene eller og sove de; alligevel gaaer der hvert Di. blif en Mængde Baade frem og tilbage, som ere saa lette og saa spidse, at de raask kunne gaae imod Strømmen. De sættes i Bevægelse ved Karer, og paa de store Fartøier ere der ofte 8 til 10 paa hver Side. Chinesernes Antal synes her at være temmelig stort, og de vise her som overalt en stor Virksomhed og Iver. Deres Fartøier ere i Almindelighed ogsaa større; i Midten have de een, af Bidier flettet, Cajut, som tjener til at gjemme deres Karer i, og tillige som Værelse. Den største Deel af Indbyggerne leve i Husene paa Bandet."

"Følgende fortæller Forf. om et Kloster: Præsterne boe i smukke Huse, i hvilke Bæggene og Gulvet er gjort af Brædder. I den yderste Ende af Indbegningen er der et Tempel. Broderskabet modtog os meget venligen, og tillod os endog villigen at komme ind i det Underste af Templet. Her saae vi paa en bred Altan, der var anbragt i omtrent den

halve Høide af hele Bygningen, 50 forgyldte Billeder af deres Gud, alle i en siddende Stilling. Hovedbilledet der var meget overmenneskelig Størrelse, sad i Baggrunden under en Slags Baldachin af Flaaren og forgyldt Urbride. De andre staae tæt foran dette. Paa hvert Hjørne saae man to Præster i siddende Stilling, som med Ansigtet vente imod Billederne, og som vare klædte i den i deres Orden brugelige Klædebragt."

"Paa samme Tid blev der, omtrent midt i Gaarden, opført en Bygning i Form af en Pyramide, forsynet med Trappetrin, og den Stulde, som der blev os fortalt, tjene til Baal, for at opbrænde en fornem Mand's Liig, som var død fem Maaneder tilforn. Det er nemlig en Skik hos Siameserne efter den Udbødes Rang i kortere eller længere Tid at beholde Liiget hos dem. Man gjorde store Anstalter dertil, og i et Huus i Nærheden vare Præsterne beskæftigede med at male Sindbilleder til Festen, som for det meste bestod af groteske Figurer af Mennesker, Uhyrer, Slangar o. s. v."

Følgende fortæller Forsf. om Egenes Behandling:

”Begravelis=Ceremonierne ere mere eller mindre kostbare efter Rangen og Formuen. De Fattigste blive uden videre kastede i en Flod. De Fattigere af Mellemstanden blive brændte, men ofte kun halv, og deres halv opbrændte Been blive liggende paa Marken til Rov for vilde Dyr. Børn, som døe inden de faae Tænder, begravet i en flad Grav, ved hvis ene Ende, der stilles et Bræt. Saaledes blive ogsaa frugtsommelige Koner begravede. Efter nogle Maaneder tager man det Tilbageblevne op igjen, for at forbrænde det.”

”Med disse Undtagelser strækker Forbrændelsen sig til alle Klasser. Denne Ceremonie feer man næsten hver Dag i Omegnen og i Templets Forgaarde. Disse have i Almindelighed et høit pyramidisk, til alle Sider aabent, Tag, som hviler paa Træpiller, som ere saa høie, at Forbrændingen kan gaae for sig uden Fare for Taget.”

”Undertiden finder en anden besynderlig Ceremonie Sted, førend Forbrændingen gaaer for sig. Man skjærer nemlig alle muskuløse og bløde Dele af Legemet, saa at kun Benene blive tilbage. Det saaledes affkaarne kastes hen for

Hunde og Rovfugle. Denne afffænelige Sædvane holde Siamseren for en roesværdig Kjærligheds-Beviiisning imod den Afdøde, ja de holde det endog for en Ære, at deres Legeme saaledes opædes. Maaskee staaer denne Skik i Forbindelse med deres Troe paa et tilkommende Liv."

"Iblandt de høiere Stænder finder en Skik Sted, der er ligesaa uforklarlig, som hiin barbarisk; Eigene blive nemlig balsamerede inden de forbrændes. Indbalsameringen udføres af den Afdødes Slægtninge, som dog tage andre til Hjælp, der bedre forstaae dem derpaa. Efterat Legemet først er godt vasket, gyde de Duægsølv i Munden, men da dette er yderst kostbart benytte kun de Rigeste sig deraf, de mindre Formuende bruge Honning. Derpaa giver man Legemet en knælende Stilling og Hænderne bringes op for Ansigtet, ligesom naar man beder. Smalle Stykker Løi bindes nu om Legemet og dette bliver fast tilsnøret."

"Hensigten heraf er at absorbere Fugtigheden i Legemet og holde dette i den tilbørlige Stilling, hvorfor man ogsaa paa nogle Steder skjærer Senerne over. Saaledes bliver nu Legemet sat ned i en lufttæt Kiste af Træe,

Messing, Sølv eller Guld efter den Afdødes Rang. Gjennem en Aabning øverst i denne Kiste, stikkes et huult Bambusrør i den Dødes Mund og den anden Ende gaaer ud gjennem Taget. Et andet Rør befæstes nedenfor og rækker til en Skaal, hvori Bædterne samles. Var den Afdøde af fyrstelig Rang, bringes denne Bædste med store Formaliteter i en kongelig, smukt prydet, Tøgt hen til en vis Deel af Floden nedenfor Byen, men var han selv Konge, saa bliver denne Bædste kogt indtil den afgiver en Dlie, som meget omhyggeligt opbevares, for ved visse Leiligheder (f. Ex. naar Efterkommerne ville vise den Afdødes Sjæl deres Vrefrygt) at salve et underligt Billede med samme, de kalde Sema og som i Almindelighed opstilles i Templet efter Kongens Død. (Sluttes i næste No.)

Behrmanu.

Søndagen den 16de leverer Hr. Prof. og Rect. Nissen sit Bidrag.

Borger = Bennen.

Dotte og tredivte Aargang.

Nr 15.

Løverdagen den 15 April 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos J Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Det brittiske Gesandtskab til Siam
og Cochin i Korene 1821-22, af
Saarlæge og Naturforsker Binlay-
sons Dagbog.

(Slutning.)

”Uagtet denne Anstalt med Korene og de
tæt tilsluttede Kar skal dog Stanken i de første
Dage være utaalelig, men siden lidt efter lidt
tabe sig, indtil Legemet krymper sig sammen,
og ganske tørrer ind.”

”Efter at disse Tilberedelser ere endte, af-
hentes Legemet for paa en værdig Maade
at brændes. Tidlig om Morgenen forsamler
sig en Skare af Præster i den Dødes Huus,
som, efterat de have faaet Klæder af gult

Toi, og ere blevne beværtede, fremsige Bønner i et eget Sprog og derpaa lade Legemet føre bort. I Nærheden af Templet modtage igjen andre Præster Biget under Fremsigelsen af et Vers, der oversat lyder saaledes. "Af dødeligt er Legemet; men gid din Sjæl saaledes maatte stige til Himmelen, som denne Røg!" — Efter at Legemet er fortæret af Flammerne, bliver Asken eller rettere de tilbageblevne Been omhyggelig samlede, og af denne gjør man nu en forunderlig Brug. Præsterne samle sig nu igjen, for at holde Bønner, og forrette nogle andre Ceremonier; imidlertid bliver den samlede Aske rørt om med Vand til en Deig og en lille Buddha-Figur dannet deraf, der, efter at den er gjort særdig af Præsterne og forgyldet, enten stilles op i Templet eller og bliver i den Afdødes Benneres Gjemme."

"Denne sidste Ceremonie er forbunden med store Omkostninger og derfor oppebevarer den fattigere Classe deres Afdødes Aske in natura indtil Omstændighederne tillader dem at lade Præsterne berede det paa den omtalte Maade. I saadanne Sager vise Siameserne den største

Agtelese for Erindringen om deres afdøde Slægtninge og Forsædre.

Frugtsommelige Fruentimre blive, som sagt, begravne, og da Folketroer, at Troldmænd, som bemægtige sig nyfødte Børn, derved faae Magt til atudrette overnaturlige Ting, saa bliver der sadt Vagt ved saadanne Personers Grave."

"Høitidelighederne ved en Konges Begravelse viger vel noget af fra de foregaaende, men ere dog i Hovedsagen de samme. Hele Folket gaar i Sorg og begge Kjøn af alle Classer klipper tre Gange deres Haar. Forsbrændelses Ceremonien, hvortil en tallos Mængde Menneſter indfinder sig, skal være det meest imponerende Syn, som nogensinde forekommer i Landet. I den første Række sidde Præsterne, som med lydelig Stemme fremſige Bønner af deres hellige Bøger. Bag ved dem sidder den nye Konge. I den derpaa følgende Kreds den kongelige Familie og andre fornemme Personer. Maaden, hvorpaa Baalet bliver tændt, viser, hvilken Nøiagtighed man endog anvender ved Tilberedelserne af de mindste Bagateller. En Fænglinie bliver trukket fra Baalet og hen til Kongens Plads og andre hen til

de kongelige Prindsers Pladser, dog saaledes at kun Kongens gaar directe til Baalet. Alle Fænglinier blive paa eengang rufne i Brand. I den yderste Kreds gives der imidlertid Skuespil, man holder gymnastiske Ovelser og Søglerkonster udføres. De udvortes Tiesbeviisninger imod den afdøde Konge ere uden Grændser, og det, af hans Afte dannede Billede, bliver, naar det er stillet paa Alteret næsten æret ligesaa høit som Buddhas Billede.

Denne Buddha, som er deres øverste Gud, beskrives saaledes: "Buddha, nemlig som Billede, har kort lokket Haar, om hvilket der er en Flamme eller Glorie, hans Ansyn udtrykker Godhed, Roelighed og Selvbestuelse. I hans Træk ligger der noget siamesisk eller rettere tartarisk, idet de forlængede Dienbryne give Diet et skjævt Udseende; Næsen er skarp, Læberne meget tykke."

Beskrivelse af et overordentlig tykt Barn.

(Af hamburgische Magazin II B)

Man har flere Exempler paa at Børn ved deres Fødsel have haft en unaturlig Størrelse og at denne i deres første Leveaar ligesaa unaturligen, har taget til. Et af de mærkeligste og nok eneste i sit Slags er et Pigebarn, som blev født i Eisenach i Midten af det forrige Aarhundrede. Moderen reiste omkring med Barnet, imedens det endnu laae ved Brystet for at vise det for Penge; en maaste fjærkommen Profit for Moderen. Da hun blev fremviist i Leipzig og flere Steder, var hun paa 3die Aar; men døde ogsaa, som sædvanlig flige Misfostre, strax derefter. Liiget af den store Lille blev bragt paa et Anatomiekammer og en Professor i Medicinen gjorde sig

den Umage at maale Størrelsen og Forholdene af de enkelte Dele af Legemet og gjorde siden Resultatet bekjendt. Ifølge en offentlig Bekjendtgjørelse skulde Barnets Høide være 1 Alen 14 Tommer, dets Omfang $1\frac{1}{2}$ Alen, Brysterne saa store som paa et Fruentimmer paa 20 Aar, Haar havde hun i ligesaa stor Mængde, som ellers Børn paa 8 — 10 Aar, hun veiede 84 Pund og blev endnu diet. Uagtet denne uhyre Størrelse og Vægt for et Barn paa tredje Aar, spiste og drak hun dog ei mere end andre Børn af samme Alder. Efterat Barnet var anatomeret fandt man at allene Huden og Fidtet veiede 51 Pund. Ved Udregning fandt man at Huden og Fidtet havde gjort Barnets Omfang 1 Fod større. Af de specielle Udmaalninger, som siden skeete, nævne vi her kun de vigtigste, som ere udregnede efter Pariser Fod.

Hele Høiden var efter hans Beregning, som ei ganske stemmer med den offentlig bekjendtgjorte . . . . . 2 Fd. 11 Tmr.
 Fra Hagen til Haarene . . . . . — $6\frac{1}{2}$ —
 Ansigtets Bredde . . . . . 7 —

Hovedets Omfang om Panden	1	Fd. 8 $\frac{1}{2}$	Tomr.
Fra det ene Ore til det andet	1	—	—
Halsens Omfang	1	—	3 —
Overlivets Omfang var . .	2	—	10 —
Underlivets Omfang . . .	3	—	—
Bredden fra den ene Skulder til den anden	1	—	3 $\frac{1}{2}$ —
Laarets Omfang foroven . .	2	—	—
Laarets Omfang ved Knæet .	1	—	5 —

En Dverg.

Som en passende Contrast mod dette uhyre Barn vilde vi her beskrive en Dverg. Han var en Engelleender af Fødsel. Da han var to og tyve Aar gammel vejede han med Klæder og Alt 34 Pund, altsaa 50 Pund mindre end det ovenfor anførte 3 Aars Barn. Hans Høide med Paryk, Hat og Skoe var 38 Tommer. Altsaa kun 3 Tommer høiere end Bar-

net uden dette paa. Da han var 16 Aar veiede han 27 Pund, og alligevel skal han, da han var eet Aar, have været ligesaa stor, som et andet Barn af samme Alder, men siden efter voksede han kun lidt. Underdelen af Legemet havde 21 Tommer i Omfang, altsaa 15 Tommer mindre end Barnets, Halsens Omfang var 9 Tommer, altsaa 6 Tommer mindre. Hans Haand var kun $2\frac{1}{2}$ Tomme.

Behrman.

Søndagen den 16de leverer Hr. Prof. og
Rect. Nissen sit Bidrag.

Extract

af

4de Quartals Regnskab,

for

det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

i Quartalet fra 1ste October til ultimo

December 1825.

S n d t æ g t.

	Øbster og Regn.	Skdb. / 3	Skdb. / 3	Skdb. / 3
Kaaske-Beholdningen fra f. D. (se Ugeblad Nr. 52 f. N.) var . . .	2480	52	3185	76
A. Ugentlige Sundomfer for Ugebladet 37te Aargang fra No. 40 til No. 53	502	40	—	—
B. Quartals Kontingent for 4de Quartal fra 1ste Decbr. til ult. Decbr.	716	85	—	—
C. Raans Afbetaling i dette Quartal	—	—	885	—
D. Aarlige Sundtægter: Det Kongelige Huset's Gæve . .	20	—	100	—
E. Tilførlige Sundtægter: for af Revisionen til Regnskabet 1824 som selv optalt udfalte .	1	12	—	—

Skdb.	3720	93	4170	76
-------	------	----	------	----

At forefaaende Extract af 4de Quartals Regnskab 1825 er overensstemmende med Administrationens Control bogbne

Monrath. Lindstorff. Griedenreich.

G. Røbbe.

U d g i f t.

	Øbster og Regn.	Skdb. / 3	Skdb. / 3	Skdb. / 3
1. De aarlige faaende Udgifter, som, Ugebladets Trykning, Papir, Remninger cc.	291	—	391	—
2. De aarlige Pensioner i dette Quartal	501	65	—	—
3. Tilførlige Udgifter:				
a) for Høste Skdb. 1000 r. C. af Banffaanet 4 Feb 1820 incl. Skatter fra 11 Smtå 101½ pSt.	—	—	1015	33
b) for diverse anviste Støttancer hos deels bøde deels udmeldte M. dlemmer . . . Skdb. 9 24 f.	—	—	—	—
c) for diverse anviste Støttinger	12	88	—	—

Skdb.	3720	93	4170	76
-------	------	----	------	----

Ende bliver Kaaske-Beholdningen, inclusive Skdb. 1767, 15 f. Gebøler og Regn & 1510 rebe Gøds for udførte, til Brudene til Sambesation leveret men ei betalte Raans og Quartals Lutteringer

Sjebenhavn den 31 December 1825.

J u n d,

Kasferer.

Borger = Bennen.

Otte og tredivte Aargang.

N° 16.

Loverdagen den 22 April 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Anmeldelse.

Hermed følger Extrakten af forrige Aars
4de Quartals Regnskab.

Administrationen for det forenede Under-
støttelses Selskab.

Lindstorff Friedenreich Christensen.

C. Koble.

Nogle Exempler paa franskatholiske
Præsters hierarchiske Tyrannie, tagne
af Dagens Historie for 1825.

Menneskene vilde ofte være lykkeligere og mere tilfredse med deres Skjebne, end de ere, dersom de vidste at skjønne paa deres Lykke; og de vilde ofte bedre skjønne paa det Gode i deres Stilling, dersom de vidste, hvorledes det gaaer til i andre Lande, og de ved Kundskab herom vare istand til at sammenligne deres egen Lod med andre Menneskers. Det er Tilfælde, som lader Mennesket fødes til Verden og for det meste tvinger ham til at leve i eet Land, og ikke i eet andet; men hvor sjældent tænke de Mennesker, som ere saa lykkelige at være ved dette Fødselens blotte Tilfælde blevne Borgere af et Samfund, der staaer under en liberal Regjering, og er i Besiddelse af sand Dplysnings- usfatterlige Goder, paa denne Lykke eller videregret at vurdere den! Det falder dem ikke ind, at det kan være anderledes; og,

høre de end stundom tale om andre Lande,
 hvor Mennesker fødes til at være et Rov for
 barbariske Medmenneskers Bindsyge og Egen-
 nytte, og at henleve deres Dage, nogle i le-
 gemlig, andre i aandelig Trældom, ere
 de i Almindelighed for letsindige til at anvende
 det, de høre, paa sig selv. Vare de ikke det,
 da maatte de jo knæfaldende takke Gud, at
 de ikke ved Fødselen fængsledes til saadanne
 Landes ulykkelige Skjebne. Ja mon vi ikke
 selv, som ere saa lykkelige at være ved Fødse-
 len eller Omstændighedernes Medfør blevne
 Borgere af en protestantisk Stat, skulde have
 Aarsag til at takke Gud for at denne Lykke
 blev os til Deel? Men vi vilde visseligen endnu
 bedre vide at skjønne paa denne Lykke, naar
 vi vidste, hvorledes det har sig i andre, ikke-
 protestantiske, Lande. Vi ville da hel-
 ler ikke søge Beviserne for vor Lykke i saa-
 danne Yderligheder af den menneskelige Fri-
 heds Undertrykkelse, hvorpaa de Lande, der ere
 enten Slavehandlens ulykkelige Hjem el-
 ler Inquisitionsvæsenets rædsomme Bug-
 ge, fremstille saa sørgelige Beviser, lige-
 saalidt som vi ville hente dem fra de Landes

Vilkaar, i hvis Indvolde borgerlig Tve-
 dragt raser, eller hvor den af Barbariets
 Raahed undertrykte Menneske værdigheds-
 følelse med Vaaben i Haanden maa kjæm-
 pe for at haandhæve sin Dpretholdelse. Men
 vi ville hente Beviserne for vor Lykke fra eet
 af Europas meest cultiverede, man kunde fri-
 stes til at sige, saaledes som det udgik fra Na-
 turens Haand, lykkeligste Lande; og vi skulle
 da erkjende, hvor lykkelige vi som pro-
 stantiske Borgere, i Nydelsen af en høi
 Grad af Aands- og Samvittigheds-Frihed,
 ere ved at leve i et Land, der er saa heldigt,
 intet at kjende til hierarchisk Tyrannie
 og Præsteheredømme, saaledes som det
 andetsfeds udøves, intet at kjende til det Slags
 geistligt Despotie, der tør forsøge Familiers bittere
 Sorg over en kjær Slægtninges pludselige Død
 ved hierarchiske Forbud mod den Udsødes ær-
 lige Begravelse, fordi en brad Død hindrede
 den Døde fra at modtage, som det der heber,
 Kirkens Farvel.

(Fortsattes.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Titte og tredivte Aargang.

Nr 17.

Løverdagen den 29 April 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Sothersgaden Nr. 334.

Nogle Exempler paa franskcatholske
Præsters hierarchiske Tyrannie, tagne
af Dagens Historie for 1825.

(Fortsættelse.)

Men vi ville derfor ogsaa holde fast ved denne
Syfte, som vor protestantiske Frihed skjenker
os; og vi skulle da, i det vi ikke lade os af
tom Ordgyderie berøve vor Overbeviisning om
Værdien af fornuftig Christendom, grundet i
sund Bibelfortolkning, ogsaa i Henseende til
dette store Anliggende, Lands- og Samvittig-
heds-Frihed, erkjende Sandheden af, hvad een
af den danske Geistligheds agtværdigste Med-
lemmer, der tillige er een af fornuftig Chri-
stendoms uroffeligste Støtter hos os, for flere

Nar siden har sagt, at vi ere et lykkelig Folk, naar vi vide at skjønne paa vor Lykke. Og efter disse Par Ord som Indledning skrider jeg nu til at meddele de i Overkriften lovede Exempler, som jeg har antegnet mig et Mærke ved af min Læsning i 1825, og som jeg blandt flere Data af lignende Slags har ved denne Leilighed kunne gjensinde.

I) En Bonde, som dør af en hidsig Sygdom, bliver ved flere Menigheders Sammenhold begravet i Christen-Jord, som var ham nægtet.

I Menigheden Camon i Artois, ei langt fra det store Jesuiter-Institut i St. Acheul, var en Bonde død af en hidsig Sygdom, førend Præsten kunde blive kaldet for at række ham Sacramenterne, eller, som det hos os heder, at berede ham til Døden. Det blev derfor nægtet Familien at faae ham begravet i Christen-Jord; og man kunde ei engang fra den bisskoppelige Autoritet i Amiens erholde udvirket Befaling til at tilstede Begrav-

velsen paa sædvanlig Maade. Menigheden besluttede derfor at bruge Magt; og, da 14 til 15 Naboe-Menigheder forenede sig med den til dette Diemed, blev Liget jordet under Led-sagelse af 4000 Mennesker, der, da man nægtede at lade ringe med Kirkens Klokke, betjente sig af Menighedens Tromme, og, under Af-syngelse af Sjelemessen, fuldførte Begravel-sen med største Orden og Anstand.

- 2) En agtværdig Magistratsperson maa paa sit Yderste reise 15 (franske) Mile for at modtage den ham nægtede Forberedelse ved Sacramenterne.

Constitutionel fortæller i sit Blad af 28 Aug. 1825 følgende mærkværdige Exempler paa Præstefanatisme og hierarchisk Tyrannie. Hr. Despontis de St. Avoir, forhen Medlem af Parlamentet i Paris, blev syg i Coulommieres i Meaux Dioecese, hvor han besøgte sin Svigersøn. Familien henvendte sig til den Geistlige i Coulommieres, med Begjæring at

række den ærværdige Olding, hvis Tilstand blev betænkelig, Sacramenterne. Den Geistlige afflog ganske deres Begjæring med Tilføiende, at, hvis han døde i hans Sogn, vilde han ogsaa nægte ham Kirkelig Begravelse. Adspurgt om Aarsagen dertil, svarede han, at han havde meget bestemt Befaling i denne Henseende. Denne Befaling kunde ei komme fra Andre end fra Biskoppen i Meaux; og Grunden dertil kunde ei være nogen anden, end at denne iøvrigt agtværdige Magistratsperson, der ogsaa havde med største Nøiagtighed opfyldt alle religiøse Pligter, var mistænkt for at have yttret sig fordeelagtigt om Port Royal. *) Familien saae sig derfor nødt til

---

*) Dette var fordem et Cisterzienser Nonnekloster, ei langt fra Versailles, bekjendt af sin Standhaftighed i at forsvare Jansenisternes (et ved sine Tilhængeres strange Sædelære og rene Dyd agtværdigt Religionspartie, benævnet saaledes efter Stifteren Cornelius Jansen, opfremmet i det 16de Seculum) Lære, og som vedligeholdt sig indtil Begyndelsen af det 18de Aarhundrede, da Klosteret ødelagdes. Dets Ruiner

at lade den Døende bringe til Paris, en Wei af 15 (franske) Mile, hvor han strax efter sin Ankomst døde i Sognet Blanc Manteaux, efter at have af den værdige Geistlige der erholdt Sacramenterne.

- 3) En ærværdig Olding nægtes af Præsten kirkelig Begravelse, fordi han i sine sidste Levedage, berøvet Brugen af sine Sjelekræfter, ei havde kunnet modtage Sacramenterne, men erholder dog Samme ved den mere tolerante Erkebiskops Befaling.

Hr. Blanc de St. Bonnet, Ridder af Vreslegionen, fortæller at hans Fader var død i sit 79de Aar, efterat han omtrent et Aar tilforn var bleven sine Sjel:kræfter berøvet, saa at han næsten gif i Barndom. Den 1 August

---

bleve siden et Valfartsted for andægtige Parisere, som den berømte Biskop Gregoire i 1809 har sat et hædrende Minde i sit Skrivt: *Les ruines de Portroyal.*

1825 begyndte han at tale vildt, hvilket vedbev indtil hans Død, der paafulgte den 8de. I denne Tid besøgte Vicaren (Præsten) i Bessenay, i Rhone-Departement, Hr. Coupard ham fire Gange; men Didingens Svaghed tillod ikke nogen Samtale med ham; hvoraf Hr. Coupard kjærligen uddrog den Slutning, at han vægrede sig for at modtage de sidste Sacramenter. Han skrev derfor, da han erfarede hans Død, til Sønnen: "Harde Deres Fader, saalænge han endnu var i Besiddelse af sin Fornuft, villet modtage de sidste Sacramenter, saa skulde han ogsaa efter sin Død være bleven deklagtig i de over Afdøde brugelige Bønner og den sidste Vre; men, da han i levende Live har forsmaaet vor Bistand, saa befaler Kirken os, at nægte ham disse efter Døden. Han kan hverken blive begravet i Bessenay eller Chevenay uden Kirkegaardens Banhelligelse; thi man maatte dog igjen opgrave Liget og indvie Kirkegaarden." Sønnen henvendte sig derpaa til Erkebiskoppen af Amassen, Hr. de Pies, der lod ham svare ved Generalvicaren Hr. Recordet, at han burde have vedlagt sin Ansøgning Attest om, at hans

Fader ved sin Død virkelig havde været sine Forstandskræfter berøvet; nu maatte det i Betragtning af, at den Afdøde i sin Levetid havde iagttaget de catholske Skikke og nydt Sacramenterne, beroe derved, at han indgav dette Beviis til de Geistlige i Bessenay og Chevenay, da disse Herrer, efter at have modtaget Samme, vare af ham bemyndigede til at tilstede Begravelsen. Og saaledes erholdt da den agtværdige Dding, da Familien var saa heldig at møde mere Tolerance og Forstand hos Biskoppen end hos Præsterne, dog en ærlig Begravelse.

---

4) Stræng biskoppelig Befaling, udstedet i Rouen i Henseende til Paaskefestens Høitideligholdelse.

I et Mandement af Erkebiskoppen i Rouen, som mod Paaskestiden i Fjor udstedtes, indeholdes meget nøiagtige Bestemmelser i Henseende til Helligholdelsen af Søn- og Feskdagene, og det paalægges Præsterne, at holde et vaagent Die med de Menighedens Medlemmer, som for.

fømme Gudstjenesten, at angive deres Navne for Biskopperne, før at disse, hvis de, efter at være formanede, ei skulde forbedre sig, kunde sætte dem i Bånd; hvorhos tilføies i samme Befaling, at Biskopperne skulde have Magt til at nægte dem, som forsømme at holde Paaskefesten høitidelig, kirkelig Begravelse, og til at lade deres Navne opslaae paa Kirkedørene.

(Fortætted.)

N. E. Nissen.

Borger = Bennen.

Titte og tredivte Aargang.

Nr 18.

Løverdagen den 6 Mai 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos S Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Nogle Exempler paa franskcatholiske
Præsters hierarchiske Tyrannie, tagne
af Dagens Historie for 1825.

(Slutning.)

5) Exempel paa tyrannisk Profelytmagerie mod protestantiske Indvaanere i catholiske Lande, understøttet af Geistliges Medhold.

En ung Catholik efterfattede en 16 aarig Datter af en protestantisk Indvaaner i Castres, Hr. Bosch; men, da Forældrene ansaae Partiet for upassende for deres, endnu desuden saa unge, Datter, søgte de at forhindre al Omgang imellem de unge Mennesker. Imidlertid fandt de kort derefter en Rosenkrands hos

Datteren, og kom desuden efter, at hun stod i nøie Forbindelse med en Naboerke, der var meget ivrig catholisk. Den 11 Sept. 1825, en Søndag, da Faderen havde været i Kirke, gav hans Kone ham, ved hans Hjemkomst, den bedrøvelige Efterretning, at Datteren, medens ogsaa Moderen havde været ude af Huset, var forsvunden, efter at have opbrudt Skabe og Kister, og deraf medtaget Klæder og Linned foruden Moderens og Bedstemoderens Kostbarheder og Smykker. Faderens Mistanke førte ham til den catholiske Præst, for at spørge ham om Oplysning i denne Sag; og denne gjorde sig ingen Betænkelighed ved at erklære, at Datteren rigtigt nok havde nogle Gange været hos ham, og tilkjendegivet ham, at hun havde i Sinde at forandre Religion, hvorfor han havde benyttet Leiligheden til at give hende en Rosenkrands, som hun havde modtaget, og at tilbyde hende Penge, men som hun ikke havde taget imod. Hvor hun var, sagde han at han vel ikke vidste, men, naar Faderen vilde love ham at lade hende beholde sin Frihed og være uforurologet, skulde hun nok være at finde; thi der var ikke til-

Kødte hende noget Dødt, men det gik hende
 aldeles vel. Samme utilfredsstillende Svar
 gav den ovennævnte Naboerske ham, ligesom
 ogsaa et anonymt Brev, der indløb til For-
 ældrene, og hvori til deres formeentlige Berø-
 ligelse saavel Datterens ædle Caracteer særde-
 les roesttes som ogsaa hendes ædle Beslutning,
 at forlade en Religion, hvori der, som det
 hed, ingen Menneſteforstand var, og mere at
 betænke sin Sjæls Frelse, end endse den Sorg,
 hun maaskee voldte hendes Familie. En Ven
 af den bedrøvede Fader indsendte Dennes Brev
 om denne sørgelige Tildragelse til Bladet
 Courier françois; men jeg har ikke
 kunnet erfare af de Blade, hvori Tildragelsen
 selv har været meddeelt, om dette Skridt har
 ledet til nogen Oplysning om Datterens Op-
 holdssted, eller hvad Udfald Sagen isvrigt
 har havt. Indsenderen af Brevet, naturlig-
 viis ogsaa en Protestant, gjør adskillige lige-
 saa rigtige som frimodige Bemærkninger over
 den catholiske Geistligheds Fremgangsmaade i
 at søge at gjøre Profelyter, iblandt hvilke, i
 Anledning af denne Sag, denne specielle Be-
 mærkning, at, naar ogsaa den catholiske Geist-

lighed ikke synes at kunne formenes Ret til at søge at vinde Sjæle for den Troe, den lærer, saa burde den dog, som det synes, alene gjøre dette paa Overbeviisningens Wei, som den ene- ste, paa hvilken den kan regne sig sine gjorte Erobringet til nogen sand Vre, eller vente af dem, som udgangne fra Samvittigheden, og derfor haandhævede af den, nogen Barig- hed, og at det var en maadelig Forholdsregel af en Præst, ved saadan Velighed at byde en ung og uforstandig Pige Penges, og en fler Virkning af Gudsfrøgt og Troe, at en Barn bortføres eller maafee for- føres, og at det endeligen, saafremt det er sandt, hvad dog retsindige Mennesker af alle Trossbekjendelser indrømme, at barnlig Kjær- lighed og Lydighed er een af de første af alle Religionspligter, maa blive at ansee for en grov Forbrydelse, naar en uerfaren Piges Bort- gang fra sine Forældres Huus understøttes eller endog foranlediges ved saakaldte gud- frøgtige Mennesker og andægtige Christne. (Klage fra Faderen til den Kgl. Procureur i Castres, dat. 2 Octbr. 1825.)

Et saakaldet Himmelbrev, som Exempel paa de Midler, der i catholiske Lande anvendes for at vildlede den eenfoldige Almue.

I det fornavnte Blad de Constitutionel fortælles om de Midler, som anvendes for at vildlede den simple Mands Vetroenhed, blandt andet følgende om et Brev, som Paaskedag 1825 skulde være fundet i Hubertus Capellet i Ardennedepartementet, og som Gud egenhændig skulde have skrevet. I dette Brev formaner Gud til Søndagens Heligholdelse, og til Hvile paa den syvende Dag, ligesom han selv havde hvilet efter Skabelsen; derpaa forkundes Tegne, som skulde ses i Soel, Maane og Stjerner, Jordstjælv og andre Begivenheder, som snart skulde indtræffe, men som de, der havde dette Brev hos sig, eller gave Andre Afskrifter deraf, ikke skulde have noget at frygte af; og hedder det, havde de end begaaet saa mange Synder, som der gives Stjerner paa Himlen, saa skulde de dog tilgives dem, og de skulde med samt deres Dvæg være beslyttede mod

alle smitsomme Syger. — Alle Anmærknin-
ger, siger Constitutionel, ere her over-
flødige; thi de maae paatrænge sig enhver
Læser af sig selv. Kun een Ting bør ei over-
sees, nemlig at dette i Ardennerne fundne
Brev er ved en besynderlig Stjebne trykt i
Amiens, altsaa lige under Murene af St.
Acheul — hvor det store Jesuiter-Institut
er. Kunde det altsaa ei være et fromt Be-
drag — spørger Constitutionel — som
den hellige Ignatius's Sønner saa vel for-
staae at betjene sig af? Hvad os angaaer,
da vove vi at drage Brevets guddomme-
lige Opfindelse i Tvivl, og vi ansee slige Op-
findelser for at være mere skikede til at skade
Religionen, end til at forskaffe den Uresfrygt.

Religiøs Genfoldighed og Bigotterie.

En Forsamling af Medlemmerne af en Re-
ligions-Sect, kaldet Ranters, i Sothley
Bridge, talede Prædikanten med megen Hef-

tighed om Dyrenes Taknemmelighed mod Gud, hvori de langt overgik Menneſkene. For at bevise denne Sætning, ſagde han: Seer, hvorledes Hønsene aldrig tage en Draabe Vand til ſig uden at opløſte deres Næb mod Himlen til Tegn paa Taknemmelighed mod Gud, ſom giver dem den. D! at vi alle vare Høns! — Amen, ſagde en Tilhører, ſom havde fundet ſig meget opbygget over denne Beviisførelſesmaade.

Libernes Tegn i ſeparatiſtiſke Secters Udbredelſe.

I Grevſkabet Mark har en heel Menighed, ſmittet af myſtiſk Sværmerie, formedelſt miſforſtaaede Religionsgrundſætninger forladt ſin Præſt, unddraget ſig fra Kirkens Skikke, og dannet en egen ſeparatiſtiſk Sect. Dgſaa i andre Dele af Weſtphalen ſkulle have viiſt ſig bedrøvelige Virkninger af ſamme Slags. Dværkernes Tilhængeres Antal tager til i Eg-

nen af Pyrmont og Minden, hvor baade mandlige og qvindelige Prædikanter komme hidreisende endog fra fremmede Lande. Saaledes vare i Efteraaret 1824 flere bemidlede Doctere fra England som Missionairer i Pyrmont, og drog derfra til Minden, paa hvilke begge Steder disse Menneſter, ja endog inspirerede (af Anden begejtrede) Fruentimmer iblandt dem, prædikede i Brødrøforsamlingerne i det engelske Sprog, medens en Tolk, som var tilstede, forklarede for de andægtige Troende deres Prædikener; ligeledes uddeelte de trykte Traktatſkrifter, meest i det franske Sprog, og lode det heller ikke mangle paa Pengeuddelinger, da endog mere end 1000 Rdlr. skulle være blevene uddeelte af dem til deres Tilhængere.

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 19.

Løverdagen den 13 Mai 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,
Søttersgaden Nr. 334.

T a l e

ved

de maasmannske Søndagskoleris Høi-
fidelighed, den 4de Mai 1826

af

A. K. H o l m.

Allernaadigste Konge!

Høie, hæderlige Forsamling!

Det er i Dag en Fest, som helligholdes alle-
vegne paa den vide Jordens Kreds, hvor man
troer paa Ham, der er ophøiet og givet et
Navn over alle Navne, en Fest, der minder

om, at Han, efterat hans Værk var fuldbragt, efter at hans Sendelse var stadfæstet, opløstede sig fra Jorden til Himlen, gik hen til Fabæren, som ham udsendte. Det er en Fæst, der opløster vort Sind fra det Synlige til det Usynlige, der minder os om, at vi ikke har vort blivende Sted herneben, men søge et bedre, det er en Fæst, som forkynnder os den Sandhed, der skal være vor Opmuntring, vor Trøst paa hele Livets Bane, den Sandhed: Vort Borgerskab er i Himlene. Det er en Sandhed, om hvilken de svage Dødelige her i Livet høiligen trænge til at mindes, da de saa ofte, Kiødets Lov underdanige, bundne med Støvets Baand, holde sig til det Nærværende, og tænke ei paa det Tilkommende. Vel skal Mennesket vide, at han begynder sin første Tilværelse her paa Jorden, at han her skal gjøre de første Skridt frem paa Banen til sit store Maal, at han her en kortere eller længere Tid skal høre til Sam-

fundet, skal staae i Forbindelser herveden, skal her have sin anviste Stilling og Virkekreds. Vel maa Mennesket ei alene agte paa det Kald, han her har at opfylde, paa de store ansvarssulde Forpligtelser, der her ere ham paalagte, men og tillige, hvad der kan give ham Lyst til sit Arbeide, Løn for sin Gierning. Vel maa han, saa kort, saa uroligt, saa usikkert Livet end monne være, dog vide, at det for ham kan have megen Held og Glæde, naar han forstaaer at søge og at nyde den rettelig. Ikke bærer Jorden Torne og Tidssler alene, der fremspirer og mangen skøn Blomst paa vor Bei herveden, ikke er Livet idel Uroe og Møie, der er og sød Hvile efter den mødige Dag, og Bedersvægelse for den Trætte, og Frugt i Belsignelse af troe og redelige Bestræbelser. Vi see det, at endskjønt vore bedste Planer ikke stedse lykkes, endskjønt vort Held ofte beroer paa Omstændigheder, vi ikke kunde raade, saa vil dog hver den, som erhverver Kundskab og

Duelighed, hver den, som bruger Tiden vel, hver den, som redelig anvender sine Kræfter, hver den, som viselig nytter den givne Leilighed, hver den, som har Kraft til at beherske Lidenskaberne, ikke leve, ikke virke forgjeves, ikke savne Held og Fryd i sin Tilværelse. Men — dersom Nogen alene vil elske Verden og de Ting, som ere i Verden, dersom han kun af dem vil søge Tilskyndelse til sin Fremstræben, Belønning for sin Anstrængelse, dersom han vil gjøre sikker Regning paa den Opmuntring og Løn, som om den ikke kunde udeblive, eller agte den saa høit, som om den, den alene var syldsiggende, da vorder han skuffet i sine savre Forventninger, da vil hans Mod ofte vorde svækket, da vil han staae Fare for at tabe Lykken til Virksomhed. Vil Mennesket kun see hen til det, der hører Torden til, det Mennesker kunne give og tage, da er Rigdom og Ære alene det, han eftertragter, da er sandfelig Nydelse for ham Livets

høieste Glæde. Men den, som af disse Bevæ-
 gegrunde lader sig styre, den, som ingen an-
 den Glæde kjender og attraaer, vorder herved
 ikke dannet og skiftet til at være brugbar,
 duelig, gavnlig i Samfundet, eller til at være
 glad og lykkelig herneben; thi den, som higer
 efter Jordens Skatte, lader sig regiere af den
 lave Egennytte, og arbeider, som Leiesvenden,
 alene for Betaling; ubekymret om Andres Vel,
 ligegyldig for Andres Rettigheder, søger han
 sin Fordel ved List og Undersundighed og byg-
 ger sin Lykke paa Ruinerne af andres Belsærd.
 Han hører ei Fædrenelandets hellige Fordrin-
 ger, ei den Lidendes Stemme, han opofrer In-
 tet for den gode Sag, han veed ei, at det er
 saligere at give, end at tage. Den, som lader
 sig blænde af Wrens tomme Glæds, søger kun
 Bifald, Roes og Ære af Menneffer. Men
 han vil ei ved Daad og Fortieneste gaae frem
 til Hæder, han vil tilsnige sig Wrens Krands,
 og ikke stride for den, han vil glimre, hellere

end gavue, han vil synes hellere end være,
 han vil vinde Roes ved Falskhed, ved Smiger,
 ved Hyklerie, han vil gjøre Dpfigt, og ringe-
 agter de stille Dyder, der øves i Løndom og
 dog ere saa uundværlige, saa hæderlige. Den,
 som vil nyde Livet, uden at være forsigtig i
 Balget og Maaden, uden at høre Blufær-
 digheds Advarsel, Samvittigheds Raad, og
 Rygtets Dom, han styrter sig i Verdens vilde
 Lyst og Dummel, han forspilder andres Roe
 og Lykke, han lægger Snare for den uskyl-
 dige, og forfører den ubefæstede, han forarger
 ved sine flette Sæder, og taber snart al Lyst
 og Kraft til stor og ædel Daad. Farligt er
 det derfor at søge sin Dymuntring og sin Løn
 hos det Jordiske, De, som herudi ikke ville
 høre Fornuftens, Erfaringens, Religionens
 Raad og Daamindelser, maae tidlig eller sildig
 med smerteligt Nag erkjende Sandheden af
 Frelserens Ord: De have deres Løn bor-
 te. Held den Mand, der føler hvad han er

sin Konge, sit Fædreneland skyldig, og har
 reen og fast Attraa efter at være en tro Un-
 dersaat, en gavnlig Borger, og som da kan
 være tilfreds med nøisomme Kaar, fornøiet
 med dagligt Brød, ei fristes til at købe Rig-
 dom ved Uret, eller til at frelse sig fra Ar-
 mod ved Ekjendsel, og hvis ufravigelige
 Grundsætning det er: Bedre er lidet i Her-
 rens Frygt, end stort Liggendefæ,
 hvorhos der er Forstyrrelse. — Held
 den Mand, der har Agtelse for sig selv og vil
 haandhæve sin egen Værdighed, og da, sikker
 paa de Forstandiges Bifald og de Retskasnes
 Velbehag, gaaer sin Vej stille ubemærket frem
 i Verden uden Pral og Bram, uden Lyst til
 forfængelig Væ, og lader det være sin Roes,
 sin Samvittigheds Bidnesbyrd, at
 vandre for Gud i Oprigtighed og Hier-
 tets Erfoldighed. — Held enn Mand, der
 flyer den daarlige Overdaad og Verdens Tum-
 mel og Udspreddelse, og har Sands for Venstabs

og Huuslivets stille Glæder, hylde Tarveligheds og Naadeligheds Love, og ved at søge den skyldfrie Glæde, der vederqvæger efter Arbejde, gjør skicket til atter med fornyet Kraft at fortsætte sin Virksomhed, og er kjær i Grindringen — Held den Mand! han skal leve og see gode Dage; thi han stiller sin Tunge fra Dndt, og sine Læber, at de ikke tale Swig, han søger Fred og efterfølger den.

Men ville vi have en Opmuntring til vort Arbejde, og en Løn for vore Bestræbelser, der ingenlunde skal svigte, der stedse skal styrke vor Kraft, og tillige nære Følelsen for Dnd og Pligt, da opløste vi vor Tanke over Torden og aldens snart forsvindende Herlighed, da sige vi: vort Børgerskab er i Himlene.

Livet er en Forberedelse til Ewigheden. Saa har vor Gjerning Følger, ikke alene for dette Liv, som nu er, men for det tilkommende. Saa er der ingen tro Bestræbelse

spilbt, saa er intet Arbejde i Herren forgi-
 ves, saa har hver ædel Daad sin Frugt, og en
 Frugt, som skal blive; saa virke vi, ikke alene
 for dette Livs Næring, ei alene for at opfylde
 vor Pligt mod Konge og Fædreland, ei
 alene for at være brugbare, gavnlige, lykkel-
 lige den Stund, vi ere her i denne vor Uæns-
 dighedstilstand, men vi virke for at danne
 vor Aand, der stunder til hin bedre høiere
 Verden, til Tænkksomhed, til Lyst til Sand-
 hed, til Visdom og Erfaring, til Frihed og
 Selvbeherskelse, til Følelse for Dydens rene
 Glæder, til Fred ved Selvbevidsthed om en
 reen Villie, og en Tro, som er uden Skrømt;
 vi saae for Aanden, at vi engang kunne høste
 det evige Liv af Aanden, vi leve, vi virke
 her, for at Aanden, løst fra Støvets Baand,
 opløst fra den lave Jord, kan, naar denne
 skrøbelige Hytte falder, have en Bolig, som
 ei skal nedbrydes, et Hus heroventil, ei bygt
 med Hænder, evigt, uforkrænkeligt hos Gud i

Himlene. Herren, som gav os Livet, som satte os her paa sin Jord, og kaldte os til at være sine Tjenere, Herren som raader over Livet og Døden, over Tiden og Evigheden, og hvis Kierlighed er og bliver usforanderlig, han lader sine Tjenere her ende deres Dagværk, og kalder dem frem at give dem deres Løn, ikke efter den Stilling, de ikke selv valgde sig, ikke efter den Lykke her, de ikke selv beredte sig, ikke efter det Navn, de her bære, og ikke efter deres ufuldendte Værk, deres ufuldkomne Gjerning, men efter sin usigelige Naade med Hensyn til deres Villie og Hensigt, til deres Tro paa Ham og Den, han udsendte. Saa skal Tjeneren engang høre den Røst: Du var tro over Lidet, jeg vil sætte Dig over mere, saa skal han, sin store Herre tro og lydig, her dannet, prøvet, forsaren, være værdig en større Virkekreds, være værdig varig Fred og Fryd i Uforkrænkeligheds Rige. Den, som da minder sig om, at vort Borgerstab er i Himlene,

skal aldrig tabe Lyst og Mod til sit Arbeide.

Unge Mennesker, I som danne Eder til ved Eders Hænders Arbeide at vorde hæderlige Medlemmer i den agtværdige Haandværksstand, gavnlige Borgere i Samsundet, minder Eder stedse om, at det er den Religion, som os er givet ved Jesum Christum, den, som kalder os til Frihed og Fred og Uforkrænkeligheds store Haab, den, der skal være Eders Raadgiver, Eders Beskytter, Eders Trøster paa hele Livets Bane. Hører den da, naar den drager Eders Sind op over Jordan, naar den leder Eders Dnsfer langt over Graven, hører den, naar den siger: Eders Borgerskab er i Himlene. Da gaae I, hvor Herren fører Eder, for hans Afsyn, med uforsværgen stadig Flid, med utrættet ærlig Virksomhed, nøisomme og taknemmelige med hvad Gud tildeler, med urokket Tillid til hans vise faderlige Styrelse; da bevare I et godt

Rygte og en uskadt Samvittighed for Gud og Menneskene, da see I Afskedstimen rolig i nøde, og blive tro indtil Enden, at I kunne naae Livets uforvisnelige Krone.

Vi have atter i det forløbne Aar i vore Skoler søgt at bibringe Eder de Kundskaber, der kunne være Eder saa tjenlige i den Stand, til hvilken I danne Eder. Vor Omsorg har ikke været forgievet. Tiden er nyttet vel, og Mange af Eder har gjort kjendelig Fremgang. De, som ved de foretagne Prøver især have vundet Bifald, modtage nu de Belønninger og hædrende Vidnesbyrd, dem ere tilkjendte.

(Her uddeltes Præmierne.)

Jeg lykønsker Eder med denne Dymning, og beder og formaner Eder til, at den maa være en kraftig Tilskyndelse for Eder til

at vedligeholde og forsøge den gode Mening, Eders Lærere og Foresatte have havt om Eder. Gaaer frem paa Eders Bane, med Tanken henvendt til Gud og til Evigheden hisset, da ville I stedse have Opmuntring, stedse have Guds Velsignelse til Eders Bestræbelser.

* * *

I Selskabets Navn aflægger jeg Deres Maiestæt vor skyldigste, inderligste, allerunderdanigste Tak for Deres landsfaderlige saa opmuntrende hulde Bevaagenhed for vores Skoler, og for den Naade, De atter i Dag viser os, ved at bære vor Fæst med Deres høie Nærværelse. Naar vi med hele Rigets Undersaatter bede: Gud velsigne Kongen, da føle vore taknemmelige Hjerter, hvor højliggen Ungdommens, Skolens Benner have

Karsag til at anraabe den Evige om sin bedste Velsignelse over Dem. Deres Kongelige Høi- heder Prindsesserne og Prindserne, som i Dag værdige at bære vor Fest med deres høie Nærværelse modtage vor underdanigste Tak.

Vore ærede Medborgere og Medborgerin- der, som ved deres godbædige Bidrag under- stytte Skolerne, som i Dag tage Deel i vor Fest, yde vi vor forbindtligste Taksigelse. Hr. Professor Schall, Hr. Directeur Siboni, Dhrr. Syngemester Zinck og Krossing, de ærede Kunstnere og Kunstnerinder, mod- tage vor inderligste Tak, for den Velvillie, de atter i Dag have viist for vort Sel- skab, ved Kunsten at stemme Hjerterne til høie blide Følelser og derved da og til Kier- lighed for Ungdommen. Gud velsigne Kongen, Fædrelandet, Kirken og Skolen!

I det nu fuldendte Skoleaar ere underviiſte:

5	Haandværksmeſtere,
13	— — — Svende,
422	— — — Dreng,
2	Personer uden for Haandværks-
	ſtanden.

Tilſammen 442 Personer.

Siden Skolernes Oprettelse, den 4 Juni 1800, ere deri underviiſte:

55	Haandværksmeſtere,
771	— — — Svende,
5173	— — — Dreng,
223	uden for Haandværksſtanden.
72	i den forrige Skole i For-
	bedringshuſet.

I Alt 6294 Personer.

Underviisnings- Gienſtandene have været:
 Skønſkrivning, Retſkrivning, Tavle- og Ho-

ved: Regning, Architectur, Ornament og Fri-
haands-Tegning, samt Fædrenelands Historie
og Geographie.

Ved Høitideligheden den 4de Mai blev før
Talen af det Kongelige Capel, Sangere og
Sangerinder opført Duverture af Dnslow,
Bøn og Lovsang af Weinwich, med Musik
af Cherubini.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 20.

Løverdagen den 20 Mai 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Hvorledes gaaer det til, at Men-
neskene have saa forstjellige Me-
ninger om, hvad der er Sandhed.

Hvad er Sandhed? — Dette Spørgsmaal
maa vel mangan Een i vore Tider fristes til
at gjøre sig selv, ved at see, hvorledes de æd-
leste Maximer stundom kunne blive en Gien-
stand for Bestridelse og Forkjættelse af anders-
ledes Tænkende. Naar det, hvad oplyste og
tænkende Mennesker have skjænket deres Bifald,
fremstilles af andre som affkuelig Bildfarelse;
naar de Grundfætninger, som den fordomsfrie
Menneskeforstand uden Betænkelse hylder
som Sandhed — det, hvorved den ufordær-
vede Følelse, usmittet af Mysticisme, Over-

troe og Sværmerie, fandt sig opbygget og trøstet, af Saadanne udskrives som Løgn og Gift; da maa vel den, som ikke formaaer tilfulde ved egen Kraft at adskille Sandhed fra Bildfarelse, stundom tabe Modet og spørge: hvad er Sandhed? om der ellers gives nogen.

Skulde det da være upassende efter Tidernes Medfør at anstille nogle Dieblikkets Betragtninger herover? Naar Sandheder, som gribe ind i Menneskets vigtigste Anliggende, Religion og Moral, gjøres til Løgnens Bærk, torde det da ei være et Ord, talt i Tide, om nogen vilde søge at vise, hvorledes det — jeg vil ikke sige, fornuftigviis, men menneskeligviis — kan gaae til, at der om een og samme Ting kunne være saa aldeles modstridende Meninger?

Det er med de Forestillinger, vi danne os ved Sjælens Dje, som med dem, vi erholde ved vort legemlige Dje: de ere ofte om een og samme Ting heelt forskjellige. Tingen er og bliver den samme, men Forestillingerne derom ere hos forskjellige Individier forskjellige. Og hvad er na urligere end at det er saaledes? Vi see io ikke eens med vore legemlige Dine;

hvad den Ene finder skjønt, finder den Anden
 uskjønt, en Tredie vel endog hæsligt. Een
 elsker den Farve, som en Anden finder Mis-
 hag i; men ingen hader dog eller forfølger
 sine Medmennesker for denne Forskjellighed i
 Smag. Den, som elsker den grønne Farve, fat-
 ter derfor ikke Nag eller Uvillie mod den, som
 har valgt den røde eller den gule til sin Liv-
 farve. De erkjendede det, at Ursagen til denne
 Forskjellighed i Smag og Behag grunder sig i
 Menneskets forskjellige Organisation. Hvorledes
 skulde det nu gaae til, at Menneskene skulde
 med Sjelens Dine see mere eens end med Lige-
 mets? Ere de ikke i Henseende til Sjelens
 Synsevne ligesaa forskjellige indbyrdes som
 i Henseende til Lige mets? Og vistnok gjælder
 denne Bemærkning ei alene om det naturlige
 Die, Sjelens saavel som Lige mets; men den
 lader sig med lige saa megen Føie anvende
 paa Diet i den Tilstand, hvori det sættes ved
 Brugen, ved Vanen eller ved Paavirkning
 uden fra. Ligesom vi med det legemlige Die
 see Gjenstandene anderledes, naar vi betragte
 dem igjennem et aldeles farveløst, anderledes

naar vi see dem gjennem et grønt, anderledes
naar vi see dem igjennem et et sort Glas,
saaledes danne vi os ogsaa andre Forestillinger
ved Sjælens Die, naar vor naturlige Forstand,
overladt til sig selv, lader Begreberne udvikle
sig uden Evang og Kunst, og deraf udbrager
sine Domme; andre, naar vi forlade, saa at
sige, den naturlige Brug af vor Sjæls Die,
og, idet vi længe og uafbrudt stirre paa en
Gjenstand, eller beskue den fra en urigtig
Side eller i en skjæv Retning, fordærve vort
Syn, og, blændede af de falske Farvebrækninger,
som indblande sig i vor Synskreds, see —
ikke Tingen selv, — men et Phantom, som
vor egen eller Andres Indbildning foregjøgler
os, saa at vi troe virkeligen at see den. Ligesom
den samme Gjenstand forekommer det legemlige
Die langt anderledes, naar den sees
nærved, end naar den sees i Fraastand eller
ovenfra fra en stor Høide, saaledes blive ogsaa
vore Forestillinger, som vi opfatte ved Sjælens
Dine, anderledes, naar vi have henstillet os
paa een Standpunkt, for alene derfra at be-
tragte dem, end naar vi have fattet dem i

Diet, beskuende dem ene og alene fra en anden Synspunkt.

Vi kunne paa denne Maade i det mindste forklare os den Gensidighed i forskjellige Menneskers Anskuelser af een og samme Gjenstand, hvortil vi ikke saa sjeldent, desværre! i vore Dage ere Vidner; og vi ville derfor ikke fordsomme, endnu mindre hade vor Medbroder, fordi han har hengivet sig til en saadan fordomsfuld Gensidighed i sine Anskuelser; vi ville medlidenhedsfulde ynke ham i hans forskruede og eenfoldige Forblindelse, ligesom vi ynke den Vanvittige, hvis Sjæl opfyldes af en fir Idee, der ikke lader Rum eller Tid til nogen fri Virksomhed. Men, naar denne Forblindelse udarter til Bizarrerie og Intolerance mod anderledes Tænkende, til en af fanatisk Iver foreledet Indbildning om egen Useilbarhed, og deraf styret halstarrig Stræben efter at byde selv de urimeligste Meninger troede, at beherske Andres Samvittighed og lægge deres hele Tænkraft og Aandsvirksomhed under Intolerancens og Despotismens Nag; da bør det Enhver, som har bevaret sin Aand fri for at hildes i Mørkhedens, Døvtroens, Mysticismens og

Sværmeriets Glavelænker, at opløste sin Røst imod saadan Forkjættelse af Sætninger, som, naar de angribes, i det mindste bør sees og bedømmes fra den Standpunkt, hvorfra de ere seete af deres Forfatter; da bør det Enhver, der har Følelse for Sandhed og — hvad der er det samme som Livet — Samvittighedsfrihed, at væbne sig for at hævde Sandhedens, Samvittighedens og Fornuftens ufortabelige Rettigheder. Og saadanne Stridsmænd vil Sandheden heller aldrig mangle; den har, saa tidt den angrebes, altid havt saadanne Talsmænd, der, selv med Livsfare, fremstode for at hylde den og hævde dens Ret; og den vil, det haabe vi, aldrig savne den.

Gud være takket, som gav os den herlige Gave, Fornuften, for at vi skulle bruge den, og da ogsaa bruge den i Menneskets vigtigste Anliggende, Religionen! Ja takke og prise Gud ville vi alle, som ikke lode os forblinde af Obskurantismens vilde Skrig, naar den i fanatisk Iver søgte at gjøre os Fornuftens Brug i Religionens Anliggender mistankefuld; og vaage ville vi, at ikke Tidens Aand, der truer med at udbrede Sværmerie og Bankundighed og Mørke og Døvertroe, skal

bemestse sig vort Sind, og berøve os den
 Aands- og Samvittigheds-Frihed, som er eet
 af Livets høieste Goder.

Indiske Enkers Opbrændelse.

Denne affkuelige Skik af de indiske Enkers
 Opbrændelse levende ved deres Mænds E-gbe-
 gjængelse, taales af det engelsk-ost indiske
 Compagnies Regjering i Indostan. I Aarene
 1817 — 1821 vare i 7 Districter af det en-
 gelske Indien 3447 Ulykkelige bleve Offere for
 denne barbariske Skik, og det største Antal un-
 der Regjeringens Dine i Calcuttas District.
 Denne affkuelige, i de øvrige europæiske Na-
 tioners Districter ei taalte, Skik vedligehol-
 des der, som det synes, af skaanende Hensyn
 paa de nærmeste Beslægtedes Egennytte, som
 bemægtige sig deres Esterladenskaber, og Bra-
 minernes (Præsternes) Egennytte, der ved saa-
 danne Feiligheder rigeligen betænkes.

Handel med africanſke Slaver i Calcutta.

Dgſaa denne oprørende Handel med africanſke Slaver taales endnu ſtedſe i Calcutta, og drives paa en uhort oprørende Maade. Arabiſke Skibe nemlig hente regelmæſſigen i Bengalen og i Nærheden af Hovedſtaden Indføbte og iſær Hindufkoner, ſom de bringe til Arabien, for der at ombytte dem mod unge bid fra Africa henbragte ſorte Slaver, hvilke maae underkaſte ſig en ſmertelig Operation, hvoraf 190 af 200 omkomme, for at kunne ſælges i Calcutta ſom Eunucher.

N. E. Niſſen.

Trykfeil i No. 18.

Side 150, Lin. 14, for: guddommelige Opfindelſe
læs: guddommelige Oprindelſe.

Den 20 Mai indkommer Hr. Profeſſor
Thorings Bidrag til dette Blad.

Borger = Bennen.

Oppte og tredivte Aargang.

Nr 21.

Løverdagen den 27 Mai 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Slaven klogere, end Herren.

(Af Morgenblatt f. Febr. 1825.)

Slør, hvad forhaanden er, og lad Gud raade for
det Tilkommande!

Abulem var en ivrig Tilhænger af Muhameds
Religionslære, og tillige, paa sin Tid, den lykkes-
tigste Mand i Aleppo *). Hans Indkomster
betøb sig til langt Mere, end det daglige Op-
hold for ham og Familie fordrede. Han var for-
enet med en smuk Kone, hvem han elskede saa
inderligen, at han havde, aldeles mod sit Lands
Etik, tilsvoret hende, ikke at indgaae Egtes-
kabs-Forbindelse med nogetsomhelst andet Qvinde

---

*) En betydelig Stad i det asiatiske Landskab Syrien.

væsen, saalænge hun levede. Selv kunde han med
 joie kaldes smuk af Person, og hans Sundhed
 var den bedste; kort: ham manglede ei Noget af
 Livets gode Ting. Dog — snart blev Lykken ham
 en Byrde. Han indbildte sig nemlig, at han
 i fremtiden vilde miste sit nærværende Held; ja
 allerede betragtede han den Kedsomhed, der om-
 snæver Mennekehjærtet, naar for dette ei Me-
 er at ønske, som et sorgeligt Forbud paa en Ulykke
 der nærmede sig ham.

Under denne Svagmods-Stemning kastede Ab-
 lem sig enaften, da han var alene i et mørkt Be-
 tænkelse, ned paa sine Knæe og bad Engelen Gabriel,
 lydelig og heftig Bøn, om den Velgierning, at a-
 henbære ham hans tilkommende Skæbne: ”
 Kiende min Fremtid er, sagde han, mit inderlig
 Ønske.”

Da svarede en Stemme, der syntes ham
 komme ned fra Loftet over hans Bolig: ”Vela-
 Abulem, ubesindige Abulem! din Bøn er hørt
 og Opfyldelsen af dit Ønske skal vorde dig forunt
 Hør nu og skælv! To Sønner skulle fødes Dig
 af hvilke den Ene vil engang trage Dig af
 Livet; din Kone, Du saa inderligen elsker, si-
 vise sig utro mod Dig; dit Hus vil for stør

Delen engang vorde et Rov for Luerne; Du selv skal falde i en Brønd; din Pung, fyldt med Behiner, vil Du tabe; din Yndlingskameel kommer engang til at snuble, og Du faaer derved din Fod brukken. Dog — det Haardeste, jeg maa sige Dig, er, at Du i dit halvtredsfindstyvende Aar skal døe.”

”Skal da — udbrod Abulem, giennemtrængt af den dybeste Smertesfølelse — skal da ikke en eneste lykkelig Tildragelse glæde mig, under denne Række af Ulykkestilfælde?”

”Vistnok! — tog Stemmen igien tilorde — I faa Aar vil Du nyde de Livets gode Ting, Du nu besidder. Desuden forunder Skæbnen Dig følgende Behageligheder: En Pascha af to Hestehaler ægter din Syster; En af dine Sønner vorder smuk, viser sig kiel og ansættes som Aas Overbefalingsmand) for Janitschaverne; Vestens vortrykker et stort Antal af dine Medborgere, men Du skaanes. Dog — Du kan jo ikke vorde lykkeligere, end Du nu er, fordi Dig ikke mangler Noget af alt det, den Vise bør ønske sig; men den, som er fuldkomment lykkelig, maa være beredt paa Ulykken.”

Gierne vilde Abulem have udbedt sig af Aas

den nærmere Oplysning om nogle Punkter af denne Forudsigning; men Vandvæserne ere altid skyndsomme, naar de samtale med Mennesker. Forsvunden var, fra dette Dieblik af, Abulems Nødsigtighed. Endskjønt han nu vel, som troesfast Muhamedaner, var overbevist om Skæbnens Uafvendelighed, seirede alligevel den, alle Mennesker medføbte, Drist til Livets Vedligeholdelse saalunde over hans Tro, at han paa alle Maader stræbde at forebygge den Ulykke, der var ham forudsagt. Ei længer nød han Nogen af de Livets Behageligheder, der vare ham forundte, og ligesaa lidet tænkte han paa Lykkes-Tilfælde, der vare ham forjættede. Uafvendeligen fast stod for hans beklemt Siel kun de Ulykker, der skulde komme over ham. Med Skinsygens Die betragtede han sin Kone, belurede Enhver af hendes Bevægelser, og afviste alle hendes Kiærtegn. Om Natten saae han idrømme den frygtelige Medbeiler, og — forstyrret var hans Søvn. Ei fulgte den første Søn's Fødsel hans Hjærte med Glæde; thi han tænkte paa Forudsigningen og troede, at kanskee denne Søn engang blev hans Morder. Mod sine to Børn viiste han sig mørk og mistroisk; Intet af dem var han i Stand til at elske,

forbi han troede at frygte sig for Ethvert, saasom de begge vare Sønner. Episen paa hans Bord mistænkte han for at være forgiwtet, og stedse indbildte han sig at have mistet sine Penge. Naar han besteg sin Kameel, skeete dette altid med Skælven, fordi han frygtede dens spaaete Fald. Hverdag ængstedes han for at see sit Huus ødelægges af Ilden. Under de hyppige Reiser, han havde at giøre, torde han aldrig selv tage sig Vand af en Brønd. Dog engang, da han var nær ved at vansmægte af Tørst, og befandt sig ganske alene, maatte han omsider vove det Dristigheds-Foretagen, at skaffe sig Vand. Iforveien anvendte han alle mulige Sikkerheds-Midler; alligevel paadrog hans Angst ham en saadan Svimmel, at han tabte sin Samling og styrte i Brønden, der tillykke ikke var dybere, endat han uden sendelig Møie kunde hjælpe sig op af den. Da han om Aftenen kom i Herberget, befandtes det, at han, ved Faldet i Brønden, havde mistet sin Pung, fuld af Rechner. Formedelst Frygtsomhed var han en slet Rytter, og faldt derfor hyppig ned af Kamelen, ved hvilken Leilighed det engang skeete, at Et af hans Been blev brudt.

Da Abulem nærmede sig det fyrgetvende.

Åar, var han ei længere i Stand til behageliggen at benytte Livet; thi dets snart kommende Ende var ham bekjendt, og det kunde ei meer føre med sig nogen uventet glædefuld Hændelse. Synligen aftog hverdag hans Legems Duld, da han noie visde, hvormange Leveaar han endnu havde tilbage. Idet han gik ind i sit halvtredssindstyvende Åar, lignede han en Skygge. Næppe havde han endnu Kraft til at trække Åande, da han i Nattens Mørke hørde den samme Stemme, der forðum havde forudsagt hans fremtidige Skæbne, atter at tale til ham.

”Åbulem, udbød den, er Gud ikke viis og god, idet han ikke tillader Menneſket, at skue ind i sin Fremtid?”

”Iſandhed! fremmælede Åbulem, det ſværger jeg ved Profeten; thi tusindegange har jeg udfaaet Dødens Kval før den Dag, der ſkal være den ſidſte i mit Liv.”

Saa viid da, begyndte igien Stemmen, at Menneſterne ofte ved Dvertroens Skrækkeſbilleber forbittre ſig Livet! Paa Lykke og Fromme ſpaaede jeg Dig, for endeel Åar ſiden, din fremtidige Skæbne, uden derom at vide Mere, end Du ſelv dengang videde. Din blinde Tro har

bragt min Spaadom til at gaae i Opfyldelse. Du
 døer, fordi jeg forudsagde Dig, at din Død vilde
 finde Sted i dette dit Leveaar. Dog er det kun din
 Slave Pafø, der før taler og nu taler med
 Dig, og som ved sin Kands-Overlegenhed har
 sat en Grændse for din Levetid."

Denne Slave var en klog veloplyst Spanier,
 der engang blev fangen af en Sørover, saalgte
 til Abulem, og, som Bantroeude, af denne be-
 handlet ei bedre, end Dyret stundum endnu be-
 handles af det hjærteløse Menneffe.

Saaledes maatte da Abulem købe med Livet
 for den umenneskelige Behandling, han havde
 brugt mod sin Slave.

A n e k d o t.

Glæde af Ondt er Sorg i Enden.

I Nogle af Tybflands Egne bruges, naar man
 vil tilkiendegive, at en Vinding eller Fordeel kan
 haabes, Talemaaden: Nu blomstrer min

Hvede*). Da nu en Saarlæge og en Tommermester gik med hinanden paa en Landevei, og de saae en bekendt Landsby, i nogen Frastand, at brænde, pegede Tommermesteren didhen og sagde til Saarlægen: Hr. Ven! Nu blomstrer min Hvede (o: det tegner til ny) Fortieneste for mig). Saasom nu Tommermesteren ideligen, medens han gik fremad, saae hen paa Branden, og ikke henad Veien for sig, faldt han straxester i en Grøvt og fik berved sin Arm itubrukken. Da sagde Saarlægen: Hr. Ven! Det forekommer mig, som min Hvede allerede er moden.

---

*) Svarer til den hos os gængse Talemaade: Det er Vand paa min Mølle.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 22.

Løverdagen den 3 Juni 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttingergaden Nr. 334.

Dvækeren Watson.

(Af Dr. Pappes Lesefruchte i Bb., 1824.)

Santastien er Menneskets værste Fiende; den farligste Dru, hvori dets Fornuft kan beruse sig.

I forrige Aarhundred levede i America en Dvæker, af Navn Watson. Han var i sit 69 Aar meer munter og rørig, end mangen Mand paa 50 Aar; thi han havde, ifølge sine Religions-Grundsætninger, altid levet med Maadehold og Stræng-
hed; Skyt havde han bestandigen enhver Fornøielse, enhver sandfelig Nydelse, der ikke var nødvendig til Livets Bdligeholdelse; stedse havde han holdt sig indenfor Natur-Fornødenhedernes snevre Grændse; ikke kiendte han til de grove Udsør-

velfer i Europas store Stæder; aldrig havde han taget Deel i noget Overdaads, Maaltid, og hans Hoved ingensinde følt sig besværet af den umaadeligen nydte Viins Dunster. Ved Sparsomhed og god Huusholderskhed havde han erhvervet sig en betydelig Formue; hans huuslige Kone elskede han som sig selv, og imellem dem var aldrig forefalden nogen Tvist, eller nogetsomhelst Uenighedens-Optrin, der kunde have forstyrret deres ægtefæbelige Fred. Tre velopdragete Børn forsøgede hans huuslige Held, og udgjorde hans Faderhjertes Stoltthed. Bekjendtere og Venner lovpriisde enstemmigen den gamle Watson; hans Naboere kaldte ham simpelthen ved hans Fornavn: den brave John, og europæiske Handelshuse antog uden Betænkning enhver paa ham trukken Bæxl. Endskiont nu Watson var, som hans Landsmænd udtrykke sig, 100,000 Pd. St. værd, d. e. eiede over en halv Million Rigsbaler, udførde han dog endnu i sin Alderdom Handelsforretninger. Ikke fulgde han de nutidige Englænderes Grundfætning, hvilke tilbringe den første Halvdeel af deres Liv under Sorger, og idelig Stræben efter sin Rigdoms Forøgelse for, at kunne ret bekvemt nyde dets sidste Halvdeel;

fort sagt: Hr. Watson var, endog som Døbling, drivtig Kiebmænd, kiendte ikke Næringsforger, følte ikke nogen Skedsomhed i Livet, hjemsegdes ikke af Ulykstilfælde, og beherskedes ei af nogen heftig Lidenskab, der martrede ham, eller skræmte ham i Ubehageligheder. Han besad alt det, der gjør Livet behageligt, og dets Vedvarelse ussværdig; alligevel forførte han dog dette blot af Religions. Sværmeri.

Watson var, med al sin Forstandighed i Livets andre Forhold, en Religions. Sværmer, og dertil havde hans Sekt's Lære forstærkedelen gjort ham. I Englands urofulde Tider, under Cromwells Protectorat, bleve hans Forældre forfulgte, som ivrige Tilhængere af Skomageren Fox (Doversektens Stifter i det 17 Aarhundred) og lovligen straffete som Forbrydere mod Staten; siden reiste de til America, og hjalp den bekjendte William Penn, der lagde Grundvolden til Staten i Pennsylvania, at oprodde Skovene derseeds, og opbygge Philadelphia. Watson drog, som femaarig Dreng, med sine Forældre, didhen og erindrede, endnu i sine Alderdoms-Dage, en heftig Storm, der overfaldt dem paa Dverfarten til America. Skibet var nemlig sin Undergang nær;

Alle laae paa Knæe for at bønfaalde Forsynet om Livs-Redelse, og Watson saae da, i sin barnlige Fantasi, den gode Gud nedslige, som en graastægget Diding, fra Himmelen og række ham den høire Haand; ja han hørde fra ham følgende Trøstensord: væter rolige! fatter Mod! Herren Ziender Eine. Strax fortalde han sine Forældre om dette Syn. Disse meddelte Sønnens Udsagn til de øvrige Rejsesæller, og vakde derved hos dem saamegen Tiltro til deres Kræfter, at de hjalp Skibsfolket ved Pumperne, og reddede derved det lække Skib fra at synke. Da Stormen nu efterhaanden aftog, ja strax derpaa aldeles ophørde, og Skibet uden videre Ulempe lagde til Land ved den amerikanske Kyst, kom naturligtviis den unge Watson i Udraab for sin sieldne Hellighed, for sin nyere Dmgang med Gud. Virkeligen var ogsaa hans Fantasi efter den Tid i Over-spændtheds-Tilstand. Han holdt Samtaler med Gud og den korsfæstete Frelser, ligesom med sin Ligemand; spadserede ofte med Jesus, der viisde ham mangt et Kiærtegn og kyssede ham; ja, hvor han gik og stod, fødte han sig omgivet af en Skare omkringsvævende og beskyttende Engle. Han istemmede bispes Halleluja, kastede sig med

dem ned for den Allerhøiestes Trone, og folde sig høistlykkelig under alle disse barnlige Drømmerier.

Endag laa han, beskygget af et Træ, havde Bibelen under Hovedet, og overlod sig aldeles til sin mystiske Barne-Fantasi. Pludseligen knak, uagtet det var blikstille, en stærk Green, faldt fra Træet og slog dybt ned i Jorden, kun to Fingersbreder borte fra hans høire Tinding, medens Greentoppen blev hængende i de omkringstaaende Smaatræer. Denne underfulde Reddelse bestyrkede Watson i den Tro, at Guddommen paa en ualmindelig Maade vaagede over hans Person. Han forsikkrede at have seet Englen, Gud ihast affendte for, at afværge den faldende Greens Nedstyrten paa ham; han beskrev Englens travle Uengstetighed; ja, han vilde kanske endog have kunnet angive dens Diens Farve, hvis man havde spurgt ham derom.

Dette hans Fantasis barnlige Sværmeri tabde sig rigtignok efterhaanden, som han meer og meer traad ind i Virksomheds-Livet; men dette gjorde ham ogsaa imodtageligere for hans Sekts Lærdomme. Ikke behøvedes ved ham, som ved andre Mennesker, nogensomhelst ydre Anledning til

at antænde det indre Lys, til at' opvække den himmelske Wiisdom; allerede fra Barndoms-Aarene havde denne viist sig virksom hos ham. Tidligere kastede han derfor, ligesom Skomageren For, Bibelen og den ydre Christus, hin lærer, tilside for, blot at høre i sig den indre Christus, og mærke paa hans Lærdomme, saaat nu denne kunde uhindret yttre sin Kraft. Forat Gudsbommens ulmende Gnist kunde udbryde i fuldeste Lue, spægede han, paa enhver mulig Maade, sit Legeme, der for hiin var ham et indskrænkende Fængsel. Han nød de simpleste Episer med sieldneste Maa behold, hungrede ofte hele Dage igiennem, fornegtede sig enhver Nydelse af stærke Drikke, og stillede sin Tørst med reent Kildevand. Stedse fandt den fremgryende Dag ham ved hans Arbeid; ja ofte stod han op midt om Natten for, at bekæmpe Legemets Dorskhed og Tilboielighed til Sovn. Hans Troeskællers simple Klædebragt var ham endnu for pragtfuld og jordisk; han omhyllede sig blot med et Stykke Løv, i Form af en Kappe, uden Golder, uden Knapper, blot sammenhæftet med to Baand; en stor Hat med nedslaaet Skygge, uden Spænde, Lidse, Krampe og Knap, bedækkede hans Hoved; i Stedet for de, efter hans

Mening, unyttige Spænder, brugde han blot et smalt Baaud til at holde Skoene faste paa Fodderne. Han hørde til de strengeste Dadelere af al Pragt og Forkængelighed, ligesom af enhver Fornoielse og Glæde. Usleben og stræng i sit hele Væsen, fordrede han af Andre selvsamme Uslebenhed og Strængighed.

Menneskerne elste almindeligviis det Overordentlige og Paafaldende: den derfor, som i Trængens og Nødens Tid gjør til sine Medmennesker de strengeste Fordringer, hvilke han ogsaa selv iagttager, er sikker paa at vinde hines Hæiagtning, ja vorder snart kaaren til deres Overhoved. Watson opkastede sig nu til de americanke Kvækers Religions-Etyrer, og bragde en Kirkeforfatning i Stand hos disse. I hans Bolig var den fælleds Bedesal indrettet, og han selv viisde sig som En af Guddommen fortrinligen indblæst, der optraad iblandt Troesfællerne, for at meddele dem det, den himmelske Viisdom indgav ham. Naar Forsamlingen ofte havde, under den dybeste Tausked, i hele Timer ventet paa, at det indre Lys skulde af en Syster, eller Broder, frembryde og oplyse dem, traad Watson op, og enten indtordnede, med kraftfulde Ord, den fortørnete Guds Bud i deres Siel,

eller ogsaa trostede dem med sine velsignelserlige Forsetninger, og aabenbarede dem, i dunkle ubestemte Billeder, Fremtiden, saavel som de Syner, der vare blevne ham tildeel. Den tilfældige Opfyldelse af Nogle iblandt disse Spaadomne bevirkede, at man ansaa ham for en af Gud opløst Profet, og siden bleve hans Udsagn betragtede som Gudsdommens egne Tilkiendegivninger; hans Anordninger, som den Høiestes Bud. Han forlangde en Sekt-Broders Datter til Kone. Hun blev ham, uden mindste Begring, given, og adlød ham næsten med slavisk Underdanighed. Ogsaa var Watsons Egrestand underkastet de selvsamme Love, han i sit hele øvrige Liv fulgte.

(Fortsættes.)

Strøtanke.

Fornuft og Daarskab boe ofte sammen i eet Hoved.

Overtro og religiøs Fanatisme giøre nu omstunder, oppudsede i Romanstiil, ligesom gamle Jomfruer med Eminke, nye Forsøg paa at behage.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 23.

Løverdagen den 10 Juni 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

Mandagen den 12te denne Maaned om
Eftermiddagen Klokken 5, holdes General-
Forsamling paa Prindsens Palai bag Slots-
tet; til hvilken Tid De Herrer Repræs-
sentantere ville behage at møde.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

G. Koble.

Dvæleren Watson.

(Fortsættelse.)

Med de allerede anførte og lignende Dvælses i at beseire, ja, saa at sige, bøde alle sandfælige Begierligheder, bragde Watson det til en beundringsværdig Færdighed i Lystens og Lidenskabers Tømmelse. Han kunde, under den heftigste Tørst i den meest brændende Solhede, vandre frem uden noget somhelst Tegn paa Mismod, og den skarpeste Kulde afprøvede ham, ogsaa med den tyndeste Klædebragt og under Mangel af styrkende Næring, endikke den allermindste Klagelyd. Da han engang skulde, for at afgjøre nogle Handelsager, reise til Europa, og havde indskibet sig paa et europæisk Handelsskib, blev dette, ikke langt fra Kysten af Spanien, taget af en fransk Kaper og bragt til Marseille. Underveis angrebes Kaptainen af en algierisk Eroberer. For at undgaae det skrækkelige Slaveri hos Algiererne, havde alle de Reisende ombord bevæbnet sig, under den faste Beslutning, saa dyrt,

som muligt, at sælge deres Frihed. Skibskap-
 tainen lod ogsaa Sabel samt Pistoler udleveres
 til Watson. "Jeg behøver ikke Vaaben, sagde
 han," og lagde disse, ganske rolig, bort fra sig."
 "J vil dog vel forsvare jert Liv?" raabde Kap-
 tainen til ham. "Mit Liv staaer i Guds Haand"
 svarede han. — Der blev nu ikke Tid til at holde
 lange Samtaler; thi Søroverne vare allerede i
 Færd med at entre, efter at have, i nogen Fæs-
 stand, længe skudt paa Skibet. De søgde nu,
 med Sabelen i Haanden, at bestige de Christnes
 Skib, og en frygtelig Haandmængsel begyndte.
 Watson skuede, aldeles rolig, den blodige
 Kamp. Han var paa Skibet den Eneste, der ei
 ændseede at gribe til Modværge; thi selve Skibs-
 drengen havde stillet sig iblandt de Fegtende, og
 hjalp at tilbageslaae Søroverne, der, efter om-
 trent en Times Forløb, toge Flugten. Bløden
 over denne Seier var almindelig; kun alene Wat-
 son blev ogsaa derved ligegyldig.

Hadde hans Udfærd paa R. i sin tildraget sig,
 lige til dette Dieblik, hans Rejsesællers Opmærksom-
 hed, saa opvakte han nu, ved sit Forhold under Al-
 g'ernes Angreb, almindeligt Misnoie. De Hef-
 sigste haanede ham, ja truede med at ville kaste

ham i Havet; de Maadeholdende gjorde ham de bitterste Behreidninger, formedelst hans Feighed og oprørende Egegheldighed ved den fælles Nød. Under Alles Haantaler og Trusler vedblev han at være kold. Med Hatten paa Hovedet og med urokkeligt Blik traad Watson hen til Skibskaptainen, der var særdeles forbittet paa ham. Til denne sagde han: "Ven! hvi forivrer Du Dig? Veed Du ikke, min Tro forbyder mig at udgyde Mennekesblod? den, der tager Sværdet, skal omkomme ved Sværdet, thi han er en Morder; har Du endnu ikke fornummet den himmelske Bliedsdoms Stemme? har det indre Lys endnu ikke skinnet for Dig, saa lad i det Mindste mig leve i min Tro! vær Du længenok Gud ulysdig til Din egen Skade, men søg ikke at forsøre mig!"

Kapt. "Det havde i det Mindste været din Pligt, at forsvare Dig og Os mod uretmæssigt Angreb."

Watf. "Du forstaaer ikke, hvad Du siger. Er vel Forsvar uden Angreb muligt? Kunne I værges Eder mod Sørovære uden, at tilføie disse Skade og forvolde dem Smerte?"

Kapt. "Du vilde da altsaa hekere have

labet Dig gjøres til Slave og lægges i Lænker, end værget Dig mod vore Fiender?"

Wats. "Jeg havde holdt ogsaa den venstre Kind frem til dem, der sloge mig paa den Høire, og den, der havde taget min Kapp, vilde jeg ogsaa have givet min Kiortel."

Flere Stemmer. "Du Karl er forrøbt og hører til Galehuset. Kaster ham i Søen!"

Wats. Giører hvad Eder for Gødt synes! I have ikke nogen Magt over mig; kun den, i hvis Hænder baade I og Jeg ere, kun han, der styrer den hele Verden, og hvem Millioner Engle staae til Tieneste for at redde dem, der elske ham, formaacr at gjøre ved mig det, ham lyster. Og Du, Ven! (sagde han, henvendende sig til Skibskaptainen) er Du, hvad Du bør være, saa befal disse her, at de lade mig være i Ro!

Nogle hidfige Personer afreve Watson, under disse Ord, Hatten af Hovedet og sagde: "Du skulde bøie Dig for ham, og Du befaler ham i Herretønen!?"

Watson rev igien Hatten fra disse trykfedden med Bestemtheds-Mine ned over Hovedet og sagde: "Jeg er et Menneske, som I og enhver Anden; endikke for Keisere og Konger blotter

jeg mit Hoved. Som jeg seer, holde I af Smidsktale om, paa en ydmygende Maade, at fornødre sig, den Ene for den Anden; jeg derimod lider ikke Sligt. Du er, Ven Kaptain! en Drm, ligesom jeg; Du vil dog vel ikke ophøie Dig og fordre af mig Mere, end Dig tilkommer?! Gaf mig Ro for disse overmodige Mennesker!"

Kapt. "La'er ham fare! I see jo, den Karl er næsten affindig, og hans Udfærd begynder at more mig. Gaaer nu til jert Arbeid! og saa ville vi see til, hvad videre er med ham at foretage."

Efter en saa haard Træfning mod Sørsperne, gaves der paa Skibet Saameget at redde væk og lægge tilside, at man ikke kunde indlade sig med en Person, der ansaaes for affindig. Watson fik nu derfor Ro, hvortil han ogsaa heiligen trængde. Omendstiont han ikke tog Deel i Fegtningen, havde han alligevel faaet et Stud i den venstre Arm, og Kuglen sad endnu fast i Riøddet. Den aarsagede ham de heftigste Smerter, men ikke en eneste Klag tone kom over hans Læber; kun den Stivhed, hvormed han bevægede Armen, forraadede tilsidst Saaret for Skibsfolket, og Udskillige betragtede

Det som en behagelig Opdagelse, at denne egenfinsdige Daare var lige saa lidet, som de, der saa tappert havde værget for Livet, bleven fri for smertefulde Lidelser. Watson forbervede imidlertid disse skædesroe Mennesker, for en stor Deel, deres Glæde ved den beundringsværdige Eiggylbighed, hvormed han udfød sine Lidelser. Endog under den farlige Helbredelses-Behandling, han siden maatte underkaste sig, under det smertende Skæreri og de gjentagne Saar-Undersøgninger forlod ham ikke, endog kun et eneste Dieblik, den Eiggylbighed, hvormed han betragtede alle jordiske Ting. Han kom med een Arm færre, end han havde ved Bortreisen, tilbage til sit Fædreland, og vandt saameget Mere i Ansæelse og Indflyden.

Ved den huuslige Borne Opdragning viisde sig især Watsons Myndighed. Konen havde deri ingen Stemme; Alting gik efter hans Villie, og Enhver underkastede sig ubetinget Samme. For at undertrykke sine Borns Sandfælgighed og lette dem Legems-Lænkernes Sønderbrydelse, paa- lagde han dem de haardeste Bods-Udøvelser, ja fordrøede Fornægtninger, hvortil tusend Borne ikke skulde have været i Stand. Endaa led han, tværtimod sin Eadvane, Bordet besættet med de

mæst udsøgte Netter. Disse fremdampede de Hun- rige den herligste Duft imøde, og vakke deres Epifelyst. Watson holdt først en lang Bøn; dernæst talte han vidtlesstien om B. gierligheds Undertvingelse, og befalede, at Netterne skulde borttages. Da hans ældste Søn en anden- sinde klagede over heftig Tørst, og glædede sig til den kvægende Drik, rev Faderen ham Begeret fra Læberne, idet han formanede ham til at kæmpe mod den onde Materie og forløse Sielen. Undertiden lod han Børnene haabe en Fornøielse; men just i det Dieblig, da deres spændte Forhaabninger skulde opfyldes, tilintetgjorde han aldeles disse ved et Magtbud. Udtrede Børnene en Forkærlighed til et Stykke Legetoi, eller nogen- somhelst anden Ting, rev han med Magt Saadant fra dem, eller fordrede, de skulde, til Tegnpaa deres Lydighed, godvilligen levere ham den kære Genstand. Viisde de Tilboielighed for et, eller andet folende Væsen; bortstjærkede han dette. Saaledes blev en lille Hund skaffet ud af Huset, blot fordi Børnene havde den saare kær; af samme Grund fik ogsaa en lille Fugl Friheden.

(Fortsattes.)

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 24.

Løverdagen den 17 Juni 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

Ved den d. 12te d. M. berammede Generalforsamling, mødte et saa lidet Antal af Dhr. Repræsentanter, at Samme ikke kunde afholdes. Som Følge heraf er en nye Generalforsamling besluttet til Mandagen d. 19de d. M. Eftermiddag Kl. 5 Næt, paa Prindsens Palai bag Slottet. Administrationen nærer det Haab at saavel ved denne som fremtidige Samlinger, et tilstrækkeligt Antal af Dhr. Repræsentanter, ville møde til bestemte Tid og Sted,

paa det at Forhandlingerne kunne fremmes,
og at de Dødende ikke oftere skulde blive
uleiligede forgieves.

Administrationen for det forenede Undersø-
gelses-Selskab.

Lindstorff, Friedenreich, Christensen,

E. Koble.

Dvæleren Watson.

(Fortsættelse.)

Det var da ikke noget Under, om enhver Menne-
 skeligheds-Følelse blev, ved en saadan Opdragelse,
 kvælt i Børnenes bløde Hjærter. Uden Tilsvielige-
 hed for nogensomhelst sandfelig Genstand, kiendte
 de ikke Noget til enten jordist Lyst, eller Affky; den
 hele Verden med det, som i den er tillokkende og
 affrækkende, havde, paa en vis Maade, ikke Tilvæ-
 relse for dem. Den Ligegyldighed og Kulde, de
 viisde ved enhver Ting, var præget i deres Ans-
 syn og sporedes af deres hele Væsen. Iblandt
 alle Pligter imod Medmennesker kiendte de ingen
 Anden, end ubetinget Lydighed imod deres Fader;
 idetmindste var dem ingen Pligt meer hellig og
 ærværdig. De fluede op til ham, som til et over-
 jordist Væsen; ja, med Følelsen af Lydighed
 imod ham vare Attraa efter den fulde Tillintetgø-
 relse af alt Jordist hos dem, og Stræben efter at
 tilegne sig det Oversandsfelige saa aldeles uadskille-
 lige, at en af deres Fader yttret Dom maatte for
 dem være som en Dom fra Gud; Bink og Ans-
 ser af ham som Befalinger fra Himlen.

Saa vel Indholdet af hans daglige Lærdomme og Formaninger, som ogsaa af de For skrivelser, han i sin hele Livsvandrel fulgde, var: kun ved Sandheds selighedens Dødelise og ved Legemets Spørgelse maae vi en Frihed, liig Guds. "J bære, saaledes tiltalende han sin Kone og sine Børn, J bære en Deel af Guddommen i Eder; men denne er lagt i haarde Lænker, og Legemet indeslutter den, som en Fange; Eders hele Bestræbning i dette Liv maa derfor gaae ud paa, at udvide Fængslet for denne indespærrede Fange, og at aabne ham Døren til Flugt. Da de rene Aander for dums faldt, idet de satte sig op mod det oprindelige Lys, slyngede Almagten dem ned i Dybet, og indsluttede dem i den mørke Materie til at bøde for deres Misgjerning. Menneskets Legeme er denne straffende Materie. Den, der holder sig usmit tet af denne, og spøksætter sig kun med at ansæue det Himmelske, hvorved han stræber at nærme sig det oprindelige Lys, saaat han antændes og nærer den indre Gnist; den, der viser alt dette ved Lybighed imod Gud, og som fortryder sin tidligere Lysætsighed — den vil undgaae sin Straf, og træde over til Forenelise med Gud, til

Udbølsen af en uendelig Salighed. Den derimod, som paa Jorden lider sin Straf med Kneer, og fortfarer med at sætte sig op mod Gud, idet han flavisst tjener sine Lyster og Begierligheder, samt vedligeholder strafværdig Forbindelse med Materien — den vorder fordømt til efter Døden at udstaae end meer pinende Kvaler.”

Endag, da han vidtloftigen havde udladt sig over disse Sværm.rier, vedblev han i en heitidsfuld Tone, med følgende Ord: ”I d tte Diebtlik sprinder hos mig en Tanke, der fylder min Siel med Henrykkelse, men hvilken jeg tilforn næppe nærede. Min Aand hæver sig nu til Anskuelsen af det Evige og det indre Lys vil samle sig med det Uendelige.”

Fordøbet i Udbølsen af det Himmelske væmmes Jeg ved alt det Jordiske; Jordens Støv forsvinder for mit Blik, ligesom Avarne for Vinden; den himmelske Wiisdom river sig med Vold løs fra den smittende Materie; Fangen sonderbryder sit Fængsel og bortkaster Lænkerne. Jeg gaar ind ad Porten til navnløse Glæders Hjem, og høster Frugten af det, jeg udsaaede. Bødet har jeg for min Forbrydelse; jeg hører

Den naadnings-Stemmen, og følger den tilgivende Dommers Kald."

"Ja, mine Elskelige! vedblev han i en meere maadeholdende Ton, idag horer jeg den Eviges Stemme, der vinker mig til sig; jeg forlader Eder paa denne for mig hoitidelige Dag. Netop idag, for 70 Aar siden, tiltraad jeg min Vandring paa Jorden. Ingenstunde hoitideligholdt jeg denne Dag; thi den mindede mig steds om min ædelere Deels Forblindelse. Dog dennestunde skal den være mig en Hoitidsdag; thi den største Lykke, der kan vorde et Menneskes Lod, er idag bleven mig beskaaren. Jeg laa i min Seng, og den sødeste Morgendrom lyksaliggjorde mig. Himmelen aabnede sig for mig; jeg saae den evige Wiisdom siddende paa en Diamanttrone og omringet af Myriader Engle. Disse istemmede: tre gange Hellig! saaat det skingrende gienled fra den høie Hvælving. Den Evige bod, og de himmelske Chor ophørde. Han oplod Munden, og jeg hørde de kjærlige Ord, der endnu tone mig i Dret: Kom, Udspring fra mig, Springsels-Kilden, hvorfra Du er udrunden! Fuldbragt er Tiden, udsløttet er Brøden, glemt det Forbigangne; Kiærlighed aabner sin Arm for at

modtage Dig: — Den Evige sang, og den atter
 tonende Lovsang i Himlen forjog Dremmen.
 Jeg vaagnede, og eftertænkte Drommebilledets
 Betydning. Denne blev mig ei længe dunkel, og
 jeg iler med at bringe den til Opfyldelse. Jeg
 gaaer ind i Faderens Boliger.”

”Det er ikke Tilfældet, der har gjort, at
 idag Skibet med den kostbareste Ladning, jeg
 nogensinde har ventet, er løbet ind i Havnen;
 nei, det er et Værk af Almagten, som dermed
 havde til Hensigt, at betegne for Verdens
 Dien denne Dag, som saare heldig for mig; det
 er en Beskikning af den Høieste, som for tyve
 Aar siden bød mig at hellige denne Gal til hans
 Tilbedelse. Kun en Ting forstyrrer mig, ved disse
 mange Anledninger til Glæde over den nærvæ-
 rende Dag, den Tanke nemlig, at forlade Eder.
 Vel har jeg viist Eder Veien, I maae betræde,
 og jeg lever i det Haab, at I ville vandre frem
 ad den samme, at I ville efterfølge mig. Dog
 uubsigeligen stor vilde min Hentykkelse vorde,
 naar jeg kunde, ledsaget af Eder, fremtræde for
 den Høiestes Trone og sige: her ere de, Du har
 givet mig; jeg har sørget for dem og ledet dem,

saat de ere værdige til at udslukke deres Lys i det store Flammehav."

"Du, — med disse Ord henvendte han sig til sin Kone — Du gav mig idag, for 25 Aar siden, din Haand og dit Hjærte. Vi have nu levet Fierdedelen af et Aarhundred i Enighed og Kiærlighed; stedse vare vi eet Hjærte og een Siel; min Villie blev ogsaa altid Din; alle mine Ønsker forekom Du, og jeg maa give Dig det Vidnesbyrd, at Du har været en retscaffen Kone. Skulde vi nu adskilles? Skulde Du idag ikke ville opfyldte mit Ønske, min Bon? ikke ville tage Deel i min Glæde paa denne Dag? ikke befrie Dig selv ved et modrøbende Skridt? I dette Dieblif giælder det om, at anvende de Lærdomme, Du saa ofte har beundret udgangne fra min Mund. Hæv Dig over det Jordiske og viis Dig værdig til en ægte Dvælers Livs = Ledsaagerinde!

(Fortsættes.)

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 25.

Løverdagen den 24 Juni 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaaden Nr. 334.

Dvækeren Watson.

(Slutning.)

Vant til at være underkastet sin Mand's Villie, og anstucken af samme Sværmeri, som han, faldt Konen ham om Halsen, og forsikkrede, at hun vilde være uadskilleligen forenet med ham, og overalt følge ham. — Børnene, der havde lært at kiende Verden kun som et glædeløst Opholdsted, og betragtede Døden som en Dør til Paradiset, som en Begyndelse af et ubeskriveligen lykkeligt Liv; disse villieløse Bøssener, der desuden besadde atfor liden Selvstændighed til, at finde Jordlivet onskværdigt, naar de vare berøvede deres Faders styrende Ledning, bade ham indstændigen, ikke at efterlade dem her alene, men indføre dem i det himmelske Jerusalem.

”Saa forbereder Eder da til Reisen! saade Watson; i denne Aften skulle vi begynde den.”

Det var en klar og blid Maadag, paa hvilken denne Samtale fandt Sted. Naturen stod i sin skønneste Pragt; Blomsterne fyldte Luften med sine balsamiske Udduftninger; Fuglene sang saa frydefuldt paa Trærnes bukkede Grene, og stemde ethvert Menneskes Hjærte til deeltagende Følelser; Solen straalede i mild Glæde, og dalede lidt efter lidt ned mod de kaaelige Bierge. Dog alle disse oplivende Naturs Herligheder gjorde ikke noget som helst Indtryk paa den Watsonske Familie. Rigtignok nøde de en vis Glæde, kun ikke den, der rører Menneske Hjærtet, men det lunde Sværmeries Foster, unaturlige Henrykkelse. Watson havde ladet tilberede et herligt Maaltid; endogsaa Viin i Overflod var paa Bordet. Førstegang spissde og drak man i denne Familie paa en Maade, der kunde fryde Mennesket; man istemmede Glædesange, og overlod sig til overdreven Lyssighed. Med Et afbrød Faderen denne støiende Munterhed, idet han sagde: ”Opbrudstimen er kommen; lader os ikke tøve! jo længere her, jo sildere hisset.” Her fremsagde da nu en sværmetst Bon, og rakde,

efterat denne var tilende, Konen en Dolk.
 "Gaa foran, Moder! sagde han; dine Børn
 og jeg ville snart følge efter Dig." Hun stødte
 Dolken i sit Hjærte og sank død ned til Jorden.
 Watson udtrak den af Blod dryppende Dolk,
 og vliisde, med uhørt Ligegyldighed, Børnene,
 hvorledes de retteligst skulde anbringe den. De
 fulgde nu Moderen, hvort efter sin Alder. Den
 unaturlige Fader hjalp endog den yngste Dreng,
 at støde Jernet i Brystet. Derpaa gav han
 Enhver af dem endnu nogle Etik for, bestoemere
 at forvise sig om deres Død, og tilsidst gi-
 nemborede han med Morderstaalet sit eget Bryst.

Religions-Sværmeri! til hvilke
 Uffæyeligheder, ja gruelige Misgier-
 ninger forleder Du ikke de Dødelige!

Lærerige Udsagn af Perſeren Abdorrahman, med Tilnavn: Dſcamy.

Det er langt lettere, med en Naalſpidſe at borttrødde et Bierg, end at udrødde Hofmod af et Menneſkes Hjærte. Nos Dig derfor ikke af at være uden Hofmod! thi denne ligger dybere ſkiult i Hjærtets Inderte, og er for Diet umærkeligere, end Myrens Gang paa en ſort Steen i en mørk Nat.

Tre Ting er hos tre Perſoner afſkyværdige: Grufomhed hos en Konge, Pengelyst hos en Lærd, og Sierrighed hos en Riig.

Hvori beſtaaer et gudsfrugtfuldt Liv? ſpurgde man engang Scheiken, Abu Said. Deri, ſagde han, at Du bortjager af Dit Hjærte Lidensſkaberne og Forſængelighedens Lyſter; at Du giver det, din Haand beſidder; at Du ſtille og roligen taaler ethvert Onde, der løſtormer paa Dig.

Anecdoter.

Den sandeste Glæde i Livet.

Da Jakob I., Konge i England, engang var omgivet af sine Yndlinger, bragde man tilfældigviis en Sum Penge, i Solvment, til Skatkamret. Kongen mærkede, at Rich, sidenestefter Greve af Holland, hans meest elskte og fortrolige Yndling, hviskede den, der stod ham nærmest, Noget i Dret. Kongen vilde endelig vide, hvilken Hemmelighed dette vel kunde være. Rich sagde dertil: "Jeg yttrede for min Ven, at de Penge, man nyligen bragde ind i Skatkamret, vilde kunne gøre mig lykkelig." Kongen opfyldte, uden længe at betænke sig, hans Ønske, og forærede ham hele Summen, der beløb sig til 3000 Pund Sterling, idet han tillige udlod sig med følgende Ord: "J priser Eder lykkelig derved, at I faaar det, I ønske; jeg derimod anseer mig for lykkeligere ved, at kunne vise en ærlig Mand, hvem jeg elsker, en saadan Fortielighed."

En Profet maa vide Alt.

Bonden Müller, bekiendt for sine formeget lige Spa domme, blev, da han var i B..., søgt af alle Nysgierrige i hver Stad og af hvert Kion. — En Kone, af den simpleste Klasse iblandt Indbyggærne, fandt Leilighed til at komme for hans Næson. Af en Nærpaarørende, der var meget riig, fik hun engang vide, at denne havde betant hende i sit Testament. Konens første Spørgsmaal til Profeten var da: "Hvor stor er vel den Sum, jeg skal arve efter min Elægtning, N. N.?" Müller svarede, idt han løstede Skulderen: "Kære Kone! det kan jeg ikke sige hende." Uergreelig over at see sig stusfet i sin Forventning, udbrod hun da: "Saa er han mig ogsaa en jammertlig Profet!" og løb derpaa ud af Døren.

Siældent Fordeels-Fællestab.

En meget riig, men tillige gierrig, Hypotekbrist befandt sig engang i et muntert Sælskab, uden paa mindste Maade at tage Deel i Sæl-

Fæhets Lyffighed. Værtten, hvem det laa paa
 Hjærte at see alle sine Gæster ret muntre, lovede
 en tilst deværende Epagefual en dopp lt Louis-
 dor, hvis han kunde aflukke Hr. T... et Smil.
 'Jeg kan fortjene to Louisdorer, hviskede han
 Hypokondristen i Dret, hvis jeg kan faae Dem til
 at lee. Lee De nu engang, og De skal faae
 Halvdelen af Fortienesten!' At Hen-
 sigten med dette Indsald ikke forseiledes, kan
 man let slutte.

Den straffete Gladderste.

Kunsten ren Rembrants Pige havde den
 Bane, at sladdre med andre Piger ud igiennem
 et Vindue tilgaden. Nu faldt hiin paa at
 male Pigen saadan, som hun stod og gik i Bers-
 den; derpaa stillede han hendes Billed ved Vins-
 duct. De forbigaaende Piger, der troede, det
 var selve Pigen, som stod der, tistalode hende ven-
 ligen. Da hun, der altid havde viist sig som
 en drab.lig Gladderste, ikke svarede paa deres
 Tiltale, gave de sig til at udspielde hende det
 bedste, de formaaede. Naturligviis maatte dette
 more saav.l Rembrant, som Andre, der vidste

Skilmeriet; ligesom det ogsaa haade vidnebe om Kunstnerens Duellighed, og kanske bidrog til, at Sladdersysteren sidenefter afslagde sit Eladres væsen.

Altid en Trøst.

En Kavaleer bragde sin Elskte en Serenade (en Rierlighedssang), uden for hendes Vinduer. Hun kunde ikke udstaae Personen og havde allerede ofte bortviist ham. Da han nu alligevel ikke gik væk, kastede hun med Stene efter ham. En Ven, der ledsagede ham, søgte at trøste ham, idet han sagde: større Vre kan dog ikke ydes din Musik, end, at den, ligesom fordem Daphne's*) Lire, sætter Stenene i Bevægelse.

---

* En Tonekunstner og Digter hos Oldtidens Grækere

R. R. Thoring.

Hr. Professor Nyerups Bidrag indkommer Søndagen den 25 Juni.

I n d t æ g t.

	Sedler og Legn.		Rede Solv.	
	Rbd.	/s	Rbd.	/s
A. Kasse-Beholdningen fra förrige Åar (See Ugebladet No. 23) var	2358	59	2500	8
B. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 37te Udgang fra 1ste Januar til ult. December No. 1 a 53	1896	4	—	—
C. Kvartals Contingenter fra 1ste Januari til ultimo December 1825	2824	50	—	—
D. Laans og Forskuds Afbetaling	—	—	3590	—
E. Åarlige Indtægter:				
2) det Kongelige Huus's Gave	20	—	100	—
1) de overordentlige Medlemmers Kontingent for 1825	123	—	—	—
F. Renter af Selskabets Capitaler	507	63	3448	15
G. Tilfældige Indtægter:				
1) for solgte Rbd. 800 r. Solv	868	—	—	—
2) et Laan i Banken	800	—	—	—
3) for et anvist men ei afbenyttet Laan	—	—	150	—
4) for opsagte og ubetalte consignabl. Bankfonds-Obligationer	—	—	9500	—
5) Renter af bemeldte Rbd. 9500. Obligationer	—	—	427	48
6) af Revisionen for Regnskabet 1824 udsatte	1	12	—	—
Rbdlr.	9401	92	19715	71

Uet förestaaende General-Extract for Regnskabet 1825 er overensstemmende med Administrationens Control bevidner

Monrath.

Lindstorff.

Friedenreich.

C. Køble.

u d g i f t.

	Sedler og Legn.		Rede Solv.	
	Rbd.	/s	Rbd.	/s
I. De Åarlige staaende Udgifter, som for Papir til Ugebladets Trykning heele Åaret, samt Lønninger og Budenes 2 pCto. af Indkassationen	1223	—	1624	88
II. Til de åarlige Pensionister heele Åaret	2080	85	—	—
III. Til Gratification inclusive Budenes	2275	—	—	—
IV. Til Laan til 33 Medlemmer af Selskabet	—	—	4050	—
V. Tilfældige Udgifter:				
a) for til Gratificationernes Bestridelse solgte	—	—	800	—
b) for købte Rbd. 11500. Kongel. Obligationer	—	—	10474	50
c) indvriet det i Banken giorte Laan med Renter	814	11	—	—
d) for diverse anviste Regninger	73	76	1	81
e) Restancer hos deels døde, deels udmeldte Medlemmer	19	76	—	—
Saldo bliver Kasse-Beholdningen inclusive Rbd. 1767. 15 s; Sedler & Legn og 1510 Rbd. r. Solv for udstødte til Budene til Indkassation afleverede, men ei betalte Laans og Kvartals Dvitteringer	2915	36	2764	44
Rbdlr.	9401	92	19715	71

Kjøbenhavn, den 31 December 1825.

L u n d,

Kassere.

Contract

of

General-Regnskabet

for

det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra primo Januari til ultimo December 1825.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 26.

Løverdagen den 1 Juli 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

I General-Forsamlingen den 19de forrige Maaned blev fremlagt forrige Aars 4de Quartals Regnskab (indført i Ugebladet No. 16) og General-Regnskabet for forrige Aar, som hermed følger, samt dette Aars 1ste Quartals-Regnskab, hvilket i næste Ugeblad skal vorde indført. Som Revisorer til forrige Aars Regnskab bleve valgte De Herrer Cancelliraad Schram og Grosserer E. Busch, Ridder af Dannebrog, hvilke dertil vare villige.

Derefter blev foretaget Repræsentant-Valg, og skal de Fra. og Tiltrædende vorde anmeldte, naar Valget af samtlige er antaget.

Som nye Medlemmer af Selskabet bleve antagne:

- Hr. C. F. Tvermoes, Herkæmmer
 — H. N. Sigm, Candidatus-Pharmacio
 — Flechtner, Commander-Sergeant
 Madame Béch
 Hr. J. Mønsted, Institut-Bestyrer
 — Pützen, Kopiist
 — M. Olsen, Brændeviinsbrænder
 — P. T. Brünich, Bogtrykker
 — P. W. van Wyllich, Candidatus-Theologie
 — H. Petersen, Harehaars Fabrikør
 — Schiøtt, Kobberstikker
 — Greve af Danneberg Lovendahl, Kammerherre og Major, Ridder af Dannebrog
 — J. Lund, Silke og Klædekæmmer
 — H. P. Hansen, Grosserer

Tomfrue N. Falck

- Hr. P. N. Havlykke, Kongelig Laquai
 — J. D. Schmidt, Urtekræmmer
 — P. M. Gisørling, Candidatus Pharmaciæ
 — C. H. Lund, Candidatus Pharmaciæ
 — J. P. E vaning, Urtekræmmer
 — Bogild, Klædekræmmer
 — N. Petersen, Høker
 — Møller, Musik-Inspektør
 — Møller, Trakteur
 — Rohleder, Smedkermester
 — Helstrup, Trakteur
 — Münther, forhen Jorpagter
 — J. Nielsen, Ekstrædermester
 — Koføed, Sekretair
 — D. Szybrovsky, Thee- og Porcelain-
 handler
 — L. Petersen, Handels Betjent
 — Møller, Apotheker
 — E. L. Schyum, Urtekræmmer
 — K. Sørensen, Handkæmagermester
 — Thiesen, Boghandler
 — Westergaard, Registratør.
-

Af Kasse-Beholdningen er indløst
for 1000 Rbdlr. S. B. uopfigelige Rigs-
bank Obligationer.

Administrationen for det forenede Unders-
støttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

C. Koble.

Efterretninger

om

Kjøbenhavns Vandværken.

Der er løbet meget Vand til Stranden, siden jeg skrev om Kjøbenhavns Vandværken. Det var i min i Maret 1800 udkomne Beskrivelse af Kjøbenhavn. Det er ikke Hensigten her at fortsætte de dengang leverte Notitser, eller berette, hvad der senere er bleven foranstaltet, for at forebygge, at Hovedstaden hverken nu eller ifremtiden skal mangle det tilstrækkelige Forraad af frisk og sundt Vand.

Hvad der hørte til, for at opnaae dette for Kjøbenhavn saa uudsigelig vigtige Dje, med, og hvor saare langt man, lige indtil vore Dage, var fra dette Maal, det viste

Ulfen i sine Physiske, medicinske Be-
 tragtinger over Kjøbenhavn. Man
 har her i 1ste Del S. 237—369 en saa ud-
 forlig og grundig Deduction om Kjøbenhavns
 Vandværns Kaar og Bestaaffenhed, Mangler
 og lønlige Brøst, at Intet kan tænkes ypper-
 ligere, og den fortjener: Navn af et sandt
 Mestersykke. Hans Udsigter for Fremtiden
 vare, uagtet de mangfoldige af ham anførte
 haarde Unkepøster og beklagelige Omstændig-
 heder, ikke ganske mørke og foruroligende. Det
 hedder nemlig hos ham S. 264: "Det er
 saare glædeligt for Kjøbenhavns Beboere, at
 de værdige Mænd, som nu ere ansatte til at
 vaage over Kjøbenhavns Vandværn, i den
 sidste Del af forrige Sommer paa den virk-
 somste Maade havde begyndt at lade rense og
 udbedre Omkredsen af nogle af vore beynde-
 ligste Søer. Enhver Patriot tilønsker dem sik-
 kerligen vedholdende Iver til at forisætte disse
 for det almene Vel saa vigtige Bestræbelser,
 og Held til at overvinde alle de Vanskelig-
 heder, som maatte være til Hinder for saa
 nyttigt et Foretagende. Det vil da være
 Kong Christian d. 7des Regjering forbeholdet,

fra Hovedstaden at afværge den truende Fare af Vandmangel, for hvilken ellers den kommende Elægt vilde være udsat."

Næret efter dette, var Kæret, døde Kong Christian VII., saa det ikke faldt i hans Lod at see Enden paa disse begyndte hensigtsmæssige Anstrængelser, og man kan medføje vende Sætningen om, og sige, at det var forbeholdet Kong Fridrik den Sjettes Regjering.

At der virkelig i de 18 Aar, denne Konge har siddet paa Tronen, er udrettet mere for at vedligeholde og for at forbedre Kjøbenhavns Vandforraad end i Kong Christian den Svendes hele lange Regjeringstid, det ligger klart for Dagen i de Indberetninger, som fra Tid til Tid, dette Emne angaaende, ere fra den kongelige Vandvæsens-Commission indsendte til Cancelliet, og som ere at læse i Col. legialtidenden 1811 No. 11, 1815 No. 27, 1816 No. 43, 1818 No. 40, 1819 No. 9, 1820 No. 43.

Ifølge disse Efterretninger om de ved Vandvæsenet trufne fortræffelige og hensigtsmæssige Foranstaltninger, er der, hvad Nuuden an-

gaaer, ikke Anledning til andet end Dyster og Forhaabninger om, at Vandvæsens-Commissionen vil vedblive med den begyndte Vielsesomhed, hvorved den fortjener sig, foruden Selvtilfredshed, sine Medborgeres Beljigelser.

(Fortsattes.)

Erstat

af

1ste Kvartals Regnskab,

for

det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

1 Kvartalet fra 1ste Januari til ultimo

Marts 1826.

S n d t æ g t.

	Øbftereg. Regn.	Rebe @alb.
Kasfe-Deholdningen fra f. N. (see Ugebladet No. 26.) var	9750. / 3	9750. / 3
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladet 38te Aargang fra No. I til No. 12 incl.	2915.36	2764.44
B. QuartalsContingent for ifte Quart. 1826 fra ifte Januari til ult. Marti.	429.12	—
C. Kaas og Sørfuds Afbetaling i dette Quart.	718.95	—
D. Rentor af Selskabets Capitaler	—	936
E. Aarlige Indtægter: De Overordnede Medlemmers Contingent for 1825	—	3650.15
F. Tilfældige Indtægter: 1) For selgte Bbb. 1600 r. @. til at betynde Ordinalerne A 214 p St. 2) For et anvist men ei høvet Kaas r. @. Bbb. 150 . . . . . 3) For indgaet gamle Kaas Stes faasfer 25	121 1712	— — 175
Bbb.	5896 47	7525 59

Et forefæende Extract af ifte Quartals Regnskab 1826 er overensstemmende med Administrationens Control kendte

Worratb. Lindfortff. Friedenreich.

G. Schick.

U b g i f t.

	Øbftereg. Regn.	Rebe @alb.
1. De aarlige faaende Udgifter, som, for Ugebladets Trykning, Papir, Remtinger samt Subscribers 2 p St. af Subscriptionsen	280.78	432.18
2. De aarlige Pensioner i dette Quart.	499.17	—
3. De aarlige Gratialer incl. Subscribers	2292	—
4. Kaas til 21 Medlemmer efter ubetalte Debitationer	—	3900
5. Tilfældige Udgifter: a) Solgt til Ordinalernes Restris belse . . . . . b) betalt div. anviste Regninger	— 32.79	1600 35.34
6. Stofant Giften	1372.68	1544
Ende bliver Kasfe-Deholdningen	1418.93	14.7
Bbb.	5896 47	7525 59

Siebenhaven den 31 Martis 1826

**W n n b,
Kasferer.**

Borger - Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 27.

Løverdagen den 8 Juli 1826.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet

Købt hos J. Dalberg,

Wofersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

Hermød følger den i General - Forsamlingen den 19de forrige Maaned, fremlagte Extrakt af dette Aars 1ste Quartals Regnskab.

Administrationen for det foreenede Understøttelses - Selskab.

Eindstorff. Friedenreich. Christensen

E. Købe.

Efterretninger

o m

Kjøbenhavns Vandværken.

(Fortsættelse.)

At Sagerne forðum ikke stode paa den bedste Fod, er bekjendt nok. Forsømmelse og Eigegyldighed fandt Sted i den Grad, at om den Aar 1796 af Vandinspecteur Gæde udgivne Forklaring om Vandværkenet, heber det i lærde Est: for samme Aar S. 342. "Forsfatteren, har fremlagt for Publicum en saadan Mængde Forbrudelser mod Vandværkenet af dets Bestyrelse i den Tidsrække fra 1680 til nu, at selv den paa offentlige Bestyrelser mest vantroende Læser maa forbavses." o. s. v. Dette er en haard Tale, og, da nogle Ankposter ere documenterte, lader sig derimod vel ikke stort sige.

Smidkørtid — savner man end i mangen Tidsperiode, fra bemeldte 1680 af, det man kan kalde gennemgribende Forholdsregler, hvilket ikke kan nægtes, Noget skete der dog fra Tid til Tid til Hovedstadens Liv med Hensyn til dens Forsyning med godt Vand.

Over disse af Tidernes Krav og Indvånernes Klager frembragte Foranstaltninger leveres herved en summarisk Oversigt. Denne Oversigt grunder sig paa Copier af Papirer, der engang have været fremlagte i et Commissionsmøde, og ere nummererte a. b. c. d.

(a)

U d t o g

af

De ældste Documenter angaaende Vandvæsenet i Kjøbenhavn.

N. I.

Christiani sti Rescript til

1) Henrich Bielcke, Ridder, Geheimeraad
Rigsadmiral, Præsident udi Admiralitets Collegio.

- 2) Joh. Christopher von Rørditz, Ridder, Geheimeraad, Rigs-Marechall, Stiftbefalingsmand i Sjælland, Amtmand over Kjøbenhavns og Roeskilde Amter.
- 3) Holger Bind, Ridder, Geheime- og Cancellie Raad, Vice-Statmester.
- 4) Peder Reesen, Justits-Raad, Præsident i Kjøbenhavn.
- 5) Nasmus Bartholinus, Kongelig Mathematicus, samt Professor ved Universitetet.
- 6) Cosmus Borneman, Professor ved Universitetet.
- 7) Arndt Bentsen, Raadmand i Kjøbenhavn.

af dato den 26 Maj 1677.

Om at eftersee Alt, angaaende Bandets Indledning, samt at indkomme med en udførlig Erklæring og Betænkning derover.

(Fortsattes.)

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 28.

Løverdagen den 15 Juli 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Efterretninger

om

Kjøbenhavns Vandvæsen.

(Fortsættelse.)

Udtog af de ældste Documenter angaaende
Vandvæsenet i Kjøbenhavn.

No. 2.

Da ovenmeldte Rescript ej blev efterlevet,
blev det igjentaget den 9 November 1678.

No. 3.

Christiani 5ti Reglement af 27 Au-
gust 1676, bestaaende af følgende Poster:

a) Da Pompevandet findes i større Urigtig-
hed end Springvandet, skal det, ligesom

Springvandet, delesi Compagnier, 4 eller flere, og Inspekturer derover sættes af Participanterne.

- b) Skal alle siden 1662 resterende Betalinger for Vandets Indkjøb, eller andet Paalæg, erlægges inden Michaelis til forrige Kjømner Hans Stampe.
- c) Til Opsynshavere over det fjerde Vand, udnævnes:
- 1) Henrich Bieleke, til Ellinggaard, Ridder, Geheimeraad, Rigsadmiral, Præsæs ubi Admiralitets-Collegio.
  - 2) Joh. Christoph. von Cörbitz, til Hellerup, Ridder, Geheimeraad, Rigs-Marechall, Stiftbefalingsmand i Sjælland, Amtmand over Kjøbenhavn og Roeskilde Amter.
  - 3) Holger Bind, til Gendstrup, Ridder, Geheime- og Canellie-Raad, Vice-Skatmester.
  - 4) Peter Reesen, Justits-Raad, Præsident i Kjøbenhavn.
  - 5) Albert Gyldensparre, General-Søestats-Commissarius, Admiralitets-

Staad, og Præsident i Underadmiralstets-Retten.

6) Peder Scavenius, Assessor i Kammer-Collegio og General-Procurer.

7) Titus Bülcke, Borgemeester i Kjøbenhavn.

8) Rasmus Bartholin, kongelig Mathematikus, samt Professor ved Universitetet.

9) Jens Fosf, Assessor i Højeste Ret.

10) Wilhelm Worm, Historiographus og kongelig Bibliothecarius.

11) Morten Scavenius, Justits-Sekretair.

12) Bartholom. Jensen, Borgemeester i Kjøbenhavn.

13) Hans Knudsen, Raadmand.

samt disse Indvaanere i Kjøbenhavn:

14) Hans Stampe; 15) Thomas

Dorse; 16) Claus Bysing; 17)

Peder Munk; 18) Wigand Michel

Becker; 19) Cornelius Kruse;

20) Johan Christensen.

"Hvilke visse Tider om Aaret, og ellers
"saa tidt Fornødenhed det udkræver, have at

"komme tilsammen, at deliberere om, hvis
 "til Springvandet's, Pompevandet's og Brøn-
 "venes Bedligeholdelse, gjøres fornøden, i
 "Synderlighed om Søernes og deres efter gam-
 "mel Skjel og Lejn Dyftvning, Dæmnin-
 "gernes, Elufernes, Grøsternes og Hovedren-
 "dernes Conservation, saavel som og, at
 "flige Anordninger gjøres og oprettes, saavel
 "iblant Compagnierne og Participanterne ind-
 "byrdes, som imellem dem og Vandmesterne,
 "som kan tjene til det gemene Bedste." For Re-
 "sten dømme og erquire de uden videre Appel.

No. 4.

Christiani 5ti Ordre til en Kommissi-
 sion den 19 April 1680, bestaaende af: A.
 Gyldensparre, E. Bartholin, Jens
 Foss, Gotfried Hoffman, ældste Gene-
 ral-Quartier-Mester, Hans Jensen Stam-
 pe, og Jørgen Dinesen, at eftersee alle
 Vand-Reservoirer udenfor Byen, og at gjøre
 For- og Overflag til deres Reparation.

No. 5.

Samme Kommissions Rapport af 2den
 Julii 1680 af følgende Indhold:

I Staden findes 4 Springvands- og 9 Pompevands-Compagnier, (foruden Kongens og Donninaens, som ere 1 Springvands og 3 Pompevands-Compagnier) som have deres gode Inspektører; men udenbys er der ingen. Dog har Magistraten med 17 Aars Regnskab bevist, at de have anvendt Meget derpaa, og derfor endnu have 3333 Rbdlr. tilgode.

A) P o m p e v a n d e t :

Peblinge Sø kan holde 6 Qvarteer Sommervand over Kenderne; den tilgroer stærkt.

Sortedams Sø er 'gandske tilgroet, og man leder Vandet ved Grøfter fra Peblinge Søen til Vandledningen igiennem Ravelinen. Den er 9000 Kvadrat-Roder à 8 Alen. Paa Vandløse og Brødhøj Bønders Tørvefjær er ingen Skjel oprettet, hvorefter Vandet burde gjemmes.

Landevens Dam, hvorfra Peblinge Sø og Sortedam igiennem Vandløse og Kaltehus Gluse bespises. 114 Alen Norden for Glusens Dæmning findes en Sten til Skjel, som bør fornyes. Denne Sø har havt Til-

løb fra Tiberup Sø, men nu ikke meere, a) fordi Euen er næsten tilgroet, og Grøsterne tiltraadte; b) fordi Bulbroen, som var paa Vejen fra Giadsar til Tiberup er gjort til en Dam; derimod har Tiberup Sø Afløb igjennem Rønder under Vejen fra Tiberup til Bagsvær. Man andrager paa Restitution.

Bandløse-Eluse bør gandske af nyt ombygges. Dæmningen sammenslæds, ligesaa vel som Dæmningen ved Damhuset, er i Besæjringens Tid blevet ruineret.

Leer-Sø, hvor Spildevandet fra Embdrup Sø burde sankes, er moren tilgroet; men Uttersløvs-, Embdrups- og Magistratens Marker vilde tabe meget, om den skulde opstuves til nogen Nytte.

St. Jørgens Sø, derfra gaae ingen Rønder; skulle den opstuves, vilde det koste meget. Man foreslaar det, thi derfra kunde de laveste Steder paa Friderichsholm bespises.

B) Springvandet:

Emdrup-Sø. Dverfaldet og Rejdæmningen burde repareres. Til denne Sø kommer Vandet fra:

Uterblev = Sø, som næsten er tilgroet; den har havt sin Stuvning efter et gammelt Skjel, hvorpaa forige Commissarier be-
raabe sig. Stigbordene holde 10 Dvarter
Bund, men de ere forfaldne.

Gjentofte = Sø er rig af sine Kilder; den fattes intet, uden at Vandet forhindres
at løbe til Jægersborg.

Hul = Sø, har forhen imellem Grof-
terne og Gjentofte = Sø forsynet Embdrup Sø.

No. 6.

Christiani 5ti Rescript til samme Kom-
mission af 2den April 1681, om at Dlaf
Rømer skulle bitræde samme, og igjennem-
gaae Alt paany igjen.

No. 7.

Christiani 5ti Rescript af 30 Julii
1689 til:

Grev Conrad Reventlau, Jægermester
Hans Schack, Commandant
Henrich Span, Admiral
Neder Brandt, Ober-Regentemester
Hans Ransen, Præsident
Laurig Munk, Oberst over Artilleriet

Olf Rømer

Claus Rask, Borgemeester og Politiemeester

Cosmus Borneman, Professor ved
Universitetet

Hans Jensen Stampe

Thomas Jensen Daabelsteen,

Niels Envoldsen, Stadshauptmand

Jens Riber

om at skaffe Raad imod Vandmangel.

(Fortsattes.)

R e t t e l s e r .

- Nr. 21, S. 181, Lin. 1, læs: han troede at maatte
frygte sig, o. s. v.
— — — — — 14, — Sikkrings-Midler
— 22, — 185, — 22, — men det gjorde o. s. v.
— 25, — 214, — 19, — Hypokondrist.
-

Borger = Bennen.

Osse og tredivte Aargang,

Nr 29.

Løverbogen den 22 Julii 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,
Gøthersgaden Nr. 334.

Efterretninger

o m

Kjøbenhavns Vandværken.

(Fortsættelse.)

Udtog af de ældste Documenter angaaende
Vandværket i Kjøbenhavn.

No. 8.

Samme Commissions-Forening bestaer i
følgende Memorial angaaende hvis,
som ved Vandværket bragtes for-
nøden at observere, af Stampe, af dato
den 15 Julii 1690. Indholdet er følgende:
Angaaende Pompevandet i Almin-
delighed.

- 1) Stenen ved Langvad-Dam bør sættes og
confirmeres.

- 2) Tiberup Søes Afløb til Lyngby Sø bør tilstoppes.
- 3) Naar Grøfterne imellem Dams og Veblinge Sø renses, føres det Dofastede bort.
- 4) Afløb fra Veblinge-Søen til Fiskeparke taales ej under Spildevands-Højde. conf. Kongl. Forordning af 26 November 1681.
- 5) Sortedam og Veblinge-Sø bør renses.
- 6) Langvad-Dams Dæmning bør efter Reparationen af 1683 bedre istandsættes.
- 7) St. Jørgens-Sø, som er 5 à 6 Alen dybere end Veblinge-Søen, kunde opstaves 2 à 3 Alen.

Angaaende Pompevandet i Særdeleshed.

- 1) Compagniers Hoved-Render bør ligge tæt sammen, og combineres for at assistere hinanden.
- 2) Hoved-Renderne bør give visse publique Opstandere til Bedste.
- 3) Holmans og Garvernes Hoved-Render ere irregulaire, gaa under Folks Huse og Gaarde, og bør lægges ret ad Gaderne.
- 4) De, som har kun Ret til een Pompe eller eet Spring, bør ej betjene sig af flere.

g) Ingen skal bruge Peblinge Sø til Springvand.

Angaaende Springvandet i Almindelighed.

1) Ved Utersløv og Husom Søer bør sættes de anskaffede Stene.

2) Grøfterne imellem Huul-Sø og Gjentofte Sø bør renses.

3) Gjentofte Søes Afløb til Jægersborg bør standses.

4) Grøfterne imellem Gjentofte Sø og Embdrup, imellem Amagermark og Leer-Søen, bør idelig holdes aabne.

5) Bangede og Gjentofte Bønder bør bevare deres Enge fra Bortskuffelse ved Nordens og Nord-Vest-Vind.

6) Den dybe Grøft fra Embdrup til Leer-Søen burde stensættes.

7) Kongevejen, som er Dæmning for Leer-Søen, maae forhøjes.

Angaaende Springvandet i Særdeleshed.

Renderne bør lægges sammen; naar de repareres, maa intet spildes.

Endelig udbeder Stampe sig fremdeles Inspektionen herover.

No. 9.

Den 30te Junii 1691 blev udstædt et Commissorium til:

Dlus Rømer, Professor i Consistorio.

Povel Binding.

Anders Jacobsen, Borgemeester.

Hans Stampe.

"om en Gang for alle Uffæd at gjøre, hvorvidt Bandet hvert Sted og til visse Tider bør stemmes.

No. 10.

Denne Commissions Forretning blev af Christiano 5to confirmeret den 5te September 1692, og læst i Commissionen den 28de September samme Aar; den var af følgende Indhold.

Peblinge og Sortedams: Sø.

Bandet af disse maae ej spildes som Springvand; Høiden er mærket med en Pæl ved Ladegaards: Dammen. Til den Høide holdes den ved Hjælp af aabne Render; ellers

vil Vandet fortæres paa Vejen, naar det nedlades i den tørreste Sommertid.

St. Jørgens = Sø.

Den kunde give Rønder, og stubes efter en Væl een Fod højere end den sædvanlige Vandhøjde.

Langvad = Dams Sø.

Vandet er højere end fornøden, formedelst Deblinge. Søens flette Indretning. Den bør efter Maj Maaned ej holdes højere, end det satte Mærke udviser.

Ved Embdrups = Sø er intet at erindre.

Gjentofte Sø.

Den har sin upaaflagelige Højde. Her ved er at agte:

- a) At Engbunden, hvor Slusen ligger, bortskylles, og bør sættes med Kampestenene af Bønderne.
- b) At Grøfterne ned til Embdrup beskædiges af Creature, og skal vedligeholdes af Commissionen.
- c) At Ufløbet til Fagersborg maa tillukkes.

Huul = Sø.

Den giver kun lidet til Gjentofte Sø; det er Stadens og Bøndernes Interesse, at den er saa lav, som mueligt.

Utterslev = Sø.

Den er meget flad, derfor staaer Vandet paa Engene; dens Højde kan efter en sat Pæl være 6 Tommer under Dversaldet ved Elusen.

Man kan tage af den, førend man tager af Sjentsie-Sø; dog tages af begge intet Vand til Peblinge-Søen, førend 6 Tommer under Dam-Søens Mærke er fortæret. For at forebygge Stridigheder, bør sættes en Kampesten.

Der var spurgt: hvorledes Bøndernes Klager kunde forebygges? Hvad Højde Vandet har havt fra Arilds Tid af, er uvisst. Klagerne grunde sig derpaa, at man har stuvet Vandet højere, siden der var anordnet en Commission, og siden Byen er udvidet. Man foreslaaer, at en ottende Del af Hartkornets Læst skulde Bønderne eftergives.

No. II.

Friderici 4ti Rescript den 17 Marts 1705, til Commissionen, at af Peblinge, Sorstedams- og Utterslev-Sø skal aarlig 100 Favne Bredden og Længden opgraves og opmudres.

(b)

Efterretninger om St. Jørgens-Sø.

Kort for 1725 var af Friderik den fjerde resolveret: at Sortedam, Peblinge- og St. Jørgens-Sø skulde renses.

1725 blev Sortedam i Længden over 2200 Alen udrenset.

1726 blev samme Sø sat i fuldkommen Stand.

1727 blev begyndt med Peblinge-Sø, 1000 Alen i Længden, og tillige paa St. Jørgens Sø, hvis Længde er omtrent 1400 Alen.

1728 bleve begge færdige.

Not. At Udgravning skede paa Kongelig Beskøftning.

Dæmninger, Stensætning, Sluser oc. beskøftede Kompagnierne paa de tvende Søer: Sortedam og Peblinge-Sø.

St. Jørgens-Sø, Kongen tilhørende, blev Oberst Lieutnant Håuser overladt at besørge. Udgravningen blev færdig, saaledes at Søen holdt Vand 300 Alen bredt, 4 Alen højt.

Dæmningen fattedes; blev ej færdig 1728; Ildbranden kom paa, og Sagen blev glemt, uagtet en Kongelig Befaling var udstedt.

1730 den 30 Maj tilholder, at Søen skulde sættes i forsvarlig Stand; formodentlig for Fiskerie. Forpogningens Skyld, hvori den har været ibesat.

Not. Denne Ordre var, Vedkommende uafvæbende, igjennem Krigs-Cancelliet udvirket, og blev ej iværksat, fordi Kong Friderich den 4de strax derpaa døde.

(Fortsættelsen følger e. a. S.)

Hr. Pastor Michelsens Bidrag indkommer Søndagen den 23 Julii 1826.

Borger = Bennen.

Otte og tredivte Aargang.

N° 30.

Løverdagen den 29 Julii 1826.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

L æ s e n

for Tid s = P h æ n o m e n.

(Udaf Literarishes Conversationsblatt.)

Fortiden og Nutiden, hvor forskjellig! Hiin tænkte og handlede mere, og skrev og læste mindre. Denne skriver og læser mere; tænker og handler mindre. Et tilsyneladende haardt, men sandt Ord! Kun Mænd, hvilke Gud havde udseet til at være deres Tidsalders Ledere, stobte fordem deres Aand i synlige Former, og bleve Lærere kun for de Faa, der, med uhyre Bekostning, kunde lade deres Bærfer affkrive. Kun stor Rigdom kunde gjøre sig en lille Bogsamling egen. Det dyrebare Alenodie — Bøger — havde, for deres Sjels

hænk og Mænsfulde et høiere Nærh: deres

Læsning en større Tilkøbselse; deres Indhold gav rigere Stof til Tænkning. Landsværker havde et ulige større Værd for et langt Tidrum og vare ligesom Huusguder i Paraderne. Værede sig nu og da hos Hiin og Denne for fængelighed med Hovmod, for at stille sig lige med de Udmærkede, og fødte et middelmaadigt Hoved undertiden middelmaadigt Gods og endog derunder; saa blev det vel læst, maaskee heller ikke læst; men sikkert kom det aands og værdløse Arbejde ikke til tredje og fjerde Led; det lønede ej Nøjen og Afskrivningens Pris. Nu, da bequemere, Bøgers Trykning stedsse meer og meer lettende og forskjønnende Værktøj opfindes, hvorved en Bog, med underfuld Hurtighed, kan gøres tusenddobbel; da Bøgers Pris er lav og Lesere og Ejendomsbegjerlige mange; nu skriver ej alene den sande Lærde, den Gudbegeistrede, men og den Halv-Lærde; og det ej altid i de rene Hensigter. Hans Skrifter adler ej Kraft, ej Sandhed, ej Aandshøjhed, ej Kundskabs Fylde og Grundighed, ej det indre og ydre Livs Straale, hvorved Aanden styrkes, Sindet henrives. Derfor saa saa Mindesmærker om Flid og

Land i den graa Fortid, hvorfra Tidens og
 Menneskenes Tand har gnavet, Afskriverens
 Superklogskab rettet, ofte ikke forklaret, men
 bortforklaret og i enkelte Dele gjort til en Graad;
 derfor i vore Dage — som det hedder i et for
 ej længe siden udkommet Værk — ligner hver
 Messe en Slagterbod, hvor de gamle Klas-
 sikere udspiles og ophænges med Knippler og
 Krumtræer, eller deres enkelte Værker, lige
 forlagte ædle Hjortes Huggen, Flængen, Ban-
 ken og Bøjen, udlægges paa Brætter til Salg;
 derfor den Tvivlesyge, den Conjecturmani, den
 Emendations Kløe, den metriske Tarantel og
 Heredans, den Omsætnings- og Omkalfatrings-
 Svimmel af grammatiske Læger, der saaledes
 forvrie og rive af Led de gamle Klassikers Be-
 demode, saaledes forstemme og slappe den or-
 ganiske Stemning og Spænding, at der maa-
 ske behøves Rækker af Generationer til atter
 at bringe dem Lemmerne i Lave, tilbagegive
 dem deres oprindelige Stemning og Spæn-
 ding; derfor og, iblandt de faa skriftlige
 Mindesmærker fra Alderdommen, de mindre
 hukommelsesværdige, men dog altid værdifulde,
 naar de kaste Blikket paa deres Tids Land,

Sæder, Skikke, og drage selv det Almindelige ind i deres Plan. Derfor, fra den nyere Tid, de mange Baade, Barker, Gondoler, Smaastibe, Koffardi- og Krigs-Skibe paa Papir-Havet; Kolibrerne, Papagøjerne, Nat-tergalene, Brevduerne og Tidselsinkerne, der hæve sig over Havet og flyve omkring i alle Lande; derfor overalt de saa ubyre Boghandeler, der omringe den Lærde eller offentlig anprise og anbefale sig; derfor Læge- og Gift-Bøgerne, der, i Sandhed og Digtring, her qvæge, berolige, opmuntre og opløse, og hist vække Indbildningskraften, omtaage den klare Forstand, forvende den rene Sands, døde Aanden og svække Legemet: derfor Dyrighedens veldædige Blik paa de offentlige Aands-Apostheler, hvilket vil forjage Giften fra dem, og kun taale det Gode i dem; men hvor dog mange, i den rene Uffylbs Klædemon isorte, med en, det Skjønne og Edle forjettende, Titel brammende, Bøger, udaf hvilke just aander den meest indtrængende Gift, maae undgaae dens Skarpsyn! — derfor Ungdomslærerens og Skolebestyrerens højeste, og steds end ikke tilstræffelige, Dmsorg for at anlægge egne Skole-

Biblioteker, for kun at byde deres Opdrag-
linge det Passeligste og Grundigste, og deres
synderlig Opsyn med de dem Anbetroedes Pri-
vatlectyre.

Livets nærværende Skikkelse og vor Arts
Dannelsesgrin ere Grunden til Bogsæsen; men
Denne kan ligesaavel hjælpe til at udbrede Væst,
som Pægedom. Det maa betragtes i formel og
materiel Henseende; og deraf kan mindre be-
stemmes i den Første end i den Sidste. Frem-
mede Tankers Læsning, Optagelse og Efter-
tænkning, uden nogen egen Tankesødelse, staar
langt tilbage for den levende Samtale; slø-
ver og svøndysser Aanden; det er en slæbende
Sjælebevægelse efter Montaigne. Bogens Aand
og Læserens Modtagelighed afgjør her om den
større eller mindre Nytte. "Skribent," siger
Forfatteren, "og Læser gjøre en Rejse sammen.
Hiin gaar foran; vi, Læserne, følge efter; vel
med vor Billie; men vi sætte os ikke Maalet
fore, vi opsoge ej Vejen, vi dvæle ikke hvor
os lyst; vi maae gaae bag efter, hvad enten
Han ad brede Landeveje, eller paa smale Stier,
paa jevn eller knudret Vej, fører os imod Maa-
let. Denne Gaaen-bag-efter paadrager os,

som Erfaring lærer ved virkelige Fodvandring-
 ger, snarere Modighed, end Forangaaen: Den
 umiddelbare Sjælens Virksomhed, ved Vejens
 Opfølgelse, ved Opmærksomhed paa Maalet,
 holder os muntre, og understøtter Legemskraf-
 ten. Tager Skribenten os ved Haanden og
 lader os gaae ved Siden af sig, da bliver
 Rejsen behageligere; allerbehageligst, naar vi, i
 fri Bevægelse, veksle med Føreren, efter hans
 blotte Fingerpegens selv tør opsoge Vej og Maal.
 Men dertil hører en klassisk Skribent og en
 klassisk Læser." — Hvor sandt og tillige under-
 visende! Og sammenligner Man Bøger med
 undervisende og opmuntrende Selskaber, saa
 blive de dette, naar vi ej blot høre til, men
 faae Anledning til at tænke og tale med.

Læsen, betragtet materiel, er en aandelig
 Episen — Lignelsen behøver ej at udføres —
 der, i aandelig, sædelig, politisk Henseende,
 forskjelligt indvirker, forskjelligt betragtes.
 Mange, der ære Gøthe, som den tydske Litera-
 turs Storsultan, (Gothocorax) tænke anderle-
 des, end den tyrkiske Sultan: "Bøger regjere,
 d. e. beherske Verden!" —

Ligger der hos Cæsaren Modtagelighed for Dette eller Hiint, saa kan, som det virkelige skeer, en Idee, ved Pressen, kaldes ind i Livet, og den Rhinske Merkur med Rette af de vestlige Naboer kaldes den femte Magt; og hele Tydskland sættes i Bevægelse ved Luthers Skrifter.

Om Romanlæsningens Opstaaen i alle, selv de lavere Stænder, og dens store Mangler taler Man næsten ikke mere; af Den er vel og mindre at befrygte, da den tydske Skribent-Hær har saa Gift, og Smuds-Skrifter at opvise, og Læsesygen, jo videre den udbreder sig, lader ikke Tid til at optage Skribenternes Grundsætninger; og hvad Glet eller Godt, Bogen har ansat, bortskylles af det næste Nye. Større er den Skade for Følelsen, at denne quindeliggjøres for Vilde, og Daad-Kraft, hvilke den slapper. Romaner og Skuespil i Faareklæder ere rivende Uloe, over fortrylle, over-danne Følelsen, berede tusendfold Jammer, gjøre Fjed af den virkelige Verden og avle en Sjælens Rugen og Hændæmren, der er saa fjær for Menneskets naturlige Gang til Farniente (Dagdriveri), men svække Kræften og Lysten til

selvvirksomt at gribe ind i Livet, især der, hvor Trangen til Læsning allerede forudsætter en vis Passivitet i Sjælen. Hine yndede Skuespil, hvori det gode Hjerter gjør alle Fejltin og Udsvævelser gode; der fremlokke en Flod af liberlige Lærere, hvilke det svage Menneske anseer hæderlige, ere de allerfarligste.

(Fortsattes.)

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Borger = Bennen.

Oppte og tredivte Aargang.

Nr 31.

Løverbagen den 5 August 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Læsen

som Tids = Phænomen.

(Sluttet.)

Dog just til Roman- og Skuespil-Læsen hengiver Samtiden sig mindre, end til Læsen af Tidskrifter, Sag- og Ord-Bøger (Real-Encyclopædier). Hvoraf kommer denne Ombytning? Videnskab og Kunst skride fremad, og vilte gjøre deres Frugter til Kollerigdom. Er det dog ikke, som om den vundne Kapital skulde gaae tabt i Landekrigens Tummel og, til offentlig Sikkerhed, reddes i de store, smaa eller allermindeste Encyclopædier, i Barer og Kobbermynter. Og Man imodtager

med Glæde Landsgaverne, udbæler almindeligen de aandelige Nydelser, Kundskaber, Kunstfærdigheder, Landdannelsse; alle Stænder plukke Lærdommens Blomster til en pyntende og duftende Kost; jo farrigere Legemet's Liv og Tidsnøden tilføde vanlige Nydelser. Alle Stænder mede mod det Høje, hvortil mere forædlet Skoleundervisning, mere dannet og dannende selskabelig Dmgang og Levemaade henviser. "Ne quid nimis!" (for Alt ing ej for meget!) hedder det og her, paa det Handlen ej skal glemmes over Læsen og Læren, og den Forsigtigste og meest Dannede ej være den Ubehændigste. Den fordomsfrie Sagttager af sin Art blænder ikke Skindet, naar Han er bange for Misbrugen af hine, vistnok rige og nyttige, Sag-Ordbøger. Allerede slaar Landmanden op i sit Conversations-Lexicon, hænger mere ved Bøgerne, end ved Eoen, og det er at befrygte, at de, af gedigent Lærdoms Guld, til Uodeling udprægede Mynter mere ville besvære, end berige ham; at han derfor ikke veed at indkjøbe sine Fornødenheder, og at de, ligesom Hereguldet i Fablen, ville forvandles til Kul i hans Hænder. Fornem-

meligen frygte vi for Alle, der leve og maae leve i besværlige Embedsfag, med Hensyn til de for dem forfattede Bøger, hvilke, som for-
 dum Peschæ's Regneknegt, foresige dem Alt
 hvad der behøves for Djebliffet. Ligesom Wi-
 den tiltager, aftager det sunde Blik og den
 praktiske Behændighed. Vi erindre de nuvæ-
 rende Kohyrder, Faarehyrder og Tjenestekarle
 hos Præsten Nover i Galvørde.

Tidskrifter og Lommebøger! Hvor have
 I formeret Eder fra Thomasius's Tid af,
 der udgav det første lærde Tidskrift, og fra
 Boje, der bragte den første Musenalmanak
 for Lyset! En rislende Bæk er bleven til en
 mægtig Strøm, der end aarlig tilvoxer, og
 hist og her truer med, i en almindelig Over-
 svømmelse, at opsluge al grundig Videns-
 kabet videnskabeligt Fag, ingen særdeles Sys-
 sel, ingen Stand mere, hvilke Man ikke iler til
 Hjælp med et særdeles Tidskrift! Selv Re-
 ligionen har sin Aarbog. Alt Stort, Sandt
 og Blivende, frembudt i Tids-Gade, viser sig
 og tidligt; bliver vurderet efter sin Ungdom;
 og hver nyligen plukken Blomst duster kun,
 hver Lærdoms Frugt kvæger kun, naar den

nydes frisk. Aar, Maaneder, Dage, Dags-
 tider — maaffce og snart Dagstimer — flyve
 smaa og store Libeller i den mest brogede Meng-
 taldighed imøde. Den legemlige Hunger frem-
 byder ethvert Indfald, ethvert vittigt Ord,
 ethvert Lejlighedsvers — hvilke Alle paa sit
 Sted kunne være ret gode — til den aandelige
 Hunger: "Hvorlænge skulle Døgnfluerne,
 disse opslugende Insecter, falde vor Art be-
 sværlige og udsuge vort Blod!" — Vel er
 Ingen nødt til at læse disse Blade; men
 Banen lokker, ligesom Moden. Ingen vil
 indskrænke sin Viden, Enhver have Berørings-
 punkter i Selskab. Skal han faste ved denne
 Literaturgrens rigt besatte Bord; især naar navn-
 lige Lærde og frembære en Ret? Og bør
 den Lærde ikke læse alle disse Skrifter? Den
 væbnede Skare af lærde Tidender og Tidsskrifter
 maa han nøje mynstre, de lettere Dropper
 mindre omhyggeligen; men dog gennemløbe,
 før han kan tænke paa egen Frembringelse.
 Nutidens Verdensdelens Grændser ere for
 snævre; Man synes at gjøre et Forsøg paa,
 hvormegit der vel kan paalæsses Anden.
 Med de nyere Bærker fornyes ældre. — Echo

lier, Commentærer, Middelalderens Digtninger, forfaldne og glemte Bygninger — For: og Old:Verdens, Orientens og Occidentens Skatte oplades. — Og alt Dette læser den Dannede, den Værde, der ej vil skamme sig ved Armod's Løstet, og udraaber, ved Synet af det rigt befærdslede Torv, med Soerates: "Hvor Meget er her, som en Fornuftig ikke bruger!" — Han maa læse det; idetmindste kjende det.

Eigesom besværlig, saa kan Læsning og vorde skadelig; befordre Flygtighed, Overfladighed og Adspredelseslyge. Har Noen en Anskuelse af Dette eller Hiint, et Sindelag, og læser han uden at prøve, saa anbefaler sig det Nye som det Bedre; hans Anskuelse rystes; han, usikker, befinder sig i en Tilstand, hvor han selv, ved den evige Afverling af sine Anskuelser og sit Sindelag, ej veed, hvad han har; han bøder med sin egen Selvstændighed. Især er Læsen farlig, naar den antager Skinet af et fortjenstligt Foretagende. Hvad er det dog Alt hvad Man læser! Historier, Vers, Levnetsbeskrivelser, Anecdoter, lærde Afhandlinger, Gaader, Kritiker, og No:

tiser, Indfald og Correspondens - Efterretninger, — Alt, ofte hinanden modsigende, forvirrende, — troer Man nu at have læst; Skygger drage gennem Hufommelsen; og Ideer forsvinde i Spøgelse - Skikkelser. Man er Echoet af den sidste Bog, bliver stedse fattigere, jo mere Man imodtager, og den hele Læse - Forretning, efter Virkningen, og hos Mange og efter Følelsen, ligner Danaidernes Arbejde. Saadanne Farer true jo mere Man holder Læsen for en uundværlig Fornødenhed; de true fornemmeligen Ungdommen, der saa gjerne vil efterligne de Bornes Sæder og selv være vorne.

Sandt! — Undertiden frygter Man meer end Man borde, men aldrig uden Grund. Tidsaanden seer Man ofte i et dunkelt Lys, og glemmer den lysere Side; men Taagen omgiver og den.

En Stemme afgjøre: "Mange Bøger gjøre ej lærd; megen Læsen gjør det ej heller; men at læse gode Ting og ofte, det gjør lærd og gudfrygtig tillige!"

(Morten Luther.)

A n e k d o t e r.

En Mand paa tredsindstyve Aar ægtede en Enke paa Halvsjerdesindstyve. Præsten, som viede dem, tog disse Ord til Text: "Fader, tilgiv Dem; thi de vide ikke hvad de gjøre!"

Cromwel holdt sit Indtog i London under en uhyre Trængsel af Folk. Man vilde gjøre en Kompliment i Anledning af dette store Tillob; men Cromwel svarede: "Bilde der være Færre, om Man førte mig til Galgen?"

Blandt andre Spørgsmaal, som en lille Dreng fik ved sin Konfirmation, var ogsaa Dette: "hvo har skrevet det nye Testament?" Han vidste det ikke. For at hjælpe ham paa det, sagde Præsten: "Evan=," "Evangelis-terne," svarede Drengen. — "Hvo flere?" spurgde Præsten paa ny. Intet Svar. Præsten vilde atter hjælpe ham og sagde: "Apo=," og Drengen svarede: "Apothekerne!"

En Nonne kastede en Skive Brød ud af sit Bindue ned til en Tigger; men Brødet

var saa tyndt, at Vinden tog det med sig. "Gud lønne Dem," sagde Tiggeren, "ifald jeg faaer det!"

En Kordreng spyttede en Bonde paa Hovedet, som gik til Alters. "Du Gavtyv!" freg Bonden. "i Dag vil jeg ikke bande, men i Morgen skal Djævelen komme efter Dig!"

Den herlige Digter Frey Louis de Leon var Lærer ved Universitetet i Salamanca. For nogle Uttringers og Skriflers Skyld blev han anklaget for Inquisitionen og smagtede fem Aar i dens Fængsel. Da han endelig atter fik sin Frihed og første Gang igjen betraadde sin Pærestoel, havde hans Disciple og Venner i stort Antal forsamlet sig, for at høre, hvørledes han vilde yttre sig i Henseende til denne femaarige Afbrydelse af hans Pæretimer. Men han begyndte sit Collegium med de sædvanlige Ord: "Heri dicemus" — ("I Gaar talede jeg." —)

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Borger = Bennen.

Otte og tredivte Aargang.

Nr 32.

Løverdagen den 12 August 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos S. Dalberg,

Bothersgaden Nr. 334.

Den franske Herkules.

Under dette Navn, sandsynligen i Modsætning til den, for nogle Aar siden omvandrende, nordiske Herkules, viser sig nu i Sydtydskland en Franskmænd, Frans Lebesnier, fød i Egnen om Paris, som i meer end een Henseende fortjener offentlig Dpmærksomhed. For det Første viser sig hos ham den højeste Udvikling af menneskelig Legems-Kraft i at løfte en Byrde af 2500 Pd. Jernvægt med Ryggen; i æquilibristiske Dveller med Vægte paa 150 og flere Pund og Jernstænger paa 40 Pd., hvormed han danser, og hvilke han holder i Haanden, ligesom ellers en Æquilibrist Træ-

Balancerstangen; i at bære et Bord, fire Fod i Firkant, hvorpaa fem Drenges paa omtrent 14 Aar sidde, med Tænderne, frit og uden al Understøttelse af Hænderne. Men de tvende sværeste og behageligste Stykker ere vel Disse: at Han, staaende paa en Stol, bøjer sig baglænds over og optager en Vægt af 50 Pd. i et Klæde med Tænderne, og en Anden af 100 Pd. med Hænderne, og derpaa rejser sig dermed ved egen Kraft uden noget Støttepunkt og da, bøgende sig baglænds over, nedlægger dem paa deres forrige Sted; og at han ved en Dobbel-Væl svinger sig i Vejret og derpaa lader sit Legeme flere Minuter igjennem svæve ubevægeligt i skæv Retning, omtrent som Man plejer at forestille Kristus ved Himmelfarten paa Malerier. Den Lethed og Ynde, hvormed han udfører disse Kraft-Fremstillinger, vidne tillige om Studium af alle Fordele ved Anvendelsen af den Kraft, der, uden dette, vel neppe formaaede at frembringe Halvten saa meget. Men Hr. Lebesnier hæver sig og ganske op til den skønne Kunsts Regioner, ved de mesterlige Uttithder, hvori han lader see de fortrinligste Billedværker af den gamle

og nye Kunst. I kjødtfarvet Tricot (Silkestrif), der lader kjende de stærke Musklers Spil, hvilket paa den blottede Arm naturligvis end stærkere fremtræder, men i det hele klædt med største Anstændighed, saa at det knipfeste og kræsneste qvindelige Dje kan følge, uden Betænkning, de skjønne Bevægelser, frembyder han en Række af de betydeligste, behageligste og forskjelligste Stillinger, hvis Mønstre strax fremtræde for Den, der er bekjendt med de gamle Statuer af en sejrende eller døende Kæmper, af en Herkules, af de to Hestsførere paa Monte-Cavallo o. s. v., eller med enkelte Figurer af en Raphaels Malerier, f. E. hans vaagende og hvilende romerske Krigere, og med lignende nyere Mestere, eller og med de betydeligste Momenter hos en Palma i Dennes Fremstillinger. Han gaar over fra den ene til den anden, endog den vanskeligste, Stilling, med den største Lethed og sand Ynde, og beholder den i flere Minuter ubevægelig.

Men Kunstneren sætter denne herlige bygte og kunstrigtige øvede Mand i den højeste Henrykkelse, naar han i en sluttet Kreds, med hensigtsrigtig Belysning, som akademisk Model,

banner de meest forskjellige Akt, Stillinger, hvor nu den harmoniske Overenstemmelse i alle enkelte Dele og Muskler, endydermere forhøjet ved den beundringsværdige, friske, kraftige Carnation, frembyder et Heelt, imod hvilket de meest beundrede Statuer i den gamle Kunst tabe sig; og selv her forunder den utvungne, lette, tækkelige, og derhos saa raske og sikke, Overgang fra en Act til en anden endnu den meste Nydelse. Havde Alderdommens Kunstnere saadanne Legemer dagligen og timeiligen i de mangfoldigste Bevægelser og Kraftanvendelser for Dine, og kunde de benytte sig af Disse til deres Værker; saa er det ikke meer at undres over, hvorledes deres Meisfel mægtede at fremtrylle saa høje Heltefikkelser; men meget mere, hvorledes de heri kunde blive saa langt tilbage efter Naturen; og kunde et af vore Kunstacademier tilvinde sig en saadan Model *), hvilken uberegnelig Fordeel vilde

---

*) Ja, Model er og bliver altid det Vigtigste for Kunstneren, der vil naae Fuldkommenhed; end sige saadan Model!!!

dette være for Dem og for Kunsten. I Paris har Hr. Lebesnier flere Gange været brugt til offentlige Billedværker, og selv en udmærket tydsk Kunstner, Directøren for Maleracademiet i Dresden, Professor Hartmann, har, ifølge offentlige Blade, efter Ham udført med Farver en academisk Act: Herkules, som han tæmmer den nemæiske Løve, hvilken blev beundret ved en af de sidste Udstillinger i Dresden.

Forresten vilde man tage meget fejl, hvis Man troede, at Hr. Lebesniers Begemskraft og Skønhed og maatte forraade sig i hans sædvanlige Dmgang. Han er en Mand paa 35 Aar, af Middel Størrelse; hans Begems Vægt skal ej overstige 170 Pd.; hans Hoved synes at sidde nede mellem Skuldrene, og Man skulde snarere slutte sig til et Misforhold imellem de enkelte Lemmer, end til Disses fuldendte Proportion. Saaledes stikker vist, uden at Man veed deraf, i den ufordelagtige Klædebragt, der vandanner os Europæere, manget plastisk fuldendt Begeme, der vilde henrive Kunstneren; thi Kunstnerinden, Natur har vist ikke tabt Noget i Skaberkraft og Færdighed.

Saasnart Hr. Lebesnier udtræder af denne vansirende Ham, endog kun i Tricot; seer Manden mandlige Vegemforms Herlighed og Skjønhed og Alt fremstiller sig i højeste Harmoni. Bistnok bidrager og Færdigheden i den foredelagtigste Holding, der er bleven Hr. Lebesnier ganske naturlig, saare meget til øjeblikkelig Erkjendelse af denne Skjønhed, ligesom den omhyggelige Doelse og Uddannelse af Kraftanvendelsen og Bevægelse ved Gymnastik maae have bidraget meget til Formens højere Uddannelse. Men at han nu ved de anstrængende, ofte paa hinanden følgende Fremstillinger af hans virkelige beundringsværdige Kraft, der og er forbunden med mange farefulde Lidenbandserstykker, sandsynligen optærer sin Livskraft for Tiden, er sandeligen at beklage, og det vilde være ham raadeligt, at han mere maatte indskrænke sig i de Kraftbeviser, der i og for sig selv kun tillade liden Mangfoldighed og tilsidst blive pinlige selv for Tilskueren, der ej erfarer videre ved den paafølgende, end ved den foregaaende.

Forresten ere disse Fremstillinger ikke den

derst beskædne, muntre og venlige Kunstners
 egentlige Kald, men han er Decorationsmaler
 og Theatermaschinist.

D v e r t r o .

Ny-yorker. Tidende taler om en Begivenhed,
 som der udbredte stor Skræk To Engle lode
 sig see, den Ene paa et Kirketaarn, den An-
 den hinsides Floden og forkyndte Stadens nær-
 forestaaende Undergang. Denne Trudsel gjorde
 stort Indtryk paa den lavere og mellemste
 Klasse af de gode Ny-Yorkere. Mange Ugu-
 delige omvendte sig, Kirkerne bleve fulde, mange
 Folk forlode deres Haandtering, deres Bolig
 og søgte højere Stæder, for at sikke sig mod
 den truende Flob. Det beviser nu vistnok, at
 de gode Ny-Yorkere endnu tildeels ere meget
 overtroiske; men det beviser desuden, at en
 vis Dosis Dvertro lader sig vel forene med bor-
 gerlig Duellighed og Frihed. Den værste Dvertro

tro er den, der i mange Lande er bleven en
 Frugt af falsk Opklaring, Feighed, Frygt for
 Magten, Egoisme, Mangel paa Almensind,
 paa Sands for frie Undersøgelser, for Offentlig-
 hed, der mere har sin Grund i de Regjerte end
 i de Regjerende. Dette er værre Døertro, end
 den paa Hexe og Spøgelse.

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Søndagen den 20de August indkommer
 Hr. Cancellieraad Behrmanns Bidrag til
 dette Blad.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

N° 33.

Løverbagen den 19 August 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Sothersgaden Nr. 334.

Selvstændighed.

Levevillere = Lepeaur (død 1824) bes
kæmpede, som Medlem af Nationalconventet,
Bjergets og den pariser Menigheds Tyranni.
I Forsamlingen den 12te Marts 1793 skulde
Danton forsvare en Motion, hvilken Rædsels-
Regjeringen allerede for flere Maaneder siden
havde bragt paa Bane. Gallerierne, Tilgangs-
gene vare besatte med Udskudet af den pariser
Pøbel; frygtelige Skikkelser, væbnede med
Sabler og Pistoler, omgave Tribunen, Nogle
bare Toug-Ender, dyppe i Skedevand, hvor-
med de truede at vaske dens Mund, der vilde
modsatte sig Dantons Forslag. Girondisterne,

der vidste, at Pøblen kun ventede paa Tegnet, for at myrde dem, havde tilbragt Natten for Samlingen i Forening og begave sig sammen til Forsamlingen. Da den kæmpestore Danton, med Udtrykket af vild Sejersglæde, tøvede paa Tribunens Trin, indtil Taleren, der netop førte Ordet, havde endt, for da at gjøre sin Motion, bemærkede han ved Siden af sig den lille, svagelige Careveillere-Bepeaux. Med et Blik, fuldt af foragtelig Forundring, spurgte han sin uanselige Modstander: "Hvad vil Du her?" — "Tage Masken af og beskæmme Dig!" (te demasquer et te confondre) svarede Careveillere. "Du!" — vedblev Danton foragteligt — "jeg kunde jo kaste Dig omkuld med en Finger!" — "Vi ville faae see!" — "Men Hvad, for Djæveln, giver Dig et saadant Overmod?" — tilraaber ham Bernard de Saintes, Dantons Ven. "Jeg har en Mands Uforfærdethed; Han har kun en Skurks Uforfærdethed!" svarede Careveillere roligt. Dantons Tale var ligesaa flog som farlig. Careveillere betraadde, efter ham, Tribunen. Han angreb dristigen og uden Skaansel Danton, Robespierre, Menigheden og Bjer-

get, og beviste, at de igjennem Blodstrømme stræbte efter Tyranniet. Denne Tale gav Girondisterne Mod, og Dantons Motion blev forkastet. Lareveillere blev dog, efter nogen Tid, saa soag, at Han, kun understøttet af to Benner, kunde bestige Tribunen, og spyttede hyppigt Blod. Da Han endeligen saae, at det var ham umuligt, i den rasende Tummel, at lade sin Stemme høre videre, erklærede han i samme Mars October: "da hans Stemme ej mere hørtes, og han ej vilde, at Man skulde troe, at han, ved sit Botum eller ved Taushed, havde givet sit Samtykke til de skjændige eller affindige Forholdsregler, hvilke hver Dag antoges, saa vilde han for Fremtiden ej mere bivaane Forsamlingen." Et rasende Skrig: "For det revolutionære Tribunal!" opløstedes efter denne Erklæring. "Gjører hvad I ville," — sagde derpaa Lareveillere roligt, "en Forbrydelse meer eller mindre kan ej koste Eder Meget!" — Alligevel blev Lareveillere proscriberet og først Robespierres Fald reddede hans Liv. Senere blev han Medlem af Directoriet. Da dette var styrtet og Man ved Trudsel vilde bevæge ham til at stille sin Sag fra sine

Collegers, gav han til Evar: "I ingen mit Livs Stilling vil jeg rette mine Ord eller mine Handlinger efter Partiernes Lykke, hverken for at vinde deres Yndest, eller for at redde mit Liv!" Aldrig er Han bleven denne Grundfætning utro. Ved Napoleons Tronbestigelse drog Han sig tilbage til et lille Gods ved Orleans, og vegrede sig, trods gjentagne Opfordringer, standhaftigen ved at aflægge Kejseren Troskabs Ed. "Han kan bryde mig," sagde han ved denne Lejlighed, "thi Han er stærk og jeg er svag; men Et ligger uden for Hans Magt: at høre mig!" Fra nu af levede Han i Armod og Tilbageholdenhed med sin Familie. I Aaret 1810 lod Napoleon Ham tilbyde en Pension af den Størrelse, Han selv vilde forlange, naar Han kun vilde søge om den. Careveillere svarede Den, som bragte Ham dette Forslag: "Da jeg aldrig har tjent Kejseren, har jeg ingen Fordring paa hans Velgjerninger. Jeg vil heller opdrage min Søn og udstyre min Datter med Prisen af mine Fornægtelser end med Prisen af min Vanærelse!"

A n e k d o t.

For nogle Aar siden blev en Forbryder, ved Navn John, i Engelland dømt til at miste Livet. Slutteren, der havde et menneskekjærligt Hjerter, mærkede snart hos Fangen tydelige Spor af stærk Anger, og følede inderlig Medlidende med den Ulykkelige. Ved sine Besøg indlod han sig i nærmere Samtale med John; men fandt snart, til sin største Forundring, at Denne, endskjøndt han næsten var tyve Aar gammel, dog kun havde meget usle Begreber om Gud og Evigheden. John lod til at være frygteligen forurolet ved Tanken om sin Henrettelse, og qvælet næsten indtil Raseri ved Formodningen om den Elenbighed, han, efter sin Død, havde at vente. Den menneskekjærlige Slutter gjorde Alt hvad han formaaede, for at lette den stakkels Johns Ulykke og lindre hans Hjerteangst. Der boer, sagde han trøstende til ham, en god, naadig Gud i Himmelen, som medlidende seer ned

paa enhver Synder, og vil tilgive ham, naar han føler sand Anger. — Jeg vil, lagde han til, hente Dig en Bønnebog, for at Du kan læse deri, og tage Trøst deraf; og saa haaber jeg i Morgen at see dig roligere og mere fattet. Af, raabte den Ulykkelige rørt, og med hulkende Stemme, jeg kan ikke læse eet Ord, og har ikke heller nogentid prøvet derpaa. D, jeg kommer sikkert i Helvede! —

Dette Udraab gjorde et stærkt Indtryk paa den fromme Slutter. I Djeblicket fastede han den Beslutning, selv at lære den stakkels John at læse; thi Dennes Henrettelse var bleven udsat. — Han gik bort, kom saa Minuter derefter tilbage, og medbragte et Alphabet, trykt paa enkelte Kortblade. Nu forklarede han vidtløftigen Bogstavernes Brug, og viste sin Lærling, at det engelske Sprog egentligen ikke er Andet, end Ord, som blive til ved den forskjellige Sammensætning af hine Bogstaver.

Roligt havde John hørt paa Undervisningen, og blev i nogle Minuter ligesom fordy-

bet i Betragtninger. Derpaa greb han sin Vens Haand, og sagde sukkende: af, jeg er en Tøsse, som hverken kan eller vil lære Noget. — Han taug derefter nogle Djeblikke. Med Et lod det, som om der faldt ham en lykkelig Tanke ind; han skræbde alle Bogstaverne sammen i en Hob, bad Slutteren at knæle med sig og slog Djnene mod Loftet.

”Gode Gud,” begyndte han at bede, og foldede sine Hænder, ”Du veed, hvor tøsset jeg er, og at jeg ikke vil kunne lære denne tunge Læsning. Men, Du veed tillige, at Du har skabt alle Ting, seer alle Ting, og endog kan skue i vore Hjerter. Skue nu da ogsaa i mit Hjerte, og da Du er visere, end alle Mennesker, saa viis mig en Tjeneste! Denne Mand her siger, at disse Bogstaver indbefatte alle engelske Ord. Nu beder jeg Dig da, at Du vil tage alle disse Bogstaver, og af dem gjøre den bedste Bøn for mig, som Du kan gjøre, og at Du saa selv vil læse den for Dig, og tænke, at jeg har gjort den. Seer Du, jeg lover Dig, at jeg vil være god; men jeg beder Dig, lad mig vide,

hvad Du har skrevet, for at jeg kan holde det!" —

Efter denne besynderlige Bøn fødte John sig meget lettere. Kort Tid derefter blev han benaadet og sendt til Botany Bay i fjorten Aar.

Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed.

Søndagen den 20de August indkommer Hr. Cancellieraad Behrmanns Bidrag til dette Blad.

Borger = Vennen.

Stte og tredivte Aargang.

N° 34.

Løverbagen den 26 August 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Bothersgaden Nr. 334.

Forvandlingen.

En berømt Præst i England pleiede for en Deel Aar siden aarligen at besøge London, for ved sit populære Foredrag at lokke Mængden, især af Quindeskjønnet, til sig. Hans Prækeninger gik da især ud paa at opmuntre hans Tilhørere til Velgjørenhed, og, da han var Stifter af et Fattighuus i Georgien i Carolina, gjorde han sig især megen Umage for at opvække dem til at give Almisser til samme. Iblandt hans bestandige Tilhørere var der ogsaa en Bryggerss Kone, hvis Fortjeneste just ikke var af Betydenhed, for hvem det endog faldt tungt at faae sit Udkomme. Han

havde ikke Tid til dagligen at høre denne Præst, og det var ham just ikke kjær at hans Kone ved denne Leilighed spildte saamegen Tid, og endnu mindre at hun undertiden bad ham om Penge til Almisser. Denne Forffjel i Tænkemaaden imellem Mand og Kone foraarsagede undertiden en lille Familietvist, idet Manden ansaae den Geistlige, som Konen ei holdt for ringere end en Engel fra Himmelen, for Intet mere eller mindre end en Typ eller Commetyp, som under et opdigtet Paaskud bevoagede einfoldige Menneffer til at bortgive det de selv behøvede til Familiens nødvendige Opbold. Han gjorde sig heller ingen Samvittighed deraf, i Stridens Hestighed eller naar han manglede Penge, at sige denne sin Mening ligefrem. Konen, som med et godt smt Hjerter ei var uden Forstand, blev ophidset ved sin Mand's Uttringer, og da hun blot hidlelte disse af hans verdslige Sind, fulgte hun sin stærkere Tilboielighed til Belgjørenhed, og var betænkt paa at tilfredsstille denne, naar Leilighed dertil fandtes. Hun indsaavel, at det var umueligt i denne Henseende at faae Penge af sin Mand, og besluttede

derfor at tage det, naar hun paa en beleilig Maade kunde komme dertil. Medens hun nærede denne Tanke, blev hendes Mand pludselig en Morgen, da han sad ved sin Skriverpult, kaldet ud, og da han troede strax at kunne vende tilbage, lod han Pulten staae aaben. Hans Kone ansaae dette for en altfor god Leilighed til at komme til Penge, end at hun skulde have ladet den gaae ubenyttet forbi. Hun aabnede een af Stufferne, hvori hun vidste, at Pengene laae, og fandt deri 25 Guineer, hvilke hendes Mand havde bestemt til at betale noget Byg med, han nylig havde kjøbt. Heraf tog hun nu de ti, og lod alt øvrigt ligge i sin forrige Orden, saa at Manden intet mærkede, da han kom tilbage.

Nu var hun ængstlig bekymret over, hvorledes hun skulde bli-e af med disse Penge; hun klædte sig hurtig paa, og da hun havde soøbt Pengene i et Stykke Papier, tog hun dem i Handen, for at gaae bort dermed; men idet hun gik forbi et Speil, bemærkede hun, at der var noget ved hendes Hovedpynt, som ei sad rigtig; hun lagde altsaa Pengene paa et Bureau under Speilet, for at anvende et

Dieblif paa at bringe sin Pynt i Orden. Imidlertid falbt det hende ind, at hun endnu havde noget at ordne i Kjøkkenet; hun gik derfor hurtigen ned, uden at tage Pengene med. Just nu traade Manden ind, og da han saae noget paa Bureauet, tog han det, for at see hvad det vel kunde være. Strax formodede han hvad der var skeet. Han tog derfor uden videre Pengene ud, og lagde et lige Antal Halvpenninge i Stedet, lagde Papiret hen, som han havde fundet det, og gik ud igjen. Konen var naturligtviis i stor Angst, da hun hørte sin Mand gaae ud af Bærelset, da hun frygtede for, at han skulde have opdaget Skatten, og saae sig derfor ængstelig om derefter, da hun kom tilbage, men da hun fandt den, ligesom hun havde forladt den, tog hun den hurtigen bort og ilede, uden videre at give Agt derpaa, med den til Præstens Bolig.

Hun traf ham lykkeligviis hjemme, og efter at hun, da hun var traadt ind, havde sagt ham, hvor opbygget hun var blevet ved hans hellige Tale o. s. v., hvilket han besvarede med en høflig Forbøining, udtrykte hun sin Bedrøvelse over at hun ei kunde være saa

gavmild imod de stoffels Forladte, som hun ønskede det, men hun haabede dog, at han godhedsfuld vilde modtage denne Ubetydelighed, som hun overgav ham til denne Hensigt. Efter mange andre Forsikringer om, hvor lykkelig hun egnede sig ved at høre hans Præfener, gav hun ham Pengene, og tog Afsked. Præsten stak imidlertid Pengene i Lommen og fulgte hende til Døren.

Men neppe var han allene, førend han undersøgte hvad Papiiret indeholdt; men da han ikkun fandt Kobbermynt, og sammenlignede Summen med den Persons Paaklædning, som havde bragt ham samme, saa faldt det ham ind, at hun maaskee blot havde villet gjøre Nar af ham. I denne Formening aabnede han hurtigen Døren, og kaldte Konen tilbage, som ei endnu var kommen ned ad Trappen. Uden at betænke sig vendte hun om igjen. Ved hendes Tilbagekomst antog Præsten en alvorlig Mine, og i en eftertryffeligg Tone sagde han, at han ei havde haabet, at hun kunde være saa forvoven at drive Spot med ham, og ved at fremvise Kobber. Halvpenningerne, spurgte han hende, hvad han

fulde gjøre med en saa udsel Gave. Konen, som bestemt vidste, at hun havde lagt Guldet i Papiret, og tillige erklærede sig, at man ofte havde kaldet ham en Bedrager, sluttede strax deraf, at han selv havde lagt Kobberet deri, istedet for Guldet, for derved at have et Paaskud til, at astvinge hende mere. Hun angreb ham derfor heftigen, og sagde: „hun havde vel ofte hørt ham kaldes en Sværmer og Bedrager, men hidtil havde hun ei troet det. Hun vidste bestemt, hun havde lagt fulde ti Guineer deri, og nu vilde han dog paastaae, at det kun var Halopenninger.“ Hun tog ikke Afsted førend hun havde givet ham et glat Lag af saadanne Complimenter. Derpaa gik hun, saa hidsig hun var, hjem, og havde siden efter bedre Tiltroe til sin Mand's Forskand og Kundskaber. Han beholdt Hemmeligheden hos sig, og havde i hende en god Kone lige indtil hun døde. Hun løb siden den Tid heller ikke mere efter saadanne Gadeprækter.

ulykkelige Følger af Forti- dens Fordomme.

En Breslauer, ved Navn Johan Rinfleisch, gjorde i Aaret 1478 en Reise igjennem Polen I Byen Ploetz blev der stjaalen en betydelig Sum Penge fra ham, men han var saa lykkelig at opdage Tyven. Han indstævnedes ham for Retten, og følgende, næsten utrolige, Dom blev affagt af Raadet:

„Det er bestemt, at naar Nogen anklager en Anden for Retten for Tyverie eller anden svær Forbrydelse, og den Anklagede dømmes til Døden, da skal Anklageren selv, i Mangel af Skarpretteren, udføre Executionen, naar han ei vil udsætte sig for Livsfare.“

Ifølge denne Dom blev det ham nu forkyndt at han selv maatte hænge Tyven, fordi Skarpretteren ei var tilstede. Forgjæves stræbte han at undgaae det, ved at lade Processen gaae tilbage,

ved Tabet af hele Summen, ja, han tilbød sig endog at betale dobbelt saa meget igjen; man lod ham vide, at han enten selv maatte hænge Tyven, eller ogsaa lade sig hænge af ham, som strax fandtes beredt dertil. Nu havde han intet Valg, og udførte Executionen. Men næppe var han kommen tilbage til Breslau, førend han døde af Sorg over at have udført en Handling, der, omendskjøndt han var uskyldig, dog var ham til Spot og Skændsel, og som, ved de dengang herskende Begreber og Fordomme, for bestandig udelukkede ham fra det borgerlige Selskab. Men hermed var Sagen ei endt endnu; den havde endnu vigtigere Følger.

(Slattes i næste Nummer.)

Borger - Bennen.

Otte og tredivte Aargang.

Nr 35.

Løverdagen den 2 September 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Ulykkelige Følger af Forti- dens Fordomme.

(Slutning.)

En af denne ulykkelige Mand's Sønner, ved Navn Christian Rintfleisch, var bleven Bisidder i Hofretten i Breslau, allerede førend hiint ulykkelige Tilfælde; men neppe var det blevet bekjendt førend hans Colleger paastode, at hans Feders Skam gik over paa ham, og erklærede ham for uærlig og uduelig til at beflæde sit Embede længer.

Han klagede for Kongen, og der udkom flere Befalinger til hans Fordeel; men alle til ingen Nytte. Endelig udvirkede han i Aaret 1507 en kongelig Skrivelse, hvori han

blev erklæret for ærlig igjen og paa nye indsat som Bisidder, hans Faders Handling retfærdiggjort, som en Nødvendighed, og det tillige forbudt Breslauerne paa det strengeste, paa nogen som helst Maade, at krænke ham. Men dette nyttede ligesaa lidt, som en følgende kongelig Befaling, der truede med endnu haardere Straffe, Afsættelse og Landsforvisning. Alligevel virkede Fordommen stærkere, de vilde paa ingen Maade taale Rintfleisch imellem dem. Derfor blev der endnu samme Aar 1507 paalagt Byen Breslau en Pengestraf af 100 Mk. Sølv. Denne Mulet skulde en Hertug af Münsterberg inddrive, men da Breslauerne ikke vilde give den frivilligen, og de ligesaa lidt brøde sig om Hertugen som om Kongen af Ungarn og Bøhmen, opstod der mellem ham og dem en Feide, i hvilken mange Landsbyer bleve ødelagte og Krigen under aføxlende Lykke ført i 8 Aar.

Saadanne Følger kan en urimelig Straf og taabelige Fordomme føre med sig.

B r y l l u p p e t.

”Hvad tænker vel Folket i Madrid om mig?” spurgte engang Spanieren Rigo, een af Kong Josephs første Hofmænd, sin Secretair Landry. — ”Det taler ei om det, det tænker om Eder,” svarede Landry — ”Er det muligt?” — ”Hvad? skal jeg som en Fransmand, erindre Dem om, at Spanieren eens udaander Had, saasnart han kan udraale mata (drøb)?” — ”Du forudsætter altsaa at det hader mig?” — ”Det formoder jeg i det mindste; De smiler? Ak, hvo siger Dem da, at dette altid vil forekomme Dem saa latterligt?” — ”Hvad fordrer Du da Landry? Naar man i urolige Tider vil spille en Rolle maa man bestemme sig til at være Gjenstanden for eet af Partiernes Had; andet Valg har man ei. Den vise Mand, undersøger da hvilket, der meest

Kan skade ham, og derefter vælger han. — "Det vel, men haab kun ingen Tilgivelse af de Patrioter, hvis Hære De nyelig fulgte, dem De nu uden Skaandsel og Barmhertighed saa grumt forfølger." — "Dersom jeg kunde have haabet et lykkeligt Udfald, saa var jeg maaskee bleven dem tro; men Landry, man kan kun nyde Livet eengang, og naar Lykken rækker os Haanden, hvorfor skulle vi da modvilligen støde den tilbage, den vender ikke mere tilbage. Naar jeg var bleven brunn af Solen eller af Støvet i Leiren eller havde faaet et ældre Udseende formedelt svære Lidelser i Fangenskab, eller dersom jeg, efterat jeg i et Slag havde mistet et Led af mit Legeme, i faae Dage havde offret mine bedste Kar, hvem vilde vel da holde mig skadesløs. Gud maa vide det; thi hun hvem jeg engang vil kalde min Gemalinde, vilde sandeligen ikke derved være bleven ommere imod mig. Jeg havde da stillet mig paa samme Trin, som min Medbeiler, der følger sin Fahne; jeg var da heller ikke blevet andet end en uhykkelig Guerillas, der kun trænger frem for at drives videre tilbage, vandrende omkring som en Bandithøvding og

udøsende mit Blod, for endelig at drives til-
 bage til Havet. Bide da disse Juntaens
 Skjolddragere hvorfor de kjæmpe? Jeg idet-
 mindste veed for hvem og hvorfor jeg tjener,
 thi nu er jeg nær ved mine Duffers Opfyl-
 delse. Da kan jo, min Medbeiler, den stak-
 kels Don Luis, opgive hende af hvem han
 troer sig elsket, for at følge Wrens Fodspor,
 som han kalder det, og hellere give Slip paa
 Juanas Besiddelse, end paa sin Selvagtelse,
 derfor vil jeg ei dable ham; hans ædle Tæn-
 kemaade kommer mig ret vel tilpas. Hvad
 mig angaaer, saa besidder jeg Kongens For-
 troelighed, og Juanas Fader føler sig smig-
 ret derved, at jeg vil indgaae en Forbindelse
 med hans Huus. Desforuden vilde hans Søn,
 der blev greben blandt Rebellerne, uden min
 Hjælp have mistet sit Liv i Madrit. Tvivl ikke,
 Landry, derpaa, at en med Kongens Raade
 æret Beiler, der tillige har en vis Indfly-
 delse, og bærer en saadan Dragt som jeg, jo
 har mere Lykke end en elendig Guerillashøv-
 ding, der er udmarvet af Strabadser, og hver
 Dag staaer i Fare for at blive hængt ved det
 første det bedste Træe, for at tjene Genføl-

dige til Exempel, og Fuglene til Føde. I Morgen skal jeg faae Svar fra Juana; hendes Broder er endnu i Fængsel."

Juana elskede virkeligen den unge Don Luis de Rivas og til hendes Kulde imod Rigo kom endnu hendes Foragt imod ham fordi han saa feig havde forladt den Sag, Don Luis forsøgte med saa megen Iver og Mod. Juanas Fader en svag og frygt- som Mand agtede sig, under Tidernes davæ- rende Omstændigheder, lykkelig ved at kunne give sin Datter til en Hofmand i den nye Konges Tjeneste, til en Mand, der havde lo- vet ham hans Søns Befrielse. Juana havde indviet sig til Offer; thi fem Uger vare for- løbne siden hun havde faaet de sidste Eiter- retninger fra Don Luis. Man troede at han enten var død eller fangen. Hun gav altsaa sit Ja; men neppe var det kommet over hendes Læber, førend hun udbrød: "kæ- re Broder, gid Du aldrig maa erfare hvor dyr din Befrielse kommer din Søster til at staae!" Smidlertid opsatte hun den ulykkelige Dag, der for bestandig skulde afgjøre hendes

Skjæbne, saa længe som mueligt. Nogle Dage efterat hun havde bestemt den erfarede hun af Een af Don Luis Slægtninge at denne unge Mand virkelig havde været fanget, men at han lykkeligen var undsluppet Fienden, og havde fundet et Tilflugtssted i et Kloster 5 Mile fra Madrit. Her holdt han sig skjult saalænge, indtil han igjen kunde støde til sit Troppcorps, og her havde han erfaret, hvilken Skjæbne der forestod hans elskede Juana.

Med denne Tid havde Don Juan Martin, med Tilnavnet Empecinado, (den Uforsonlige) i Spidsen for sin Guerrilla viist sig i Nærheden af Toledo, omend skjøndt begge Castilierne vare i Franskmændenes Hænder. Don Luis kjendte ham, og besluttede, uagtet alle Farer, der truede ham underveis, at forene sig med ham, og det lykkedes. "Veed De, sagde han til ham, at der er et Menneffe, der forhen var paa vor Side, som nu lever af vort Blod, at han hist og her lader opsnappe de Patrioter, der ei kunne tænke sig hans Freløshed, idet han hertil benytter sig af den Forbindelse hvori han har

Kaaet med os, og at han endelig er ligesaa hæftig
 og uforsønlig i sit nedrige Raserie, som De
 i Deres retfærdige Hevn?" — "Jeg veed det,
 svarede Empecinado, og derfor har jeg ogsaa
 allerede for længe siden vendt min Kaaarde
 imod denne Forræders Hjerter — dette er det
 eneste jeg for nærværende Dieblis trakter efter;
 det skal udføres i denne Uge — siden ville vi
 see hvad saa kan skee."

(Fortsattes.)

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 36.

Løvedagen den 9 September 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

Brylluppet.

(Fortsættelse.)

Imidlertid bragte Juana Dfferet. Efterat hun var bleven viet i Madrid, reiste hun tilbage til Godset, hvor Bryllupshøitidelighederne skulde holdes. Dette laae næsten 3 Mile fra Byen. Rigo var ganske overgivet af Glæde over sin Triumf; han troede, at have indtaget Don Luis's Sted i Juana's Hjerte. Imidlertid modsagde dog hendes Blegghed tydeligt nok denne Triumf. Overdaadig Pragt omgav hende, tusinde smigrende Eufoniskninger maatte hun modtage, men alligevel vedblev hun at være bedrøvet og nedslaaet. Hendes Broder, Don Phillip, som nu var

fri, var ligesaa nedslaaet, og talte slet ikke; han leed for sig selv og sin Søster tillige; ingen af dem vovede at meddele den anden sine Tanker. Hvad Trøst skulde de vel ogsaa kunne have givet hinanden? Allene den gamle Fader var ved god Lune.

Festlighederne, der herskede i Huset, hvor der efterhaanden forsamlede sig mange muntre Gæster, forøgede kun Juanas Bedrøvelse. Der gives Tilfælde, hvor Alt bidrager til at forøge den indvortes Smerte, man maa skjule. I et saadant Tilfælde befandt sig Don Phillip; samme Dag skulde to af hans Baabenbrødre henrettes. Iøvrigt var det nu ikke engang ti Maaneder, siden Rigo tilligemed dem havde svoret, til Døden at ville forsægte den hellige Sag.

Man havde just sadt sig til Bords, da en andalusisk Rytter, bevæbnet med en Carabin, bragte en Pакke for Donna Juana. Den indeholdt en Foræring til hende og et Brev til Rigo. Uden paa Pakken stod skrevet: en Foræring fra Don Juan el Empecinado. Det var en Sørgedragt; Brevets Indhold var følgende: "Det er min

"Willie, at Du paa denne Høitids-Dag skal
 "huske paa mig, jeg veed at Du hverken
 "glemmer mig eller Mine, og jeg haaber med
 "Guds Hjelp, snart at huske Dig det. I
 "Roelighed nyder Du din Lykke, medens Spa-
 "niens sande Børn stride paa den rygende
 "Afte; velan da, skynd Dig, Foræringen, som
 "jeg sender Donna Juana, vil sige Dig mere,
 "den vil vise Dig, at jeg gaaer frem med
 "Forsigtighed. — Du maa vide, at jeg har
 "bortlovet din Kone til den, som elsker og
 "fortjener hende. Betænk dette. — Derved,
 "at hun har tilhørt Dig, har hun faaet en
 "Plet, hun maa afvaske; og denne Skam
 "kan blot Navnet Rivas tilintetgjøre."

"Til med at besynge dit Fædrelands Skam
 "og Ulykke; fyld dit Glas med de franske
 "Vine, som Du har faaet af Seierherrens
 "Hoffok; men tag Dig i Agt, de Gaver,
 "man faae af en Fremmed, beruse med en
 "falsk Glæde." — "Lev vel, snart sees vi
 "igjen."

"E. Skr. Disse faae Ord har jeg skre-
 "vet med mit Blod, for at vise Dig, at
 "jeg, omendstjøndt jeg har udgydt meget

"deraf i mit Fædrelands Tjeneste, dog ei
 "er bange for at ødsle dermed, for med dette
 "ægte spanske Blod at undertegne en Døds-
 "dom" —

Rigo's Haand rystede, medens han læste dette; alligevel vandt han efter nogen Eftertanke lidt Munterhed igjen; han fandt, at Don Juans Trudsel ei vare andet end tomt Pralerie, da han ei saa noget omkring sig, der kunde have indgydt ham Frygt. Han meente, "Don Juan søger kun at sætte mig i Uroe, da han ei kan gjøre andet; han anseer mig for frygtfom; o den Daare! Don Luis har sagtens opmuntret ham til denne lille Hævn; men det maa man tilgive dem de Stakler — de føre et usfelt Liv." Han spurgte nu om Don Juans Bud; men dette havde strax, efterat have afleveret Paffen til Huusholderstien, vendt sin Hest og var sprængt derfra i fuld Gallop. Det vil jeg nok troe, svarede Rigo leende, men alligevel har han Uret; thi jeg føler mig i Dag just ret naadig stemt, og vilde gjerne have givet ham en Douceur for hans Uleilighed.

Under Maaltidet viste Rigo en faad Glæde,

som var desto mere trykkende, jo mere han maatte tvinge sig dertil; imidlertid var han dog ikke bange for Fremtiden. Ved Desertten viste sig ni Zigeunere og forlangte at hilse paa de Nye-Formælede. Efterat de paa deres Bliis havde lykønsket dem, spillede de paa Tambourin og sang dertil. Een af dem spaaede Juana, en Anden undersøgte Rigos Hænder, rystede med Hovedet og sang. Rigo forlangte at han skulde forklare sig noiere. "Castilsk Blod, sagde Zigeuneren derpaa, har gravet Ulykke spaaende Tegn i denne Haand, og alligevel staaer ei endnu Minas*) Stempel paa deres Pande, men i deres Haand læser jeg den uforsonlige Don Juan. Rigo gav sig Umage for at lee. Zigeuneren var og blev lige kold og alvorlig og begyndte en Sang, som omtrent var af følgende Indhold: "at han ei kunde haabe at leve længe, da han havde været Forræder mod sit Fædreland; at

---

*) Man maa erindre, at Mina med et gloende Sjern lod brænde Ordene: viva Mina, paa de Spaniers Pande, der havde tjent Fransmændene til Spioner.

han ei skulde gjøre sig alfor meget til af den Være han nød; at han hvarken kunde vente Barmhertighed her i dette Liv eller i et andet, og endelig at han ei kunde vente at hans Kone vilde elske ham."

Disse Ord, hvis Mening var tydelig nok, forarsagede Rigo usigelig Angst. Flere Gange havde han gjort Bevægelser med Haanden for at bringe ham til Taushed, men denne vilste just ingen synderlig Lust til at forstaae ham. Da han endelig havde bragt sin Sang til Ende, støttede han sig paa Rigos Skulder, og trak et Plasser af, hvormed han havde bedækket sit Ansigt. "Kjender du mig nu Rigo fordnede han ham i Dret; betragt mig, Don Juan selv staaer for dig!" Og strax lagde hans Vedsagere, idet de trak deres Pistoler, an imod Gjæsterne, som mueligen kunde have gjort Modstand. "Vær De kuns ganske roelig," sagde Empecinado til Dem, "jeg har kuns valgt mig eet Offer!" og paa hans Befaling greb man nu Rigo; man bandt Hænderne paa ham og bar ham ud, hvor tove Ryttere, som havde omringet Huset, ventede paa deres Ansører. Rigo blev sat paa et rask Muuldyr

og nu galopperede Troppen affted imod Syn-
den under Raabet: Spanien leve! Cortes
leve!*)

Gjæsterne, forbausede over dette Syn,
reiste hurtigen tilbage til Madrit. De toge
Juanas Fader med sig der næsten var halv-
død. Phillip og hans Søster Juana vare
forsvundne paa samme Tid. Man erfarede
siden, at Don Phillip, underrettet af een
af de falske Zigeunere, havde fundet en Post-
chaise i Beredskab. Deri havde han bragt
sin Søster, der laae i en Asmagt — og hur-
tigen rullede Vognen ad Bjergene til, hvor

---

*) Empecinado var engang nær ved at fange
Kong Joseph selv, ligesom han havde fanget
Rigo. Joseph gav nemlig et diner, Gene-
ral Belliard til Ore, i Alameda, en halv
Mill fra Madrit, da han just til rette Tid blev
underrettet om Don Juans pludselige, neppe
anede Ankomst i Spidsen for sin Bande. Kon-
gen flygtede saa hurtig han kunde. En anden
Gang mislykkedes det ham ligeledes at bemæg-
tigg sig Kongen i Cogolludo; han forfulgte ham
dog lige til Madrits Porte og dræbte 40 af hans
Gardere.

Don Luis de Rivas ventede dem med sin Trop, til hvilken Don Juan igjen skulde støde.

"Hvad foruroliger Dig?" spurgte Empecinado temmelig koldt sin Fange ved de Klager, som han udstødte. "Din Kone maa-
See? — Hende mangler intet; hun har faaet sin Sørgedragt."

(Sluttes i næste Nummer.)

Borger - Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr. 37.

Løverbagen den 16 September 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøtthersgaden Nr. 334.

B r y l l u p p e t.

(Slutning.)

Da han ei kunde regne paa Empecina-
dos Barmhjertighed, svarede Rigo ham
med bitter Spot; kaldte ham selv en patrio-
tisk Don Quichotte; og dem, som fulgte
hans Fahne, spaaede han Invalidepladser i
Ceuta. "Tag Dig i Agt, sagde han, at Du
ei engang medlidende lær, naar Du tæller den
Mængde Offre, Du har offret for den fabel-
agtige Gudinde, som Du kalder Fædreland."

Man førte ham nu lige til Cadix. Da-
gen efter hans Ankomst blev han stillet for Ret-
ten. "Denne Mand maa døe en skammelig

Død, sagde Don Juan, "da han har glemt, hvilket Land der har født ham, og hvilken Jord der har næret ham. Rygtet om hans Straf skal lære hans Ege, at ingen Bortfjernelse, ingen Forbund med Fjenden, at ingen Nederdrægtigheder kunne sikke dem mod min Hævn. Dette Bytte har jeg hentet ligesom Madrits Porte. Længe skulle Afrancesados huske det."

Rigo bad om den Gæ, at blive qvalt. "Hver Du vel, svarede Don Juan, at forlange en Dødsmaade, som nægtes Fadermordere?" — Den Ulykkelige blev nu dømt til at halshugges, som en skjændselsfuldere Dødsmaade. Man siger, at den tilkommende Tid ofte aabner sig for os i Dødens Dieblif. Rigo, hvis Mod ikke længer opretholdtes ved noget Haab, sagde til Don Juan, ligesom Svar paa Pøbelens Skrig: "Man maa gjerne kalde mig feig og nederdrægtig — længe nok! Men Du, Don Juan, som nu af alle Kræfter forsvarer dit Land med raae Energie; Du, som offerer dine skjønneste Dage for en Hæder, der aldrig vil bære Frugter, Du er en vanvittig-Daare. Disse Ord, vil Du nok

erindre paa din Dødsdag, men skjælv for, at den ei vil blive grusommere*) end min.”

”Du taler usandt, svarede Empecinado, thi den vil i det ringeste være ufortjent. Men hvad er der isøvrigt ogsaa ved det? Indtil den Tid skal Retfærdighed, om endog kun een Gang, udøves; saalænge jeg lever, skal dens Navn i det ringeste ei udslettes af de menneskelige Love, som et Ord uden Betydning!” — Han gav nu Tegnet, og — Rigo's Hoved rullede for hans Fødder.

---

*) Herved maa man vel mærke, at det som Rigo her siger ogsaa indtraf: thi da Oprøret i Spanien lykkeligen var dæmpet blev Don Juan Empecinado, som Offer for sin Patriotisme, levende parteret, efterat først Hænder og Fødder vare skaarne af ham, og hans Lemmer hængte til Skue paa Landeveien; og dette var endda en naadig Straf.

Kjærlighedens Offer.

Frederik B. var den tredie Søn af en fattig, men stræbsom Haandværksmand, som, med fast Tillid til Gud, troligen nærrede sin talrige Familie ved sine Hænders Flid. Moderen, en brav, flittig og from Kone, som hørte til Hernehutternes Menighed, ryddede med Omhyggelighed Alt af Veien for sine Børn, hvad der kunde fordærve deres Cæder, men undgik derved ikke den Feil, at indgyde de somme Hjertesværmeriske Følelser, som gjorde det jordiske Livs Virkelighed fremmed for dem. I hele Timer kunde hun fortælle sine lyttende Børn om Himmelens Salighed, i hele Timer besværgede dem, stedse mere og mere at nærme det forskæftede Lam og standhaftigen at

undfige Verdens forargelige Glæder og Begjærligheder. Hendes, ofte begejstrede, Taler nedlagte Sværmeriets farlige Sæd i de unge Hjerter og allerede tidligen drømmede de, baade ved og uden Beskjæftigelser baade vaagende og sovende om de himmelske Glæder, især Frederik, som med en stærk Indbildningskraft forenede det sømmeste Hjerter. Hvor han gik og stod, troede han sig omgivet af Englestikfælsler og at høre den behageligste Sphæremusik. Hans kjæreste Beskjæftigelse var at læse de Bøger, som en af hans Moders Troesforvandre og Landsmand fra Tid til anden sendte hende.

Da Drengen allerede i en spæd Alder viiste saadan Iver for den hellige Stand og alle hans Drivter og Bestræbelser ene sigtede til dette Maal, troede de fromme Forældre deri at finde Guds Finger og gjorde dem Umage for at bringe hans Dnske i Dpsyldelse. De hørte ham allerede i Vanden forkynde Formaningens haarde og Trøstens blide Ord fra Stedets hellige Prædikestool og sendte ham i en Skole, hvor flere duelige Lærere vakte og hævede den dem betroede Ungdoms Evner.

Med en hellig Glæde, med en sand Henryk-
felse betraadte Frederik de høiere Trin, som
førte ham til Gymnasiets Klasser, idet han
gjorde sig selv det høitidelige Løfte, aldrig
med Vidende at vige fra Frelserens Bei, aldrig
indvilge i nogen Synd og aldrig at handle
imod Guds Bud; og han holdt Ord.

Med Omhu og vedvarende Flid stræbte
han at opfylde sit Kalds Pligter, begjærligen
lyttede han efter hvert sin Lærers Ord, og
nedlagte det i sit Indre som en Skat og søgte
ved Bedholdenhed at naae, hvad Naturen maa-
ske havde nægtet ham i Aands-gaver. Dog
nedslugede han, saa at sige, endnu med Be-
gjærlighed de Skrifter, hans fromme Moder
ideligen gav ham i Hænderne og som vare
stikkede til at opflamme hans hede Indbild-
ningskraft endnu mere.

Saaledes bleve Skoleaarene, under møis-
sommelig Stræben dog med Frugten af mange
herlige Fremskridt fuldendte, og vor Frederik
skulde nu, med Guds og gode Menneskers
Hjelp, betræde Studiernes høiere Bane paa
Universitætet. Hvad Forældrene kunde af-
knappe dem af de daglige Fornødenheder, fik

Sønnen med paa Reisen og under hede Lærere og fromme Onsker tog han Afsted med dem og sine kjære Sødsfende, som endnu ledsagede ham en Meils Vej.

Frederik havde, foruden sine andre Kundskaber ogsaa erhvervet sig gode Infigter i Musikken og blev i denne Henseende af sin Rector, anbefalet til et Handelshuus, som med sin Rigdom forenede den fineste Smag og Berdenstone. Han blev af Familien modtaget med nedladende Høflighed og der blev tilbudt ham en betydelig Pengesum hvert Fierdingaar, naar han vilde paatage sig at give Sønerne i Huset Underviisning i Musikken. Han meddeelte denne med den største Pynklighed og Omhyggelighed og bragte det derved saavidt at hans tre Elever i et Aars Tid gjorde udmærkede Fremskridt. Derved og ved sit stille exemplariske Liv indhøstede han Familiens Kjærlighed og Agtelse og mange betydelige Foræringer, hvilke han som oftest undsaae sig ved at modtage. Dog blev hans egne Studier ei forsømte og endnu mindre forglemte han sine Forældre.

Paa samme Tid søgte Grev G*** en

Informator til sine Børn, som tillige skulde være kyndig i Musikken forat kunne accompagnere hans ældste Datter, Comtesse Clara ved Fortepiano, og Universitæets Rector anbefalede vor Frederik.

Comtesse'n var den fornemme studerende Ungdom bekjendt som et Vidunder af Skønhed og Forstand og man fortalte tusinde Træk af hendes Vittighed og hendes skønne Hjerter. Intet Under derfor, at Frederik blev priset og misundt som den Lykkelige.

(Sluttes i næste Nummer.)

Søndagen den 24de September indkommer Hr. Professor og Rector Nissens Bidrag.

Borger = Bennen.

Site og tredivte Aargang.

N. 38.

Løve dagen den 23 September 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Kjærlighedens Dffer.

(Slutning.)

Uden Fordring som uden Frygt begav Frederik sig til Greven, og blev i Forgemakket modtaget af en Deel rigtklædte Tjenere, som meldte Excellencen hans Ankomst. Efter temmelig langt Ophold blev han igjennem en Række af prægtige Værelser ført til Greven, som modtog ham med stolt Høflighed og foreskillede ham, som den tilkommende Instructeur de la Music, for sin Gemalinde, som hilsende ham med en stolt Hovedforbøining.

Imedens Frederik med nogle raske Accorder igjennemløb det smukke og sjeldene Instrument, gif Greven i Sideværelset for at

hente Comtesen. Hensunken i Drommerier ved Instrumentets herlige Toner arbejdede han crescendo og decrescendo i Harmoniernes uudtørrelige Strøm og vilde endnu længe have sadt i Henrykkelse, havde Grøven ikke vækket ham ved de Ord: min Datter Clara.

Henrykt af de himmelske Toner og benskeltende af de sødeste Følelser rystede hendes Afsyn hans hele Væsen; det var Idealet af hans Drømme, det var Billedet, der som oftest vaagende havde svævet i hans Fantasie i al sin usigelige Yndests Glæde, det var den skjønneste Engel, han nogensinde havde drømt sig. Neppes kunde han fremstamme et Par uforstaaelige Ord, saa snevert blev hans Bryst. Sagte og flygtig og med hemmelig Glæde bemærkende den smukke Ynglings sønlige Uroe rørte hun, ligesom prøvende, Instrumentets Taster og spurgte først derefter, hvad ham syntes om Instrumentets Værd.

Hvad og hvorledes han havde talt, kunde han ikke huske, ifkun erindrede han siden, at han havde seet hende. Fra nu af opfyldte hun hans hele Siel, var hans eneste Tanke, hans eneste Glæde, saa tidt han endog stræbte

at fortrænge hendes Billede af sit Indre, uden at formaae det. "For denne Kjærlighed," raabte han da ofte veemodigen, "vil endnu vor Frelser straffe mig."

Den smukke Comtesse lagte snart Mærke til hans Kjærlighed og følte sig vel ved hemmeligen at vide sig tilbedet af en Yngling, som efter Alles Dom var den smukkeste og ædleste Mand. Længere hen saae hun det ei ugjerne, naar hans Fingre ved Spillet uvilkaarligen berørte hendes Haand, og han, som truffen af Lynilden, foer rødrende tilbage og et Suk stjal sig frem fra hans Bryst. Men nu begyndte han med sin fromme Hengivelse, sin ædle Beskedenhed sin troe Iver og sin Skjønhed at blive hende kjærere end nogen anden; hun elskede, og elskede første Gang. De enfoldige Daarers Hob, der hidtil havde omsværmet hende, havde været hende modbydelig, hun længtes efter et Hjerte, som forstod at dele hendes Følelser og det havde hun fundet. Med ubeskrivelig Længsel hængte hun ved dette, imedens Tanken paa sine Forældres Stolthed, paa sin høie Stand og Frederiks lave Herkomst indgød hende en kold Gysen. Dog reen og

trofast Kjærlighed kjender ingen Baand. En Dag indøvede Frederik med hende en Arie af Raumanns Cora. Den sjælefulde himliske Musik udtrykkede den smægtende Kjærligheds Længsler i rørende Toner. Henrykt og henreven af disses Gjenklang i hans Indre, brast hans Hjerte, han bedækkede hendes Haand med brændende Kysse og fremstammede sin uendelige Kjærlighed. Og hvo kunde fortænke hende i at hun ei kunde modstaae sine Følelsers Trængsel og at de begge svor hinanden evig Kjærlighed?

Det var ikke Forsmag paa Himlens Glæder, det var endog saligere Glæder, end han havde drømt sig dem, som nu igjennemstrømmede ham. Hans tause Kummer, hans dybe Sorg forsvandt, han reiste sig, hans hele Væsen fik et højere Sving. Umhyggeligen søgte derimod hun, som næie kjendte sine Forældres Stolthed, at skjule sin Videnskab for den smukke, bestedne Ungling, talte aldrig til hans Fortrin, istemte aldrig den Roes, andre gav ham, og søgte endog at undgaae en Samtale med ham i andres Nærværelse, ikkun i Spilletimerne, hvor aldrig nogen af Forældrene var

tilstede, verlede de Kysse og Kjærlighedsfor-
sikringer.

Paa samme Tid, de levede i dette jordiske
Eben valgte en udenlandsk Fyrste samme Bye
til sit Opholdssted. Han havde aldrig været
gift, var gammel og forvoren, men var reist
meget, belevende, eiede Kundskaber, en indta-
gende Verdenstone og uhyre Rigdomme. Want
til et fornemt og pragtfuldt Liv holdt han og-
saa her Selskaber hjemme hos sig, hvor Intet,
hvad der kunde henrykke Aanden og Sand-
ferne, manglede. Men Greven var fraværende,
Moderen syg og Clara kunde ene ei bivaane
den Fremmede Elegants Forlystelser, endskjondt
hun var bleven buden. Dagen førend Gre-
vens Tilbagekomst havde Frederik, tungsindig
og som anende Skjebnen, digtet en Elegie,
under Titlen: "tænk paa Døden," og selv
componeret Musik til samme. Denne fores-
lagte han hende Dagen efter. Den dystre
Text, der, ligesom i Ossians Aand, svævende
over Skotlands Høibierge, forkyndte Fremti-
den, igjennemtrængte ogsaa Claras Hjerte.
Bængstet førte hun hans Haand til sit Hjerte
og søgte under tusinde Kjærtegn at fortrænge

hans uheldsvangre Anelse. For første Gang skildtes de sørgmodige ad.

I den meest udsøgte Pynt, prydet med en Rose af Brillanter, det kostbareste Klenodie af Faderens Skat, som denne selv havde paa-trængt hende, omgiven af rigt gallonerede Tjenerer, førte Clara om Aftenen med sine Forældre til Fyrsten. Denne, som vel ei kjendte Clara personligen, men af andre hørt hende skildret som den skjønneste, den dydigste og meest dannede Pige i hele Egnen, havde foranstaltet Alt, hvad Smag og Pragt kan udfinde for at behage og imponere hende og hendes Forældre.

Overrasket af den overnaturlige Tryllekraft og blændet ved Claras Indigheder traadte den vidtomvandrede sine Hofmand et Skridt tilbage og den gamle Greves Snaksomhed bragte den Forbausede først til sig selv igjen. Fyrsten havde tænkt sig hende som en yndig Gratie og fandt i hende en majestætisk Minerva.

Da Dandsen begyndte, opfordrede Fyrsten hende og vedblev, førend Touren endnu var endt, at opfordre hende til en nye og ikkun ved at foregive en Upasselighed kunde hun slippe hans Arm.

Fyrstens Bestræbelser for at behage hende vare alt for synlige til at Claras Forældre ei skulde have bemærket dem med inderlig Glæde. De kunde ikke noksom rose Fyrsten, og enhver anden, de tilforn havde udseet til hendes Ledsager paa Livets Bane, maatte staae tilbage for den gamle Skrøbling. Taalmodigen hørte hun paa den Roes, de meddeelte hans Character i alle Henseender uden selv at kjende ham. Roligen hørte hun paa det og taug og tænkte paa Frederik. Da bleve de vrede og kaldte hende taabelig, fold og ubesindig. Roligen taalte hun ogsaa dette og taug og tænkte paa sin Frederik. Fyrstens Længsel efter at see hende vorte med Ræmpeskridt ligesom Forældrenes Ønske at see Datteren saaledes bragt under Huen. Festsigheder, som de Uvedkommende i denne Anledning gave, vare Årsag til at vore Elskende ei saae hverandre i sex Dage, i den Evighed af fulde sex Dage.

Gensom sneg Frederik, tilfodst næsten en Skjyge, omkring det Palais, som gjemte hans Jord og hans Himmel, imedens hun hentæredes af paatvungne Glæder og hemmelige Sorger.

Da kom Grevens Tjener og meldte Frederik, at hans naadige Herre ønskede at dan

med den naadige Comtesse vilde indøve en Arie af Fægerbruden, som særdeles behagede Fyrsten, for at hun kunde spille og synge den for ham paa sin Geburtsdag. Lillige fortalte Kammertjeneren ham i Fortrolighed, at Comtesse'n var forlovet med den fremmede Fyrste. Frederik blev som truffen af Eynild, dog holdt Tansken, om at see hende endnu engang i dette Liv, ham opreist. Pynstet som en Brudgom mødte han paa den bestemte Time i Grevens Huus og paa hans Læber svævede allerede den første og sidste Bebreidelse han vilde give Clara til Afsted, da han traf hende bleg og uden Bevægelse siddende ved sit Fortepiano. Breden var borte, Kjærlighedens stormende Magt kastede Hjerte mod Hjerte. Da kom den barske Fader og saae og hørte dette Spil, men de selv hverken hørte eller saae. Fortørnet gik han tilbage og kom igjen og et Skud, som gjaldt Frederik, nedlagte hans Datter. Endnu et Kys paa de troe blegnende Læber og saa løb Frederik afsted. Man fandt hans Legeme i Søen.

Behrman n.

Søndagen den 24de September indkommer
 Hr. Professor og Rector Nissens Bidrag.

Borger = Vennen.

Stte og tredelte Kargang.

Nr 39.

Løverbagen den 30 September 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Købt hos J. Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Efterretninger

om

Kjøbenhavns Vandværken.

Efterretninger om St. Torgens Sø.

(Fortsættelse fra No. 29.)

1737 rev Vandet Dæmningen ud, og Slusen blev bort. General-Majoren lod paa den gamle Kongevej bygge en Bro af Træ, som 1746 var gandske forfalden. Smidlertid blev Søen brugt til Græsgang.

1746 lod Rentekammeret gjøre en ny Dæmning med Grund-Kende, som

1755 blev klaget over at være for snever.

1759 Blev om Søens Opdæmning talt, og

under 1ste Marts af Professor Ramus givet Forslag til dens Opdæmning.

1759 den 25 August gjorde Commissionen Forslag til Cancelliet, at Båndet skulde opstaves 4 Alen, og herpaa blev

1760 den 25 August af Frederik den femte resolveret: at Søen skulde indrettes til Bandhold, og dertil givet af Kongens Kasse 2000 Rdlr.

1760 den 26 August et Overflag til en Cusnette 1350 Alen lang, 16 Alen bred, og en Alen dyb m. v.

1760 den 30 August, accorderte Rentekammeret, de til det af Kommissionen under 25 August 1759 gjorde Forslags Udførsel fornødne Penge (uden at nævne Summen).

1762 den 4de September, meldte Rentekammeret, at efter kongelig Resolution af 30 August samme Aar skulde Græsningen ved Siden af Søen tilhøre Commissionen.

1763 den 25 April blev givet Ordre til Bånd-Inspektørerne, at indrette et Overfald, foruden Slusen, under den gamle Kongevej. Slusen var 6 Fod bred og 1

Ulen høj. Dverfaldet skulde løbe, naar Vandet var steget 18 Tomme i Slusen.

Dette Dverfald blev borttaget igjen, ved at gjøre Slusen større.

1774 den 10, 18 og 20 Julii blev beordret, at opmaale St. Jørgens Sø med behørig Nivellement, hvorover 1 stort Kort med 2 mindre er indgivet den 27 Octobri samme Aar ved Basballe, med Anmærkninger af samme.

Derover er givet den 19 December samme Aar Betænkning af Justitsraad Hee, og under 5 August 1776 af Vand-Inspecteurerne.

(c)

Anmærkninger Langvad-Dam angaaende

1742 ere af Landmaalings-Conducteur Schoustrup efter Rentekammerets Ordre satte 11 Ege-Pæle til Skjel imellem Rødovre Byes Gabeland og Søen, bestemt efter Dverfaldets Underdeel.

1746 blev anlagt en Proces af Universitetet som Ejere af Søen, imod Rødovre By

mænd, fordi disse ikke havde holdt sig den ovenmeldte Pælings-Forretning efterrettelig, men havde slaaet Flæg og Siv af udenfor de bestemte Grændser, som tilhørte Søen.

1747 Denne Proces blev vundet for Universitetet, og Nødovre Bymænd alvorlig tilholdte, at rette sig efter de satte Eksempæle.

1750 blev denne Dom confirmeret i Højesteret.

1755 er af Hr. Lieutenant Stricker optaget et Kort over Langvad-Dam, og

1756 af Hr. Professor Ramus forfattet et Forslag til Søens Udrensning og fordelagtigere Indretning for Byen, hvoraf den sidste Post af ham selv, som den mindst bekvemmelige og bedste, foreslaaes, nemlig: at Staden tilhandlede sig et Stykke af det nedrige og flette Land, hvor Naleliste-Huset og Slusen ligger, langs med begge Sider af Grøften ned til Kalthuset, da samme ved Opdæmning og en Sluses Indretning kunde blive

tjenlig til at imodtage det overflødige Vand, som ved Overfalds-Renden under Vandetjen ved Damhuset spildes.

1758 er i en Skrivelse fra Statsraad og Politii-Mester Thom til Oberbrand, og Vand-Commissionen som egentlig angaaer Leersøen, tillige gjort Erindring om Langvad Dams, besynderlig den nordre Deels, aarlige Udrensning stykkeviis.

Under dato 6 Maj samme Aar er indsendt fra Vand-Inspekturerne deres Betænkning over Professor Nami Forslag Søen Langvad-Dam vedkommende.

1759 er i et Brev fra Kjøbenhavns Raadstue til Commissionen, blant Andet Leersøen vedkommende, gjort følgende Forslag angaaende Langvad Dam; at siden samme Sø tilhører Professorerne, og de ingen videre Fordeel kunde have end hvad Forpagtnings-Afgiften beløber, Søen derimod vilde blive mere fordelagtig for Staden og lettere kunne oprensnes naar den tilhørte Staden og Publikum, om Professorerne da vilde afstaae samme til Pompevands-Compagnierne imod at bemeldte

Compagnier aarligen betalte til dem og efterkommende Professorer den samme Afgift, som paa den Tid deraf havde.

(d)

Notice af hvis angaaende den quæstionerede Veer: Sø findes passeret ved Brand og Vand Commissionens Departement.

- 1) Citat Kong Christian den Femte, under 19 April 1680, havde befalet visse Commissarier ved Navn Gylbensparre, Bartholin, Janus Fos, Gottfried Haffman og Hans Jensen Stampe, at de strax og med allerforderligst ske kunde, udi alle Vand-Compagniers Inspekterers, de kongelige Ridefogders og nogle af de paagrændsende Proprietairers Overværelse, begive dem til alle de Søer, Eluser, Overfald, Dæmninger og Grøfter, hvorfra enten Spring eller Pompe-Vand kan have, og hver Sted især besigte, og med Flid overveje dets Mangel

og Kejl, og hvorledes den bedst kan hjælpes ic., saa have samme Commissarier under 2den Julii dernæst indsendt deres allerunderdanigste Relation desangaaende, med Vand-Inspekturerne's Paategning, og derudi iblant andet gjort deres Betænkning om

Eer, Søen saaledes:

Denne Sø, beliggende imellem Magistratens Bang, Utterslev, og Emdrup Marker, hvor det Vand, som spildes og overløber fra Emdrup og Utterslev Søer, burde samles og siden løbe til Peblinge Søen, er nu næsten tilgroet, og har Staden ingen videre Nytte af samme Vand, end at Spildevandet løber der igjennem ned i Peblinge Søen, istedenfor at det burde ogsaa der at sankes og til Fornødenhed undsætte Peblinge-Søen, hvorfor den saavidt mueligt og Situationen vil tilstæde, med en Sluse og Dæmning paa det beqvemteste Sted kunde igjen opstaves og Ederes kongelige Majestæts Vej forhøjes, hvis Bekostning ikke egentlig kan vides. Mens herved vilde baade Magistratens Enge og Utterslev samt

Emdrup Bønders Marker meget afgaae og
svækkes, saafremt denne Sø skulde saa-
ledes opstives, at man derudi formødelst
en Dæmning og Gluse kunde gjemme Vand
videre end hidindtil skeet er. (Videatur Com-
missionens Copie-Bog for samme Aar pag.
45 & 53.)

(Fortsattes.)

Borger = Bennen.

Otte og tredivte Aargang.

Mr 40.

Løverbagen den 6 October 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Efterretninger

om

Kjøbenhavns Vandværken.

(d)

Notice af hvis angaaende den quæstionerede Leer: Se findes påskrevet ved Brant- og Vand-Commissionens Departement.

(Fortsættelse)

Efter den Tid findes intet at være foregaaet, denne Leer: Se betreffende, førend i Aaret 1755, da Commissionen i Anledning af Hr. Etatsraad og Politi-Mester Torms nogle Gange igjæntagne Erindringer om den Fornødenhed

derudi, at Staden blev forskaffet mere Bands
 Forraad, og at til den Ende især Langvad-
 Dams og Gjentofte Søer bleve rensede, først
 tog samme Søer med alle øvrige udi Efters-
 syn, (vid. Hoved-Protocollen Fol. 256,) og der-
 næst igjennem Krigs-Cancelliet under 17 Julii
 samme Aar requirerede en Lieutenant af Liv-
 Regimentet, der tillige forskod Ingenieur-Wi-
 denstaben, ved Navn Stricker, til at opmaale
 saavel Seer, som Langvad-Dams og Utters-
 levs Søer og derover forfatte de behørige Car-
 ter (vid. Copie-Bogen Fol. 209,) som ved
 denne Officer og endnu samme Aar paa Bands-
 Compagniernes Bekostning, (vid. Hoved Pro-
 tocol Fol. 264) blev besørget. Og efterat
 Carterne over disse 3de Søer vare indleverede
 blev Sussitsraad og Professor Ramus samme
 ved et Brev under 15 November fra Com-
 missionen communiceret, med Anmodning, at
 han vilde meddele Commissionen sin Betenk-
 ning om hvad Slags Anstalt der nærmest og
 bedst samt med mindst Bekostning, ved disse
 Søer maatte være at besørge, at Staden des-
 formedest med mere Forraad af Vand herefter
 kunde blive forsynet, (vid. Copie-Bogen Fol.

271.) Samme Betænkning indkom derefter fra velbemelte Justitsraad ved en Svær-Skrivelse af 8 Marts 1756, og lyder, for saa vidt Svær-Søen angaaer, som højsulgte Overflag og Tegning Sær. A udviser. Og da den tilføjede med det sørgede de andre 2de Svær vedkommende den 2den April dernæst blev Commissionen refereret, behagede det velbemeldte Commission samme Dag saaledes at resolvere: 1) at Svær-Søen efter Justitsraad Raml Forslag i Julii Maaned som den bequemeste Aarsens-Tid skulde begyndes, saavel med Dæmningernes som Clusens Indretning; til den Ende samtlige Wand-Suspectemærne i Raadsstuen skulde indkaldes og dennem Commissionens Resolution tilkjendegives, paa det de bestimelige kunde anskaffe de til Verkets Iffærd-sættelse behøvende Requissita. 2) Hvad Uterslev-Søe angaaer, da fik det dermed berøe, indtil det kunde erfares hvad Grund Søen har, om der er Lovofficer eller ikke, og 3) med Langvad-Dams-Søe berøer det til man med Svær-Søen er færdig, da derom nærmere skulde blive delibereret, (vid. Hoved-Protocollen Fol. 271.) Under 8de i samme Maaned gav Censur

missionen Sammer Collegio ved Skrivelse den agtende Indretning med Leet. Eøen tilkjende under Requisition om saadan Anstalts Føjelse at de paagrændsnde Bønder ej maatte understaae sig, at sætte sig derimod, (vid. Copie. Bog Fol. 217.) Og af dato 13 April 1757 blev denne Sag med alle sine Omstændigheder Hans Kongelige Majestæt igiennem det danske Cancellie allerunderdanigst forestillet, vid. samme Copie. Bog Fol. 229.

Hvorefter Commissionen ved Hans højgrevelige Excellence Herr Geheimeraad og Ober. Secretair Greve von Holsteins Missive fra velbemelte Cancellie, først under 7 Julii 1757 blev communiceret Indholden af Amtmanden Herr Kammerherre Baron Juel Winds Ober Commissionens allerunderdanigst Forslag om Leet. Eøens Indretning til Bandhold, indkommende Erklæring paa vedkommende Bønders Begne, (vid. Bielage Litr. B) og efterat Commissionen ved Svar under 20de dernæst havde givet sin Erindring imod samme Erklæring, (vid den nyere Copie. Bog Fol. 3,) saa erholdt Commissionen dernæst denne Efterretning fra velbemeldte Cancellie, at Rente. Kam-

ret havde indhentet velbemelte Herr Kammerherres nærmere Betænkning og derpaa allerede beordret Landmaalings-Conducteuren Peder Balle udi Overværelse af den eller de som af Brand- og Vand-Commissionen dertil maatte blive commiteret og som kunde ansie, hvor Dømmingen og hvor højt var at sætte, at foretage det foresatte Maal saa nøje som muligt var, saa og derhos tillige at iagttage og beskrive hvorvidt Bøndernes Enge strække sig til Søen, uden at ansie paa hvad de have besiet paa den Grund, som egentlig til Søen maatte henhøre. vid. det andet Brev fra velbemeldte Herr Greve von Holstein, Litt. C.

Saa snart dette var indkommen til Commissionen, blev Ingenieur-Lieutenant Hølling antaget paa Vand-Compagniernes nye Befæstning at afsæle Søens Peripherie og Vandfald paa Isen, hvormed han og i samme Maaned blev færdig. Og efterat Commissionen derpaa havde berammet den 7 Febr. dernæst til Landmaalings-Conducteurens befalede Forretning, og til den Ende ladet alle Vedkommende dertil invitere og indkalde, saa indfandt sig saavel Hans Excellence Herr Ge-

heimeraad von der Lühe selv med flere af Commissionens respective Membra og de fleste Wand-Inspectuer, item bemeldte Lieutenant Hølling og Conducteur Valle, som og tillige Herr Kammerheire Suel Wind og Regimentsfrider Dahl med Emdrup og Uterstovs Byenænde, hvilke sidste under deres Dorigheds Forsvar saaledes skal have opponeret sig imod den af Kammer-Collegio beordrede og nu agtende Opmaaling, at samme ikke er gaaet for sig, men alle Vedkommende med usorrettet Sag har maattet gaae tilbage.

Siden den Tid er intet videre denne Sagsangaaende passeret, uden at Herr Statsraad Dorn under iode i samme Maaned haver influeret Commissionen et andet Forslag og Tegning, om denne Eoes compendieuse og bedre Reservoirs Indretning, mens som samme efter afgangne Professor Siegenbalgs, Lieutenet Høllings og Valles derover ved Skrivelse indhentede Erklæringer, fandtes af nogen Banstælighed, saa er ej dette heller bleven til noget. vid. Bilag Vitr. D.

Endelig og tilføjet haver Høj- og Velsædte Magistraten i Aaleddning af Herr Kama-

Herherre Juel Winds Erindring om Graftens Oprensning igjennem Leer Søen og Vand-Inspecteurernes derover til velbemeldte Magistrat fremførte Forestilling denne Sø angaaende, under 24 Decbr. 1759 tilskrevet Commissionen, og derudi iblant andet concederet berørte Søes Indretning efter Justitsraad Rani Overflag, som nærmere af samme Skrivelse og Bilag, Citr. E. behagelig kan erfares. Ellers findes og den hele Sag og dens under verserende Quæstion meget vel oplyst i et Promemoria Citr. F. som Hans Excellence Herr Geheimeraad von der Lühe lod læse i Commissionen d. 30 Decbr. 1757.

Pro Memoria.

1677 Resenii trykte Carte af dette Aar viser, at der har været en Sø til, kaldet Leer Sø, der har strækket sig i en temmelig Længde og Bredde, og gjort Skilsmisse mellem Embrups og Utterslevs Marker, og Magistratens Bang paa den anden Side.

1679 er af Hans Kongelige Majestæt anordnet en Commission for Vandværket,

som Copie-Bogen No. 2, der er begyndt den 11 September dette Aar, nærmere udviser, og som man begyndte med at lade oprense Grave og Grøfter, hvorigjennem Vandet fra de udvendige Søer skulde ledes ned til Peblinge og Sorte-Dams Søer, hvoraf Staden immediate bespises, saa er det bleven befunden, at

1680 Peer-Søen saaledes har været udtappet, at den paa den Tid meget har været tilgroet, og Spildevandet fra Emdrup-Sø allene da ligesom nu har havt sit Løb derigjennem ned til Peblinge-Søen. Om bemeldte Peer-Sø skulde ved Dæmning og Sluse paany opstemmes, derfra i en fornøden Fald at undsætte Peblinge Søen, vilde Magistratens Enge og paagrændsende Byers Marker derved lide nogen Afgang og Svækkelse. vid. d. Commiteredes Forestilling til Hans Kongelige Majestæet af 2 Julii dette Aar. Copie-Bogen Pagina 53.

(Fortsættes.)

E r t r a c t

af

2det Quartals Regnskab,

for

det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

i Quartalet fra 1ste April til ultimo

Sunt 1826.

S n b t æ g t.

	Øbster og Segn.	Skib. /3	Skib. @alb.	Skib. /3
A. Gaafte-Beholdningen fra f. S. incl. Skiffance - Effen (See Ugebladet No. 16) var	2791	65	1558	7
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladet 38te Mergang fra No. 13 til No. 25 incl.	452	62	—	—
B. Quartals-Contingent for 2det Quartal 1826 fra 1ste April til ult. Juni	729	13	—	—
C. Raans og Gorfuds Afbetaling i dette Quartal	—	—	966	—

Alt ovenstaaende Extract af 2det Quartals Regnskab 1826 er overensstemmende med Administrationens Control bevisner

Zindforff. Griedenreich. Schrifftenfen.

G. Søbte.

SRbb.	3973	44	2524	7
-------	------	----	------	---

U b g i f t.

	Øbster og Segn.	Skib. /3	Skib. /3	Skib. /3
1. De aarlige staaende Udgifter, som Ugebladets Trykning, Papire, Kønninger ic	343	—	385	—
2. De aarlige Pensioner i dette Quartal	526	16	—	—
3. Raan til 4 Medlemmer	100	—	450	—
4. Tilførlige Udgifter: for første SRbb. 1000 r. S. af Bankens uopfyldte Obligationer à 4 pCt. incl. Rentner fra 6 Januar	1084	68	—	—
5. Skiffance, Effen	1162	17	1403	—
Saldo bliver Gaafte-Beholdningen	757	39	286	7

Siøbenhavn den 30 Juni 1826.

SRbb.	3973	44	2524	7
-------	------	----	------	---

**Z u n d ,
Gaeftern.**

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 41.

Løverbagen den 14 October 1826.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet,

Trykt hos J. Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Anmeldelse.

Hermed følger Extrakten af dette Aars
2det Quartals Regnskab.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses = Selskab.

Eindstorff. Friedenreich. Christensen.

C. Røble.

Efterretninger

o m

Kjøbenhavns Vandværken.

(d)

Notice af hvis angaaende den quæstionerede Leer: Sø findes passeret ved Brand- og Vand-Commissionens Departement.

Pro Memoria.

(Sluttet.)

1681 er det bekjendt at Landmaalingen begyndtes over hele Sælland, og da var Leersøen, som forhen viist er, tilgroet; om nu Landmaalings-Commissionerierne have anslaget Emdrup og Uttersløfs Byers Engbund til Hoveders Græsning efter den da havende Strækning lige ind til Bækkeløbet imellem dem og Magistratens Bang, som var Uret, efterdi halve Delen af Leersøens Grund kom under deres Beregning, som de maae skatte og skylde af, saa skeede Bønderne for nær ifald Leersøen nu blev opstemmet til sit ældgammel højeste Flodmaal, og Bønderne havde Føje til at paastaae Bederlag for den Afgang dem skeede i Engbund og Højerring. Men om Landmaalings-Com-

misfarierne i deres Beregning have exciperet
 Leersøens Strækning i dens højeste Flod-
 maal, som retteligt skee burde, efterdi Søen
 er Kongens, og, den Dag i Dag er, indbe-
 greben i Fiskemesterens Forpagtnings Con-
 tract, saa have Bønderne intet at klage,
 naar Opstæmningen ikke overgaaer den
 gamle Leersøens Strækning i Længde og
 Bredde. Dette er Hoved-Quæstionen i
 Sagen, som ikke kan oplyses uden af Land-
 maalings-Commisfariernes Forretning,
 og Landmaalings-Protocollerne, som be-
 vares i det Kongelige Rentekammer; men
 om Bønderne vil beraabe sig paa hævdelig
 Brug, da kan det ikke nytte dem; thi det
 er alle Jurister bekjendt, at der ikke kan
 vindes Noget fra Kongen eller Publikum
 ved Hævd; og paa samme Fundament er
 det Magistraten maae uden Modsigelse
 taale om Leersøen paany opstæmmes efter
 sit ældgamle Flodmaal, endskjønt de der-
 ved kom til at tabe noget anseeligt i Eng-
 bund og Hæslæt.

689 have Husum og Rødovre Byemænd kla-
 get til Kongen over Wanders Opstæm-
 ning over de gamle Mærker, deres Enge
 og Tørvemoser. De Committerede have
 derpaa erklæret, at slige Klagemaale maa
 nødvendig være forebragt Landmaalings-
 Commissionen, som for saa Nar siden

havde befaret Landet, og der være bleven afgjort saaledes, at Bønderne ere ikke blevene matriculerede for mere Land, end de virkelig havde i Besiddelse, og om det ikke var skeet, var der dog Billighed i, at det burde skee. (Copiebogen Pag. 200 og 201).

1692 gjør de Committerede Pag. 276 det Forslag, om Bønderne, hvis Grunde grændse til Søerne og visseilig lide Afgang ved deres sædvanlige Opstemning, maatte nyde $\frac{1}{3}$ -deels Afslag af deres Hartkorns Tært.

Hvad her paa er resolveret, vides ikke, men i Commissionens Archiv maae vel findes kongelig Rescript derom.

Heraf sees: 1) at Leersøen virkelig har været til, og hvorvidt den har strækket sig i Længde og Bredde; 2) at det er bleven holdt nødvendig at den paany blev opstemmet, men er ikke skeet, formodentlig fordi det vilde blive de Paagrændsende til mærkelig Skade paa deres Engbund. Men om det nu skulde skee, vilde det blive Emdrup og Utterslevs Byemænds Sag at bevise, om Leersøens Grund er ved Landmaalingen kommen under deres Engbunds Burdering til Hartkorn, eller ikke; thi derudi beroer hele Sagen.

R. N y e r u p.

Borger = Vennen.

Stte og tredivte Aargang.

№ 42.

Løverdagen den 21 October 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgade Nr. 334.

Anneldelse.

Til Efterretning for Selskabets
Medlemmer, som i indelværende
Aar maatte ville ansøge om
Paan og Understøttelse.

Efter Lovens 2 det Capitel 20 §. paaligger
det enhver Classifikations Repræsentanter,
at undersøge Ansøgningerne fra de Med-
lemmer, der henhøre under deres Classifi-
kation, og om samme at afgive deres Be-
tænkning, til Oplysning for samtlige Re-
præsentanter ved de, i General-Forsamlin-
gen, paa Ansøgingerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende, efter Lovens 19 §, gøtgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have u-opdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hjælp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmeldte, om hun sidder i sin afdøde Mandes Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmeldte Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilke maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees gjældende.

Sovrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindre om, at opgive Eieren af Stædet de beboe, at tillægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Torsdag undtagen, forinden Mandagen den 13de November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Eindstorff. Friedenreich. Christensen.

Sindiahed og Belvillie.

En forstandig huffer det forbigangne, bestikker det nærværende og forudsæer det tilkommende. Sagtmodighed stiller Drede.

Under Keiserinde Maria Theresia opstod, i Böhmen, en saa stor Hungærnød, at Folket derover bragtes til Fortvilelse. Fra alle Kanter strømmede nu Dette Skareviis til Prag for, hos den, der værende, høieste Regjerings-Person at søge Hjælp, og, hvis denne ikke forundtes det, da ved Opstandsfærd at tilveiebringe sig en Saadan.

Stadens Guvernør indberettede ihast dette til Regjeringen i Wien, med Tilføining: "Jeg forudsæer, hvorlunde Nøden vil bringe Folket til Voldsomheds Skridt, og det mangler mig paa Midler til, med Kraft at undertrykke disse."

Keiserinden sendte strax General Grev Dalton til Prag for, at paatage sig Kommandoen over Garnisonen dersteds, og adskillige Regimenter fik tillige Befaling, i Tilmarsch at begive sig dithen.

Da denne Forstærkning var indtruffen, lod General Dalton alle Kanoner paa Boiden stilles mod Staden, og ved disse stode Kanonerere med brændende Lunter. Nu gik han selv, ganske alene, ind i Staden og, traad, med blottet Hoved, frem for den forsamlede Hob af raae Mennesker, hvis Blik, Gebærder og Ord forraadede Fortvivlelsens fulde Raaseri.

"Børn!" sagde han med høitlydende Stemme, der alligevel ikke forraadede enten Brede, eller fremkunstlet Rolighed, "det er ikke den rette Veie, I betræde. At søge Hjælp paa en saa stormende og ulovlig Maade, leder kun til at gjøre Eders Tilstand end meer elendig, ja tvinger Regieringen til at bruge Magt mod Eder: jeg beder derfor indstændigen, I ikke ville gjøre mig det nødvendigt, at lade Eder ved mine Soldater, Eders Landmænd og Brødre, drives

fra hverandre. Uden Blods Udgydelse kan Saadant ikke skee: overlægger derfor dette og sætter Liid til Ederes Keiserinde, der er en Moder for Eder alle, og som vil, saavidt det staaer til Hende, moderligen sørge for Eder!”

Hobens Knurren forvandlede sig til Dødsstillehed, og Folkestimlen havde hørt ham med megen Opmærksomhed. Opstod hist, eller her, en Bevægelse, blev denne strax af selve Mængden dæmpet. En saadan Rolighed var for Dalton uventet. Efterat han nu havde endt sin Tiltale, traad Een af Hoben frem, gik ham dristigen ind under Dinene og talde med Fastheds-Tone saalunde. ”Hr. General! Ikke frygte vi Deres Soldater og Kanoner. Det, De anseer som en Forøgelse af vor Elendighed, vilde kanstke for os være en Begjærning. Den hurtige Død, ved en Kanonkugle, er tusindgange bedre, end den langsomme Hungerdød, som forestaaer os alle.”

Denne Tiltale rystede Generalens Indre-væsen; Taarer fyldte hans Dien, og han talde

da med Blidhedsstemme følgende. "Ederes Tilstand har dybt saaret mit Hjærte; men Pligt byder mig, at sørge for Statens Ro og Sikkerhed. Medrette vilde jeg paadrage mig en haard Straf, hvis jeg viisde utidig Eftergivenhed. Endnu engang beper jeg derfor Eder ret hjærteligen, at I, for min Skyld, gaae, Hver til Sit; derimod giver jeg Eder mit Vresord paa, at Jeg vil skildre Ederes Glendighed for Keiserinden, af hvis Raade og medlidendhedsfulde Hjærte I sikkert kunne vente Eder al mulig Hjælp."

Nu afskilde Folketoben sig under det lydende Raab: "leve Dalton!"

Strax skikede nu Generalen til Wien sin Beretning, i hvilken han beskrev saavel Trængslerne hos Bøhmens Indbyggere, der truedes med at blive til Priis for Hungerdøden, som ogsaa paa hvilken Raade han hidtil havde afholdt dem fra, at lade Sagen gaae til Yderligheder.

Da Maria Theresia havde læst denne Beretning, udbrød hun: "Gode Gud! hvad har ikke mit Folk maattet lide, udenat jeg derom oidsse det Uermindste!"

Ved en egenhændig Skrivelse tilkiendegav hun Generalen sin Tilfredshed med hans Førelse, og takkede ham saavel for hans dierve Uforstrækkelighed, som for hans menneskekærlige Naadehold. Hundrede Vogne med Korn bleve strax sendte til Prag, og derved den meest trykkelige Mangel afbiulpen.

Keiserinden yttrede sidenester, i Anledning af denne Tildragelse, Følgende.

“General Dalton har, ved dette sit Førelse, gjort mig langt større Tjeneste, end, om han havde vundet Seier i ti Feldtslag. Ham skulder jeg Tak for, at jeg ikke handlede, som Tyran, mod uheldige Undersaatter, hvilke Hungeren havde drevet til det Yderste; thi han alene skildrede mig overensstemmende med Sandheden, deres Glendighed, hvilken Andre pligtstridigen fortiede mig, idet de forestillede mig Folkets Dybsind, som Folge af strafværdigt Gang til Dvsætsighed.”

Borger - Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Ne 43.

Løverbagen den 28 October 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

U n m e l d e l s e.

Til Efterretning for Selskabets
Medlemmer, som i indeværende
Aar maatte ville ansøge om
Laan og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Capitel 20 §. paaligger
det enhver Classifikations Repræsentantere,
at undersøge Ansøgningerne fra de Med-
lemmer, der henhøre under deres Classifi-
kation, og om samme at afgive deres Be-
tænkning, til Dplysning for samtlige Re-
præsentantere, ved de, i General-Forsamlin-
gen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende, efter Lovens 19 §, godgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have u-opdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmelde, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgørende og rigtige Dplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmelde Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet des angaaende indleverte Attester ikke ansees gjældende.

Tovrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at opgive Eren af Stædet de beboe, at bilægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Onsdag undtagen, forinden Mandagen den 13de November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det foreenebe Understøttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

E. Koble.

Gjengjeldelsen.

En virkelig Tilbragelse

Svo Uret gjør, det snart forglemmer.

Svo Uret lider, længe giemmer.

Over-Rabbineren Naphtali, i Frankfurt am Main, fattede den Beslutning — der ogsaa nu omtide ikke sieldent udføres af Adskillige iblandt den mosaiske Troes Bekiendere — istilhed og fiernt fra Mennekelivets larmende Optrin, at tilbringe i hiin, fra sin Diddid, ærværdige Stad, Jerusalem, de sidste Dage af sit Liv, der, trods dets Mangler og Møisommelligheder, var herunderet ikke uden behagelige Nydelser og mangehaande Glæder. Naphtali tiltraad ufortøvet Reisen, og naaede, udenat nogetsomhelst Uheld tilfødte ham, det smukke, midt i en Sø lig-

gende, Mantua; men ikke anede han, at indenfor denne Byes Mure forestod ham en Prøvelse, der kunde have rystet en endnu stærkere Mand, end hans.

Naphtali havde i sin Reiseplan bestemt Mantua til Hvilepunkt, og altsaa foretog han sig derfra adskillige Udfarter til nærmeste Omegn, hvilket gav ham den bedste Veilighed til, at skaffe sig mangt et behageligt Bekjendtskab.

Paa tiende Dag efter Naphtalis Ankomst dertil blev han indbudet af En, iblandt de anseeligste Kiøbmænd, til et Middagsmaaltid. Da han ikke var Hader af tilladelige Livsnydelser, imodtog han denne venstabelige Indbydning. Et velbesat Bord, hvorved Forstændighed og en lige saa passende, som levende, Mands-Underholdning fremmede Gæsternes Munterhed, og forhøiede Retternes Behagelighed, skadeløsholdt i fuldeste Maade Pilgrimen for den Tid, han derpaa havde anvendt.

Efter Maaltidet bad Værten, der venstabeligen sørgede for alle sine Gæsters tilbørlige Morelse, Naphtali at tage hans Huus's Kunststykke i Diesyn. Gæsten forløb da, i den munt-

treste Sindsstemning, Spisesalen for at ile til nye
 Smagsnydelser, imedens de Dvorige af Bordsæl-
 skabet bleve tilbage i det glade Laug. Ved sin ven-
 lige Værts Side giennemvandrede han nu adskil-
 lige pragtfulde Værelser, hvor Mesterstykker af
 den dannende Kunst i høi Grad forlystede
 Besfuerens Dien og Aand. — Dog — hv-
 er i Stand til at skildre Gæstens Overraskelse
 hvilken Pensel formaaer, med Troskab og Sand-
 hed, at male hans Forfærdelse! idet han plud-
 seligen bliver af sin Ledfager ført, fra hin
 Pragtfulde, ind i et sort, og ved det matte
 Lampekin oplyste, Værelse, fra hvis Midte er
 aabenstaaende Liigkiste rædsomt haansmilede ad
 ham, og ved Siden af hvilken to Ræmpe-
 skikkelser, med funkende Sværd i Hænderne
 syntes utaalmodigen at have ventet paa han-
 Komme. Næppe formaaede hans forvirrte
 tvilsfulde Blik, med Klarhed, at overskue Ste-
 dets Skrækkeligheder. Foran Liigkisten la-
 paa et, med sort Klæde overtrukket, Bord en
 hvid Liigdragt. Gierne vilde den Rejsend
 have, med bevingete Skridt, undløbet, hv-
 ikke enhver Udvei og enhver Veilighed til Flug
 var bleven ham umulig, da hans Ledfage

havde, strax efter deres Indtræden, lukket Døren
ilaas.

”Viid, Fremmede! tog nu Bærten til-
orde med skrækkende Alvorsmine, at denne
Eiigliste skal om faa Minuter giemme dit Le-
geme. Bered dig paa, at modtage Dødslaget,
og bær din Skæbne med Taalmod!”

Nu først gav Dødsangsten Over-Rabbine-
ren Mæle og Befindelse tilbage; men hver-
ken den Ungstetes Bønner, eller hans indstæn-
dige Forestillinger formaaede at rokke Bær-
tens frygtelige Alvor.

”Velan da, sagde nu Naphtali, efter megen
frugtlos Bestræbning for, at bortvende Død-
hugget fra sit Hoved, velan da, Umenneske,
berøv mig Livet! men saamegen Barmhjærtighed
venter Jeg dog af Dig, at Du forunder mig
en kort Tidsfrist, forat jeg ikke skal uforbered
det forlade denne Verden.”

”Femten Minuters Tid skienker jeg Dig
endnu,” svarede Kjøbmanden. — Naphtali for-
beredede sig derpaa, med inderlige Bønner,
til Døden. Efter den bestemte Tids Forløb
blev et Bind anbragt for hans Dien, og alle-
rede forekom det ham, idet han under den **skrak**

keligste Dødsangest havde lagt sit Hoved ned paa Blodblokken, somom han hørde Sværdets frygtelige Susen; allerede løb, fra hans bærende Læber, det sidste Angstraab, da Bindet pludseligen blev taget ham fra Dinene, og kraftige Styrkningsmidler kaldte den Dødblege tilbage til Livet.

(Sluttes i næste Nummer.)

Strøtanke.

At give Godt for Godt, er Retfærdighed.

At give Godt for Dndt, er Kiærlighed.

At give Dndt for Dndt, er Hevn-gierrighed.

At give Dndt for Godt, er Skalkhed.

Mennesket fordrer Retfærdighed i fuld Gallop, men udøver den imod Andre i Sneglegang.

Borger = Bennen,

Stte og tredivte Aargang.

Nr 44.

Løverbagen den 4 November 1826.

~~~~~

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

A n m e l d e l s e.

Til Efterretning for Selskabets
Medlemmer, som i indøværende
Aar maatte ville ansøge om
Paa og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Capitel 20 §. paaligger
det enhver Classifikations Repræsentantere,
at undersøge Ansøgningerne fra de Med-
lemmer, der henhøre under deres Classifi-
kation, og om samme at afgive deres Be-
tænkning, til Dplykning for samtlige Re-
præsentantere, ved de, i General-Forsamlin-
gen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende, efter Lovens 19 §, godgjøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmeldte, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, gjøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmeldte Svagheder, derom skal lade

medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet des angaaende indleverte Attester ikke ansees gjældende.

Tovrigt skulde Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at opgive Eieren af Stædet de beboe, at blilægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets Bogholder Koble, boende i Frederiksberggade No. 26 paa anden Sahl, alle Formiddage, indtil Kloffen 10, Tirsdag og Onsdag undtagen, forinden Mandagen den 13de November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Eindstorff. Friedenreich. Christensen.

C. Koble.

f Siengiældelsen.

(Slutning.)

Man førde derpaa Naphtali, maaløs og uden Fatning, ind i et andet Værelse, og der tiltalede den, endnu stedse alvorlige, dog langt mildere Bært ham, der lidt efter Lidt var kommen til sig selv igjen, med følgende Ord.

”Følg det, Du Naphtali! nyligen har oplevet, kan jeg ikke fortænke Dig, hvis Du anseer mig enten for en Affindig, eller for et nedrigt Affkum. Alligevel er jeg Ingen af Delene. Hør mig nu! Du erindrer Dig vel en fattig Yngling, der for femten Aar siden tiende Dig i Frankfurt. Du veed, at denne Yngling blev, i hine Dage, engang mistænkt for at have bortstaalet sex Sølvkeer, og, at Du, trods hans Forsikkring om sin, desværre! alfor silde opdagede, Uskyldighed lod denne Ulykkelige for, at tvinge ham til Bekiendelse af hans formentlige Brøde, prygles næsten til-

døde. See Naphthali! denne stakkels Diener, der dengang var nær ved at opgive Anden under hine gruelige Slag; denne Yngling, paa hvis Dødsangst Du engang skuede med Eigegyldighed, og hvem endnu, den Dag idag, dette lemlæstete Dre minder om din fordums Grusomhed, staaer nu her for dine Dien. Forsynet har siden oprettet mig den lidte Uret. Jeg reisde til Amsterdam; en Menneſſeven forbarmede sig der over mig, og, efterat jeg, paa hans Bekostning, havde nydt en Underviisning, der gjorde mig tilbørligen dannet, erhvervede jeg mig siden, ved mit gode Forhold, inden kort Tid hans fulde Tiltro. Jeg ledsagede ham paa hans Reiser til Italien, blev inden faa Aar hans Handelsfælle, og lever nu i det lykkeligste Ægteskab med hans Enke, hvem han, paa sin Dødseng, anbefalede til min Omhu. Dette er ikorthed mit Livs Historie. — Sforqaars fik jeg Underretning om din Ankomst hertil; jeg erfarede, Du var i Begreb med at ville reise til Jerusalem. Kunde jeg da tillade, Du, uden at have affonet din Synd, og med en brødebetyngt Samvittighed, skulde komme til dette ærværdige Sted? Nu

er Sagen imellem os afgjort; Du er nu, efter denne mig givne Fyldestigelse, ikke alene meer skicket, men kan endogsaa værdigere vandre til hiint hellige Sted; ja Du vil isremliden kunne, uden Anger, forlade denne Verden. Lev vel! Jeg ønsker Dig en lykkelig Reise."

Efter at have talet saaledes, forsaiede Klobmanden sig bort fra sin forsørdere Gæst. Naphtali forlod, under dybt Alovrsille, sin forrige Eie-ners Hus; den vakte Samvittighed sagde ham, at han naakson havde fortient denne Tugtelse for den Haardhed, hvormed han fordum behandlede et aldeles uskyldigt Mennecke.

Hopsa=Baltzen af Evang,

eller.

Uve er god, naar den kommer itide.

Med Ondt skal man Ondt fordrive.

Marquis K. havde, paa et Hofbal, adskillige- gange, men forgieves, opbudt Fruken v. D*** til Dans. Hvergang undskyldte den unge Da-

me sig med Træthed, men dansede alligevel Danses-Rækken igiennem med en anden Balherre. Marquis'en tænkte paa, at høvne sig formedelst denne fornærmende Adfærd, og dette lykkedes ham, ved nogle Benneres Hjælp, paa følgende Maade. — Da Frøkenen kørde hjem fra Ballet, fulgte han, tilligemed nogle Fortrolige, efter Bognen. I det nu denne var undervejs kommen ind paa en Bro, raabte de unge Herrer: hold, Ruds! det ene Baghjul er nært ved at knække istykker. Ruds! holdt og sprang, tilligemed Dieneren, ned fra Bognen. Strax bleve disse to Personer omringete af Marquis'ens Benner, hvilke søgte at lysfætte dem, saaat de ikke kunde nærme sig Hersekabet. Marquis'en aabnede nu Karetøren, bød Frøkenen at stige ud, da hun vilde udsættes for stor Fare, hvis Bognen, hvilket syntes næsten uundgaaeligt, skulde vælte. Den beængstete Frøken lod sig ikke længe derom bedes. Næppe havde hun nu faaet Foden paa Broen, førend den høflige Kavaleer tiltalede hende med følgende Ord: "De har jo vel nu, min naadige Frøken! faaet lidt Hvile, og, da her paa Broen vistnok ikke findes nogen Herre, De kan give

Fortrinnet, haaber jeg, De viser mig den Gæde, at danse en Waltz med mig." Den forskrækkete Frøken teede sig som en Rasende, græd og satte sig, paa enhver mulig Maade, til Modværge, men uden Nytte. En af Marquis'ens Ledfagere blæste en Hopsavaltz. — Frøkenen, der paa Ballet havde viist sig saa unaadig, maatte nu være saa naadig, paa en alfar Wei at danse med Marquis'en. Demue, efter at have giort, med den Skønne, nogle Ture rundt paa Broen, kyssede ærbødigen den Grusommes Haand, løstede hende igien op i Bogen og raabde til Rudsten: "Kjør nu kun! Hjulet er istandsat."

Fin Skiemt.

Om en indbildsk Nar sagde engang, meget træffende, en vittig Kjøbmand: med denne Person kunde jeg gjøre mig en god Handelsfordeel, hvis jeg nemlig kjøbde ham for det, han virkeligen er værd, og derpaa saalgde ham for det, han indbilder sig at være værd.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Mr 45.

Løverbagen den 11 November 1826.

—————

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

A n m e l d e l s e.

I Anledning af Cancellieraad Købkes Død, har Administrationen constitueret Selskabets Kasserer Lund til Bogholder indtil videre.

*

*

*

til Efterretning for Selskabets Medlemmer, som i indeværende Aar maatte ville ansøge om Paaa og Understøttelse.

Efter Lovens 2det Capitel 20 §. paaligger det enhver Classifikations Repræsentantere, at undersøge Ansøgningerne fra de Mede

lemmer, der henhøre under deres Classification, og om samme at afgive deres Bestænkning, til Oplysning for samtlige Repræsentanterne, ved de, i General-Forsamlingen, paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maae derfor enhver Ansøgende, efter Lovens 19 §, gotgiøre sin Værdighed og Trang, og de, som søge Understøttelse, maae derhos anføre deres Alder, saa og om de have u-opdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at de nyde nogen Hielp af offentlige Indretninger, opgive hvori samme bestaaer; og naar den Ansøgende er Enke, maae hun tillige anmelden, om hun sidder i sin afdøde Mandes Næringsvei, har nogen anden eller aldeles ingen.

De som efterlade dette eller herom, samt om deres Alder, giøre urigtige Angivelser, skal enten aldeles tilsidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod dem, hvis Ansøg-

ninger indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom ogsaa de Ansøgende, der anmeldte Svagheder, derom skal lade medfølge Attest fra en Læge, hvilken maae være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees gjeldende.

Sovrigt skal Administrationen have samtlige Ansøgende erindrede om, at opgive Cieren af Stædet de beboe, at bislægge Ansøgningerne med deres Lovbog, og indlevere samme til Selskabets constit. Bogholder Lund, boende paa Halmtorvet No. 69 paa første Sahl, alle Formiddage, indtil Klokken 10, Tirsdag og Loverdag undtagen, forinden Mandagen den 13de November, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Gheskensen.

Koldsind, et Middel til Sundhedens Bedligereholdelse.

Drede er en kort Galsskab. Tam Sindet!

Iblandt adskillige af Englændernes sælsomme Beddemaal er følgende, som i Cork fandt Sted imellem to Personer, en Kjøbmand og en Mægler, særdeles mærkværdigt, fordi det gav Anledning til at vise Prøve paa en sielden Selvbeherkselse.

Mægleren paastod, at en tresindstyveaarig Filologies Professor, der for kort Tid siden var kommen til ovennævnte Sted, og havde der taget Bolig, besad Eiegenlydighed og Koldsind i en saadan Grad, at Ingen var, paa nogenfømhelst Maade, i Stand til at opirre, eller sætte i Harnisk denne, ellers endnu faare livsulde og raske, Mand. ; Mægleren vidste

nemlig, at Professorens hørde til den Art Mennesker, som, kun levende for sin Sundhed, gierne bringe denne ethvert Offer, og at han, da ham af Lægen var anbefalet, som første diætiske Regel, fornemmeligen at vogte sig for enhverformhelst Uergrelse og Fortræd, havde allerede i lang Tid strængeligen, under Tilfidsfattelse af alle Smaalighedsstykke i Livet, vedligeholdt sit Tævnssind. Kjøbmanden derimod, hvem det syntes utænkkeligt, at et Menneske, i hvis Arer omrullede endog kun en eneste Untse Blod, ikke skulde kunne opirres, naar Nogen vilde gjøre sig Glid derfor, indgik uden Betænkning Beddemaalet, og valgde til Kampplads det Kaffehuus, Professorens var vant til at besøge. Endnu samme Aften mødte de Beddende paa fastsatte Sted og bestemte Tidspunkt. Filologen sad, ifølge sin Vane, i en Krog af Værelset, ja ligesom begravet bag de nyeste Dagblade, med et Glas Puns foran sig og en Pyssestærm for Dinene. De to Indkomne satte sig nu, under en vis, ikke sammelig, Raskheds-Fremfærd, ved Sides af den lærde, i sin Væsnings fordybete, Herre, der aldeles ikke lod sig styre ved de tilkomne Gæster.

Efter nogle Diebliffs Forløb begyndte Riobmanden at tale, og fandt da følgende Samtale Sted.

Riobmanden. Hvad Nyt fra Spanien? min Herre!

Professoren. (uden at see op) Jeg læser nu just Beretningen fra Odessa.

Riobm. Naa! Hvorledes staaer det sig da med Grækerne? Nu!

Prof. (rækker ham høfligen Avtsen) Vil De ikke læse for selv at underrette Dem, min Herre! Kanskee, formaaar jeg ikke at fortælle noksom omstændeligen.

Riobm. De er forbandet maglig, Herre!

Prof. (der stedse læser) Dem Forladelse, kun forekommende; thi Saadant byder jo Høfligheden.

Riobm. Skal dette kanskee være et Sidebug, eller et Takforsibst?

Prof. Jeg er allerede langt over de Aar, da man føler Driyt til, at gjøre Sidebug og give Takforsibst; mine Studentskoc har jeg forlængst traadt.

Riobm. Taja, men saa kunde man, for medelst saadanne lydelige Uttringer, letteligen

staae Fare for, at trædes paa Professor. Sko-
ene.

Prof. Vidste De, min Herre! hvor-
meget jeg plages af Vigtorne, vilde De vist
ikke tænke paa et saadant Forsøg.

Risbm. Na, hvad ænser jeg Deres
Vigtorne! Deres hele Person, fra Top til Taa,
er en Torn i mine Dien!

Prof. (reisende sig) Da er jeg strax vil-
lig til, at unddrage mig Deres Ansyn.

Risbm. Ikke afstedet, inden De har
erklæret mig, hvad De egentligen vil sige
med de Ord: Det fordrer jo Høflighed en.

Prof. Hvis jeg tillod mig, at forklare
for en velopdragen Herre, hvad Høflighed
byder, vilde jeg allermeest støde an med
Høflighed.

Risbm. Herre! De dynger Grovhed
paa Grovhed.

Prof. (henlæggende en Tidning) Med
Deres Tilladelse. Jeg har endnu ikke læst
Morning = Chronicle*).

---

*) Et af de meest bekiendte Tidblade i England.

Riøbm. (slaaer ham Bladet ud af Haanden) For Satan, Herre! Vil De da ikke gjøre mig Regnskab for Deres Tale?!

Prof. (opsamlende Stykkerne af det sonderlagne Papiir) De har, min Herre! slaaet dette Blad istykker. Dog, saasom jeg nok holdt det lidt vel fast med Fingrene, bør De ikke alene lide Skaden. Her ere mine sex Pence; De betaler kun Halvdelen til Skadens Dp-rettelse.

Riøbm. (river Professorens Parykken af Hovedet og kaster den paa Gulvet) Menneſke! De stræber forgieves at undvige mig; jeg vil dog see, om dette Hovedfuttural er ligesaa kiort, som Tidningen der.

Prof. (idet han tager Parykken op fra Gulvet) Dette skulde De ikke have budet mig for 40 Aar siden; thi — —

Riøbm. Dem? Hvorfor ikke?

Prof. Dengang bar jeg, med Deres Tilladelse, ei endnu Paryk.

(Sluttes i næste Numer.)

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 46.

Løverdagen den 18 November 1826.

~~~~~

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøttersgaden Nr. 334.

U n m e l d e l s e.

Ved Cancellieraad Røbkes Død, er
Bogholder-Embedet ved det forenede
Understøttelses-Selskab bleven ledig. De
Medlemmer, som maatte attraae samme,
ville derom, forinden denne Maanedes
Udgang, indlevere deres skriftlige Begjæ-
ring til Selskabets første Administrator
Lindstorff, boende i Gøttersgaden
No. 332.

De i Generalsforsamlingen den 12 Juni
afgaaede og valgte Repræsentantere ere:

I første Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Kammerherre Greve af Moltke, Herre til Brengentved.	Ingen valgt, da foruden de 2de nuværende Repræsentanter, alle andre af denne Klassifikation havde frabedt sig Valg.

I anden Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Overkrigs-Commissair Sarboe.	Hr. Statsraad og Borgermester Bentley.
— Kasserer Schiellerup, som er død.	Lands-Over-Rets- samt Hof- og Stads Rets Procurator Hansen.

I tredje Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Capitain de Thura.	Hr. Commandeur Johansen, Ridder af Dannebrog.
— Capitain Grope.	Forvalter Snorr.

I fjerde Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Major Sommer.	Hr. Capitain Sibiger, Ridder af Dannebrog.
— Capitain Linde, Ridder af Dannebrog.	— Capitain Soss.

3 femte Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Provst Holm, Ridder af Dannebrog.	Hr. Pastor Michelsen.
— Stifsprovst Clausen, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd.	— Pastor Glahn.

3 siette Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Professor og Rector Nissen, Ridder af Dannebrog.	Hr. Professor Horneman, Ridder af Dannebrog.
— Assessor Blau.	— Cancellieraad og Apotheker Groth.

3 syvende Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Grosserer E. Busch, Ridder af Dannebrog.	Hr. Agent Holmblad, Dannebrogsmænd.
— Mynster skriver Buch.	— Sufferaffinadeur Sedemann.

3 ottende Klassifikation.

Afgik:	Blev valgt:
Hr. Urtekammer Grave.	Hr. Urtekammer Vegholm.
— Klædekammer O. Lund.	— Capitain og Klædekammer Launy.
— Vinhandler Ledertough.	— Urtekammer Plum.
— Urtekammer Casse.	— Agent og Urtekammer Riis.

T i e n d e K l a s s i f i k a t i o n .

Udgik:	Blev valgt:
Hr. Ruffmester Rühl, Ridder af Dannebrog.	Hr. Juveler Christensen.
— Major og Kobberfabriquant Conradt.	— Bogtrykker Thiele.
— Capitain og Temmermester West.	— Capitain og Blytæller Weinreich.
	— Bager Weck.

T i e n d e K l a s s i f i k a t i o n .

Udgik:	Blev valgt:
Hr. Bogtrykker ~~Wendiren~~	Hr. Mægler Wessely, Ridder af Dannebrog.
— Sadelmager Simonsen	— Klædekammer M. J. Cohen.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Lindstorff, Friedenreich, Christensen.

Lund,
constitueret.

Koldfind, et Middel til Sundhedens Bedligholdelse.

(Slutning.)

Risbmanden. Hvad? De understaaer Dem ovenkøbet at være vittig —? Bed De vel ogsaa, hvad dertil hører?

Professoren. En finere Smag, for at kunne afvise en flau Vittighed.

Risb. Utter en Grovhed! De troer kanske endogsaa, man ikke kunde være vittig, hvis det ansaaes for Umagen værdt, at give sig i Kast med Dem?

Prof. Jeg troer aldeles ikke Noget, hvad den Ting angaaer. Alligevel er jeg af den uforegribende Mening, at, isald De skulde føle Dem tilbøielig til, endydermeer at være vittig paa min Bekostning, det da maatte behage Dem at gjøre dette lidt snart; thi, hvis De agter saaledes at fortsætte i Sinds-Dysfarenhed, da rammer vistnok Krampestaget Dem, inden en Time er forløben.

Risbm. Gid det ramme Dem, Grobian!

Prof. Mig rammer ei Noget, endikke
Deres Geobian, min Herre!

Risum. Fordi De, Menneske! er
et — Kæ.

Prof. (høfligen) Sandeligen, De er —
en Emigter

For da ikke omsider virkelig at komme
i Harnisk over en, saa ualmindelig, Koldblo-
dighed, ilede den nu fuldeligen overbeviste Ris-
mand ud af Bærelset, betalte den tabte Bed-
demaal Sum, og gav, næste Dag, den agt-
værdige Særling en aldeles tilfredsstillende
Hres. Erklæring.

De fire Hoveddyder: Retfærdighed,
Standhaftighed, Klogskab og
Maadeholdenhed.

(En Samtale af G. v. la Roche.)

Dydetræet lærer delligt Frukt.

(Retfærdighed, som begynder Samtalen.)
Jels, skulde jeg troe, Nogen af Eder vover
at agte sig Pige med mig. Sitet er nemlig

saar Kiont, som Retfærdigheden. Sandhed er stedse dens Tedsagerinde; den dommer uden forudfattet Mening; den stiller Alt paa den Plads, som tilkommer dette; den veed at give sin Fiende Ret og sin Ven Uret; ja den dommer endog sig selv, og agter ei noget somhelst Andet, end det, som fortjener Agtelse.

Standhaftighed. Dette er altsammen rigtigt; men Du behøver dog mig til din Hjælper; thi Du vilde trættes, hvis jeg ikke understøttede Dig.

Retf. Hvorfor vilde jeg trættes?

Standh. Fordi dit Hærv er stundom sørgeligt, ja Du ofte mishager Menneskerne, da man meer frygter, end elsker Dig, og der udfordres Meget til, at kunne ret forliges med Dig.

Klogskab. Sandhed! jeg maa lede Tere Skridt og hindre, at I ikke overile Jer, og at I bruge den rette Tid; thi uden mig ville I begge gaae tilgrunde.

Retf. Man skulde altsaa ei altid være retfærdig!!

Klogf. Jo; kun ikke stedse sidde paa Dommerstødet, og dog vide, altid at stille enhver Sag paa dens rette Plads.

Standh. Der er sandt, Du kan i Meget tiene Retfærdigheden, alligevel ere mine Tjenester den nødvendigere; thi Du er langt bedre skicket til at holde den tilbage, end bringe den til at handle. Jeg maa hjælpe Jer Begge.

Retf. Hvad? jeg skulde behøve Dig for at see, naar min Fiende har Ret, og min Ven Uret?!

Standh. Dette skønner Du vistnok ved Dig selv; men der hører Styrke til, at overvinde Frygten for at volde sin Ven Kummer.

Retf. Det er mig Nok, at finde en Sag rigtig, for at blive fast ved denne.

Standh. Ja, naar jeg er hos Dig; men Du vil ikke erkiende mig, som din Hjælper, og Du tilskriver din Ret alt det, Standhaftigheden udfører.

Maadeholdenhed. Jeg undrer mig over Eder Alle, med Hensyn til mig. Det synes nemlig, somom I troe, I slet ikke behøve mig, ja at jeg vel endog er unyttig. Kommer det kanskee deraf, at jeg ikke praler med mit Værd, og ikke er paatrængende?

(Sluttes i næste Numer.)

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

№ 47.

Løverdagen den 25 November 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gøthersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

Med Cancellieraad K ø b l e s Død, er
Bogholder: Embedet ved det foreenede
Understøttelses Selskab bleven ledig. De
Medlemmer, som maatte attraae samme,
ville derom, forinden denne Maanedes Ud-
gang, indlevere deres skriftlige Begjering
til Selskabets første Administrator **L i n d s-
t o r f f**, boende i Gøthersgaden No. 332.
Administrationen for det foreenede Under-
støttelses Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

Lund,
constitueret.

De fire Hoveddyder: Retfærdighed,
Standhaftighed, Klogskab og
Maadeholdendhed.

(En Samtale af C. v. la Roche.)

(Slutning.)

Klogskab. Vil Du da ogsaa paastaae, at
være Noget af os fornøden?

Maadeholdendhed. Ja, det vil jeg
og ovenikjøbet sige til, at I ingeninde kunne
uden mig være Menneskehed til sandt Gavn.

Standhaftighed. Hvad Godt vil Du
vel udrette med din Kulde?

Maadeh. Jeg vil hindre Eder fra at
drive Alt til det Yderste.

Retfærdighed. Hvilken Tjeneste troer
Du vel, at kunne yde mig?

Maadeh. Jeg formilder Strængheden,
og det Ubehagelige ved dine Retfærds-Hand-
linger.

Klogf. Da troer jeg ikke, at skylde
Dig Noget.

Maadeh. Uajo, saare Meget; thi jeg modsætter mig dine Tvil, og formindsker din Frygtsomhed, da Du overdriver begge Dele.

Standh. Naar man hører Dig tale, Kulde man troe, Du overgif os alle.

Maadeh. Vist er det, at I uden mig gaae forvidt. Jeg er den, som søer Alt paa den Middelvei, der saa vanskeligen findes.

Klogf. Stebse ansaa jeg Dig blot som det Modsatte af Doversylde

Maadeh. Dette kom deraf, at Du ikke kiendte mig. Rigtignok forkyrrer jeg ethvertsomhelst Pragtens og Doversyldens Sæde — lider ingensteds nogensomhelst Umaadelighed. Dog, ikke alene modsætter jeg mig ethvert Unde; men jeg bringer ogsaa Orden i det Gode. Uden mig vil Retfærdighed være Menneſterne ufordragelig, Standhaftigheden kun bringe dem til Fortvilelse, og Klogskaben anvende formegen Tid paa Doversien og Dovelæggen, hvorved Diebliffet til, med Held at foretage Hiint, eller Dette, bortgaaer unyttet. I Forening med mig bliver Retfærdighed skaaansom, Standhaftighed ikke haardnakket, og Klogskab giver Raad uden at

svække Joren — gaaer da ikke for hurtigen og ikke for langsomt tilværks; kort sagt: Jeg er det eneste Middel mod al Overdriven.

Retsf. Jeg taber mig i Forundring over alt dette. Ikkedestomindre — en Ting maa Du dog indrømme mig, at Wiisdommen ikke behøver din Medvirkning.

Maadeh. Denne Indvending vil Du selv bedst skionne at besvare Dig; thi Du kan umuligen være uvidende om, at ogsaa Wiisdommen maa være indskrænket.

Klogf. I det Mindste kunne vi dog vel, uden Dig, selv berede os Lykkelighed?

Maadeh. Banskfeligen; thi jeg maa standse den overdrevne og fordittrende Jor; jeg maa lede Alt saaledes, at ei Noget kommer til det Yderste. Lysten til, at give og ikke give, maa jeg holde inden dens rette Skranter; Liden til Bøn, til Bygernes Undertvingelse og til Andagts. Dvelfer maa jeg ordne; for Undersøgninger, Formaninger og religiøse Betragtninger, ja endog for de helligste Tilbøieligheder maa jeg sætte et bestemt Maal.

Retf. Da har Du virkelig Meget at udføre, og letteligen kunde Du derved trættes.

Maadeh. Grundvæsenet af min Karakter hindrer enhver Trættelse; thi jeg udfører Alt med Jævnhind og Rolighed.

Standh. Af alt dette maa man jo slutte, at Du er os meget fornøden, og at Du stikke trænger til Nogen.

Maadeh. Det er sandt, jeg er mig selv nok.

Standh. Altsaa kan man ikke være for maateholdende?

Maadeh. Upaatvileligen; thi jeg vilde ellers ikke være det, jeg er, og allerede mit Navn tilkiendegiver, at jeg taaler hverken Forlibet, eller Formeget.

Klogf. Du gjør mig utilfreds med mit Kald, og jeg misunder Dig dit Dont.

Maadeh. Dette har sin Grund i den alfor store Mening, Du nærer om Dig selv. — Dog — Vere alle saare agtværdige. Er Retfærdighedens Lod ikke skjon? Grundet paa Sandhed, ikke i Stand til at hylde Forbomme, uegennyttig, ubestikkelig, ja en Saadan, der, til Trods for Egenliærligheden, be-

bedømmer sig selv ei mindre strengt, end den bedømmer Andre.

Ketf. Alligevel siger Du, jeg maa være forhadet?

Maadeh. Dertil er Aarsagen, at Du ikke smigrer, og Menneskerne ville jo smigreres.

Standh. Du mig siger Du jo, at jeg uden Dig vilde fordærve Alt.

Maadeh. Ganske rigtigt; men i Selskab med mig frembringer Du Underværker. Du befæler alle Dyder; Du udfører dine Foretagener til Enden og trættes ingensinde.

Klogf. Jeg forstaaer mig da ikke paa Andet, end at nøle?

Maadeh. Jo vist, Du vælger bekvemme Tider, Du har Takkelighed; Du forudsæer Banfælgigheder og Hindringer, hvorfor Du ogsaa byder at gribe til Forholdsregler derimod; Du er os alle uomgængeligen nødvendig, naar Du ved mig kun lader Dig afholde fra en alfor vidt dreven Betænkelse.

Standh. Du vil trøste os; men vi see dog, dit Kald er vigtigere, end Børes.

Maadeh. Ingenlunde. Hvad skulde jeg

vel være uden Eder.?! Alene og forgieves vilde jeg modstræbe Menneskernes, Alt undertrædende, Eidskaber. Den skønneste Deel af min Lod er, at jeg bruges til Bedelsen af de øvrige Dyder.

Standh. Ere vi Dyder, naar Vi trænge til din Bedning paa vor Bei?

Maadeh. Vi behøve Alle hverandres Hjælp. Derfor ville Vi leve, uden Rid, forenede med hverandre, og arbejde mod den almindelige Fordærvelse. Foresætte vi os dette, kunne vi haabe Understytning af det Alwise Bæsen, ved hvilket alene vi formaae at udrette det Gode.

Afsky for Ordet: Give.

Den Gierrige vil hellere have, end give.

Gnieren, Mebonne, nærrede en saadan Modbydelighed for Ordet Give, at denne nær havde kostet ham Livet. Da han nemlig enjag reed ud, blev hans Hest sky og faldede

ham i et Band, nært ved Beien. Nu vilde hans Tjener yde ham Hjælp, og raabde derfor til ham: "Herre! giv De mig Deres Haand!" Denne Tiltale bragde Reboune næsten aldeles ud af sin Fatning. "Give?! Give?! hvad?" sagde han. Tjeneren mærkede sit Misgreb, omsatte sine Ord og svarede: "Skal jeg give Dem min Haand?" "Ja, det er ret!" gienmælede den Sierrige, lod Tjeneren give ham Haanden, og blev saaledes trukken op af Bandet. Havde nu Tjeneren ikke foran, dret Udtrykket, vilde den Sierrige være bleven liggende i Dyndet.

R. N. Thoring.

Trykfejl.

I Bladet No. 46, Torsdagen den 18de November 1826, tredje Side, i 7de Klassifikation valgte Repræsentanterne staaet:

Hr. Agent Holmblad, Dannebrogsmænd, istedet for:
Hr. Tiimsfabrikur Holmblad.

Søndagen den 26 November indkommer
Hr. Rector og Professor Nissens Bidrag.

Borger = Bennen.

Stte og tredivte Aargang.

Nr 48.

Løverbagen den 2 December 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 334.

Regnbuen, et Billede paa Tolerance. *)

(Fragment af J. S. Voss Luise, oversat ogsaa for-
hen heel paa Dansk ved Ribber.)

Nørt saa talede Præsten, den værdige Hyrde
i Grøndal:

Glad jeg er, som Fuglen i Luften, der syn-
ger saa lifligt

her i den grønne Skov. Det er nu den ottende
Marsdag,

siden Gud gav mig mit Barn, min elskede
Datter Luise,

hende, som er saa from, saa kjærlig, forstandig
og dydig.

*) Overbærelse med anderledes Tænkende i Reli-
gionsager.

Af, hvor iler dog Tiden! — Et Ti-Aars Rum,
 hvor udbreder
 det sig, begyndende, før os! hvor kort, naar
 vi stue tilbage!

Næsten det er mig i Sandhed, som var det i
 Gaar, da jeg vandred
 frem og tilbage i Haugen, og pludseligt hørte
 en Stemme,
 bringende glædeligt Budskab: en Datter lille
 er født os.

Meget Godt og Ondt har Himlen os siden
 tilskikket;
 ogsaa det Onde var godt. Hans Godhed ei
 fjender til Grændser.

Husker du, eengang, Moerke! vi efter lang-
 varige Tørre
 fik en velgjørende Regn? Jeg gik med Lovise
 paa Armen
 med dig i Haugen ud, for ved Lustens Kjølning
 at gæges.

Regnbuen straaede stjont. Da hæved sig
 Barnet i Veiret,
 gribende efter den, og forundret med Glæde
 udraabte:

"See dog, Fader! se dog, hvor Blomster
 nedregne fra Himlen!

Strøer vel vor Herre dem ud til os Smaa-
 Børn, at vi dem maae samle?

Ja, gjensvarede rørt den kjærlige Fader sin
Datter,

Ja, Belsignelse udstrøer saaledes vor him-
melske Fader,

han som til Naadens Tegn udspændte den
straalende Bue,

Fredens Forkynder, naar Solens Glands sig
spiller i Draaben.

Hvergang jeg tanker paa ham, saa kjærligt
mit Hjerte sig hæver

med mine Brødre, som boe paa den herlige
Klove, tilhobe,

alige vel af Forstand og Kræfter, men alle
dog Børn af

samme kjærlige Fader, som mægtig opholder
dem alle,

og gjensamler dem alle, naar Vandringstimen
er omme,

naar først Een, saa en Anden, bortgangen til
Hvile i Graven,

efter den gængende Slummer paa roelige Leie
opvaagner.

Vaagnende da han sig føler styrket og mere
forstandig.

Alle glædes vi da, naar Herrens Soel os op-
vækker,

og vi skue det grant, at Gud er al Kjærlig-
heds Fyde.

at, hvo ham frygter, og gjør, hvad Ret er,
ham elsker den gode

Gud iblandt alle Folk, og uden Forskjel be-
lønner

Hver, som gjorde det Gode. Da glædes vi
alle med Moses,

og med Socrates, Paulus, Consutiz og den
ædle Homerus.

Sørgeligt dog, at henede den Ene i daarlig
Indbildning

troer sig at være Gud mere kjær end Brodren,
der stammer

ligesaa from og oprigtig, men anderledes, sin
Lovsang,

fra eenfoldige Barm opsendt til den himmelske
Fader.

Hør eventyrlige Sagn om denne saa daarlige
Hovmod!

Engang der kom fra Rom en Død til
Himmelens Porte,

bankede, raabte: Iuf op! — Da saae den hel-
lige Petrus,

sagte Døren aabnende, ud, og spurgte: Hvo
er Du? —

Jeg er en Catholik, saa svared den Døde;
den rette

Troe jeg har, den Troe, som alene gjør Men-
nesket salig.

Sæt dig paa Bænken der, saa svarede Petrus
og lufte. —

Derpaa der kom fra Geneve en Død til Him-
melens Porte,

bankede, raabte: luf op! — Hvo er du, ham
Dørvogiren spurgte. —

Jeg er en Calvinist; jeg, svared den Døde,
bekjender

Troen den rette, den Troe, som ene gjør Men-
nesket salig.

Sæt dig paa Bænken der! — Da kom der
en Død fra Hannover,

bankede, raabte: luf op! — Hvo er du, ham
spurgte da Petrus. —

En Lutheran, jeg bekjender en Troe, som er
Menneskets Lykke.

Sæt dig paa Bænken der! saa svarede Pe-
trus. — De sadde

der, og beundrende saae, hvor Soele, Maaner
og Stjerner

gik i harmoniske Kredse, og hørte fortryllende
Toner,

Toner af Harper og Sang, indaandende him-
melske Lufstning. —

Da med hverandre udbryde de rørte i Hjertet
og sjunge:

”Alle vi troe paa en Gud.” — Strax aabnedes
Himmelens Porte,

og en uendelig Glæde opfyldte den reneſte
 Ueber.

Petrus nu fremſtod og ſmilende venligt ſaa
 dem tiltaled:

”Har I da, ſvage Daarer! betænkt Jer, ſaa
 kommer og glædes!”

Lord Cochrane.

Om denne mærkværdige Søehelt, paa hvem
 Europas Dine i dette Dieblif med ſpændt Op-
 mærkſomhed ere benvendte, meddeles i en en-
 gelſk Tidende, Globe, nogle Bidrag til hans
 Livs Hiſtorie, der formodes ei at ville være
 uden Inereſſe ogſaa for dette Blads Læſere,
 og derfor paſſeligen her at meddeles.

Alexander Cochrane er fød den 27
 December 1775. Hans Fader var Grev Dun-
 donald, hans Moder en Datter af en ud-
 mærket Sø-Officer, Captain Gilchrist.

Efter at have i sine Forældres Huus erhøbt en omhyggelig Opdragelse, blev han overgivet til sin Farbroders og Fadders Admiral Cochranes videre Dannelse. Efter at have tjent som Midshipman i Amerika og Bugten ved Biscaya, og at være avanceret til Lieutenant, og derefter til Capitain, erholdt han i Aaret 1801, da han paa Høiden af Barcelona havde i den første Træfning, i hvilken han commanderede, angreb, entret og erobret en spansk Brigantine, el Gamo, og i Løbet af samme Aar taget 32 andre Skibe, Rang som Post-Capitain, og heiseb sit Flag paa Krigskibet Pallas paa 32 Kanoner. Med dette Skib angreb han 3 franske Skibe paa 18, 22 og 24 Kanoner, som han tvang til at løbe paa Strand. I Aaret 1806 landede han i Spidsen for sit Mandskab paa den franske Kyst og ødelagde en stor Deel Observations-Poster. Nogle Dage efter angreb Pallas en fransk Fregatte, og tog den.

Efter dette saa lykkelige Krigstog vendte han i dette Aar (1806) tilbage til Plymonth. Han læste der en Bekjendtgjørelse fra Bælgerne i Honiton, der søgte en rig og anseet Candidat til Repræsentant for deres Flække.

Han ilede til Honiton og tilbød sin Tjeneste, men blev ikke valgt. Dette afholdt ham dog ikke fra, ved Parlamentets Opløsning formedelst Pitts Død, atter at indfinde sig i Honiton for at komme paa Valg, hvorved han denne Gang opnaaede sit Ønske. Men det nye Parlament opløstes næsten i samme Dieblig, det var sammenkaldt, og han lod sig derfor nu sætte paa Listen for Westminster, hvilket vakte megen Opsigt i Publikum. Han valgtes tilligemed Sir Francis Burdett. Men han blev næsten paa samme Tid udnævnt til at commandere Fregatten Imperieuse paa 40 Kanoner, under Admiral Collingwood, der da bloqverede Havnen ved Cadix.

(Slutningen følger.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Sitte og tredivte Aargang.

Nr 49.

Lørdagen den 9 December 1826.

Forlagt af Understøttelses. Selskabet.
Trykt hos J. Dalberg,
Gøttersgade Nr. 334.

Anmeldelse.

Mandagen den 11te denne Maaned om
Eftermiddagen Klokken 4½, holdes General-
Forsamling paa Prindsens Palais bag Slot-
tet; til hvilken Tid De Herrer Repre-
senteranter ville behage at møde.

Administrationen for det forenede Under-
støttelses. Selskab.

Eindstorff. Friedenreich. Christensen.

Lund,
constitueret.

Lord Cochrane.

(Slutning.)

Den 1 Juli 1808 angreb han Fæstningen Mongal, en vigtig Plads imellem Barcelona og Girona, og erobrede den; derpaa fratog han de Franske Fortet Rosas.

Ved sin Tilbagekomst til den spanske Kyst erholdt han af Admiral Gambier Befaling, at ødelægge den paa Rochefort Rhed liggende franske Flode; ved hvilket farlige Foretagende han udviste en Tapperhed, en Koldblodighed og en Dristighed uden Lige. Da Fjenden troede sig fuldkomment tryk i bemældte Havn, besluttede Cochrane at angribe ham under en frygtelig Explosion. Han lod 1500 tomme Sæde fylde med Krudt, og paa Disse lægge 300 il 400 med Raketter fyldte Bomber og 2000 til 3000 Granater. Sædene vare fastgjorte

tillsammen med Touge og Tern-Hager, Mellemrummene fyldte med fugtig Jord, for at gjøre det Hele fra først til sidst saa fast som mueligt og at give Explosionen en saa meget større Kraft. Cochrane havde den Forvovenhed, selv med samt en Lieutenant og 4 Mastroser at bestige dette Udelæggelses-Redskab, og, trodsende Kystbatterierne, der havde kunnet beskjede ham med gloende Kugler, med denne Brandt at nærme sig den fjendtlige Linie. Da han havde bragt sin frygtelige Maskine saa nær som mueligt, befalede han sin lille Commando at kaste sig i en Chaluppe, og fulgte den selv tilsidst, efter at have antændt Lunten, som, efter hans Regning, maatte give ham 15 Minutters Tid til at redde sig. Men, da en stærk Vind havde sat paa at blæse, saa brændte Lunten hurtigere af, og der vare neppe forløbne 9 Minutter, førend den skrækkeligste Explosion, som menneskelig Kunst nogensinde har udtænkt, ledsaget af 400 springende Bombers og 3000 Granaters Bragen, paafulgte og udgjød en Metalregn til alle Sider. Cochrane blev lykkeligen ræddet, men havde den Sorg at være Vidne til sin Lieutenants Død;

af de 4 Matroser havde de 2 været i største Livsfare. Saasnart Cochrane igjen havde naaet sit Skib *Imperieuse*, gjorde han strax Angreb, og blev selv alene en heel Time i Havnen, hvor han tog Skibet *Calcutta*. De Kranste mistede desuden 3 Linieskibe; og deres hele Flode blev i høieste Grad ilde tilredet. Strax derefter blev Lord Cochrane udnævnet til Ridder af Bathordenen, og kom tilbage til London, af sine Landsmænd betragtet som Englands anden Nelson.

Men, jo større den Hæder var, han saaledes havde opnaaet, desto dybere var det Fald, den skulde gjøre.

En Ridder af Bathordenen, en engelsk Lord og Søecapitain, og, hvad der mere er end alt dette, en udmærket Helt og duelig Søekriger — at dømmes til Gæbestoffen, og det som en Bedrager, hvilken Ære, hvilken Ydmygelse, hvilken Skjændsel! hvilken Advarsel til Grindring om den vigtige Sandhed: hvo, som staaer, see til, han ikke falder!

I Februar 1814 bragte en Rejsende en falsk Efterretning om Napoleons Død til Do:

ver, for derved at drive Fonds i Reiret. Det bed,
 at Lord Cochrane havde staaet i Forbindelse med
 ham. Børs Committeeen lagde Sag an imod ham
 og 10 Andre for tilfigtet Bedragerie ved Udbre-
 delse af en falsk Efterretning. Sagen kom
 for Kings Benchs Retten, og alle Anklagede
 erklæredes for skyldige. De fremkaldtes
 den 8 Juni for Retten, for at høre deres Dom.
 Lord Cochrane dømtes til at betale i Penges-
 straf 1000 Pd. Sterling, et Aars Fængsel
 i Kingsbench, og med 2 af de Andre at staae
 i Gæbestokken ligesom Børsen. Den 5 Juli
 gjordes i Underhuset en Motion om at ude-
 lukke Lorden af Huset (Underhuset i Parla-
 mentet) ved hvilken Heilighed han selv forsog-
 rede sig i en lang Tale; men Motionen gik
 igiennem med 140 Stemmer imod 44. Den
 16 samme Maaned blev han ikke bestomindre
 eenstemmigen valgt paa ny for Westminster;
 den Deel af hans Straf, hvorved han var dømt
 til Gæbestokken, havde Kongen estergivet ham.
 Efter en Beslutning af Bath. Ordens Ridder-
 nes Forsamling blev han udstødt af Ordenen
 under de derved brugelige værdige Ceremo-
 nier, hvor iblandt denne, at hans Fahne, Vaa-

ben og Ordensinsignier udreves fra deres Plads i Henrich VII's Capell i Westminster = Abbedie, og hans Banner nedkastedes med Fødderne ad Capellet's Trappe, en Beskjæmmelse, som siden Ordenens Oprettelse aldrig skal have fundet Sted.

Lord Cochrane havde en Tid siddet som Fange i Kings = Bench, da han efter ovennævnte Dom deels var dømt til Fængselsstraf paa et Aar, deels i 1000 Pd. Stl. Pengebøder, som han ei kunde betale. I denne sin Fængselstid fandt han engang Leilighed til at undvige; han indfandt sig samme Dag i Underhuset for at aflægge sin Ed som Repræsentant for Westminster. Men Arrestforvareren indfandt sig ikke mindre med nogle Politiebetjente, som med Magt førte Cochrane ud af Underhuset og tilbage i Fængselet, hvor han indspærredes i et fastere Arrestværelse; men hans Sundhed led derved saa øiensynligt, at man igjen gav ham Frihed i det Indre af Fængselet, som han først efter 12 Ugers Forløb skulde forlade. I denne Anledning nød han den Trøst, at hans Committenter aabnede en Subskription til at betale hans Pengestraf,

som meget snart fuldtalliggiordes, uagtet ingen maatte tegne sig for mere end een (engelsk) Skilling. Samme Dag, da han kom ud af Fængselet, mødte han i Underbuset, aflagde sin Ed, og kom endnu just tidligt nok for at kunne stemme mod en Forhøielse i Hertugen af Cumberland's Lønning. Ved et besynderligt Tilfælde vare Stemmerne deelte, saa at hans Stemme afgjorde Forslagets Forkastelse.

Efter saa mange Krænkelser var det ei at undres over, at Cochrane var betænkt paa at udvandre, for at søge Tjeneste i fremmede Lande. Sydamericas Indepedenter behøvede en Admiral; han tog derfor ved et Gjæstebud formelig Afsked med sin Committenter, og indskibede sig til Chili, hvor han overtog Commandoen over Floden og erobrede Peru. Siden var han, som bekjendt, i samme Egenkab i Keiserlig Brasiliansk Tjeneste, hvorfra han, som det synes, ei uden nogen Utilfredshed med Regjeringen formedelst tilgodehavende Lønning, som han selv, i Mangel af Afgjørelse fra Regjeringens Side, lod til at ville gjøre sig betalt for, tog sin Afsked, og gik tilbage til England. Den sildigere Bestemmelse, Rygtet har anvist

ham, synes, i hvor meget end hans Tapperheds
 Beundrere maatte ønske at see ham paa saa glim-
 rende en Baane, der vilde aabne ham den herligste
 Leilighed til at vinde nye Laurbær, der kunde
 udlette den Plet, hiin Børshistorie uheldigviis
 har sat paa hans før saa berømmelige Navn,
 endnu at være en Gaade, det er forbeholdt
 Tiden at løse.

N. L. Rissen.

Borger = Bennen.

Titte og tredivte Aargang.

Nr 50.

Løverbagen den 16 December 1826.

~~~~~

Forslagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

(Mothersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

I General = Forsamlingen den 11te denne Maaned blev fremlagt Extrakt af General = Regnskabet for Aaret 1825 med Revisio = nens Bemærkninger, som derpaa af Gene = ral = Forsamlingen efter Lovens 4 Kapitel 57 §. blev quitteret.

Endvidere blev fremlagt Casseterens Extrakt af dette Aars 3die Quarta's Regn = skab, som i det næste Ugeblad skal vord meddeelt.

Da min, Lindstorffs, Administra = tions Tid atter er udløben, blev efter Lo = vens 1 Kapitel 25 §. foretaet Mala.

hvorved Hr. Cancellieraad Schram, ved det engere Valg, ifølge de fleste Stemmer blev valgt til Administrator. Han var selv tilstede og behagede at antage Valget.

Efter Lovens 4 Kapitel 48 § blev i Anledning af dette de Herr. Maior v. Blahn, Directeur Schultz og Wiinhandler Jürgensen anmodede om at overvære Eftersynet og Overleveringen af Selskabets Documenter med videre, som bemeldte Herrer godhedsfald lovede.

General-Forsamlingen besluttede, at med Hensyn til de Medlemmer, som stode til Restance paa bekomne Laan, skulde Lovens 2 Kapitel 24 §. straffe anvendes, hvori mod de, som stode til Restance for Contingent og ikke inden dette Aars Udgang betalte Samme, skulde efter Lovens 1 Kapitel 12 §. udslattes af Selskabet.

Til at erholde det ledige Bogholder-Embedet vare 28 Ansøgninger fra forskiel-

lige af Selskabets Medlemmer indkomne, hvorpaa est. v. Lovenes 5 Kapitel 68 §. Fete Valg, iblandt hvilke Selskabets Caserer og constituerede Bogholder, Lund, ved det engere Valg havde de fleste Stemmer og blev altsaa Selskabets Bogholder.

Som en Følge heraf er Caserers Tjenesten ved Selskabet bleven ledig; de Medlemmer, der maatte attraae Samme, og kunne efter General-Forsamlingens Beslutning stille antagelig Sikkerhed for 2000 Rbdlr. rede Solv, ville derom forinden denne Maanedes Udgang indlevere deres fristlige Bysjering til Selskabets første Administrator, Friedenreich, boende paa Vestergade No. 42.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Indstorff. Friedenreich. Christensen.

Lund,
Bogholder.

De forunderlige Menneſker.

(Frit efter Lichtwehr.)

En Herre fin, ſom havde ſeet ſig om i alle
 Verdens Lande,
 Kom endeligt tilbage fra ſin udenlandſke Reife.
 Strax Bennet Kareviis,
 ſom Skif og Brug er,
 høs ham ſamledes,
 at hilſe den hjemkomne, vidtbereifte, Ven.
 "Nu det fornøier os af ganſke Hjerte",
 ſaa hed det, "kjære, gode Ven!
 at ſee Dig i dit Fødeland og Bye igjen.
 Velkommen hid tilbage!
 Men lad nu høre, hvad

fra fjerne Lande Nyt Du bringer vel!
 D var saa god, fortæl!

Hvad blev da ei fortalt!

Hør, sagde han engang,
 jeg skal fortælle Jer, hvad paa min hele Reise
 mig allermest forundret har.

J veed jo nok,

hvor langt der er fra os

til de Huroner og de Trokeser,

vilde Folkeslag blandt indianske Stammer.

En fem, sex hundred' Mile ind i Landet

boe nogle Menneker, ret underlige Væsener

i Levemaade og i Sæder.

De sidde ofte, tænke engang,

langt ud paa Matten sammen

og røre sig af Stedet ei,

og hverken spise eller drikke.

Dertil de faae ei Tid.

Knap reiser sig

engang imellem En, at røre de af Sidden

halvforkomne Lemmer;

men snart igjen han iler til den Stool,

hvortil han naglet er.

Det kunde lyne, tordne,

storme vilbt omkring dem,
 og Himlen true med at styrte ned,
 og alle Elementer rase
 i vilde Oprør mod hv. rønde.
 Dog de skulde uforstyrret
 forblive siddende.
 Thi de høre ei, og mæle ei;
 de sidde tause, døve for alt Andet end sig selv.
 Dog af og til en afbrudt, hæst,
 og uforstaaelig Lyd
 sig lader høre af en Enkelt's Mund;
 men uden Sammenhæng, kun lidet sigende,
 skjøndt Dinene de sært derved fordreie. —
 Da stilled' jeg mig gjerne hen ved deres Side,
 for ret fra Grunden at studere
 de underlige Mennesker ved denne
 saa alvorfulde, ørkesløse SysseL.
 Selv fra fjerne Lande
 hidkomme Reisende, for at betragte dette Skuespil,
 naar de, paa denne Viis forsamlede
 i Smaae, Afdelinger,
 ved sribed' sortegrønne Borde
 sig skillet har til Sæde,
 og for at see de underlige Miner
 og Gebærder, der afverlende
 udtrykke, som det synes,

nu Glæde, nu Bedrøvelse,
 nu Brede, og nu atter Haab,
 og atter Frygt og Uergrelse og Mismod.
 Jeg kan ei glemme de vidunderlige Læder,
 hvormed de, døde stumme,
 hverandre snart beskue stivt,
 snart læse grublende med stille Andagt
 i mange bitte smaae Bøger,
 snart truende og trodsige
 med Haanden fare frem og kaste dem
 paa Bordet fra sig hen, og saa igjen —
 ”Men, Kjære! siig!” saa afbrød Een
 den vidtbereiste Ven,
 ”siig, hvad betyder det?
 Maaſkee de Statens Vel forhandle?
 — Ingenlunde. —
 ”Saa søge de da vel de Wises Steen? — —
 — D langt fra. —
 ”Nu — Girkelens Quadratur maaſkee de ville
 finde.”
 — D nei. —
 ”Saa angre de vel gamle Synder
 og gjøre Bod derfor
 og græde over Taarepersen.”

— Slet intet Saadant; det er ikke flige Bøger,
de stirre i. —

”Saa er’ de vist forrøkte i Hovedet?

Naar de ei høre, og ei heller tale,

ei heller see, og intet sandse,

hvad i al Verden, hvad, hvad gjør de da? —”

— (Sagte) — De spille. — —

Paiktochartiomisos,

N. L. Nissen.

E x t r a c t

af

3die Quartals Regnskab,

for

det forenede Understøttelses-Selskabs

Indtægter og Udgifter

i Quartalet fra 1ste Sult til ultimo

September 1826.

S n d t æ g t.

	Rebter og Segn.	Støde @old.
	Rbb. / 3	Rbb. / 3
Gasfe-Resholdningen fra F. D. incl. Resfance - Kisten (see Ugebladet No. 41) var	1919 56	1689 7
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladet 38te Aargang fra No. 26 til No. 39 incl.	508 36	—
B. Quartaals-Rentingent for 3die Quartal 1826 fra 1ste Juni til 1st. September	721 85	—
C. Kaans og Skovfuds Afbetaling i dette Quartal	6 24	921 —
D. Tilfældige Indtægter for et Aaen i Bantzen	—	600 —
E. Rentier af forskjellige Obligations mer de Rboldt. 26300	—	526 —

Rbb. 3156 9 3736 7

At ovenstående Extract af 3die Quartals Regnskab 1826 er udgrensstemmende med Administrationens Control kendtne

Eindberetf. Friederich. Schriffensen.

R u n d.
confirmeret Bogholder.

U d g i f t.

	Rebter og Segn.	Støde @old.
	Rbb. / 3	Rbb. / 3
1. De aarlige faaende Udgifter, som, Ugebladets Trykning, Papir, Venninger oc.	254 —	355 —
2. De aarlige Pensioner i dette Quartal	513 30	—
3. Aaen til 2de Gledemmer imob Obligation	—	1400 —
4. Tilfældige Udgifter: a) for 2de. andre Regninger . . . . . b) for 1 Maanedes Rente til Bantzen, samt en formaget anvist Kaans quitering	57 68	—
5. Resfance - Kisten	517 44	1336 —
Gasfe-Resholdningen	1813 59	639 55

Rbb. 3156 9 3736 7

Riskenhaavn den 30 September 1826.

R u n d,
Gaaslerer.

Borger = Bennen.

Oppte og tredibte Aargang.

Nr. 51.

Løverbagen den 23 December 1826.

~~~~~

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos J. Dalberg,

Bothersgaden Nr. 334.

Anneldelse.

Hermed følger Extrakten af dette Aars
3die Quartals Regnskab.

General = Forsamlingen af 11 hujus
besluttede, at med Hensyn til de Medlem-
mer, som stode til Resistance paa bekomne
Baar, skulde Lovens 2 Kapitel 24 §.
strikke anvendes, hvorimod de, som stode
til Resistance for Contingent og ikke inden
dette Aars Udgang betalte Samme, skulde
efter Lovens 1 Kapitel 12 §. udslattes
af Selskabet.

Da Selskabets Casserer og constituerede Bogholder, Lund, i bemeldte General-Forsamling ved fleste Stemmer blev valgt til Selskabets Bogholder, saa er, som en Folge heraf, Casserer = Tienesten ved Selskabet bleven ledig; de Medlemmer, der maatte attraae Samme, og kunne efter General-Forsamlingens Beslutning stille antagelig Sikkerhed for 2000 Rbdlr. rede Sølvs, ville derom forinden denne Maanedes Udgang indlevere deres skriftlige Begjering til Selskabets første Administrator, Friedenreich, boende paa Vestergade No. 42.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

Lund,
Bogholder.

Bidrag til Kundskab om Protestan- tismens Skjebne i de catholske Lande.

I.

Gazette des Tribunaux mælder følgende Til-
dragelse fra de sardiniske Stater, meddeelt i
Børsenhalle, No. 4425 d. A.

Claude Pauter, en catholsk Landmand i
Sognet Petraz i Savoien, havde, i den gen-
ferste Landsbye Dardagni, ladet sig vie til
en Genferinde af protestantisk Religionsbekjen-
delse, Jeannette Henriette Lombard, ved den
derværende protestantiske Præst, og ligeledes
ladet et i dette Ægteffab avlet Barn døbe i
samme Landsbyes Kirke. Men nogen Tid derefter
blev han, i Følge indløben Klage fra den ca-
tholske Præst og Mairen paa hans Opholds-
sted, der hæftet af de Kongelige Garabinere
og bragt i Fængselet i Chamberi; og det savoy-
iske Senat sælbede derpaa, efter Oversiskalens

Andragende, under 22 Mai dette Aar, den Dom: at han, formedelst hans lovstridige Samleie (med en Protestantinde) og hans mod Religionen (den catholske Religion) førte Tale, skulde lide 14 Dages Fængsel; det med J. H. Lombard "uden for Ægteskab" avlede Barn skulde han, inden 20 Dage, under Trudsel af vilkaarlig Fængselsstraf, bringe til (den catholske) Præst paa hans Opholdssted, for at lade det døbe, og fremdeles, under Fængselsstraf paa ét Aar og J. H. Lombards Forvisning af de Kongelige Lande, afholde sig fra al videre Dmgang med hende, indtil de vare bleve viede sammen paa catholsk Viis. Hvorhos det maa bemærkes, at G. Pauter ikke kan erholde denne catholske Vielse uden Dispensation (Tilladelse) fra det romerske Hof, og at denne Dispensations Meddelelse i dette Tilfælde vil være meget tvivlsom.

(Stutningen følger.)

N. P. Riisen,

Borger-Bevænen.

Oppte og tredivte Nargang.

Nr 52.

Løverdagen den 30 December 1826.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet,

Trykt hos J. Dalberg,

Gothersgaden Nr. 224.

Anmeldelse,

General-Forsamlingen af 11 hujus beslurte, at med Hensyn til de Medlemmer, som stode til Resistance paa bikomne Laan, skulde Lovens 2 Kapitel 24 §. strikke anvendes, hvorimod de, som stode til Resistance for Contingent og ikke inden dette Aars Udgang betalte Samme, skulde efter Lovens 1 Kapitel 12 §. udslættes af Selskabet.

Da Selskabets Casserer og constituerede Bogholder, Lund, i bemeldte Ge-

neral-Forsamling ved fleste Stemmer blev
 valgt til Selskabets Bogholder, saa er, som
 en Følge heraf, Casserer-Tjenesten ved
 Selskabet bleven ledig; de Medlemmer,
 der maatte attraae Samme, og kunne efter
 General-Forsamlingens Beslutning stille ans-
 tagelig Sikkerhed for 2000 Rbdlr. rede
 Sølv, ville derom forinden denne Maas-
 neds Udgang indlevere deres skriftlige Bes-
 gjering til Selskabets første Administrator,
 Friedenreich, boende paa Vestergade
 No. 42.

Administrationen for det forenede Under-
 støttelses-Selskab.

Lindstorff. Friedenreich. Christensen.

Lund,
 Bogholder.

Bidrag til Kundskab om Protestan- tismens Skjebne i de catholske Lande.

(Slutning.)

2.

En catholsk Indvaaner i St. Conforce, ei langt fra Lyon, havde fundet for godt at forstyrre Gudtjenesten i den protestantiske Kirke der midt under Prædikenen. Præsten Hr. Claparede formanede ham til Roelighed, men hans Formaninger vare forgjeves, saa at Menighedens tilstedeværende Medlemmer, hvis Opbyggelse og Andagt derved aldeles forstyrredes, saae sig nødt til med Magt at bringe ham ud af Kirken. I denne Anledning har Mairen paa Stedet fundet for godt at lade

Kirken der lukke under Foregivende, at en Indvaaner der var bleven mishandlet.

Det protestantiske Kirkecollegium i Lyon har derom henvendt sig med Klage til Indvigtigs Ministeren.

3.

Et parisisk Blad, *Etoile*, har nyeligent mædt, at nogle Engländerne i Staden Mompox i Columbien havde vægret sig ved at undersøge sig den i catholske Lande herskende Skik, i Følge hvilken Landets Indvaanere ogsaa af Fremmede, Ikke-Catholiker, fordre, at de, naar Sacramentet (den af Præsten indviede Hostie, Brødet i Madveren) bæres igjennem Gaderne, s. Gr. for at bringes til en Syg, der skal berettes, skulle nedknele for det; og dette Blad havde, efter den Aand, hvori det skrives, yttret, at man i denne Vægring ei kunde andet end see en Beskjæmmelse af Religionen og de nye Republikker. Af November

Hefstet af Archiv des Christenthums erfare Eæ. serne med Glæde, at de nye Republikers Regjering har dømt anderledes og mildere derom, ligesom ogsaa, at den ingen Hindring lægger i Veien for Organisationen af den evangeliske Cultus (Gudstjeneste). I Buenos Ayres have Protestanterne, under Regjeringens Beskyttelse, leiet et Capel, som forhen tilhørte Catholikerne og hvorved en evangelisk Geistlig er ansat. —

Rio Janeiro har ligeledes en evangelisk Kirke. —

Samme Archiv meddeler en Tildragelse fra Peru, som er ikke uden Interesse af en dobbelt Art. En engelsk Skibscapitain havde i Afrika uddeelt nogle spanske Bibler. En catholsk Præst beklagede sig derover for Guverneur-en, som lod eftersøge, og lod den eneste Bibel, som man fandt, brænde. Nogle Dage derefter kom Præfecten af Arequipa til Afrika. Da han erfarede denne Boldsomhed, lod han sig give 2 Bibler, af hvilke han sendte den ene til Stedets Biskop med Forespørgsel, hvorfor man brændte denne

Bog, den anden beholdt han til sin egen Brug. Han gav dernæst Befaling, at Bibles og andre religiøse Skrifter maatte i Peru udgives, uden at nogen Hindring maatte lægges i Veien derfor.

Lidernes Tegn.

Det er et ondt Tidens Tegn, naar det i et fransk Blad, under den Overtskrift: 25,000 Fr. at vinde, heder, som følger. En (saakaldet) from (d. e. gudfrygtig) Person, der har lovet (Gud) at gjøre en Vandring til det hellige Land, men formædelst sit svage Helbred ei kan udføre sit Løfte, tilbyder den, som i religiøs Hensigt (skal vel være, med et religiøst Sindelag) vil paatage sig denne Reise, ovennævnte Summa. Den som vil paatage sig Reisen, maa være under 40 Aar, sund og stærk og give Sikkerhed for Løftets Opfyldelse.

belse. Reisen maa han gjøre til Fods og barsfodet, aldrig tage ind i Gjestgiver- eller Værtshuse, og paa hele Reisen leve alene af fromme Menneffers Gaver. Han maa gaae over Eyon og Alperne til Rom, der udføre nogle religieuse Dvelfer, derpaa fra Kalabrien reise til Skibs til Zoppe, og derfra begive sig til Jerusalem. Tilbagereisen maa gjøres paa samme Maade.

Bed flige Vandringer som Bodsøvelse, indbilde overtroiske Menneffer sig, i Følge den catholske Lære om saakaldte gode Gjerninger, at kunne erholde Synders Forladelse hos den Gud, som er et Rigdoms Dyb haade paa Almagt og Viisdom. Ved rigtigere Religionsbegrebers Udbredelse havde denne Overtroe, som hører hjemme i catholske Lande, meget tabt sig; men høitidelige Processioner begynde, især under Missionairernes Styrelse, hist og her i franske Stæder at høre til Dagens Orden.

Et Lig ujordet i 30 Aar

Vra London mældes under 21 Nov. 'd. A., at omtrent 14 Dage i Forveien var i Worcester død forrige Major i det Ostindiske Compagnies Tjeneste Hook, 75 Aar gammel. Efter en Slægtnings Testamente skulde han nyde den aarlige Rente af en vis Capital indtil hans Kones Begravelsesdag. Hans Kone døde for en 30 Aar siden. For imidlertid at kunne vedblive at nyde den ommældte Rente efter Testamentets Indhold, lod han sin Kones Lig, efter at være bragt i et eget Bærelse, balsamere og lægge i en Glasfisse.

M. P. Nissen,

Hr. Pastor Michelsens Bidrag indkommer den 1 Januar,